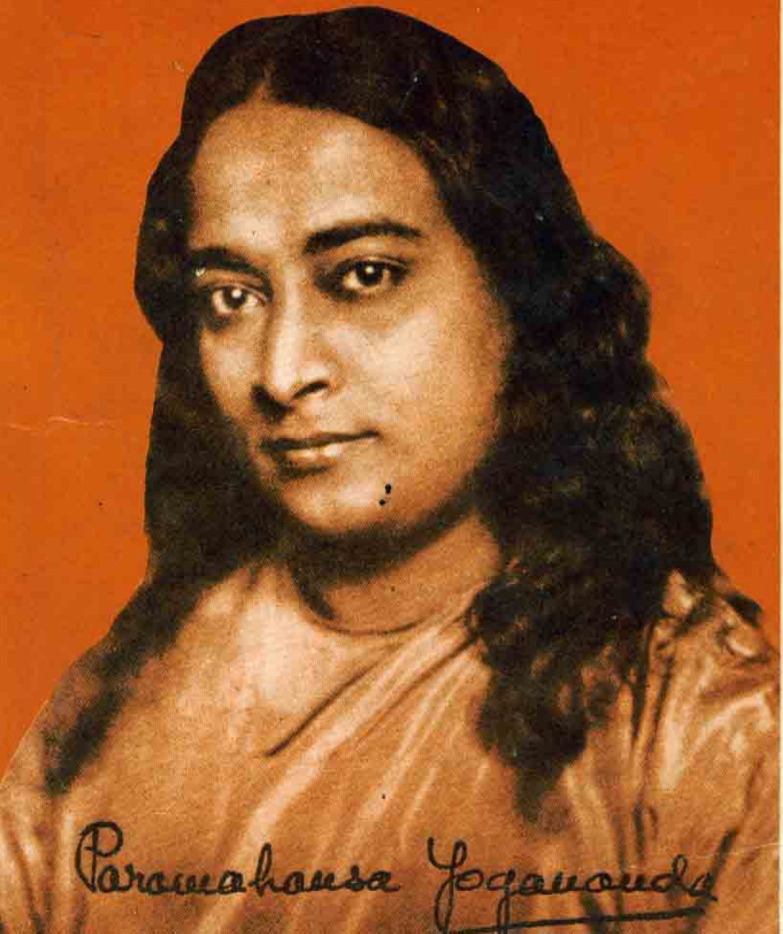
ఒకయోగి
ఆత్మ కథ

“నీ గురువు ఈరోజునే వస్తున్నాడు!” దివ్యమైన ఒక స్త్రీ కంఠస్వరం అన్నివేపులనుంచీ అవ్యక్తంలోంచి వినవచ్చింది.

ఇంతలో ఒక నిర్దిష్ట ప్రదేశంనుంచి కేక వినిపించడంతో నా అతీంద్రియానుభూతి పటాపంచలైంది. వంటింట్లోంచి, హాబు అనే మారు పేరుగల యువ పురోహితుడు పిలుస్తున్నాడు నన్ను.

“ముకుందా, ఇంక ధ్యానం చాలు! నువ్వో పనిమీద వెళ్ళాలి!”

మరోనాడయితే నేను ఓర్పు పట్టకుండా జవాబు ఇచ్చి ఉండేవాణ్ణి; ఇప్పుడు మాత్రం కన్నీళ్ళతో ఉబ్బిన మొహం తుడుచుకుని అణకువగా అతని మాట మన్నించాను. హాబుతో కలిసి, ఎక్కడో దూరంగా బెంగాలీ బస్తీలో ఉన్న బజారుకు బయల్దేరాను. బజారులో మేము సరుకులు కొనడం పూర్తి అయేసరికి సూర్యుడింకా నడినెత్తికి రాలేదు. ఇల్లాళ్ళు, గైడ్లు, పురోహితులు, సాదాబట్టలు కట్టుకున్న వితంతువులు, హుందాగా ఉండే బ్రాహ్మలు, ఎక్కడపడితే అక్కడ కనిపించే ఆంబోతులతోను మంచి రద్దీగా ఉన్న వీధిలో ముందుకు చొచ్చుకుంటూ వెళ్ళాం. నేనూ హాబూ అలా సాగిపోతూ ఉండగా, అతిసాధారణమైన ఒక సన్నటి సందువేపు తల తిప్పి చూశాను.

ఆ సందు చివర, స్వాములవారి మాదిరిగా కాషాయవస్త్రాలు ధరించిన క్రీస్తువంటి మహాపురుష లొకరు నిశ్చలంగా నిలబడి ఉన్నారు. ఆ క్షణంలోనే కాక, యుగయుగాలుగా కూడా నాకు తెలిసినవారిలా కనిపించారాయన. ఒక్క క్షణం, నా చూపు ఆబగా ఆయన మీదే నిలిచింది. కాని ఇంతలోనే మళ్ళీ మనస్సులో ఒక శంక పుట్టింది.

“దేశాటనం చేసే ఈ సన్యాసిని చూసి, ఎవరో నీకు తెలిసినాయన

అనుకొని పొరపడుతున్నావు,” అనుకున్నాను. “కలలు కనేవాడా, ముందుకు నడు.”

పది నిమిషాలయేసరికి నా పాదాలు బాగా తిమ్మిరెక్కేసినట్టు అనిపించింది. కాళ్ళు రాళ్ళయిపోయినట్టయి, అడుగు ముందుకు పడనియ్యలేదు. ఎంతో శ్రమపడి వెనక్కి తిరిగాను; వెంటనే నా పాదాలు మళ్ళీ మామూలుగా అయిపోయాయి. తరవాత మళ్ళీ ఇటు తిరిగాను; విచిత్రమైన బరువు నన్ను అణిచేసింది.

“ఆ సాధువుగారు అయస్కాంత శక్తితో నన్ను దగ్గరికి లాక్కుంటున్నారు!” ఇలా అనిపించేసరికి నా దగ్గరున్న పొట్లాలు హాబూ చేతుల్లో పెట్టేశాను. అతను నేను వేసే తప్పటడుగులు ఆశ్చర్యంగా గమనిస్తూనే ఉన్నాడు. ఇప్పుడు విరగబడి నవ్వాడు.

“ఏమయింది నీకు? పిచ్చెక్కిందా?”

నాలో పొంగిపొర్లే భావావేశం, అతనికి ఎదురుదెబ్బ కొట్టనియ్యకుండా అటకాయించింది. మారు పలక్కుండా అక్కణ్ణించి పరిగెత్తాను.

పాదాలకు రెక్కలు మొలిచినవాడి మాదిరిగా, అడుగులు గాలిలో తేలిపోతూ ఉండగా ఆ సన్నటి సందు దగ్గరికి చేరాను. నేనున్న వేపే నిలకడగా చూస్తున్న ప్రశాంతమూర్తి చటుక్కున నా కంట బడ్డారు. ఆత్రంగా కొన్ని అడుగులు వేసేసరికి ఆయన పాదాల దగ్గరున్నాను.

“గురుదేవా!” వెయ్యి దివ్యదర్శనాల్లో నా కళ్ళకు కట్టిన దివ్య ముఖబింబం ఇదే. కొనదేరిన గడ్డంతో, గిరజాల జుట్టుతో సింహాన్ని తలపించే తల! శుభదృష్టి ప్రసరించే ఈ కళ్ళు, రాత్రివేళల్లో నేను అస్తవ్యస్తమైన ఆలోచనలతో విషాదంలో మునిగి ఉన్నప్పుడు నా వేపు

గుచ్చిగుచ్చి చూస్తూండేవి; వాటిలో నాకు, పూర్తిగా అర్థంకాని ఆశాభావమేదో పొడగడుతూ ఉండేది.

"నా తండ్రీ! వచ్చేశావా!" అంటూ గురుదేవులు, ఆనందంతో తబ్బిబ్బయి వణుకుతున్న గొంతుతో, బెంగాలీ భాషలో మళ్ళీమళ్ళీ అన్నారు. "ఎన్నేళ్ళు కాచుకొని ఉన్నాను బాబూ నీ కోసం!"

మే మిద్దరం మౌనంలో ఐక్యమయాం. మాటలు బొత్తిగా అనవసర మనిపించాయి. అనర్గళ వాగ్ఝరి, నిశ్శబ్ద మంత్రరూపంలో గురుదేవుల గుండెలోంచి నేరుగా శిష్యుడిలోకి ప్రవహించింది. నా గురుదేవులు దైవ సాక్షాత్కారం పొందినవారనీ నన్ను వారు దైవసన్నిధికి చేరుస్తారనీ నిరాక్షేపమైన అంతర్దృష్టివల్ల తెలుసుకున్నాను. ఈ జీవితంలో అలుముకున్న చీకటి, గతజన్మల జ్ఞాపకాలనే చిరు పొద్దుపొడుపుతో అదృశ్యమయిపోయింది. నాటకీయం కాలం! చక్రగతిలో ఆవృత్తమయే గతం, వర్తమానం, భవిష్యత్తు దాని దృశ్యాలు. ఈ పవిత్ర పాదసన్నిధిలో నన్ను గమనించిన తొలిపొద్దు ఇది కాదు!

గురుదేవులు నా చెయ్యి పట్టుకుని, ఆ ఊళ్ళో రాణామహల్ బస్తీలో ఉన్న ఒక ఇంటికి తీసుకువెళ్ళారు. క్రీడాకారుడి మాదిరిగా బలిష్ఠదేహులయిన ఆయన నడక దృఢగతిలో సాగింది. పొడుగ్గా, నిటారుగా ఉన్న ఆయనకి అప్పటికి ఏభై ఐదేళ్ళున్నప్పటికీ యువకుడిలా మంచి చురుగ్గా, సత్తువతో ఉన్నారు. ఆయన కళ్ళు నల్లగా, విశాలంగా, ప్రగాఢమైన జ్ఞానంతో నిండి, అందంగా ఉన్నాయి. కొద్దిగా వంకులు తిరిగిన జుట్టు, ఆయన ముఖగాంభీర్యానికి మార్దవం చేకూర్చింది. బలం సాధుత్వంతో సూక్ష్మరూపంలో మేళవించింది.

గంగకు ఎదురుగా ఉన్న, ఆ ఇంటి రాతి బాల్కనీలోకి మేము వెళుతూ ఉండగా, ఆయన ఆప్యాయంగా ఇలా అన్నారు :

"నా ఆశ్రమాలూ, నా సర్వస్వమూ నీ కిచ్చేస్తాను."

"స్వామీ, నేను వచ్చింది కేవలం జ్ఞానంకోసం, దైవసాక్షాత్కారం కోసం. నేను మీ దగ్గర పొందగోరే నిధులు అవీ!"

మా గురుదేవులు మళ్ళీ మాట్లాడేలోగా, భారతదేశ సాయం సంధ్య చటుక్కున అరతెర జారిచింది. ఆయన కళ్ళలో లోతు అందని ఆర్ద్రత నిండి ఉంది.

"నీకు బేషరతుగా నా ప్రేమ అందిస్తాను."

అమూల్యమైన వాక్కులు! ఆయన ప్రేమకు రుజువు, మళ్ళీ నా చెవిని పడ్డానికి, తరవాత పావు శతాబ్ది పట్టింది. ఆయన పెదవులు భావోద్రేకాన్ని ఎరగవు; మహా సముద్రంలాంటి ఆయన హృదయానికి ఒప్పినది మౌనమే.

"నువ్వు కూడా అలాగే బేషరతుగా నాకు ప్రేమ అందిస్తావా?" శిశుసహజమైన నమ్మకం నింపుకొన్న కళ్ళతో ఆయన నాకేసి చూశారు.

"మిమ్మల్ని ఎప్పుడూ ప్రేమిస్తూనే ఉంటాను, గురుదేవా!"

"మామూలు ప్రేమ స్వార్థంతో కూడుకున్నది; తామస ప్రధానమైన కోరికల్లోకీ తృప్తుల్లోకీ దాని వేళ్ళు పారి ఉంటాయి. కాని దివ్యప్రేమ షరతులు లేనిదీ, ఎల్లలు లేనిదీ, మార్పు లేనిదీ. భేదకమైన విశుద్ధ ప్రేమ స్పర్శతో, మానవ హృదయానికి చాపల్యం మటుమాయమయిపోతుంది." నమ్రతతో, ఆయన ఇంకా ఇలా అన్నారు: "నే నెప్పుడైనా దైవ సాక్షాత్కార స్థితినించి దిగజారుతున్నట్టు కనక నీకు కనిపిస్తే, నువ్వు నా తల ఒళ్ళో పెట్టుకొని, మనమిద్దరం కొలిచే విశ్వప్రేమయుడైన భగవంతుడి సన్నిధికి మళ్ళీ నన్ను తీసుకువస్తానని మాట ఇయ్యి."

చీకటి ముసురుతూ ఉండగా ఆయన లేచి, నన్ను లోపలి గదిలోకి

తీసుకువెళ్ళారు. మే మిద్దరం మామిడిపళ్ళూ బాదం మిఠాయీ తింటూ ఉండగా, నా స్వభావం తనకు బాగా సన్నిహితంగా తెలుసునన్న సంగతి ఆయన మా సంభాషణ క్రమంలో అలవోకగా తెలియజేశారు. సహజమైన నమ్రతతో అద్భుతంగా మేళవించిన ఆయన జ్ఞానసంపత్తికి విస్మితుణ్ణి అయాను.

"నీ రక్షరేకు కోసం విచారించకు. దాని అవసరం తీరిపోయింది.' గురుదేవులు, దివ్యదర్పణం మాదిరిగా నా యావజ్జీవిత ప్రతిబింబాన్ని ఆకట్టుకున్నారు.

"గురుదేవా, ప్రత్యక్ష వాస్తవమయిన మీ సన్నిధి ఇచ్చే ఆనందం ఏ సంకేతం ఇస్తుంది ?"

"ఆశ్రమంలో నువ్వు సుఖంగా లేవు కాబట్టి అక్కణ్ణించి మారి పోవలసిన సమయం వచ్చింది."

అంతవరకు నా జీవితానికి సంబంధించిన సంగతులేవీ నేను ఆయన దగ్గర ప్రస్తావించలేదు ; ఇప్పుడవి అనావశ్యకాలనిపించాయి. ఆయన సహజమైన, సరళమైన ఖరిని బట్టి, తన దివ్యదృష్టికి నేను ఆశ్చర్యం వెలి బుచ్చాలని ఆయన కోరడంలేదని గ్రహించాను.

"నువ్వు తిరిగి కలకత్తా వెళ్ళాలి. నీ సర్వమానవ ప్రేమ పరిధి లోంచి చుట్టాల్నెందుకూ మినహాయించడం ?"

ఆయన సూచనకు నాకు దిగులు కలిగింది. మావాళ్ళు నన్ను తిరిగి రమ్మంటూ ఉత్తరాల్లో అనేకసార్లు వెల్లడించిన కోరికను నేను మన్నించ నప్పటికీ నేను తిరిగి వస్తాననే, వాళ్ళు జోస్యం పలుకుతూ వచ్చారు. "పిల్లపక్షిని అధిభౌతిక ఆకాశంలో విహరించనియ్యండి," అని వ్యాఖ్యా నించా రొకసారి అనంతన్నయ్య. "ఆ దట్టమయిన వాతావరణంలో వాడి

రెక్కలు అలిసిపోతాయి. మళ్ళీ ఇంటివేపు దిగివచ్చి, రెక్కలు ముడుచు కొని అణకువగా ఇంటిపట్టున విశ్రాంతి తీసుకోడం చూడకపోము." నన్ను నిరుత్సాహపరిచే ఈ ఉపమానం ఇంకా నా మనస్సులో ఉన్నందువల్ల ఏమయినా సరే, కలకత్తా వేపు పోనేకూడదని నిర్ధారణ చేసుకున్నాను.

"స్వామీ, నేను ఇంటికి మాత్రం తిరిగి వెళ్ళనండి. కాని మీ వెంట ఎక్కడయినా సరే వస్తాను. మీ పేరూ ఎడ్రస్సూ చెప్పండి."

"స్వామి శ్రీయుక్తేశ్వర్ గిరి. నా ముఖ్యమైన ఆశ్రమం శ్రీరాం పూర్‌లో రాయ్‌ఘాట్ సందులో ఉంది. మా అమ్మని చూసి కొన్నాళ్ళిక్కడ ఉండి వెళ్దామని వచ్చాను."

దేవుడు తన భక్తులతో ఆడే ఆట ఎంత తికమకగా ఉంటుందోనని ఆశ్చర్యపోయాను. శ్రీరాంపూర్ కలకత్తాకి పన్నెండుమైళ్ళలో ఉంది. కాని ఆ ప్రాంతాల్లో ఎక్కడా మా గురువుగారు నాకు అగడగల్లేదు. మేము కలుసుకోడానికి, లాహిరీ మహాశయుల జ్ఞాపకాలతో పావనమైన ప్రాచీన కాశీ (వారణాసి) నగరానికి ప్రయాణం కట్టవలసి వచ్చింది. బుద్ధుడు, శంకరాచార్యులు,[1] తదితర యోగీశ్వరుల పాదస్పర్శతో పవిత్రమైంది ఈ నేల.

---

1. భారతదేశపు దార్శనికులందరిలోకీ గొప్పవారయిన శంకరాచార్యుల వారు (శంకరులు) గోవిందయతి శిష్యులు ; గోవిందయతి గౌడపాదులవారి శిష్యులు. గౌడపాదాచార్యుల 'మాండూక్య కారిక'కు శంకరులు రాసిన వ్యాఖ్యానం సుప్ర సిద్ధమైనది. తిరుగులేని తర్కంతోనూ రమ్యమైన ప్రసన్న శైలిలోనూ శంకరులు, వేదాంత తత్త్వాన్ని కచ్చితంగా అద్వైత (రెండు కానటువంటి, ఏకేశ్వరతత్త్వ) పరంగా వ్యాఖ్యానించారు. ఈ మహాద్వైతి భక్తిపరమైన స్తోత్రాలు కూడా రచిం చారు. అమ్మవారిని ఉద్దేశించి వీరు చెప్పిన 'దేవ్యపరాధ క్షమాపణ స్తోత్రం'లో మకుటం ఇలా ఉంటుంది- ''కుపుత్రో జాయేత క్వచిదపి కుమాతా న భవతి'' :

"నువ్వు నాలుగు వారాల్లో నా దగ్గరికి వస్తావు." మొట్టమొదటి సారిగా, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి కంఠస్వరం కఠినంగా వినిపించింది. "నీ మీద నాకున్న అనంతమైన ఆప్యాయతను గురించి నీ కిప్పుడు చెప్పాను కనక, నిన్ను చూసినందుకు నా సంతోషం కనబరిచాను కనక, కావాలంటే నా కోరికను నువ్వు స్వేచ్ఛగా తిరస్కరించవచ్చు. మళ్ళీసారి మనం

దుర్మార్గులైన కొడుకులు ఎందరో ఉన్నప్పటికీ దుర్మార్గురాలైన తల్లి ఎక్కడా ఉండదు.

శంకరుల శిష్యుడైన సనందనుడు 'బ్రహ్మ సూత్రా'లకు (వేదాంత తత్త్వం) భాష్యం రాశాడు. దాని రాతప్రతి అగ్నికి ఆహుతి అయిపోతే (దాన్ని ఒక్కసారి తిలకించిన) శంకరులు, దాంట్లో ఉన్న ప్రతిమాటా తిరిగి శిష్యుడికి అప్పజెప్పారు 'పంచపాదిక' అన్న పేర ప్రసిద్ధమైన ఈ గ్రంథాన్ని ఈ నాటికీ పండితులు అధ్యయనం చేస్తూ ఉంటారు.

సనందనుడనే ఈ శిష్యుడికి మరో కొత్తపేరు రావడానికి చక్కని సంఘటన ఒకటి జరిగింది. ఒకనాడు ఏటి ఒడ్డున కూర్చున్న ఉన్న సనందనుడికి, అవతలి ఒడ్డునుంచి శంకరులు తనను పిలుస్తూ ఉండటం వినిపించింది. వెంటనే అతను నీళ్ళలోకి దిగాడు. అతని విశ్వాసానికీ పాదాలకూ కూడా ఊతగా శంకరులు తమ సంకల్పబలంతో, సుళ్ళు తిరిగే ఆ ఏటిలో తామరపూల బారు ఒకటి సృష్టించారు; అతను వాటి మీంచి నడుచుకుంటూ వెళ్ళి అవతలి ఒడుకు చేరాడు. అప్పటినుంచీ ఆ శిష్యుడికి 'పద్మపాదు'డనే పేరు వచ్చింది.

'పంచపాదిక'లో పద్మపాదుడు తన గురుదేవులకు భక్తిప్రపత్తులతో బహుధా జోహార్లు అర్పించాడు. శంకరులే స్వయంగా చక్కగా ఇలా రాశారు: "సద్గురువును పోల్చదగినది ఈ మూడు లోకాల్లోనూ మరొకటి లేదు. చింతామణి అన్నది నిజంగా ఉందనే అనుకున్నప్పటికీ, అది ఇనుమును బంగారంగా మార్చ గలదే కాని మరో చింతామణిగా మార్చలేదు. కాని పరమపూజనీయుడైన గురువు అలా కాకుండా, తన పాదాల్ని ఆశ్రయించిన శిష్యుణ్ణి తనంతవాణ్ణి చేస్తాడు. అంచేత సద్గురువు, సాటిలేనివాడే కాదు, లోకాతీతుడు."

కలుసుకున్నప్పుడు, నువ్వే నాకు తిరిగి ఆసక్తి కలిగించవలసి ఉంటుంది. నిన్నంత సులువుగా శిష్యుడిగా చేర్చుకోను; నా కఠిన శిక్షణకు విధేయుడవై పూర్తిగా తల ఒగ్గాలి."

నేను మొండిపట్టు మీద మౌనంగా ఉన్నాను. గురుదేవులు నా కష్టాన్ని, తొందరగానే కనిపెట్టారు.

"మీ చుట్టాలు నిన్ను చూసి నవ్వుతారంటావా?"

"నేను తిరిగి వెళ్ళను."

"నువ్వు ముప్ఫై రోజుల్లో తిరిగి వెడతావు."

"ఎన్నడూ జరగదు."

మా వివాదంలో బింకం సడలకపోవడంతో, నేను ఆయన పాదాలకు భక్తిపురస్సరంగా ప్రణామం చేసి అక్కణ్ణించి వెళ్ళిపోయాను. అర్ధరాత్రి చీకట్లో ఆశ్రమం వేపు నడిచి వెళ్తూ, అలౌకిక ఘటనగా జరిగిన ఈ సమాగమం ఇలా విరసంగా ఎందుకు ముగిసిందా అని వితర్కించుకున్నాను. మాయ అనే తక్కెడ సిబ్బెలు రెండూ ప్రతి సంతోషాన్నీ ఒక దుఃఖంతో సమానంచేసి తూస్తాయి. పరివర్తన కారకాలయిన, గురుదేవుల చేతివేళ్ళకు నా కిశోర హృదయం ఇంకా మెదువు కాలేదు.

మర్నాడు పొద్దున, ఆశ్రమవాసుల్లో నా మీద పెడసరిభావం మరింత పెరగడం గమనించాను. అక్కడున్నన్నాళ్ళూ నన్ను సూటిపోటి మాటలతో పొడిచి వేధించారు. మూడు వారాలు గడిచాయి. బొంబాయిలో జరిగే ఒక సమావేశం నిమిత్తం దయానందులు ఆశ్రమం విడిచి వెళ్ళారు. అప్పుడు దురదృష్టవశాత్తు అంతా నా మీద విరుచుకుపడ్డారు.

"ముకుందుడు తేరగా తిని కూర్చుంటాడు. ఆశ్రమంలో పడి తినే

దానికి తగ్గంత పని చెయ్యనే చెయ్యడు." ఈ వ్యాఖ్యానం చాటునుంచి విని నా డబ్బు నాన్నగారికి తిప్పి పంపెయ్యమన్న సలహా పాటించినందుకు మొట్టమొదటి సారిగా విచారించాను. గుండె బరువెక్కి పోవడంతో నాకున్న ఒకే ఒక స్నేహితుడు– జితేంద్ర దగ్గరికి వెళ్ళాను.

"నేను వెళ్ళిపోతున్నాను. దయానందులు తిరిగి వచ్చిన తరవాత ఆయనకి నా క్షమాపణలు తెలియజెయ్యి."

"నేనూ వచ్చేస్తాను. ఇక్కడ ధ్యానంచేసుకోడానికి నేను చేసే ప్రయత్నాలన్నీ నీ వాటికి మించి ఫలించడం లేదు." జితేంద్రుడు దృఢ నిశ్చయంతో అన్నాడు.

"ఈమధ్య నేను క్రీస్తులాటి యోగీశ్వరుల్ని కలుసుకున్నాను. శ్రీరాంపూర్‌లో ఆయన దర్శనం చేసుకుందాం."

ఈ విధంగా "పక్షి", ప్రమాదకరమైన రీతిలో కలకత్తాకి దగ్గరలో "దిగడానికి" తయారయింది.

అధ్యాయం : 11

చేతిలో పైసలేని కుర్రవాళ్ళిద్దరు బృందావనంలో

"నాన్నగారు నీకు వారసత్వం సంక్రమించకుండా చేస్తే సరిపో తుంది ముకుందా! జీవితాన్ని ఎంత తెలివి తక్కువగా వృథా చేసు కుంటున్నావు!" అన్నయ్య హితోపదేశం నా చెవుల్ని ఊదరగొడుతోంది.

జితేంద్రుడూ నేనూ అప్పుడే తాజాగా రైలుదిగి (మాట వరసకి ఇలా అంటున్నానే కాని, ఒళ్ళంతా దుమ్ము కొట్టుకుపోయి ఉన్నాం) అనంతన్నయ్య ఇంటికి వచ్చాం. అతను కలకత్తానించి బదిలీ అయి, పురాతన నగరమైన ఆగ్రాకి ఈమధ్యే వచ్చాడు. అతను ప్రభుత్వంవారి పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖలో సూపర్వైయిజింగ్ ఎకౌంటెంటు.

"అన్నయ్యా, నేను వారసత్వం భగవంతుడి దగ్గర్నించి కోరుతున్నా నని నీకు బాగా తెలుసు."

"ముందు డబ్బు; ఆ తరవాతే దేవుడు! ఏమో, ఎవరికి తెలుసు? జీవితం చాలాకాలం సాగవచ్చు."

"దేవుడే ముందు; డబ్బు ఆయన బానిస! ఏమో, ఎవరు చెప్ప గలరు? జీవితం స్వల్పకాలంలోనే ముగిసిపోవచ్చు."

టకీమని నే నిచ్చిన ఎదురు జవాబు, అప్పటి అవసరాన్నిబట్టి అలా వచ్చిందే కాని, జరగబోయేది ముందే మనస్సుకు తోచి అన్నది కాదు.

కూడదు ; మీ ఇబ్బంది ఎవ్వరికీ చెప్పకూడదు ; తిండి తినకుండా ఉండా కూడదు, బృందావనంలో చిక్కుబడిపోనూ కూడదు. ఈ పరీక్షలో ఏ ఒక్క నియమాన్నీ మీరకుండా, మీరు కనక ఈ రోజు రాత్రి పన్నెండు గంటలలోగా ఇక్కడ నా బంగళాకి తిరిగివస్తే, నా కంటె ఆశ్చర్యపోయే వాడు ఆగ్రా మొత్తంలో మరొకడు ఉండడు !"

"నీ సవాలుకు ఒప్పుకుంటున్నాను." నా మాటల్లోకాని, గుండెలో కాని జంకన్నది ఏ కోశానా లేదు. భగవంతుడు అప్పటికప్పుడు చూపించే కృప తాలూకు జ్ఞాపకాలు కృతజ్ఞతా భరితంగా నా మనస్సులో మెదిలాయి ; లాహిరీ మహాశయుల చిత్రానికి చేసుకొన్న విన్నపంతో ప్రాణాంతకమైన కలరా జబ్బు నాకు నయమవడం, లాహోర్‌లో ఇంటి కప్పుమీద రెండు గాలి పడగలు నాకు బహుమతిగా చిక్కడం, బెరైలీలో ఉన్నప్పుడు నేను నిరుత్సాహంగా ఉన్న సమయంలో, సరిగా సమయానికి రక్షరేకు దొరకడం, కాశీలో పండితుడి ఇంటి ఆవరణకు బయట ఒక సాధువుద్వారా నిశ్చయాత్మకమైన సందేశం ఒకటి రావడం, జగన్మాత దివ్యదర్శనం ఆవిడ ప్రియవాక్కులు, నా హైస్కూలు డిప్లమా సంపాయించడానికి వీలుగా చివరి క్షణంలో నాకు దారి దొరకడం, జీవితమంతా కంటున్న కలల పొగమంచులోంచి నా గురుదేవుల దర్శనభాగ్యమనే పరమోత్కృష్టమైన వరం లభించడం— ఇవన్నీ గుర్తుకు వచ్చాయి. ఈ ప్రపంచపు భీకర సంగ్రామ రంగాల్లో నా "వేదాంతం", ఏ ఒక్క పోరాటాన్ని ఎదుర్కోజాలదని అన్నా ఒక్కనాటికి ఒప్పుకోను !

"నీ ఒప్పుదల మెచ్చుకోదగ్గది. ఇప్పుడే మిమ్మల్ని రైలెక్కించడానికి వస్తాను," అన్నాడు అనంతుడు.

జితేంద్రుడు నోరు వెళ్ళబెట్టాడు. అన్నయ్య వాడివేపు తిరిగి ఇలా

అన్నాడు : "నువ్వుకూడా తోడు వెళ్ళాలి— ఇందుకు సాక్షిగానూ, బహుశా తోడుగా బాధలకు గురికావడానికీనూ !"

తరవాత ఒక అరగంటలో నాకూ జితేంద్రకీ, ఒకవైపు ప్రయాణానికి టిక్కెట్లు చేతికి వచ్చాయి. స్టేషనులో ఒక మూల మమ్మల్ని తనిఖీ చేసుకోడానికి అవకాశం ఇచ్చాం. మే మెక్కడా దాపరికంగా డబ్బు తీసుకువెళ్ళడం లేదని తొందరగానే తృప్తిపడ్డాడు అనంతుడు ; మా సాదా పంచెలు అవసరమైన వాటిని తప్ప మరేమీ మరుగుపరచలేదు.

దేవుడి మీది విశ్వాసం, డబ్బులాంటి గంభీరమైన విషయాల మీద దాడి చేసేసరికి మా స్నేహితుడు ఆక్షేపణ తెలుపుతూ ఇలా అన్నాడు. "అనంతా, కావుదల కోసం ఒకటి రెండు రూపాయలియ్యి నాకు. దురదృష్టం ఎదురయితే అప్పుడు నీకు టెలిగ్రాం ఇయ్యగలుగుతాను."

"జితేంద్రా !" నా నోట్లోంచి వచ్చిన మాట, కటువుగా మందలింపులా ఉంది.

"చివరి కావుదలకోసం నువ్వేమయినా డబ్బు తీసుకునేట్టయితే ఈ పరీక్షకు నేను రాను !"

"డబ్బుల గలగలలో ఏదో భరోసా ఉంటుంది." నేను కఠినంగా హెచ్చరించేసరికి జితేంద్రుడు ఇంతకుమించి ఏమీ అనలేదు.

"ముకుందా, నేను హృదయంలేనివాణ్ణి కాను." అనంతుడి గొంతులోకి మార్దవం చొరబడింది. అతన్ని బహుశా అంతరాత్మ మందలిస్తున్నట్టుంది— చేతిలో పైసలేని కుర్రవాళ్ళ నిద్దరిని పరిచయంలేని పట్నానికి పంపుతున్నందువల్ల కావచ్చు ; మతపరంగా తనకున్న సంశయశీలతవల్లనైనా కావచ్చు. "అదృష్టవశాత్తు నువ్వు ఈ బృందావన పరీక్షలో కనక నెగ్గితే నన్ను నీ శిష్యుడిగా స్వీకరించి ఉపదేశమిమ్మని అడుగుతాను."

ఈ వాగ్దానంలో ఒక అసందర్భం ఉంది. అయితే సంప్రదాయ విరుద్ధమైన ఆ సందర్భానికి తగ్గట్టుగానే ఉంది. పెద్దన్న చిన్నవాళ్ళకి తలవంచడమన్నది భారతీయ కుటుంబంలో అరుదు; చిన్నవాళ్ళు తండ్రి తరవాత అంత గౌరవమూ విధేయతా అతనికే చూపిస్తారు. కాని నే నేమీ వ్యాఖ్యానించడానికి వ్యవధి లేదు; మా బండి బయల్దేరబోతోంది.

రైలుబండి మైళ్ళకు మైళ్ళు సాగిపోతూంటే జితేంద్రుడు, దిగులు మొహం పెట్టుకొని మాటా పలుకూ లేకుండా కూర్చుని ఉన్నాడు. చివరికి కదిలాడు. ముందుకు వాలి, సున్నితమైన ఒకచోట, బాగా నొప్పి పుట్టేలా నన్ను గిల్లాడు.

"భగవంతుడు మనకి తరవాతి భోజనం ఏర్పాటుచేస్తాడన్న సూచన ఏదీ నాకు కనిపించడం లేదు!"

"ఓయి అనుమానం మనిషీ, నిబ్బరంగా ఉండు. దేవుడు మనతోటే పనిచేస్తున్నాడు."

"అదేదో ఆయన త్వరగా చేసేటట్టు ఏర్పాటు చెయ్యగలవా? ముందు పరిస్థితి తలుచుకునే సరికే కరకరా ఆకలి వేస్తోంది. నేను కాశీ విడిచిపెట్టి వచ్చింది తాజ్ సమాధి చూడ్డానికే కాని నేను సమాధి కావడానికి కాదు!"

"ధైర్యం తెచ్చుకో జితేంద్రా! మొట్టమొదటి సారిగా మనం బృందావనంలో దైవసంబంధమైన అద్భుతాలు చూడనక్కర్లేదూ? కృష్ణ భగవానుడి పాదస్పర్శతో పవిత్రమైన ప్రదేశంలో మనం నడవబోతున్నామన్న ఆలోచనతోనే నేను గాఢమైన ఆనందంలో మునిగి ఉన్నాను."

మా రైలుపెట్టె తలుపు తెరుచుకుంది; ఇద్దరు మగవాళ్ళు వచ్చి కూర్చున్నారు. దీని తరవాత రైలు ఆగబోయే చోటే చివరిది.

"అబ్బాయిలూ, బృందావనంలో మీ కెవరయినా స్నేహితులున్నారా?" నా ఎదురుగా కూర్చున్న అపరిచితవ్యక్తి, మా విషయంలో ఆసక్తి తీసుకుని మమ్మల్ని ఆశ్చర్యపరిచాడు.

"మీ కనవసరం!" మొరటుగా నా కళ్ళు తిప్పేశాను.

"బహుశా మీరు, ఆ చిత్తచోరుడి[1] మోహంలో పడి ఇళ్ళనుంచి పారిపోతున్నారనుకుంటాను. నా మట్టుకు నేనూ భక్తిభావం గలవాణ్ణే. అంచేత మీకు భోజనమూ ఎండకు పులమల మాడకుండా వసతీ సమకూరేటట్టు చూడడం నా అనివార్య కర్తవ్యంగా భావిస్తాను."

"వద్దండి. మమ్మల్ని వదిలెయ్యండి; మీరు చాలా దయగలవారు కాని మేము ఆగమ్మకాకులమని అనుకోడంలో మట్టుకు పొరపడ్డారు."

అటుతరవాత సంభాషణ ఏమీ జరగలేదు; బండి అదంగుకు చేరి ఆగింది. నేనూ జితేంద్రా ప్లాట్‌ఫారం మీదికి దిగేసరికి మా తోటి ప్రయాణికులు మా ఇద్దరి చేతులూ పట్టుకొని ఒక గుర్రబ్బండిని పిలిచారు.

మేము ఒక పెద్ద ఆశ్రమం ముందు బండి దిగాం. ఆ ఆశ్రమం, చక్కగా తీర్చిదిద్దిన ఆవరణలో పచ్చని చెట్లమధ్య అలరారుతోంది. మా ఉపకారులు ఇక్కడివారికి తెలిసినవాళ్ళేనని స్పష్టమయింది; చిరునవ్వు చిందిస్తున్న కుర్రవాడొకడు ఏమీ వ్యాఖ్యానించకుండా మమ్మల్ని ఒక సావిట్లోకి తీసుకువెళ్ళాడు. కాసేపట్లో, హుందాతనం ఉట్టిపడుతున్న ఒక వృద్ధురాలు వచ్చి మమ్మల్ని కలుసుకున్నారు.

"గౌరీ మా, యువరాజులు రాలేకపోయారు." వారిలో ఒకరు ఆశ్రమ అతిథేయినితో అన్నారు "చివరి క్షణంలో, వాళ్ళ కార్యక్రమాలు మారిపోయాయి. అందుకు ఎంతో విచారం వెలిబుచ్చారు. అయినా మేము

1. హరి; భక్తులకు ప్రియమైన శ్రీకృష్ణుడి పేరు.

వేరే ఇద్దరు అతిథుల్ని తీసుకొచ్చాం. మేము రైల్లో కలుసుకోగానే, వీళ్ళు కృష్ణభగవానుడి భక్తులుగా నన్ను ఆకర్షించారు."

"వెళ్ళొస్తాం బాబూ!" అంటూ, మాకు పరిచితులైన ఇద్దరూ గుమ్మం వేపు నడిచారు. "దైవానుగ్రహముంటే మళ్ళీ కలుసుకుందాం."

"మీ రిక్కడికి రావడం చాలా సంతోషం." మాతృసహజమైన రీతిలో గౌరీమాత చిరునవ్వు నవ్వారు. "మీరు రావడానికి ఇంతకన్న మంచి రోజు లేదు. ఈ రోజు, ఆశ్రమం రాజపోషకు లిద్దరు వస్తారని ఎదురు చూస్తూ ఉన్నాం. నా వంట మెచ్చుకునేవాళ్ళు లేకపోతే ఎంత విచారించ వలసి వచ్చేది?"

మధురమైన ఈ మాటలు జితేంద్ర మీద ఆశ్చర్యకరంగా పని చేశాయి; కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టేసుకున్నాడు. బృందావనంలో తనకు ఎదురవు తుందని భయపడ్డ పరిస్థితి, రాజోచితమైన స్వాగతంగా మారిపోయింది. అందుచేత మానసికంగా సర్దుబాటు చేసుకోడం కష్టమైపోయింది వాడికి. గౌరీమాత వాడివేపు కుతూహలంగా చూశారు; కాని ఏమీ వ్యాఖ్యానించ లేదు. బహుశా, ఇలాటి కుర్రతనపు చేష్టలు ఆవిడకు తెలిసే ఉంటాయి.

భోజనం వేళ అయిందని కబురు అందింది; గౌరీమాత మమ్మల్ని భోజనశాలకు తీసుకువెళ్ళారు. వంటకాల సువాసనలతో ఘుమఘుమ లాడుతూ ఉందక్కడ. పక్కనున్న వంటింట్లోకి అదృశ్యమయా రావిడ.

ఈ క్షణం కోసం నేను ముందునుంచీ ఎదురు చూస్తున్నాను. జితేంద్ర ఒంటిమీద సరయిన చోటు ఒక్కటి చూసి ఒక్క గిల్లు గిల్లాను. వాడు రైల్లో నన్ను, ఎంత నొప్పి పెట్టేలా గిల్లాడో నేనూ అంత నొప్పి పెట్టేలా గిల్లాను.

"ఓయి అనుమానం మనిషీ, దేవుడు అన్ని ఏర్పాట్లూ చేస్తాడు–

అదీ తొందరగానే సుమా!" గౌరీమాత ఒక విసినికర్రని పట్టుకొని మళ్ళీ అక్కడికి వచ్చారు. తూర్పు దేశాలవారి సంప్రదాయ పద్ధతిలో మేము ఉన్నితో నేసిన చిత్రాసనాల మీద కూర్చున్న తరవాత, ఆవిడ మెల్లగా విసరడం ప్రారంభించారు. ఆశ్రమ విద్యార్థులు సుమారు ముప్ఫై రకాల వంటకాలతో ఇటూ అటూ తిరిగారు. దీన్ని మామూలు "భోజనం" అనడం కంటె "మృష్టాన్న భోజనం" అనడం సబబు. ఈ భూమి మీద పడ్డాక నేనూ జితేంద్రా అంత రుచిగల వంటకాలు ఎన్నడూ రుచి చూసి ఎరగం.

"రాజభోజనానికి తగ్గ వంటకాలివి, మాతాజీ! మీ రాజపోషకు లకు, ఈ విందుకు రావడం కంటె అవసరమైన పని ఏం పడిందో నేను ఊహించలేను. జీవితాంతం మనస్సులో నిలిచే జ్ఞాపకం ప్రసాదించారమ్మా!"

అనంతుడు పెట్టిన షరతు మూలంగా నోరు మూసుకొని ఉండ వలసిన మేము, మా ధన్యవాదాలకు రెండు రకాల ప్రాముఖ్యం ఉందన్న సంగతి ఆ దయామయికి వివరించలేకపోయాం. కనీసం మా చిత్తశుద్ధి వెల్లడి అయింది. ఆవిడ ఆశీస్సులతోబాటు, ఆశ్రమానికి మళ్ళీ రమ్మన్న ఆహ్వానం కూడా అందుకొని మేము బయటికి వచ్చాం.

బయట వేడి దారుణంగా ఉంది. నేనూ నా స్నేహితుడూ ఆశ్రమం గేటు దగ్గరున్న పెద్ద కడిమిచెట్టు నీడలో తలదాచుకున్నాం. తరవాత ఘాటు ఘాటుగా సంభాషణ జరిగింది; జితేంద్ర మళ్ళీ అనుమానాల్లో పడ్డాడు.

"నువ్వు నన్ను పెద్ద చిక్కులోకి లాగావు! మధ్యాహ్న భోజనం మనకి కాకతాళీయంగా దొరికింది! కాని ఊళ్ళో చూడదగ్గ చోట్లు ఎలా చూస్తాం, మన దగ్గర ఒక్క పైస లేకుండా? మళ్ళీ నువ్వు అనంతుడి ఇంటికి ఎలా తీసుకు వెళ్తావు నన్ను?"

"ఇప్పుడు నీ కడుపు నిండింది కనక, దేవుణ్ణి ఇట్టే మరిచి పోయావు," నా మాటలు కటువుగా అయితే లేవుగాని నింద మోపుతున్నట్టుగా ఉన్నాయి. దేవుడి దయను మనుషులు ఎంత తొందరగా మరిచి పోతారు! తన ప్రార్థనల్లో కొన్నయినా ఫలించగా చూడని మనిషంటూ ఉండడు."

"నీలాంటి పిచ్చివాడితో కలిసి రావడం ఎంత బుద్ధితక్కువో నేను మరిచిపోను!"

"నిబ్బరంగా ఉండు జితేంద్రా! మనకు తిండి పెట్టిన ఆ భగవంతుడే బృందావనం చూపించి ఆగ్రాకు తిరిగి పంపిస్తాడు."

ముచ్చట గొలిపే ముఖ కవళికలుగల సన్నటి యువకు డొకడు గబగబా నడుస్తూ మా దగ్గరికి వచ్చాడు. చెట్టు దగ్గర ఆగిపోయి, నా ముందు వంగి నమస్కరించాడు.

"ప్రియమిత్రమా, మీరూ మీ స్నేహితుడూ ఈ ఊరికి కొత్త అయి ఉండాలి. మీకు ఆతిథ్యం ఇవ్వడానికీ ఊరు చూపించడానికీ నాకు అనుమతి ఇవ్వండి."

భారతీయుడి ముఖం పాలిపోవడమన్నది చాలా అరుదు; కాని జితేంద్రుడి ముఖంలో కత్తివాటుకు నెత్తుటి చుక్క లేదు. అతను చెయ్యదలిచిన సహాయాన్ని నేను మర్యాదగా తిరస్కరించాను.

"మీరు నన్ను నిజంగా వెళ్ళగొట్టడం లేదు కదూ?" మరే పరిస్థితిలోనో అయితే ఆ అపరిచితుడి వ్యాకులతకు మాకు నవ్వు వచ్చి ఉండేది.

"ఎందుక్కాదు?"

"మీరు నా గురువులు." విశ్వాసాన్ని నింపుకొన్న అతని కళ్ళు నా కళ్ళలోకి చూశాయి. మధ్యాహ్నం ధ్యానంచేసుకొనే వేళ, శ్రీకృష్ణ

భగవానుడు నాకు దర్శనమిచ్చి సరిగా ఈ చెట్టు కిందే ఇద్దరు పరిత్యక్త వ్యక్తుల ఆకారాల్ని నాకు చూపించాడు. వాటిలో ఒకటి మీది– అంటే, నా గురువులది! నేను ధ్యాన సమయంలో తరచుగా మీ మూర్తినే చూస్తుండేవాణ్ణి. మీరు, సవినయంగా నే నందిచ్చే సేవల్ని స్వీకరిస్తే ఎంతో ఆనందిస్తాను!"

"మీరు నన్ను కనుక్కొన్నందుకు నాక్కూడా సంతోషంగానే ఉంది. దేవుడుగాని, మనుషులుకాని మమ్మల్ని పరిత్యజించలేదు!" నేను, నా ఎదుట ఆత్రంగా చూస్తున్న వ్యక్తి ముఖంలోకి చూసి చిరునవ్వు నవ్వుతూ నిశ్చలంగా ఉన్నప్పటికీ, మనస్సులోనే భగవంతుడి దివ్య చరణాలకు మొక్కుకున్నాను.

"మిత్రులారా, ఒక్కసారి మీరు మా ఇంటిని పావనం చెయ్యరూ?"

"మీరు దయగలవారే; కాని అలా చెయ్యడానికి కుదరదు. ఇప్పటికే మేము, ఆగ్రాలో మా అన్నయ్యకి అతిథులుగా ఉన్నాం."

"పోనీ కనీసం, మీతో కలిసి బృందావనంలో తిరిగానన్న జ్ఞాపకాలన్నా నాకు మిగిలేటట్టు అనుగ్రహించండి."

నేను సంతోషంగా ఒప్పుకొన్నాను. ఆ యువకుడి పేరు ప్రతాప్ చటర్జీ అని చెప్పాడు. ఒక గుర్రబ్బండిని పిలిచాడు. మేము మదనమోహన ఆలయమూ తక్కిన కృష్ణాలయాలూ దర్శించాం. మా ఆలయ సేవలు పూర్తి అయేసరికి చీకటి పడింది.

"నేను 'సందేశ్' తీసుకొచ్చే దాకా ఆగండి." ప్రతాప్, రైలు స్టేషను దగ్గర ఒక దుకాణంలోకి వెళ్ళాడు. వెనకటికన్న ఇప్పుడు చల్లగా, జనసమ్మర్దంగా ఉన్న విశాలమైన వీథిలో నేనూ జితేంద్రా పచార్లు చేశాం.

కొంతసేపటి దాకా మా స్నేహితుడు తిరిగి రాలేదు; చివరికి బోలెడు మిఠాయిలు మాకు కానుకగా తెచ్చాడు.

"ఈమాత్రం పుణ్యం చేసుకోడానికి దయతో నన్ను అనుగ్రహించండి." కొన్ని రూపాయల కట్ట, ఆగ్రాకి అప్పుడే కొన్న రెండు టిక్కెట్లు చూపిస్తూ బతిమాలుతున్నట్టుగా చిరునవ్వు నవ్వాడు ప్రతాప్.

నేను వాటిని తీసుకొన్నది, భగవంతుడి అదృశ్య హస్తం మీదున్న భక్తిప్రపత్తులతోనే. అనంతుడు ఎంత ఎగతాళి చేసినప్పటికీ, దాని ఔదార్యం, అవసరాన్ని ఎంతో మించిపోలేదా?

స్టేషనుకు దగ్గరిలో ఒక ఏకాంత ప్రదేశం చూసుకున్నాం.

"ప్రతాప్, మీకు క్రియాయోగం నేర్పుతాను; ఆధునిక కాలంలో అందరికన్న మహాయోగి అయిన లాహిరీ మహాశయుల దిది. ఆయన యోగవిద్యే మీకు గురువు."

ఒక్క అరగంటలో దీక్ష ముగిసింది. "'క్రియ' నీకు చింతామణి[1]," అన్నాను కొత్త శిష్యుడితో. "పద్ధతి సులువైందని నువ్వు గమనించే ఉంటావు. మనిషి ఆధ్యాత్మిక పరిణామాన్ని త్వరితం చేసే నేర్పు దీనికి ఉంది. దేహధారణ చేసే అహంకారం, మాయ నుంచి విముక్తి పొందడానికి పది లక్షల సంవత్సరాలు పడుతుందని భారతీయ పవిత్ర గ్రంథాలు చెబుతున్నాయి. క్రియాయోగం ద్వారా, సహజమైన ఈ కాలావధి చాలా వరకు తగ్గిపోతుంది. జగదీశ్ చంద్ర బోసు మన కళ్ళకు కట్టించినట్టు, మొక్క పెరుగుదలను మామూలు రేటుకు మించి త్వరితం చెయ్యడానికి వీలున్నట్టు, మనిషి మానసిక వికాసాన్ని కూడా శాస్త్రీయ సాధనల ద్వారా

1. కోరికలు తీర్చే శక్తిగల పురాణ ప్రసిద్ధమైన మణి; భగవన్నామాలలో ఇదొకటి.

త్వరితం చెయ్యవచ్చు. నీ సాధనలో నిష్ఠగా ఉండు; గురువులందరికీ గురువయినవాణ్ణి చేరతావు నువ్వు."

"ఎంతో కాలంగా నేను వెతుకుతున్న యోగప్రక్రియను కనుక్కోడానికే నన్నిక్కడికి పంపించినట్టుంది," అన్నాడు ప్రతాప్ సాలోచనగా. "ఈ ప్రక్రియ, ఇంద్రియ బంధనాల నుంచి నాకు విముక్తి కలిగించి, ఉచ్చస్థితులకు తీసుకువెడుతుంది. ఈనాడు శ్రీకృష్ణ భగవానుడి దర్శనం కావడం నాకు అన్నిటికన్న గొప్ప మేలయింది."

మేము కొంతసేపు మౌనంగా అవగాహనచేసుకొంటూ కూర్చున్నాం. ఆ తరవాత స్టేషన్‌లోకి వెళ్ళాం. రైలు ఎక్కుతూ ఉండగా, నా కెంతో ఆనందం కలిగింది. కాని జితేంద్రుడికి ఈ రోజు కన్నీళ్ళ రోజు. ప్రతాప్‌కు నేను ఆప్యాయంగా వీడ్కోలు చెబుతూ ఉండగా నా మిత్రు లిద్దరికీ మధ్య మధ్య ఎక్కెక్కి ఏడుపులు వచ్చాయి. ప్రయాణంలో మళ్ళీ మరోసారి జితేంద్రుడు దుఃఖంలో మునిగాడు. ఈసారి తనకోసం కాదు. తన పరిస్థితి గురించి.

"భగవంతుడి మీద నా విశ్వాసం, గాఢతలేకుండా ఎంత పైపైన ఉంది! నా గుండె బండబారింది! ఇక ముందెప్పుడూ దేవుడి రక్షణను శంకించను!"

అర్ధరాత్రి కావస్తోంది. చేతిలో పైస లేకుండా వెళ్ళిన "సిండరెల్లాలు" ఇద్దరూ అనంతుడి పడగ్గదిలోకి ప్రవేశించారు. తను తేలికగా ఊహించి ఉన్నందువల్ల, అప్పుడు అతని ముఖంలో కనిపించిన ఆశ్చర్యం చూసి తీరవలసిందే. నేను మాట్లాడకుండా, బల్లమీద రూపాయి కాయితాలు కురిపించాను.

"జితేంద్రా, నిజం చెప్పు." అనంతుడి గొంతులో వేళాకోళం ఉంది. "ఈ కుర్రవాడు ఎక్కడా దారి దోపిడీకి దిగలేదు కదా?"

కాని కథ విడివడుతున్న కొద్దీ మా అన్నయ్య, శాంతపడుతూ వచ్చి తరవాత గాంభీర్యం వహించాడు.

"అవసరాన్ని బట్టి లబ్ధి ఉంటుందనే సూత్రం (డిమాండ్-సప్లయి సూత్రం) నే ననుకున్నదానికన్న సూక్ష్మమైన స్తరాల్లో కూడా పని చేస్తుంది." ఇంతకు ముందెన్నడూ పొడగట్టని ఆధ్యాత్మిక ఉత్సాహంతో అన్నాడు అనంత అన్నయ్య. "ప్రాపంచికమైన ధనసంపదలన్నా, అసభ్యంగా కూడబెట్టడాలన్నా నీ కుండే ఉపేక్షాభావం మొదటిసారిగా నా కిప్పుడు అర్థమైంది."

అంత అపరాత్రి వేళ కూడా, అప్పటికప్పుడు తనకి క్రియాయోగ దీక్ష[1] ఇమ్మని మా అన్నయ్య పట్టుబట్టాడు. "గురు" ముకుందుడు, ఒకే రాత్రి, ఇద్దరు అయాచిత "శిష్య"ల బాధ్యత వహించవలసి వచ్చింది.

మర్నాడు పొద్దున సామరస్య పూర్వకమైన వాతావరణంలో ఫల హారాలు చేశాం; ఇది ముందటి రోజున కరువైంది.

నేను జితేంద్రుడి వేపు చూసి చిన్నగా నవ్వాను. "నువ్వు తాజ్ చూడకుండా వెళ్ళకూడదు. శ్రీరాంపూర్‌కు బయల్దేరేలోగా చూద్దాం."

అనంతుకు వీడ్కోలు చెప్పి నేనూ నా స్నేహితుడూ ఆగ్రాకు ఘనత చేకూర్చిన తాజ్‌మహల్‌కు వచ్చి ఎదురుగా నించున్నాం. ఎండలో కళ్ళు మిరుమిట్లు గొలిపే తెల్లటి ఆ పాలరాతి కట్టడం, సంపూర్ణ సౌష్ఠ వానికి నిదర్శనంగా నిలిచింది. నల్లని తమాల వృక్షాలు, మిలమిల మెరిసే పసరిక నేల, ప్రశాంతమైన నీటి మడుగు, దానికి చక్కని దృశ్యం సమ కూర్చాయి. విలువైన రాళ్ళు పొదిగి లతలు చెక్కి ఉన్న భాగాలు, లోపల

1. ఆధ్యాత్మిక ఉపదేశం; సంస్కృతంలో 'దీక్ష్' అనే ధాతువునుంచి వచ్చింది; తాను అంకితం కావడం అని దీనికి అర్థం.

అద్భుతంగా ఉన్నాయి. గోధుమ, ఊదారంగుల పాలరాళ్ళలోంచి సున్నితమైన పూలగుత్తులు, కాయితం చుట్టల్లాంటివి బయటికి వస్తున్నట్టుగా చెక్కడం జరిగింది. గుమ్మటంనుంచి వచ్చే దీపకాంతి షాజహాన్ చక్రవర్తి సమాధి మీదా, ఆయన రాజ్యానికీ హృదయానికీ కూడా రాణి అయిన ముంతాజ్-ఇ-మహల్ సమాధి మీదా ప్రసరిస్తోంది.

దృశ్యాలు చూడటం ఇక చాలు! నేను నా గురువుగారికోసం తహ తహలాడుతున్నాను. కాసేపటికి నేనూ జితేంద్రుడూ దక్షిణదిశగా బెంగాల్ వేపు సాగే రైల్లో ప్రయాణం చేస్తున్నాం.

"ముకుందా, కొన్ని నెలలుగా నేను మావాళ్ళని చూడలేదు. నా మనస్సు మార్చుకున్నాను; బహుశా తరవాత ఎప్పుడో నేను శ్రీరాంపూర్‌లో మీ గురువుగారి దర్శనం చేసుకుంటాను.

కొంచెం సున్నితంగా చెప్పాలంటే, ఊగిసలాట మనస్తత్వం గల నా స్నేహితుడు నన్ను కలకత్తాలో వదిలిపెట్టి పోయాడు. నేను లోకల్ ట్రెయిన్‌లో, ఉత్తరదిశగా పన్నెండు మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న శ్రీరాంపూర్ వెళ్ళాను.

కాశీలో గురువుగారిని కలిసి అప్పటికి సరిగా ఇరవై ఎనిమిది రోజు లయిందన్న సంగతి గ్రహించేసరికి ఆశ్చర్యం వేసింది. "నువ్వు నాలుగు వారాల్లో వస్తావు నా దగ్గరికి!" ప్రశాంతంగా ఉన్న రాయ్‌ఘాట్ సందులో వారి ఆశ్రమం ముంగిట్లో అడుగుపెట్టాను– గుండె దడదడలాడుతోంది. భారతదేశపు జ్ఞానావతారుల సన్నిధిలో, తరవాతి పదేళ్ళలో మంచి రోజులని చెప్పదగ్గకాలం గడపడానికి నేను మొట్టమొదటి సారిగా ఆ ఆశ్రమంలో అడుగుపెట్టాను.

అధ్యాయం : 12

గురుదేవుల ఆశ్రమంలో గడిచిన కాలం

"వచ్చేశావు." బాల్కనీ ఉన్న గదిలో నేలమీద పులిచర్మం మీద కూర్చున్న శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు నన్ను పలకరించారు. ఆయన కంఠస్వరం ముక్తసరిగా ఉంది. ఆయన తీరు భావోద్రేకరహితంగా ఉంది.

"ఔను గురుదేవా, మిమ్మల్ని అనుసరించడానికి వచ్చాను." మోకరిల్లి ఆయన పాదాలు ముట్టుకున్నాను.

"అదెలా సాధ్యం? నా కోరికల్ని నువ్వు ఉపేక్షిస్తావు."

"ఇకముందు అలా జరగదు గురూజీ! మీ కోరికే నాకు శాసనం!"

"బాగుంది! అలా అయితే నీ జీవితానికి బాధ్యత వహించగలను."

"మనః పూర్తిగా ఆ భారం మీ మీదే పెడుతున్నాను గురుదేవా!"

"అయితే నా మొదటి కోరికగా, నువ్వు మీ వాళ్ళ దగ్గరికి తిరిగి వెళ్ళు. నువ్వు కలకత్తాలో కాలేజిలో చేరి చదువు కొనసాగించాలని నేను కోరుతున్నాను."

"మంచిది గురుదేవా!" నా గాభరాని మరుగుపరిచాను. ఈ పుస్తకాల బెడద ఏళ్ళ తరబడి నాకు తప్పదా? మొదట్లో నాన్నగారూ ఇప్పుడు శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారూ!

"ఎప్పుడో ఒకనాడు నువ్వు పడమటి దేశాలకు వెడతావు. అపరిచితుడైన హిందూ బోధకుడికి విశ్వవిద్యాలయం పట్టం ఒకటి ఉన్నట్లయితే అక్కడి ప్రజలు, భారతదేశపు సనాతన విజ్ఞానాన్ని ఆకళించుకోడానికి మరింత సుముఖంగా ఉంటారు."

"ఈ విషయం మీకే బాగా తెలుసు గురూజీ!"

నా విచారం తొలగిపోయింది. పడమటి దేశాలగురించి ఆయన చేసిన ప్రస్తావన, నాకు గజిబిజిగా, ఊహకు అందకుండా ఉంది. కాని అణకువగా ఉండి గురువుగారిని సంతోషపెట్టడం నాకు చాలా ముఖ్యమైన తక్షణ కర్తవ్యం.

"దగ్గరగా కలకత్తాలో ఉంటావు; నీకు సమయం చిక్కినప్పుడు ఇక్కడికి వస్తూ ఉండు."

"వీలుంటే, ప్రతిరోజూ వస్తాను స్వామీ! నా జీవితంలో ప్రతి ఒక్క విషయంలోనూ మీ అధికారాన్ని కృతజ్ఞతతో అంగీకరిస్తాను— కాని ఒక్క షరతు."

"చెప్పు."

"దైవసాక్షాత్కారం కలిగిస్తానని మీరు నాకు మాట ఇయ్యాలి!"

ఆ తరవాత ఒక గంటసేపు వాగ్యుద్ధం జరిగింది. గురువుగారు ఇచ్చిన మాట బోటుకాగూడదు; అదంత తేలిగ్గా ఇచ్చేది కాదు. ఇలాటి వాగ్దానంలో, విస్తారమైన ఆధ్యాత్మిక మార్గాల్ని ఆవిష్కరిస్తానన్న గూఢార్థం ఇమిడి ఉంటుంది. ఏ గురువయినా, సృష్టికర్తను సాక్షాత్కరించమని అడిగేటట్టయితే, అంతకుముందు అతడు ఆయనతో అంత చనువు ఏర్పరుచుకొని ఉండాలి! శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారికి భగవంతుడితో ఉన్న

తాదాత్మ్యాన్ని నేను పసిగట్టాను; ఆయన శిష్యుడిగా ఈ లాభం కోసం పట్టుబట్టాలని నిశ్చయించుకొని ఉన్నాను.

"బలవంతంగా రాబట్టుకొనే స్వభావం నీది!" ఆ తరవాత, దయతో కూడిన తుదిమాటగా, గురువుగారి సమ్మతి వచ్చింది.

"నీ కోరికే నా కోరిక; కానియ్యి."

నా హృదయం మీద, జీవిత పర్యంతం కమ్ముకొని ఉన్న మబ్బును తొలగించినట్టయింది. ఇహపరాల్లో ఒక దారీ తెన్నూ లేకుండా నేను చేస్తున్న అన్వేషణ అంతటితో అయిపోయింది. ఇప్పుడు నాకు ఒక సద్గురువు సన్నిధిలో శాశ్వతమైన ఆశ్రయం దొరికింది.

"రా, ఆశ్రమం చూపిస్తాను నీకు." గురుదేవులు వ్యాఘ్రాసనం మీంచి లేచారు. చుట్టుపక్కల పరకాయిస్తూ, ఒక గోడమీద, మల్లెపూల దండ వేసిన పటం ఒకటి చూశాను.

"లాహిరీ మహాశయులు!" ఆశ్చర్యపోయి అన్నాను.

"ఔను, నా గురుదేవులు!" శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి గొంతులో భక్తి భావం ఉట్టిపడింది. "మనిషిగానూ, యోగిగానూ ఆయన చాలా గొప్ప వారు. నేను చేసిన జీవిత పరిశీలనల పరిధిలోకి వచ్చిన గురువులందరి కన్న ఆయన మహనీయులు."

సుపరిచితమైన ఆ పటం ముందు నేను నిశ్శబ్దంగా తల వంచాను. పసితనంలోనే నన్ను దీవించి, ఈ క్షణం వరకు నన్ను ముందుకు నడిపిస్తూ వచ్చిన ఆ అద్వితీయ పరమ గురుదేవులకు నా ఆత్మ జోహార్లు అర్పించింది.

గురువుగారు ముందు నడుస్తూ దారి చూపిస్తూండగా, ఇంట్లోనూ బయట దొడ్లోనూ తిరిగాను. మంచి విశాలంగా, ఎప్పుడో చాలాకాలం కిందట కట్టుదిట్టంగా, భారీ ఎత్తు స్తంభాలతో పెద్దగా కట్టిన ఆశ్రమ భవనం, దొడ్డికి చుట్టూ ఉంది. బయటి గోడలు నాచుపట్టి ఉన్నాయి; మర్యాదలేకుండా ఆశ్రమంలోకి వచ్చి మకాం పెట్టిన పావురాలు, బూడిద రంగు మిద్దెమీద రెక్కలు ఆడిస్తున్నాయి. పనసచెట్లు, మామిడిచెట్లు, అరటిచెట్లు ఉన్న పెరటిదొడ్డి చూడముచ్చటగా ఉంది. ఈ రెండంతస్తుల భవనంలో పైనున్న గదులకు, చిన్న పిట్టగోడలతో ఉన్న బాల్కనీలు, దొడ్డికి మూడు వైపులా కనిపించేట్టు ఉన్నాయి. కింది అంతస్తులో, వరసగా ఉన్న స్తంభాల మీద ఎత్తుగా పైకప్పు ఉన్న విశాలమయిన హాలు ఉంది; దీన్ని ముఖ్యంగా, ఏటేటా వచ్చే దుర్గాపూజ ఉత్సవాలకు వాడతారని గురువుగారు అన్నారు. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు కూర్చునే గదికి వెళ్ళడానికి సన్నటి మేడమెట్లు ఉన్నాయి; వారి గది బాల్కనీ వీధివేపు ఉంది. ఆశ్రమంలో అమర్చిన సామానంతా నిరాడంబరంగా ఉంది. అన్నీ పరిశుభ్రంగా, ఉపయోగకరంగా ఉన్నవే. పాశ్చాత్య పక్కీలో కుర్చీలు, బెంచీలు, మేజాలు కూడా కనిపించాయి.

ఆ రాత్రికి నన్నక్కడ ఉండిపొమ్మని కోరారు గురువుగారు. కాయగూరలతో వండిన కూరతో భోజనం పెట్టారు. ఆశ్రమంలో శిక్షణ పొందుతున్న శిష్యులిద్దరు వడ్డన చేశారు.

"గురూజీ, మీ జీవితాన్నిగురించి కొంచెం చెప్పండి." ఆయన కూర్చున్న పులిచర్మానికి దగ్గరగా, ఒక తుంగచాపమీద కూర్చున్నాను. బాల్కనీకి బయట ఉన్న నక్షత్రాలు స్నేహితుల్లా దగ్గరగా ఉన్నట్టు అని పిస్తున్నాయి.

"నా సంసార నామం ప్రియనాథ్ కరార్. నేనిక్కడే, శ్రీరాం

పూర్‌లో పుట్టాను.[1] నాన్నగారు సిరిసంపదలున్న వ్యాపారి. ఇప్పుడు నా ఆశ్రమంగా ఉన్న, తాతలనాటి ఈ భవనాన్ని ఆయన నా కిచ్చారు. యథావిధిగా నేను బడికి వెళ్ళింది తక్కువ. నా కది మందగొడిగాను, లోతులేనట్టుగాను అనిపించేది. యౌవనంలో అడుగుపెట్టిన తొలినాళ్ళలోనే నేను సంసార బాధ్యతలు పైన వేసుకున్నాను. నాకో కూతురుంది; పెళ్ళయింది. మధ్యజీవితంలో నాకు లాహిరీ మహాశయుల మార్గదర్శిత్వ భాగ్యం కలిగింది. నా భార్య చనిపోయిన తరవాత సన్యాసం తీసుకున్నాను. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గిరి[2] అనే కొత్తపేరు వచ్చింది. ఇంతింత మాత్రమే నా జీవిత వృత్తాంతాలు."

ఆత్రంతో చూస్తున్న నా ముఖంలోకి చూసి నవ్వారు గురువుగారు. జీవిత కథాసంగ్రహాలన్నిటి లాగే, ఆయన మాటలు నాకు, బాహ్య యథార్థాల్ని తెలిపాయి కాని, లోపలి మనిషిని బయలుపరచలేదు.

"గురూజీ, మీ చిన్నప్పటి కథలు కొన్ని వినాలని ఉంది."

"కొన్ని చెబుతాను– ప్రతిదానికీ ఒక నీతి ఉంది!" శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి కళ్ళు హెచ్చరికతో మిలమిల్లాడాయి. "మా అమ్మ ఒకసారి నన్ను బెదిరించడానికి, ఒక చీకటి గదిలో దెయ్యముందని భయపెట్టింది. నేను వెంటనే అక్కడికి వెళ్ళి చూసి, దెయ్యం కనిపించలేదని నిరాశగా చెప్పాను. మరెన్నడూ అమ్మ నాకు దెయ్యాల కథ చెప్పి భయపెట్టలేదు. ఇందులో నీతి: నీ భయానికి కారణమైనదానికి ఎదుటపడి చూడు; అది నిన్నింక ఇబ్బంది పెట్టదు."

1. శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు 1855 మే 10 తారీఖున పుట్టారు

2. 'యుక్తేశ్వర్' అంటే, ''ఈశ్వరుడితో ఐక్యమైనవాడు'' అని అర్థం. 'గిరి' అన్నది, సనాతనమైన పది సన్యాసాశ్రమ శాఖల్లో ఒకదాని పేరు; 'శ్రీ' అంటే పవిత్రమైన; ఇది పేరుకాదు కాని గౌరవవాచకం.

"నా జ్ఞాపకాల్లో మరొకటి ఏమిటంటే– మా పక్కింటివాళ్ళ గజ్జి కుక్క నాకు కావాలన్న కోరిక. ఆ కుక్క కోసం కొన్ని వారాలపాటు ఇంట్లో గందరగోళం చేసిపారేశాను. అంతకన్న కంటికి ఇంపుగా ఉండే కుక్కల్ని ఇస్తామన్నా నేను వినిపించుకోలేదు. ఇందులో నీతి: మోహం మనుషుల్ని గుడ్డివాళ్ళని చేస్తుంది. మనం కోరుకునే వస్తువు చుట్టూ అది, ఊహాకల్పితమైన అందమైన ఆకర్షణ ఒకటి ఏర్పరుస్తుంది.

"మూడో కథ, కుర్రవాడి మనస్సు, మలచడానికి ఎలా వీలుగా ఉంటుందో తెలిపేది. మాటవరసకు, మా అమ్మ చేసిన వ్యాఖ్య ఒకటి విన్నాను: 'ఒకడి కింద నౌకరీకి కుదిరినవాడు బానిస' అని. ఆ సంగతి నా మనస్సులో ఎంత గాఢంగా నాటుకుందంటే, నాకు పెళ్ళయిన తరవాత కూడా ఉద్యోగాలన్నిటినీ నిరాకరించాను. కుటుంబానికి ఉన్న డబ్బు భూమి మీద పెట్టుబడి పెట్టి ఖర్చులు గడుపుకొనేవాణ్ణి. ఇందులో నీతి: సూక్ష్మగ్రహణశక్తిగల, పిల్లలకు మంచివీ అనుకూలమైనవీ అయిన సూచనలు చెవులకు ఎక్కేటట్టు చెయ్యాలి. వాళ్ళకు చిన్నప్పుడు ఏర్పడే అభిప్రాయాలు లోతుగా నాటుకొని చాలాకాలం ఉంటాయి."

గురుదేవులు ప్రశాంత మౌనంలో నిమగ్నులయారు. దాదాపు నడి రాత్రివేళ నన్నొక సన్నటి మంచం దగ్గరికి తీసుకువెళ్ళారు. గురుదేవుల ఆశ్రమంలో ఆ మొట్టమొదటి రాత్రి నాకు గాఢంగా, మధురంగా నిద్ర పట్టింది.

మర్నాడు పొద్దునే నాకు క్రియాయోగ దీక్ష ప్రసాదించడానికి శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు నిశ్చయించారు. అంతకు పూర్వమే నేను, లాహిరీ మహాశయుల శిష్యులిద్దరి దగ్గర క్రియాయోగం దీక్ష పొందాను; వారిలో ఒకరు మా నాన్నగారు, రెండోవారు నాకు సంస్కృతం నేర్పిన స్వామి కేవలానందగారు. అయితే గురుదేవులకు పరివర్తక శక్తి ఉంది; వారి

స్పర్శతోనే, లెక్కలేనన్ని సూర్యబింబాలు కళ్ళు మిరుమిట్లుగొలుపుతూ ఒక్కుమ్మడిగా జ్వాజ్వల్యమాన మవుతున్నట్టుగా, ఒకానొక మహాతేజస్సు నా మీద ప్రసరించింది. అనిర్వచనీయమైన ఆనందపు వెల్లువ ఒకటి నా హృదయాన్ని నింపేసి అంతరాంతరాల్లోకి వ్యాపించింది.

ఆ మర్నాడు నేను ఆశ్రమం నుంచి బయలుదేరేందుకు సిద్ధం కాగలిగే సమయానికి అపరాహ్ణం దాటింది.

“నువ్వు ముప్ఫై రోజుల్లో తిరిగి వెడతావు.” నేను కలకత్తాలో మా ఇంటి గుమ్మంలో అడుగుపెడుతూ ఉండగా, గురుదేవుల జోస్యం ఫలించిన సంగతి మనస్సులో మెదిలింది. ఆకాశంలో “ఎగిరే పక్షి” మళ్ళీ గూటికి చేరడం గురించి మా చుట్టాలు సూటిపోటి మాటలంటారేమోనని నేను భయపడ్డాను గాని, అటువంటి దేమీ జరగలేదు.

నేను నా అటకమీదికి ఎక్కి, ఒక సజీవ వ్యక్తిని చూస్తున్నట్టుగా ఆప్యాయంగా చూసుకున్నాను. “నా ధ్యానాలకూ, సాధనలో నాకు ఎదురయిన తుపానులకూ సాక్షివి నువ్వే. ఇప్పుడు నేను గురుదేవులు అనే ఓడరేవుకు చేరుకున్నాను.”

“బాబూ, మనకు ఉభయతారకంగా జరిగిందానికి సంతోషంగా ఉంది.” ప్రశాంతమైన సాయంసంధ్య వేళ నేనూ నాన్నగారూ కలిసి కూర్చున్నాం. “ఒకప్పుడు నేను మా గురుదేవుల్ని అత్యద్భుతంగా దర్శించినట్టుగానే నువ్వూ మీ గురువుగారిని దర్శించావు. లాహిరీ మహాశయుల పవిత్ర హస్తం మన జీవితాల్ని కాపాడుతూంది. మీ గురువుగారు, మనకి అందుబాటులో లేకుండా హిమాలయాల్లో ఉండే సాధువు కారని, మనకి దగ్గరిలోనే ఉన్నవారని రుజువయింది. నా ప్రార్థనలు ఫలించాయి: దేవుడికోసం చేసే అన్వేషణలో నువ్వు నా కంటికి శాశ్వతంగా దూరం కాలేదు.”

నేను మళ్ళీ చదువుకొనసాగిస్తానని నాన్నగారు సంతోషించారు. దానికి తగిన ఏర్పాట్లు చేశారాయన. ఆ మర్నాడు నేను, కలకత్తాలో ఉన్న స్కాటిష్ చర్చ్ కాలేజిలో ప్రవేశించాను.

నెలలకు నెలలు సంతోషదాయకంగా వడివడిగా గడిచాయి. నేను కాలేజి తరగతి గదుల్లో బొత్తిగా కనిపించి ఉండనని సూక్ష్మగ్రాహులైన పాఠకులు ఈపాటికి అనుమానించి ఉంటారనడంలో సందేహం లేదు. శ్రీరాంపూర్ ఆశ్రమం ఆకర్షణ నాకు నిగ్రహించుకోజాలని దయింది. నేను నిరంతరం అక్కడే ఉంటున్నందుకు గురుదేవులు ఏమీ వ్యాఖ్య చెయ్యకుండా నా ఉనికిని అంగీకరించారు. ఆయన విద్యాలయాలగురించి ప్రస్తావించడం సకృతు కావడంవల్ల నా మనస్సు తేలికపడింది. నేను విద్వాంసుడిగా తయారవడానికి మలిచినవాణ్ణి కానన్న సంగతి స్పష్టమే అయినప్పటికీ సమయానుగుణంగా కనీసపు పాస్ మార్కులు తెచ్చుకోగలుగుతూ ఉండేవాణ్ణి.

ఆశ్రమంలో నిత్యజీవితం సాఫీగా సాగిపోయింది; దాంట్లో మార్పు ఎప్పుడోకాని వచ్చేది కాదు. మా గురుదేవులు వేకువవేళకు ముందే నిద్ర లేచేవారు. పక్కమీద పడుక్కొని ఉండిగాని, ఒక్కొక్కప్పుడు కూర్చొని ఉండిగాని సమాధి[1] స్థితిలోకి వెళ్ళేవారు. గురుదేవులు మేల్కొన్నారన్న సంగతి ఇట్టే తెలిసిపోయేది: పెద్దగా ఆయన పెట్టే గుర్రు[2] చటుక్కున ఆగిపోయేది. ఒకటి రెండు నిట్టూర్పులు; బహుశా శారీరకమైన కదలిక

---

1. వాచ్యార్థం, “కలపడం; మనస్సును ధ్యేయ వస్తువులో లయం చేయడం” అని. ‘సమాధి’ అనేది పరమానందమయమైన అధిచేతన స్థితి. ఈ స్థితిలో యోగి, జీవాత్మపరమాత్మల ఐక్యానుభూతి పొందుతాడు.

2. గుర్రుపెట్టడమన్నది, సంపూర్ణమైన విశ్రాంతి పొందినట్టుగా సూచన అని శరీరధర్మ శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం.

"'గురుదేవా, నాకు చాలా జబ్బుగా ఉంటోందండి; బరువు చాలా పౌన్లు తగ్గిపోయాను.'

"'యుక్తేశ్వర్,[1] నీకు నువ్వే జబ్బు తెచ్చుకున్నావన్న సంగతి కనిపిస్తూనే ఉంది; ఇప్పుడు నువ్వు బక్కగా ఉన్నాననుకుంటున్నావు.'

"నే నాశించిన దానికి చాలా విరుద్ధమైన సమాధాన మిది; అయితే ఆ తరవాత మా గురుదేవులు ప్రోత్సాహకరంగా ఇలా అన్నారు:

"'చూస్తాను; రేపటికి నీకు మెరుగనిపించాలని నా విశ్వాసం.'

"ఆయన నాకు రహస్యంగా నయం చేస్తున్నారన్న సంగతికి సూచనగా ఆయన మాటల్ని గ్రహించింది, సూక్ష్మగ్రాహకమైన నా మనస్సు. మర్నాడు పొద్దున ఆయన దర్శనానికి వెళ్ళి, 'గురుదేవా, ఈ రోజు ఒంట్లో బాగా మెరుగ్గా ఉందండి,' అంటూ సంబరపడుతూ చెప్పాను.

"'నిజమే! ఈ రోజు నువ్వు సత్తువ పుంజుకున్నావు.'

"'కాదు గురుదేవా! నాకు సాయంచేసినవారు మీరు. కొన్ని వారాల తరవాత నాకు ఏ మాత్రమయినా సత్తువ రావడం ఇదే మొదలు.'

"'నిజమే. నీ జబ్బు చాలా తీవ్రంగానే ఉండేది. నీ శరీరం ఇంకా బలహీనంగానే ఉంది; అది రేపు ఎలా ఉంటుందో ఎవరు చెప్పగలరు?"

"ఆ బలహీనత మళ్ళీ వచ్చే అవకాశం ఉందన్న ఆలోచనే నాలో

1. నిజానికి లాహిరీ మహాశయులు ఆయన్ని సంబోధించింది "ప్రియా" (మా గురువుగారి పేరులో మొదటి భాగం) అనేకాని "యుక్తేశ్వర్" (సన్యాసం తీసుకొన్న తరవాత పెట్టిన పేరు; మా గురువుగారు లాహిరీ మహాశయుల జీవిత కాలంలో ఈ పేరు పెట్టుకోలేదు) అని కాదు. ఈ పుస్తకంలో ఇక్కడా, మరి కొన్ని ఇతర చోట్లా, రెండు పేర్లుంటే పాఠకులకు గందరగోళంగా ఉంటుందని, "యుక్తేశ్వర్" అన్న పేరే వాడడం జరిగింది.

వణుకు, భయం పుట్టించింది. మర్నాడు పొద్దున, ఈ శరీరాన్ని లాహిరీ మహాశయుల ఇంటికి చేరవెయ్యడమే అసాధ్యమనిపించింది.

"'గురుదేవా, మళ్ళీ జబ్బుగా ఉందండి.'

"మా గురుదేవుల చూపు దురవగాహంగా ఉంది. 'అంటే, మళ్ళీ జబ్బు తెచ్చుకున్నావన్నమాట.'

"నాలో ఓర్పు నశించింది. 'గురుదేవా, రోజురోజుకూ మీరు నన్ను హేళన చేస్తూ వస్తున్నారని ఇప్పుడు గ్రహించాను. నేను చెప్పిన నిజమైన సంగతులు మీ రెందుకు నమ్మరో అర్థం కావడం లేదు,' అన్నాను.

"'నిన్ను మార్చి మార్చి ఒకసారి బలహీనంగానూ మరోసారి బలంగానూ చేస్తున్నవి నిజంగా నీ ఆలోచనలే.' గురువుగారు నావేపు ఆప్యాయంగా చూశారు. 'నీ ఆరోగ్యం, నీ అవచేతన మనస్సులో సాగే ఆలోచనల్ని కచ్చితంగా ఎలా అనుసరిస్తోందో నువ్వే చూశావు. ఆలోచన అనేది విద్యుత్తులాగా, భూమ్యాకర్షణ లాగానే ఒకానొక శక్తి. మానవుడి మనస్సు పరమేశ్వరుడి సర్వశక్తిమంతమైన చైతన్యంలో ఒక విస్ఫులింగం. శక్తియుక్తమైన నీ మనస్సు అత్యంత గాఢంగా దేన్ని విశ్వసిస్తే అది జరిగి తీరుతుందని నీకు నిరూపించగలను.

"లాహిరీ మహాశయులు వ్యర్థంగా ఏదీ మాట్లాడరని తెలిసి నేను, అత్యంత శ్రద్ధాభక్తులతో, కృతజ్ఞతతో ఆయనతో ఇలా అన్నాను: 'గురుదేవా, ఇప్పుడు నేను బాగా ఉన్నాననీ, నా వెనకటి బరువు నాకు వచ్చిందనీ అనుకుంటే అవి కూడా జరుగుతాయా?'

"'అలాగే జరుగుతాయి; ఈ క్షణంలోనయినా సరే.' గురుదేవులు గంభీరంగా అన్నారు; ఆయన చూపు నా కళ్ళమీదే కేంద్రీకరించి ఉంది.

"తక్షణమే నాలో బలమే కాకుండా బరువు కూడా పెరిగినట్టు

కావచ్చు. ఆ తరవాత నిశ్శబ్దమైన శ్వాసరహిత స్థితి; ఆయన గాఢమైన యోగానందంలో నిమగ్నులయి ఉండేవారు.

తరవాత, ఫలహారాల కార్యక్రమం ఉండేది కాదు; మొదట గంగ ఒడ్డున చాలా దూరం నడవాలి. మా గురువుగారితో పొద్దుటిపూట నడిచిన ఈ నడకలు ఇప్పటికీ ఎంత వాస్తవంగా, ఎంత స్పష్టంగా మనసులో ఉన్నాయో! జ్ఞాపకాల్ని అలవోకగా నెమరువేసుకుంటే చాలు; నేను గురుదేవులపక్కనే ఉన్నట్టు తరచు అనిపిస్తూ ఉంటుంది. ఉదయ భానుడు ఏటికి వెచ్చదనం కలిగిస్తున్నాడు; జ్ఞానాధికారంతో నిండిన ఆయన కంఠస్వరం ఖంగుమని మోగుతున్నది.

స్నానం; ఆ తరవాత మధ్యాహ్న భోజనం. గురుదేవులు ఏరోజు కారోజు ఇచ్చే సూచనల ప్రకారం జాగ్రత్తగా వంట చేయడమన్నది శిష్యుల్లో కుర్రవాళ్ళ బాధ్యత. మా గురుదేవులు శాకాహారి. అయితే, సన్యాసం తీసుకోకముందు ఆయన గుడ్లు, చేపలు తినేవారు. ఎవరి శరీర తత్త్వానికి పడే సాదా భోజనం వారు చెయ్యండన్నదే ఆయన శిష్యులకు ఇచ్చిన సలహా.

గురువుగారు చాలా మితంగా తినేవారు; తరచుగా ఆయన, అన్నంలో పసుపు కలిపిగాని, బీటుదుంపల రసంగాని, పాలకూరగాని వేసుకొని, పైన గేదెనెయ్యి చిలకరించుకొని తినేవారు. మరోనాడు, చిక్కుడు గింజలో సెనగలో కలిపి వండిన కూరలు తినేవారు. భోజనానికి చివర, పాయసంతోబాటు మామిడిపళ్ళుగాని, నారింజపళ్ళుగాని తినేవారు; లేదా పనసతొనల రసం తాగేవారు.

ఆయన దర్శనం చేసుకోదలిచినవాళ్ళు మధ్యాహ్నంపూట వచ్చే వారు. ప్రశాంతమైన ఆశ్రమంలోకి ప్రాపంచిక జనులు అదే పనిగా వస్తూ ఉండేవారు. మా గురుదేవులు వచ్చినవాళ్ళనందరినీ మర్యాదగా, దయతో

ఆదరించేవారు. తాను ఈ దేహమనికాని, అహంకారమనికాని భావించుకో కుండా సర్వవ్యాప్తమయిన ఆత్మగా సాక్షాత్కారం పొందిన సద్గురువు, మానవులందరిలోనూ స్పష్టమైన సమరూపతను దర్శిస్తాడు.

సాధువుల నిష్పక్షపాతానికి మూలకందం జ్ఞానం. మాయాముఖా కృతుల మార్పిడివల్ల ఇకెన్నడూ ప్రభావితులు కారు; అజ్ఞానుల న్యాయ నిర్ణయ శక్తిని గందరగోళపరిచే రాగద్వేషాలకు వారిక అధీనులు కారు. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు అధికార ప్రాబల్యంగలవాళ్ళకూ డబ్బుగలవాళ్ళకూ గుణసంపన్నులకూ ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యం ఇయ్యనూ లేదు; ఇతరులను పేదరికంవల్లకాని చదువుకోకపోవడంవల్లకాని చిన్నచూపు చూడనూ లేదు. సత్యవాక్కులు ఒక పిల్లవాడి నోటినించి వచ్చినా గౌరవభావంతో వింటారు; ఒక్కొక్కప్పుడు దాంభిక పండితుణ్ణి బహిరంగంగా ఉపేక్షి స్తారు.

రాత్రి భోజనం ఎనిమిది గంటలకి. అప్పుడప్పుడు అతిథులక్కడ తచ్చాడుతూ ఉండేవారు. మా గురుదేవులు అతిథుల్ని వదిలి ఒంటరిగా భోంచేసే ప్రయత్నం ఎన్నడూ చెయ్యలేదు; ఆయన ఆశ్రమానికి వచ్చినవాళ్ళెవరూ ఆకలితోకాని అసంతృప్తితోకాని తిరిగి వెళ్ళడం ఎన్నడూ జరగలేదు. అనుకోని అతిథులు వచ్చినందుకు శ్రీయుక్తేశ్వర్ గారు ఎన్నడూ గాభరాపడనూ లేదు; నిరుత్సాహంచెందనూ లేదు. సద్యఃస్ఫూర్తితో ఆయన శిష్యులకు ఇచ్చే సూచనలవల్ల కొద్దిపాటి ఆహార పదార్థాలతో సమృద్ధిగా విందు జరిగేది. అయినా ఆయన పొదుపరి; ఆయన దగ్గరున్న కొద్దిపాటి డబ్బు చాలావాటికి సరిపడేది. "నీకున్న దాంట్లోనే సుఖంగా ఉండు," అంటూండేవారు తరచు. "విచ్చలవిడిగా ఖర్చు చేస్తే తరవాత దుఃఖపడతావు." ఆశ్రమంలో జరిగే వేడుకల విషయంలో నయితేనేం, భవన నిర్మాణ విషయంలో నయితేనేం, మరమ్మ

తుల విషయంలో నయితేనేం, మరే పనుల విషయంలో నయినా గురుదేవుల సృజనాత్మక ప్రతిభలో మౌలికత వ్యక్తమవుతూ ఉండేది.

ప్రశాంత సాయంసమయాల్లో తరచుగా, గురుదేవుల ప్రసంగాలు జరుగుతూ ఉండేవి; అవి అక్షయ సంపదలు. ఆయన పలికిన ప్రతి పలుకూ జ్ఞానంతో చికిలిచేసినట్టుండేది. ఆయన చెప్పే తీరులో మహోదాత్తమైన ఆత్మవిశ్వాసం ప్రస్ఫుటమవుతూ ఉండేది: ఇది అద్వితీయమైనది. నా అనుభవంలోకి వచ్చినంతవరకు, ఎవ్వరూ ఎన్నడూ మాట్లాడని తీరులో మాట్లాడేవారాయన. తమ ఆలోచనల్ని, మాటలనే బాహ్యమైన దుస్తులు ధరించడానికి అనుమతించేముందు ఆయన, విచక్షణ అనే సున్నితపు త్రాసులో తూచేవారు. భౌతికరూపంలో సైతం సర్వవ్యాపకమైన సత్యసారం, ఆయనలోంచి, ఆత్మ ప్రసరింపజేసే సుగంధంలా వెలువడుతూ ఉండేది. సజీవంగా ఆవిర్భవించిన పరమేశ్వర సన్నిధానంలో ఉన్నానన్న స్పృహ నాకు ఎప్పుడూ ఉండేది. ఆయన దివ్యత్వపు భారం, ఆయన ఎదుట ఎప్పుడూ నా తల వంగేటట్టు చేసేది.

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు సమాధిమగ్నులవుతున్నారన్న సంగతి అతిథులు పసిగట్టినట్లయితే, ఆయన వెంటనే వాళ్ళతో ఇష్టాగోష్ఠి జరిపేవారు. ఏదో ఒక భంగిమ ప్రదర్శించడంకాని, అంతర్ముఖత్వాన్ని చాటుకోడంకాని ఆయనకు చేతకావు. ఎప్పుడూ బ్రహ్మానందస్థితిలో మగ్నులై ఉన్నందువల్ల, సమాధికి ప్రత్యేకంగా సమయమేమీ ఆయనకు అక్కర్లేదు. ఆత్మసాక్షాత్కారం పొందిన యోగి, ధ్యానమనే మెట్టు ఏనాడో దాటేసి ఉంటాడు. "కాయ కాసినప్పుడు పువ్వు రాలిపోతుంది." కాని శిష్యులు ఒక ఆదర్శంగా తీసుకోడం కోసమని సాధువులు, ఆధ్యాత్మిక సాధన ప్రక్రియల్ని పాటిస్తూ ఉంటారు.

అర్ధరాత్రి కావస్తోందంటే, మా గురువుగారు చిన్న పిల్లవాడికి

సహజమైన మాదిరిగా మగత నిద్రలోకి వెళ్తూండడం కద్దు. పక్క విషయంలో పట్టింపులేవీ లేవు. ఆయనకు తరచుగా, తలగడ లేకుండా కూడా, ఒక సన్నటి బల్లమీద పడుక్కొనేవారు. ఆయన మామూలుగా వేసుకొనే పులిచర్మం దాని మీద పరుచుకునేవారు.

రాత్రి తెల్లవార్లూ తాత్త్వికచర్చ జరగడం అరుదైన విషయమేమీ కాదు; ఏ శిష్యుడయినా గాఢమైన ఆసక్తితో ఆ అవకాశం కల్పించవచ్చు. అప్పుడు నాకు అలసటే అనిపించేది కాదు; నిద్ర పోవాలన్న కోరికే ఉండేది కాదు. గురుదేవుల ఉజ్జ్వల వాక్కులే చాలు. "ఓహో, తెల్లవారుతున్నదే! గంగ ఒడ్డున నడక సాగిద్దాం పదండి." రాత్రిపూట జరిగే ఆధ్యాత్మికబోధన కాలాలు అనేకం ఇలా ముగిశాయి.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి దగ్గర అంతేవాసిత్వంలో తొలికాలపు నెలలు ఉపయోగకరమైన పాఠం ఒకటి నేర్పాయి: "దోమను జయించడం ఎలా?" మా ఇంట్లో అయితే మా వాళ్ళు రాత్రిపూట దోమతెరలు కట్టుకుంటూ ఉండేవారు. జాగ్రత కోసం ఏర్పడ్డ ఈ ఆచారాన్ని శ్రీరాంపూర్ ఆశ్రమంలో పాటించకపోవడం చూసి నేను నిరుత్సాహపడ్డాను. ఆశ్రమంలో ఈ కీటకాలు లేక కాదు; సమృద్ధిగా నివాసం చేసేవి; తలనుంచి పాదాల దాకా నన్ను ఒళ్ళంతా కుట్టేసేవి. గురువుగారు నా మీద జాలి పడ్డారు.

"నువ్వొక దోమతెర కొనుక్కో; అలాగే నాక్కూడా ఒకటి కొను." ఆయన నవ్వుతూ ఇంకా ఇలా అన్నారు: "నువ్వు నీ ఒక్కడికోసమే కొనుక్కునేటట్టయితే దోమలన్నీ నా మీదికి వచ్చి పడతాయి!"

నేను అత్యంత కృతజ్ఞతతో ఆయన మాట పాటించాను. నేను శ్రీరాంపూర్‌లో గడిపిన ప్రతి రాత్రీ, మా గురువుగారు, దోమతెరలు కట్టమని చెబుతూ ఉండేవారు.

ఒకనాడు దోమలు ఒక మబ్బులా మా మీదికి కమ్ముకొచ్చాయి. అయినా గురువుగారు రోజులా, తెరలు కట్టమని చెప్పలేదు. ఉత్సాహంగా ఆ కీటకాలు చేస్తున్న రొద వింటూంటే బెదురుపుట్టింది. నా పక్కమీదికి వెళ్ళి, వాటిని మంచి చేసుకోడానికి ఒక ప్రార్థన విన్నవించుకున్నాను. ఇలా ఒక అరగంట గడిచిన తరవాత, గురుదేవుల దృష్టిని ఆకర్షించడాని కని చిన్నగా దొంగదగ్గు దగ్గాను. దోమకాట్లతో, ముఖ్యంగా రక్తదాహం తీర్చుకొంటూ గాయకమశకం చేసే రొదతో, నాకు పిచ్చెత్తిపోతుందేమో అనుకున్నాను.

నా దగ్గుకు జవాబుగా గురువుగారిలో కదలిక ఏమీ కనిపించలేదు. నేను జాగ్రత్తగా ఆయన దగ్గరికి చేరాను. ఆయన ఊపిరి తీసుకోడం లేదు. ఆయన యోగసమాధిలో ఉండగా దగ్గరనుంచి గమనించడం నాకు ఇదే మొదటిసారి; దాంతో నాకు భయం పట్టుకొంది.

"ఆయన గుండె ఆగిపోయి ఉండాలి!" నేను ఆయన ముక్కు కింద ఒక అద్దం పెట్టాను. శ్వాస తాలూకు ఆవిరి ఏదీ కనిపించలేదు. నా అభిప్రాయాన్ని మరోసారి రూఢి చేసుకోడానికి, ఆయన నోరూ ముక్కు రంధ్రాలూ కొన్ని నిమిషాలపాటు నా వేళ్ళతో మూసి ఉంచాను. ఆయన ఒళ్ళు చల్లగా, నిశ్చలంగా ఉంది. అప్పుడు ఏం చెయ్యాలో తెలియక, ఎవరినయినా సహాయానికి పిలుద్దామని గుమ్మం వేపు తిరిగాను.

"ఓహో! క్షురపరిశోధకుడివా! అయ్యో, నా ముక్కు!" గురువుగారి కంఠస్వరం నవ్వుతో కంపిస్తోంది. "వెళ్ళి పడుక్కోవేం? ప్రపంచమంతా నీ కోసం మారాలా? నువ్వే మారు: దోమల్ని గురించిన స్పృహ వదుల్చుకో."

నేను పిల్లిలా నా పక్కదగ్గరికి తిరిగి వెళ్ళాను. ఒక్క కీటకం కూడా నా దగ్గరికి రావడానికి సాహసించలేదు. పూర్వం దోమతెరల వాడ

కానికి గురువుగారు అంగీకరించింది నన్ను సంతోషపెట్టడానికే నన్న సంగతి గ్రహించాను; ఆయనకు దోమల భయం లేదు. యోగశక్తి వల్ల ఆయన, దోమలు తమను కుట్టకుండా ఆపగలరు; లేకపోతే, ఆయన తలుచుకుంటే, ఆంతరికంగా అభేద్యులై ఉండగలరు.

"ఆయన నాకోసం ఇది ప్రదర్శించారు. నేను కృషిచేసి సాధించ వలసిన యోగస్థితి అది," అనుకున్నాను. నిజమైన యోగి, అధిచేతన స్థితిలోకి ప్రవేశించి, దాన్ని నిలుపుకొనే సామర్థ్యం కలవాడు. కీటకాల రొద, కళ్ళు మిరుమిట్లు గొలిపే పగటి వెలుతురు వంటివి అసంఖ్యాకంగా మన మనస్సును చికాకుపరుస్తాయి; ఈ భూమి మీద అవి లేకపోవడ మన్నది ఎన్నటూ లేదు. నిజమైన యోగి వాటిని లెక్కపెట్టడు. సమాధి లోని ప్రథమావస్థలో (సవికల్పస్థితి) యోగి, బాహ్య ప్రపంచపు ఇంద్రియ బోధలన్నిటినీ అటకాయించేస్తాడు. అప్పుడు ఆయనకు బహూ కృతిగా, తొలినాటి ఈడెన్ స్వర్గం[1] కంటె కూడా సుందరమైన అంతర్లో కాల నాదాలు వినిపిస్తాయి; దృశ్యాలు కనిపిస్తాయి.

గుణపాఠం నేర్పగల ఈ దోమలు, నేను ఆశ్రమంలో మరో ఆరంభపాఠం నేర్చుకోడానికి ఉపకరించాయి. అది ప్రశాంతమైన సాయం సంధ్య వేళ. మా గురుదేవులు ప్రాచీన పవిత్ర గ్రంథాల్ని గురించి సాటిలేని రీతిగా వ్యాఖ్యానం చేస్తున్నారు. ఆయన పాద సన్నిధిలో పరిపూర్ణమైన ప్రశాంతిని అనుభవిస్తున్నాను నేను. మొరటు దోమ ఒకటి, రమణీయ

1. యోగి తన జ్ఞానేంద్రియాల్ని ఉపయోగించకుండానే చూడడం, రుచి చూడడం, వాసన గ్రహించడం, తాకడం, వినడం అన్నవి చెయ్యడానికి అతనికి సామర్థ్యం కలిగించే సర్వవ్యాపక శక్తుల్ని గురించి 'తైత్తిరీయ ఆరణ్యకం'లో ఇలా వర్ణించటం జరిగింది: "గుడ్డివాడు ముత్యానికి చిల్లి పొడిచాడు; వేళ్ళులేనివాడు దాంట్లోకి దారం ఎక్కించాడు; మెడలేనివాడు దాన్ని ధరించాడు; నాలికలేని వాడు దాన్ని పొగిడాడు."

మైన ఈ వాతావరణంలోకి ప్రవేశించి నా దృష్టి మళ్ళించడానికి పాల్పడింది. విషపూరితమైన సూదిలాంటి తన తొండాన్ని కసుక్కున నా తొడలోకి గుచ్చేసరికి, దానిమీద కసి తీర్చుకోడానికి నేను చటుక్కున చెయ్యి ఎత్తాను. కాని దానికి మరణదండన విధించకుండా ఆపేశాను. సరిగా ఆ సమయానికి నాకు, అహింసనుగురించి పతంజలి చెప్పిన సూత్రం గుర్తుకు వచ్చింది.[1]

"పని పూర్తి చెయ్యలేదేం ?"

"గురుదేవా ! జీవహింసను సమర్థిస్తారా ?"

"లేదు. కాని ఇప్పటికే నువ్వు, నీ మనస్సులో చావుదెబ్బ కొట్టావు."

"నాకు అర్థం కాలేదు."

"అహింస అని చెప్పడంలో పతంజలి ఉద్దేశం, చంపాలన్న 'కోరిక'ను తొలగించడం." నా మనస్సులోని ఆలోచనల్ని, తెరిచిపెట్టిన పుస్తకం చదివినట్టే గ్రహించేవారు శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు. "అహింసను అక్షరాలా పాటించడానికి అసౌకర్యంగా ఉండేలా ఏర్పాటయింది ఈ ప్రపంచం. మనిషి హానికరమైన జీవుల్ని నాశనం చెయ్యక తప్పని స్థితి వస్తే రావచ్చు. కాని అదే మాదిరిగా, కోపం, ద్వేషం తెచ్చుకోక తప్పని స్థితి మట్టుకు రాదు. ఈ మాయా ప్రపంచపు గాలి పీల్చుకునే హక్కు జీవరాశులన్నిటికీ ఉంది. సృష్టిరహస్యాన్ని బహిర్గతంచేసే యోగి, ప్రకృతిలో ఉన్న, దిగ్భ్రమ కలిగించే అసంఖ్యాకమైన అభివ్యక్తులతో సామరస్యం ఏర్పరచుకొని ఉంటాడు. హింసాభిలాషను కనక జయించి నట్లయితే అందరూ ఈ సత్యాన్ని అవగాహన చేసుకోవచ్చు."

1. "అహింసలో పరిపూర్ణత సాధించినవాడి సమక్షంలో [ఏ జీవిలోనూ] శత్రుభావం కలగదు." ('అహింసా ప్రతిష్ఠాయాం తత్సన్నిధౌ వైరత్యాగః') - యోగసూత్రాలు, II : 35.

"గురూజీ, క్రూర జంతువును చంపడానికి బదులు, తాను బలికావ డానికి సిద్ధంకావాలా ?

"అక్కర్లేదు. మానవదేహం అమూల్యమైనది. విలక్షణమైన మెదడూ వెన్నులో షట్చక్రాలూ ఉన్న కారణంగా దానికి, పరిణామాత్మక మైన విలువ అన్నిటికన్న ఎక్కువ ఉంది. ఉన్నతస్థితి నందుకొన్న భక్తుడు పరమేశ్వరుడి సర్వోన్నత స్వరూప రీతులను సంపూర్ణంగా అవ గాహన చేసుకోడానికీ అభివ్యక్తీకరించడానికీ సామర్థ్యం కలిగిస్తాయి ఇవి. అంతకన్న తక్కువరకం జీవికి దేనికీ అటువంటి సదుపాయం సమకూర లేదు. ఒక వ్యక్తి ఒక జంతువునుకాని, మరే జీవినయినాకాని తప్పని సరిగా చంపవలసి వచ్చినట్లయితే అతడు స్వల్పమైన పాపానికి ఒడిగట్ట వలసి వస్తుందన్నది నిజమే. కాని నిష్ప్రయోజనంగా మానవదేహ నాశం కావించడం కర్మసిద్ధాంత నియమాన్ని తీవ్రంగా ఉల్లంఘించినట్లేనని ధర్మశాస్త్రాలు ఘోషిస్తాయి."

మనస్సు తేలికపడి నిట్టూర్చాను ; మనిషికి పుట్టుకతో వచ్చిన సహజాతాల్ని ధర్మశాస్త్రాలు అన్ని సమయాల్లోనూ బలపరచవు.

నాకు తెలిసినంతవరకు గురువుగారు, చిరుతపులికికాని పులికికాని ఎన్నడూ ఎదురుపడలేదు. అయితే ఒకసారి, భయంకరమైన నాగుబాము ఒకటి ఆయన ఎదుటికి వచ్చిందికాని, ఆయన ప్రేమకు వశమైపోయిందది. ఈ సంఘటన పూరీలో, సముద్రపు ఒడ్డున మా గురువుగారికున్న ఆశ్రమం దగ్గర జరిగింది. శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి దగ్గర కడపటి కాలంలో శిష్యరికం చేసిన ప్రఫుల్లుడనే కుర్రవాడు ఆ సమయంలో ఆయన దగ్గర ఉన్నాడు.

"మేము ఆశ్రమం దగ్గర ఆరుబయట కూర్చుని ఉన్నాం," అంటూ చెప్పాడు ప్రఫుల్లుడు. "దగ్గరిలో ఒక నాగుబాము కనిపించింది. చూస్తేనే వణుకు పుట్టేటంత భయంకరమైన ఆ పాము నాలుగడుగుల పొడుగుంది.

అది మా వేపు వడివడిగా వస్తూ కోపంగా పడగ విప్పింది. గురువుగారు దాన్ని చూసి, ఒక పసిపిల్లవాణ్ణి చేరబిలుస్తున్నట్టుగా నవ్వారు. ఆయన తాళబద్ధంగా చప్పట్లు కొడుతూండడం చూసి నేను గాభరా పడిపోయాను.[1] భయంకరమైన ఆ పాముకు వినోదం కలిగిస్తున్నారు! నేను మనస్సులో తీవ్రంగా ప్రార్థనలు చేస్తూ నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయాను. గురువుగారికి చాలా చేరువగా వచ్చిన తరవాత ఆ పాము నిశ్చలంగా నిలిచిపోయింది; ఆయన లాలింపు వైఖరికి ఆకృష్టమయినట్టుంది. భీతావహంగా ఉన్న పడగ క్రమంగా ముడుచుకుపోయింది. అది శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి కాళ్ళ సందులోకి దూరి, అక్కణ్ణించి పొదల్లోకి పోయి అదృశ్యమయింది.

"గురువుగారు చేతులెందుకు ఆడించారో, పాము కాటెందుకు వెయ్య లేదో అప్పట్లో నాకు అర్థం కాలేదు," అంటూ ముగించాడు ప్రఫుల్లుడు. "మన గురుదేవులు, ఏ ప్రాణివల్ల కలిగే ప్రమాద భయానికయినా సరె అతీతులని అప్పుడు గ్రహించాను."

నేను ఆశ్రమంలో ఉన్న తొలి నెలల్లో ఒకనాటి మధ్యాహ్నం, శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి కళ్ళు నా మీద నిల్చి, గుచ్చిగుచ్చి చూస్తూండడం గమనించాను.

"నువ్వు చాలా బక్కగా ఉన్నావు ముకుందా."

ఆయన చేసిన వ్యాఖ్య నా మనస్సుకు గుచ్చుకుంది; గుంటలు పడ్డ నా కళ్ళూ, ఆరుచుకుపోతున్న శరీరమూ నాకు నచ్చవు. కాని అవి చాలా కాలంగా పీడిస్తున్న అజీర్ణవ్యాధివల్ల చిన్నప్పటినించి వెంటాడు తున్నాయి. ఎన్నో టానిక్కుల సీసాలు మా ఇంట్లో నా గదిలో షెల్ఫు

1. తాచుపాము తన పరిధిలో కదులుతున్నదాన్ని దేన్నయినా టక్కున కొట్టగలదు. చాలా సందర్భాల్లో, పూర్తిగా కదలకుండా ఉండడం ఒక్కటే క్షేమకరం.

మీద అలాగే పడిఉన్నాయి; వాటిలో ఒక్కటీ నాకు సాయపడలేదు. అస్వస్థమైన శరీరంతో బతికి లాభమేమిటని, విచారగ్రస్తుణ్ణయి నాలో నేను అప్పుడప్పుడు ప్రశ్నించుకుంటూ ఉంటాను.

"మందులకు పరిమితులున్నాయి; దివ్యమైన సృజనాత్మక శక్తికి అటువంటిది ఏదీ లేదు. ఇది నమ్ము. నువ్వు ఆరోగ్యంగా, బలంగా తయారవుతావు."

గురుదేవుల మాటల మీద నాకు తక్షణమే విశ్వాసం కలిగింది; వాటిలోని సత్యాన్ని నా జీవితానికి వర్తింపజేసి విజయం సాధించగలనన్న నమ్మకం నాకు కలిగించాయి. (జబ్బులు నయంచేసే వాళ్ళలో చాలా మంది దగ్గరికి నేను వెళ్ళాను కాని) మరొకరెవరూ నాలో అంత గాఢమైన విశ్వాసం కలిగించలేదు.

రోజురోజుకూ నాకు బాగా ఒళ్ళు వచ్చింది; ఆరోగ్యం, బలం పెరిగాయి. శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి గుప్తమైన ఆశీస్సు ద్వారా, ఒక్క రెండు వారాల్లో, అంతకుముందు నే నెంత ప్రయత్నించినప్పటికీ సాధించ లేనంత బరువు పెరిగింది. నా ఉదరవ్యాధులు శాశ్వతంగా మటుమాయ మయాయి.

ఆ తరవాత మరికొన్ని సందర్భాల్లో మా గురుదేవులు, మధుమేహం మూర్ఛ, క్షయ, పక్షవాతం వంటి జబ్బులతో బాధపడే వాళ్ళకు దివ్య శక్తితో నయం చెయ్యడం కళ్ళారా చూసే భాగ్యం కలిగింది.

"చాలా ఏళ్ళ కిందట నేను కూడా బరువు పెరగాలని ఉవ్విళ్ళూ రుతూ ఉండేవాణ్ణి." నన్ను నయంచేసిన కొన్నాళ్ళకి గురువుగారు నాకు చెప్పారు: "ఒకసారి తీవ్రంగా జబ్బుచేసి కోలుకుంటున్న సమయంలో, కాశీలో లాహిరీ మహాశయుల్ని దర్శించాను."

"'గురుదేవా, నాకు చాలా జబ్బుగా ఉంటోందండి; బరువు చాలా పౌన్లు తగ్గిపోయాను.'

"'యుక్తేశ్వర్,[1] నీకు నువ్వే జబ్బు తెచ్చుకున్నావన్న సంగతి కనిపిస్తూనే ఉంది; ఇప్పుడు నువ్వు బక్కగా ఉన్నాననుకుంటున్నావు.'

"నే నాశించిన దానికి చాలా విరుద్ధమైన సమాధాన మిది; అయితే ఆ తరవాత మా గురుదేవులు ప్రోత్సాహకరంగా ఇలా అన్నారు:

"'చూస్తాను; రేపటికి నీకు మెరుగనిపించాలని నా విశ్వాసం.'

"ఆయన నాకు రహస్యంగా నయం చేస్తున్నారన్న సంగతికి సూచనగా ఆయన మాటల్ని గ్రహించింది, సూక్ష్మగ్రాహకమైన నా మనస్సు. మర్నాడు పొద్దున ఆయన దర్శనానికి వెళ్ళి, 'గురుదేవా, ఈ రోజు ఒంట్లో బాగా మెరుగ్గా ఉందండి,' అంటూ సంబరపడుతూ చెప్పాను.

"'నిజమే! ఈ రోజు నువ్వు సత్తువ పుంజుకున్నావు.'

"'కాదు గురుదేవా! నాకు సాయంచేసినవారు మీరు. కొన్ని వారాల తరవాత నాకు ఏ మాత్రమయినా సత్తువ రావడం ఇదే మొదలు.'

"'నిజమే. నీ జబ్బు చాలా తీవ్రంగానే ఉండేది. నీ శరీరం ఇంకా బలహీనంగానే ఉంది; అది రేపు ఎలా ఉంటుందో ఎవరు చెప్పగలరు?"

"ఆ బలహీనత మళ్ళీ వచ్చే అవకాశం ఉందన్న ఆలోచనే నాలో

1. నిజానికి లాహిరీ మహాశయులు ఆయన్ని సంబోధించింది "ప్రియా" (మా గురువుగారి పేరులో మొదటి భాగం) అనేకాని "యుక్తేశ్వర్" (సన్యాసం తీసుకొన్న తరవాత పెట్టిన పేరు; మా గురువుగారు లాహిరీ మహాశయుల జీవిత కాలంలో ఈ పేరు పెట్టుకోలేదు) అని కాదు. ఈ పుస్తకంలో ఇక్కడా, మరి కొన్ని ఇతర చోట్లా, రెండు పేర్లుంటే పాఠకులకు గందరగోళంగా ఉంటుందని, "యుక్తేశ్వర్" అన్న పేరే వాడడం జరిగింది.

వణుకు, భయం పుట్టించింది. మర్నాడు పొద్దున, ఈ శరీరాన్ని లాహిరీ మహాశయుల ఇంటికి చేరవెయ్యడమే అసాధ్యమనిపించింది.

"'గురుదేవా, మళ్ళీ జబ్బుగా ఉందండి.'

"మా గురుదేవుల చూపు దురవగాహంగా ఉంది. 'అంటే, మళ్ళీ జబ్బు తెచ్చుకున్నావన్నమాట.'

"నాలో ఓర్పు నశించింది. 'గురుదేవా, రోజురోజుకూ మీరు నన్ను హేళన చేస్తూ వస్తున్నారని ఇప్పుడు గ్రహించాను. నేను చెప్పిన నిజమైన సంగతులు మీ రెందుకు నమ్మరో అర్థం కావడం లేదు,' అన్నాను.

"'నిన్ను మార్చి మార్చి ఒకసారి బలహీనంగానూ మరోసారి బలంగానూ చేస్తున్నవి నిజంగా నీ ఆలోచనలే.' గురువుగారు నావేపు ఆప్యాయంగా చూశారు. 'నీ ఆరోగ్యం, నీ అవచేతన మనస్సులో సాగే ఆలోచనల్ని కచ్చితంగా ఎలా అనుసరిస్తోందో నువ్వే చూశావు. ఆలోచన అనేది విద్యుత్తులాగా, భూమ్యాకర్షణ లాగానే ఒకానొక శక్తి. మానవుడి మనస్సు పరమేశ్వరుడి సర్వశక్తిమంతమైన చైతన్యంలో ఒక విస్ఫులింగం. శక్తియుక్తమైన నీ మనస్సు అత్యంత గాఢంగా దేన్ని విశ్వసిస్తే అది జరిగి తీరుతుందని నీకు నిరూపించగలను.

"లాహిరీ మహాశయులు వ్యర్థంగా ఏదీ మాట్లాడరని తెలిసి నేను, అత్యంత శ్రద్ధాభక్తులతో, కృతజ్ఞతతో ఆయనతో ఇలా అన్నాను: 'గురుదేవా, ఇప్పుడు నేను బాగా ఉన్నాననీ, నా వెనకటి బరువు నాకు వచ్చిందనీ అనుకుంటే అవి కూడా జరుగుతాయా?'

"'అలాగే జరుగుతాయి; ఈ క్షణంలోనయినా సరే.' గురుదేవులు గంభీరంగా అన్నారు; ఆయన చూపు నా కళ్ళమీదే కేంద్రీకరించి ఉంది.

"తక్షణమే నాలో బలమే కాకుండా బరువు కూడా పెరిగినట్టు

అనిపించింది. లాహిరీ మహాశయులు మౌనం వహించారు. మరికొన్ని గంటల సేపు ఆయన పాద సన్నిధిలో కూర్చొని, మా అమ్మ ఉంటున్న ఇంటికి వెళ్ళాను; నేను కాశీ వెళ్ళినప్పుడల్లా అక్కడే ఉంటుంటాను.

" 'నాయనా, ఏమయిందిరా నీకు? ఒంటికి నీరు పట్టి ఉబ్బిందా ఏమిటి?' అంటూ అమ్మ తన కళ్ళని తాను నమ్మలేకపోయింది. నా ఒళ్ళు జబ్బు చెయ్యకముందు ఎంత నిండుగా, దృఢంగా ఉండేదో ఇప్పుడూ అలా ఉంది.

"నా బరువు తూచుకుని చూస్తే, ఒక్క రోజులోనే యాభై పౌన్లు పెరిగిన సంగతి గమనించాను; అది ఎప్పటికీ అలానే ఉండిపోయింది. నా బక్కపలచటి శరీరాన్ని చూసిన స్నేహితులూ పరిచయస్థులూ ఒక్కసారి తెల్లబోయారు. వాళ్ళలో కొందరు, ఈ అలౌకిక ఘటన ఫలితంగా తమ జీవిత విధానాన్ని మార్చుకుని లాహిరీ మహాశయులకు శిష్యులయారు.

"బ్రహ్మజ్ఞులైన మా గురుదేవులు, ఈ ప్రపంచం, సృష్టికర్త ఘనీభూతస్వప్నం తప్ప మరేమీ కాదని ఎరుగుదురు. దివ్య స్వాప్నికుడైన పరమేశ్వరుడితో తమకున్న ఏకత్వం స్పృహలో ఉన్నందువల్ల ఆయన భౌతిక ప్రపంచపు స్వప్నాణువుల్ని తమ ఇచ్ఛానుసారంగా ప్రకటితం చెయ్యడంకాని, లుప్తం చెయ్యడంకాని, లేదా తాము కోరిన మార్పు ఏదైనా తీసుకురావడంకాని చెయ్యగలుగుతున్నారు."[1]

"సృష్టి అంతా నియమబద్ధమైనది. బాహ్య జగత్తులో పనిచేసే,

1. "నువ్వు ప్రార్థించేటప్పుడు వేటిని కోరతావో అవి నీకు వస్తాయనీ, వాటిని నువ్వు పొందుతావనీ నమ్ము"- మార్కు, 11 : 24. బ్రహ్మైక్యం పొందిన యోగులు తాము పొందిన దివ్యోపలబ్ధుల్ని, ప్రగతి సాధించిన శిష్యులకు పూర్తిగా బదిలీ చెయ్యగలవారు; ఈ సందర్భంలో లాహిరీ మహాశయులు శ్రీ యుక్తేశ్వర్ గారికి అలాగే బదిలీ చేశారు.

విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు కనిపెట్టగల సూత్రాల్ని ప్రకృతి నియమాలని అంటున్నారు. కాని గుప్తమైన ఆధ్యాత్మికస్థాయిల్నీ గూఢమైన అంతశ్చేతననూ పాలించే సూక్ష్మనియమాలు కూడా ఉన్నాయి; ఈ సూత్రాలు యోగశాస్త్రం ద్వారానే తెలుసుకోగలిగినవి. పదార్థం నిజస్వభావం తెలుసుకోగలవాడు ఆత్మ సాక్షాత్కారం పొందిన సద్గురువే కాని భౌతికశాస్త్రజ్ఞుడు కాడు. అటువంటి జ్ఞానంవల్లనే క్రీస్తు, ఒక సేవకుడికి, తన శిష్యుడు తెగ్గోసిన చెవిని మళ్ళీ ఇప్పించాడు."[1]

మా గురువుగారు పవిత్ర గ్రంథాల్ని వ్యాఖ్యానించడంలో సాటిలేని వారు. నాకు అత్యంత సంతోషకరమైన జ్ఞాపకాలు అనేకం ఆయన ప్రసంగాలకు సంబంధించినవే. రత్నాలు పొదిగిన ఆభరణాలవంటి ఆయన ఆలోచనలు, అశ్రద్ధ లేదా మూఢత్వం అనే బూడిదపాలు కాలేదు. నాలో కుదురులేక శరీరంలో కొద్దిగా కదలిక కనిపించినా, కొద్దిగా పరధ్యానంగా ఉన్నా చాలు, మా గురుదేవుల వ్యాఖ్యానం తక్షణమే ఆగిపోయేది.

"నువ్విక్కడ లేవు." అన్నారు శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు, ఒకనాటి మధ్యాహ్నం తాము చెబుతున్నది ఆపేసి. ఆయన ఎప్పటిలాగానే నా మనోగతిని నిర్దాక్షిణ్యంగా గమనిస్తూ వస్తున్నారు.

"గురూజీ!" నా స్వరంలో అభ్యంతరం ధ్వనించింది. "నేను కదలలేదు; నా కనురెప్పలు ఆడలేదు; మీరు చెప్పిన ప్రతి మాటా మళ్ళీ వినిపించగలను!"

"అయినా పూర్తిగా నా దగ్గర లేవు. నువ్వు చెప్పిన అభ్యంతరం వల్ల, నీ మనోవీథిలో నువ్వు మూడు సంస్థల్ని సృష్టిస్తున్నావన్న సంగతి

1. వాళ్ళల్లో ఒకడు ప్రధాన యాజకుని సేవకుణ్ణి కొట్టి వాడి కుడిచెవి తెగ్గోశాడు. అయితే ఏసు, వాళ్ళను తాళమని చెప్పి, వాడి చెవి ముట్టుకొని నయం చేశాడు."- లూకా, 22 : 50-51 (బైబిలు).

చెప్పక తప్పడం లేదు. ఒకటి సమతల ప్రదేశంలో వనస్థల ఆశ్రమం; ఇంకొకటి ఒక కొండమీద; మరొకటి సముద్రపు ఒడ్డున."

నిజానికి అస్పష్టంగా రూపొందిన ఆ ఆలోచనలు నా అవచేతన మనస్సులో లేకపోలేదు. క్షమార్పణ వేడుకొంటున్నట్టుగా ఆయన వేపు చూశాను.

"అలవోకగా చేసే ఆలోచనల్ని కూడా ఆకళించుకొనే గురువుగారి దగ్గర నేను చెయ్యగలిగేది ఏముంది?"

"నువ్వు నా కా హక్కు ఇచ్చావు. నీకు సంపూర్ణమైన ఏకాగ్రత లేకపోతే నేను వ్యాఖ్యానిస్తున్న సూక్ష్మసత్యాల్ని అవగాహన చేసుకోడం కష్టం. అవసరమయితే తప్ప నేను ఇతరుల మనసుల్లోని ఏకాంతతకు భంగం కలిగించను. మనిషికి తన ఆలోచనల్లో రహస్యంగా సంచరించే సహజమైన హక్కు ఉంది. పిలవనిదే పరమేశ్వరుడూ అందులోకి ప్రవేశించడు; నేనూ చొరబడ్డానికి సాహసించను."

"మీకు ఎప్పటికీ స్వాగతమే, గురుదేవా!"

"వాస్తుకళా సంబంధమైన నీ కలలు తరవాత ఫలిస్తాయిలే. ఇది అధ్యయనానికి సమయం!"

ఈ విధంగా మా గురుదేవులు, సందర్భవశాత్తు, నా జీవితంలో మూడు ముఖ్యమైన సంఘటనలు జరగబోతున్నాయని తమకు తెలిసిన విషయం, తమకు సహజమైన నిరాడంబర పద్ధతిలో వెల్లడించారు. కిశోర ప్రాయం నుంచి నాకు, వివిధ దృశ్యాల్లో మూడు భవనాల ఆకృతులు అస్పష్టంగా అపుపిస్తూ ఉండేవి. ఈ మూడు దర్శనాలూ శ్రీ యుక్తేశ్వర్ గారు సూచించిన వరసలోనే భౌతికరూపం ధరించాయి. మొదట, రాంచీలో ఒక సమతల ప్రదేశంలో మగపిల్లలకోసం యోగవిద్యాలయం స్థాపించడం

జరిగింది; తరవాత లాస్ ఏంజిలస్‌లో ఒక కొండమీద అమెరికా ప్రధాన కార్యాలయం నెలకొల్పడం జరిగింది; ఆ తరవాత కాలిఫోర్నియాలోని ఎన్సినిటాస్‌లో పసిఫిక్ మహాసముద్రానికి ఎదురుగా ఆశ్రమం స్థాపించడం జరిగింది.

"ఫలానా ఫలానా సంఘటనలు జరుగుతాయని నేను జోస్యం చెబుతున్నాను" అంటూ గురుదేవులు ఎన్నడూ దంభాలు పలకలేదు. అలా కాకుండా, "ఇది జరగవచ్చునేమో కదూ?" అంటూ సూచన చేసేవారు. ఆయన నిరాడంబర వాక్కు, భవిష్యాన్ని జోస్యంగా చెప్పే శక్తిని మరుగు పరిచేది. అన్నదాన్ని వెనక్కి తీసుకోడమన్నది లేదు; కొద్దిగా తెరమరుగుగా ఆయన చెప్పిన జోస్యాలు తప్పుగా ఎన్నడూ రుజువు కాలేదు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు మితభాషులు; వైఖరిలో యథార్థత ఉండేది. అస్పష్టతకాని, కలలుకనే స్వభావంకాని ఆయనలో ఏ కోశానా లేదు. ఆయన కాళ్ళు నేలమీదే నిలదొక్కుకుని ఉండేవి; ఆయన తల స్వర్గ ధామంలోనే కుదురుకొని ఉండేది. వ్యవహారదక్షులైన వాళ్ళు ఆయన ప్రశంసకు పాత్రులయేవారు. "సాధుత్వమంటే మూగతనం కాదు! దివ్యానుభూతులు అశక్తుణ్ణి చేసేవేమీ కావు!" అంటారాయన. "క్రియాశీలకమైన సద్గుణాభివ్యక్తి తీక్ష్ణమైన బుద్ధికి ప్రేరకమవుతుంది."

మా గురుదేవులు అధిభౌతిక క్షేత్రాల్ని గురించి చర్చించడానికి విముఖులు. ఆయన ప్రసరించే ఒకేఒక "అద్భుత" ప్రభ పరిపూర్ణమైన సరళత్వం. సంభాషణచేసేటప్పుడాయన, ఆశ్చర్యం కలిగించే ప్రస్తావనలేవీ రాకుండా చూసేవారు; పనిలో ఆయన విలక్షణత స్వేచ్ఛగా అభివ్యక్తమయేది. చాలామంది బోధకులు అలౌకిక ఘటనల గురించి మాట్లాడేవారే కాని చేసి చూపించగలిగింది శూన్యం; శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు

సూక్ష్మ నియమాలగురించి చెప్పడం అరుదు; కాని వాటిచేత తమ సంకల్పానుసారంగా రహస్యంగా పని చేయించేవారు.

"ఆత్మ సాక్షాత్కారం పొందినవాడు ఆంతరిక ప్రేరణ పొందితేనే కాని అలౌకిక అద్భుత చర్య ఏదీ చెయ్యడు," అని వివరించారు గురుదేవులు. "దేవుడు తన సృష్టి రహస్యాలు విచక్షణ రహితంగా వెల్లడి కావాలని ఆశించడు.[1] అలాగే ప్రపంచంలో ప్రతి వ్యక్తికీ తన స్వతంత్రేచ్ఛ మీద, పరాధీనం చెయ్యరాని హక్కు ఉంది. ఏ సాధువూ ఆ స్వాతంత్ర్యానికి భంగం కలిగించడు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారిలో అలవాటుగా కనిపించే మౌనం, ఆయన పొందిన గాఢమైన ఈశ్వరానుభూతులవల్ల కలిగినది. ఆత్మసాక్షాత్కారం పొందని బోధకుల దినాలను ఆక్రమించుకొనే అంతులేని "అలౌకిక దర్శనాలు" ప్రదర్శించడానికి ఆయనకు టైము లేదు. హిందూ పవిత్ర గ్రంథాల్లో ఇలా చెప్తారు: "మెరక నీటివంటి మందబుద్ధుల్లో చిన్నచిన్న ఆలోచనలనే చేపలే మహాసంక్షోభం కలిగిస్తాయి. మహాసముద్రాలవంటి మనస్సుల్లో దివ్యప్రేరణలనే తిమింగిలాలు ఏ సంచలనమూ కలిగించవు."

మా గురుదేవుల నిరాడంబరత అనే ఆచ్ఛాదన కారణంగా, ఆయన సమకాలికుల్లో చాలా కొద్దిమందే, ఆయనను మానవాతీతులుగా గుర్తించారు. "తన జ్ఞానాన్ని మరుగుపరచలేనివాడు మూర్ఖుడు" అన్న నానుడి, పరమ జ్ఞానులు, శాంతమూర్తులు అయిన మా గురుదేవులకు ఎన్నడూ వర్తించదు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు, తక్కిన వాళ్ళందరిలాగే మానవ మాత్రులుగా జన్మించినప్పటికీ దేశకాలాలకు నియంత అయిన పరమేశ్వరుడితో తాదాత్మ్యం సాధించారు. నరుడు నారాయణుడు కావడానికి దాటరాని అడ్డంకి ఏదీ ఆయనకు అవుపించలేదు. మనిషిలో ఆధ్యాత్మిక సాహసికత లేకపోవడం తప్ప, వేరే అడ్డంకి ఏదీ లేదని నేను క్రమంగా గ్రహించాను.

1. "పవిత్రమైనదాన్ని కుక్కలకు వెయ్యకు; నీ ముత్యాల్ని పందుల ముందుకు విసరకు; అలా కనక విసిరితే, వాటినవి కాళ్ళతో తొక్కేసి, మళ్ళీ నీ మీదికి ఎదురు తిరిగి, నిన్ను చీల్చేస్తాయి." - మత్తయి 7 : 6 (బైబిలు).

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి పవిత్ర పాదస్పర్శ తగిలినప్పుడల్లా నాకు ఒళ్ళు పులకిస్తుండేది. గురువుతో భక్తిపూర్వకమైన స్పర్శ కలగడంవల్ల శిష్యుడు ఆధ్యాత్మిక ఆకర్షణశక్తి పొందుతాడు; సూక్ష్మ విద్యుత్ప్రవాహం ఒకటి జనిస్తుంది. భక్తుడి మెదడులో ఉండే అవాంఛనీయమైన అభ్యాస సంస్కారాలు విద్యుదాఘాతం పొందుతాయి. అతని ప్రాపంచిక ప్రవృత్తుల గాళ్ళు చెదిరి బాధకరమవుతాయి. కనీసం క్షణికంగానయినా, మాయను కప్పిఉన్న రహస్య ఆచ్ఛాదనం తొలగడం, పరమానందమనే వాస్తవికత తళుక్కుమనడం జరగవచ్చు. నేను భారతీయపద్ధతిలో మా గురుదేవులకు ఎప్పుడు ప్రణామం చేసినా, నా శరీరమంతటా మోక్షప్రదమైన కాంతి ప్రసరించేది.

"లాహిరీ మహాశయులు మౌనంగా ఉన్నప్పుడు సైతం, లేదా కచ్చితంగా మతానికి సంబంధించని విషయాలు ముచ్చటించేటప్పుడు కూడా వారు అనిర్వచనీయమైన విజ్ఞానం అందిస్తున్నారని కనిపెట్టేవాణ్ణి," అన్నారు గురువుగారు నాతో.

ఆ విధంగానే శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు నన్ను ప్రభావితుణ్ణి చేశారు. నేను దిగులుగాగాని ఉదాసీనమైన మనస్సుతోకాని ఆశ్రమంలోకి ప్రవేశిస్తే నా వైఖరి తెలియకుండానే మారిపోయేది. కేవలం మా గురుదేవుల దర్శనంతోనే ఉపశమనం కలిగించే ప్రశాంతత నాకు లభించేది. ఆయన సన్నిధిలో ప్రతిరోజూ ఆనందంలో, శాంతిలో, జ్ఞానంలో ఒక్కొక్క కొత్త అనుభవం కలుగుతుండేది. దురాశవల్లనో కోపంవల్లనో మానవిక

మైన అనుబంధంవల్లనో భ్రాంతిలో పడ్డట్టుగాని భావోద్రేకంతో ఉత్తేజితులై ఉన్నట్టుగాని ఆయన నా కెన్నడూ కనిపించలేదు.

"మాయ అనే చీకటి చప్పుడు చెయ్యకుండా దగ్గరికి వస్తోంది. లోపలింటికి త్వరగా పోదాం, పద!" హెచ్చరికగా చెప్పే ఈ మాటలతో గురుదేవులు, క్రియాయోగ సాధన చెయ్యవలసిన అవసరాన్ని తమ శిష్యులకు నిరంతరం గుర్తు చేసేవారు. అప్పుడప్పుడు ఒక్కొక్క కొత్త విద్యార్థి, యోగసాధన చెయ్యడానికి తనకున్న అర్హత విషయంలో సందేహాలు వెలిబుచ్చేవాడు.

"గతాన్ని మరిచిపో," అంటూ శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు అతన్ని సముదాయించేవారు. "మనుష్యులందరి గతజీవితాలూ అనేక అవమానాలతో చీకటి ముసురుకొని ఉన్నవే. మనిషి దైవీభావనలో దృఢంగా నెలకొనే వరకు మానవ ప్రవర్తనను ఎన్నటికీ నమ్మడానికి వీలులేదు. నువ్వు కనక ఇప్పుడు ఆధ్యాత్మిక కృషి చేస్తున్నట్లయితే ఇకముందు ప్రతిదీ మెరుగవుతుంది."

ఆశ్రమంలో గురువుగారిదగ్గర చిన్నచిన్న శిష్యులు ఎప్పుడూ ఉంటుండేవారు. వాళ్ళ బౌద్ధిక, ఆధ్యాత్మిక శిక్షణ ఆయన యావజ్జీవితాసక్తి. ఆయన గతించడానికి కొద్దికాలం ముందుకూడా, ఆరేళ్ళ వయస్సుగల కుర్రవాళ్ళ నిద్దరినీ, పదహారేళ్ళ వయస్సుగల కుర్రవాణ్ణి ఒకణ్ణీ ఆశ్రమవాసానికి స్వీకరించారు. ఆయన వర్దీలో ఉన్న వాళ్ళందరికీ జాగ్రత్తగా శిక్షణ ఇచ్చారు; ఈ విధంగా 'శిష్య', 'శాసన' (శిక్షణ) శబ్దాలు రెంటికీ వ్యుత్పత్తిలోనే కాకుండా ఆచరణరీత్యా కూడా పరస్పర సంబంధ మేర్పరచడం జరిగింది.

ఆశ్రమవాసులు గురుదేవులను అభిమానించేవారు; గౌరవించేవారు; ఒక్కసారి చిన్నగా చప్పట్లు చరిస్తే చాలు, ఆత్రంగా వచ్చి

ఆయన పక్కన నిలబడేవారు. అయన మనఃస్థితి గంభీరమై అంతర్ముఖులయినప్పుడు, మాట్లాడడానికి ఎవ్వరూ సాహసించేవారు కాదు; ఆయన నవ్వు ఉల్లాసంగా ధ్వనించినప్పుడు మాత్రం ఆయన తమ సొంతమే అన్నట్టు చూసేవారు పిల్లలు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు తమకోసం ఏదయినా పని చేసిపెట్టమని ఇతరుల్ని అడగడం అరుదు; ఏ శిష్యుడు చేసే సహాయమైనా సంతోషంగా చెయ్యకపోతే స్వీకరించేవారు కాదు. శిష్యు లెప్పుడయినా, ఆయన బట్టలు ఉతికే అవకాశభాగ్యాన్ని కనక మరిచిపోతే గురుదేవులే స్వయంగా ఉతుక్కునేవారు.

ఆయన మామూలుగా వేసుకొనే బట్టలు, సాంప్రదాయికంగా సన్యాసులు ధరించే కాషాయవస్త్రాలు. ఆశ్రమంలో ఉన్నప్పుడాయన, యోగుల సంప్రదాయాన్ని అనుసరించి, పులి చర్మంతోనో జింక చర్మంతోనో కుట్టిన, తాళ్ళులేని బూట్లు వేసుకొనేవారు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, బెంగాలీ, హిందీ ధారాళంగా మాట్లాడేవారు; సంస్కృతంలో మంచి పరిజ్ఞానముంది. ఇంగ్లీషు, సంస్కృతం నేర్చుకోడానికి తాము నేర్పుగా రూపొందించిన సులభ పద్ధతులు కొన్ని చిన్న విద్యార్థులకు మంచి ఓపికగా నేర్పేవారు.

గురుదేవులకు తమ శరీరం మీద అపేక్ష ఉండేది కాదు కాని, దాని విషయంలో జాగ్రత్తగా ఉండేవారు. దేవుడు శారీరక మానసిక స్వస్థతల ద్వారానే సరిగా అభివ్యక్తమవుతాడని చెప్పేవారు. అతిగా ఉన్నవన్నీ నిరాకరించేవారు. దీర్ఘకాలం ఉపవాసం చెయ్యదలచిన ఒక శిష్యుణ్ణి చూసి

నవ్వుతూ మా గురుదేవులు, "కుక్కకి ఒక ఎముక వెయ్యగూడదూ?"[1] అన్నారొకసారి.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి ఆరోగ్యం అద్భుతంగా ఉండేది. ఆయనకు సుస్తీ చెయ్యగా ఎన్నడూ చూడలేదు నేను.[2] తమ శిష్యులు వైద్యుల్ని సంప్రదించదలిస్తే, లౌకికాచారాన్ని మన్నించడం కోసం ఆయన, వాళ్ళకు అందుకు అనుమతి ఇచ్చేవారు. "భౌతిక పదార్థానికి వర్తించే విధంగా దేవుడు ఏర్పరిచిన నియమాల ద్వారా వైద్యులు తాము చేసే వైద్యం సాగించాలి," అనే వారాయన. అయితే మానసిక వైద్యానికున్న ఘనతను ప్రశంసిస్తూ ఆయన, తరచుగా ఇలా అనేవారు: "అన్నిటికన్న గొప్పగా క్షాళన చేసేది జ్ఞానం." ఆయన శిష్యులకు ఇలా చెప్పారు:

"విశ్వాసఘాతుకుడైన స్నేహితుడిలాంటిది శరీరం. దానికి ఇయ్యవలసినంత మట్టుకే ఇయ్యండి; అంతకు మించి వద్దు. కష్టం, సుఖం అనేవి అస్థిరమైనవి. ఈ ద్వంద్వాల ప్రాబల్యం నుంచి బయటపడడానికి ప్రయత్నిస్తూనే వాటి నన్నిటినీ నిబ్బరంగా ఓర్చుకోండి. జబ్బూ స్వస్థతా కూడా ప్రవేశించే ద్వారం ఊహ. మీకు జబ్బుగా ఉన్నప్పుడయినా సరే, జబ్బు అనే వాస్తవాన్ని నమ్మకండి; గుర్తింపు పొందని ఆ సందర్శకుడు పలాయనం చిత్తగిస్తాడు!"

మా గురువుగారి శిష్యుల్లో వైద్యులు చాలామంది ఉన్నారు. "శరీర ధర్మశాస్త్రం చదివినవాళ్ళు ఇంకా ముందుకు సాగి ఆత్మజ్ఞానాన్ని శోధిం

1. ఉపవాసమనేది ఆదర్శవంతమైన సహజ క్షాళన పద్ధతి అని మా గురుదేవులు ఆమోదించారు; కాని ప్రత్యేకించి ఈ శిష్యుడికి మాత్రం ఒంటిమీద ధ్యాస ఎక్కువ.

2. నేను ఆయన దగ్గర లేనప్పుడు ఒకసారి కాశ్మీరులో ఆయన జబ్బుపడ్డారు (21 అధ్యాయం చివర చూడండి).

చాలి," అని వాళ్ళకు చెప్పేవారాయన. "శరీర యంత్రానికి సరిగా వెనకాల సూక్ష్మమైన ఆధ్యాత్మిక తంత్రం ఒకటి దాక్కొని ఉంది."[1]

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు తమ శిష్యుల్ని, ప్రాచ్య పాశ్చాత్యదేశాల సుగుణాల్ని ఇముడ్చుకొన్న జీవంతమైన మేళనకర్తలుగా నడుచుకోమని సలహా ఇచ్చేవారు. ఆయనయితే బాహ్యమైన అలవాట్లతో పాశ్చాత్యపక్క నిర్వాహకులు; అంతరంగంలో ప్రాచ్యపక్క ఆధ్యాత్మిక వాది. పాశ్చాత్యుల అభ్యుదయశీలక, ప్రతిభాసంపన్న, ఆరోగ్యప్రదమైన పంథాలనూ అనేక శతాబ్దుల కాలంగా ప్రాచ్యదేశాల ఘనత నిలిపిన ధార్మిక ఆదర్శాలనూ ప్రశంసించేవారాయన.

క్రమశిక్షణ నాకు తెలియనిది కాదు; ఇంటి దగ్గర నాన్నగారు

1. శరీర ధర్మశాస్త్రంలో నోబెల్ బహుమానం పొందిన, సాహసవంతుడైన వైద్యశాస్త్రజ్ఞుడు ఛార్లెస్ రాబర్ట్ రిషే ఇలా రాశాడు: "అధిభౌతికశాస్త్రం ఇంతవరకు ఒక శాస్త్రంగా అధికారికంగా గుర్తింపు పొందలేదు. అయినా ఇక ముందు పొందుతుంది... మనకు ఇంద్రియ జ్ఞానమిచ్చేవి కేవలం ఐదు జ్ఞానేంద్రియాలు మట్టుకే కాదనీ, ఇతర మార్గాల్లో కూడా ఒక్కొక్కప్పుడు, వాస్తవికతా శకలం ఒకటి తెలివిని చేరుతూ ఉంటుందనీ నేను, ఎడిన్‌బర్గ్‌లో 100 మంది శరీర ధర్మశాస్త్రజ్ఞుల ఎదుట నొక్కి చెప్పగలిగాను. ...ఒక యథార్థం అరుదు అయినంత మాత్రాన అది ఉండదని చెప్పడం ఒక హేతువు కాదు. ఒక విషయాన్ని అధ్యయనం చెయ్యడం కష్టమయినంత మాత్రాన, దాన్ని అర్థంచేసుకోకపోవడానికది కారణమవుతుందా?... చింతామణిని కోసం వెదకడం భ్రాంతి మూలకమన్న హేతువుతో రసాయనశాస్త్రాన్ని ఈసడించే వాళ్ళ మాదిరిగానే అధిభౌతికశాస్త్రాన్ని గుహ్యవిద్యగా ఈసడించేవాళ్ళు కూడా తమ తెలివితక్కువతనానికి తాము సిగ్గుపడతారు... శాస్త్రనియమాల విషయంలో, లావోజియర్, క్లాడ్ బెర్నార్డ్, పాశ్చర్ అన్న వాళ్ళవే ఉన్నాయి; వాళ్ళు సర్వత్ర, సర్వదా 'ప్రయోగశీలులు'. అందుచేత మానవ చింతనలో పరివర్తన తీసుకురాబోయే ఈ నవీన శాస్త్రానికి స్వాగతం పలుకుతున్నాను."

కచ్చితమైన క్రమశిక్షణ అమలు జరిపేవారు ; అసంతుడు తరచు కఠినంగా వ్యవహరించేవాడు. కాని శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి శిక్షణ పటిష్ఠమైనదనాలే కాని మరోరకంగా చెప్పడానికి వీలులేదు. క్షణికమైన విషయాల్లో నయితేనేం, మామూలు నడవడి తాలూకు సూక్ష్మవైవిధ్యాల విషయంలో నయితేనేం, పరిపూర్ణతాప్రియులైన మా గురుదేవులు తమ శిష్యుల్ని తీవ్రంగా విమర్శించేవారు.

"చిత్తశుద్ధి లేని సభ్యత నిర్జీవమైన సుందరాంగి వంటిది," అన్నారొకసారి సందర్భవశాత్తు, ఆయన. "సభ్యతలేని ఋజుత్వం, వైద్యుడి కత్తిలాగ, పనికివచ్చేదే కాని అప్రియమైనది. మర్యాదతో కూడిన నిష్కాపట్యం సహాయకరమైనదే కాక, ప్రశంసనీయమైనది కూడా."

గురుదేవులు నా ఆధ్యాత్మిక ప్రగతి విషయంలో తృప్తిపడ్డట్టే కనిపించేవారు ; ఎప్పుడో కాని దాన్ని ప్రస్తావించకపోవడమే నేనలా అనుకోడానికి కారణం. ఇతర విషయాల్లో మట్టుకు ఆయన చివాట్లు నా చెవులకు కొత్త కావు. పరధ్యానం, అప్పుడప్పుడు దిగాలుపడి ఉండడం, మర్యాదకు సంబంధించిన నియమాలు కొన్ని పాటించకపోవడం, తీరువు లేకుండా అప్పుడప్పుడు పనిచెయ్యడం– ఇవే నా పెద్ద అపరాధాలు.

"మీ నాన్న భగవతిగారి కార్యకలాపాలు ఎంత కట్టుదిట్టంగా, ఎంత తీరువుగా ఉంటాయో చూడు," అని మా గురువుగారన్నారొకనాడు. లాహిరీ మహాశయుల శిష్యులయిన వీరిద్దరూ, నేను మొదటిసారి శ్రీరాంపూర్ ఆశ్రమానికి వెళ్ళిన కొద్ది రోజులకే కలుసుకొన్నారు. మా నాన్నగారూ, మా గురువుగారూ ఒకరినొకరు గాఢంగా అభిమానించారు. వీరిద్దరూ యుగయుగాంతరాలకు కూడా క్షయంకాని ఆధ్యాత్మిక ఆధార శిలల పునాదుల మీద రమ్యమైన అంతర్జీవిత హర్మ్యాన్ని నిర్మించుకున్నారు.

నా చిన్నప్పుడు, కొద్దికాలం నాకు చదువుచెప్పిన ఒక మాస్టరుగారి దగ్గర తప్పుడు పాఠాలు కొన్ని ఒంటబట్టించుకున్నాను. శిష్యుడయినవాడు లౌకిక విధుల నిర్వహణ కోసం ఎక్కువగా శ్రమపడవలసిన అవసరం లేదని నాకు చెప్పడం జరిగింది. నేను నా పనుల్ని ఉపేక్షించడం గాని, అజాగ్రత్తగా చెయ్యడంగాని జరిగినప్పుడు నన్ను మందలించలేదు. మానవ ప్రకృతికి, అల్లాటి బోధలు ఒంట బట్టించుకోడం చాలా సులువుగా కనిపిస్తుంది. అయితే గురుదేవుల కఠిన శిక్షణలో, బాధ్యతారహితమైన మనోజ్ఞమైన భ్రమల్లోంచి త్వరగానే బయటపడ్డాను.

"ఈ లోకానికి అతిమంచిగా ఉండేవాళ్ళు వేరొక లోకానికి శోభ చేకూరుస్తున్నవాళ్ళు," అన్నారు శ్రీ యుక్తేశ్వర్ గారొకనాడు. "ఈ భూమిమీద ఉచితంగా లభించే గాలి పీలుస్తున్నంతకాలం, కృతజ్ఞతాపూర్వకమైన సేవ చెయ్యవలసిన బాధ్యత మనమీద ఉంటుంది. ఊపిరి అవసరంలేని సమాధిస్థితిని[1] పూర్తిగా సాధించినవాడుమాత్రమే ప్రాపంచిక విధులనుంచి విముక్తి పొందుతాడు," అని చెబుతూ ఆయన, "నువ్వు అంతిమ పరిపూర్ణత్వం సాధించినప్పుడు ఆ విషయం నీకు తెలియజెయ్యకుండా ఉండను," అన్నారు పొడిగా.

ప్రేమతో నయినా సరే, మా గురువుగారిని ఆశపెట్టి అనుకూలంగా మార్చుకోలేము. నాలాగ, ఆయనదగ్గిర శిష్యరికం చెయ్యడానికి మనఃపూర్వకంగా అంగీకరించినవారెవరి విషయంలోనూ ఆయన మెతకతనం చూపించలేదు. గురువుగారికీ నాకూ చుట్టూ ఆయన విద్యార్థులుకాని పరిచయంలేని పరాయివాళ్ళు కాని ఉన్నా సరే, మేము ఏకాంతంగా ఉన్నా సరే ఆయన ఎప్పుడూ దాపరికంలేకుండా మాట్లాడుతూ చెడామడా చివాట్లు పెట్టేవారు. తెలివితక్కువతనంవల్ల కాని, అసందర్భంగాగాని చిన్న

1. సమాధి, అధిచేతనత్వం.

పొరపాటు జరిగితే చాలు, ఆయన చివాట్లు తప్పేవి కావు. అహంకారాన్ని అణగ్గొట్టే ఈ మాదిరి వ్యవహారవిధానం సహించడం కష్టమే అయినప్పటికీ, నాలో ఉన్న మానసికమైన ఎగుడుదిగుళ్ళను చదునుచెయ్యడానికి శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారిని అనుమతించాలన్నదే మార్చరాని నా తీర్మానం.

"నా మాటలు నీకు నచ్చకపోతే నువ్వు ఎప్పుడయినాసరే స్వేచ్ఛగా వెళ్ళిపోవచ్చు," అని హామీ ఇచ్చారు గురుదేవులు. "నీ అభివృద్ధి తప్ప నేను నీ దగ్గర మరేమీ కోరను. నీకు లాభం కలుగుతోందనిపిస్తే నే ఉండు."

నా దురహంకారాన్ని సమ్మెట దెబ్బలతో అణిచేసినందుకు నే నాయనకి ఎంతో కృతజ్ఞుణ్ణి. అలంకారికంగా చెప్పాలంటే, నా దవడకున్న పలువరసలో ప్రతి పుప్పిపన్నూ కనిపెట్టి పీకేస్తున్నారాయన, అని ఒక్కొక్కప్పుడు అనిపించేది నాకు. అహంభావాన్ని తొలగించాలంటే మొరటుగా తప్ప మరే విధంగా నయినా కష్టమే. అది పోయిన తరవాతనే ఈశ్వరానుభూతికి, చివరికి నిర్నిరుద్ధమైన దారి దొరుకుతుంది. స్వార్థంతో బండబారిన గుండెల్లోకి చొరబారడానికి అది చేసే ప్రయత్నం వృథాయే అవుతుంది.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి సహజావబోధం తీక్ష్ణంగా ఉండేది. ఆయన తరచు, అవతలి వ్యక్తి చెప్పిన మాటలతో నిమిత్తంలేకుండా, అతను బయటపెట్టని ఆలోచనలకు జవాబు ఇస్తూ ఉండేవారు. ఒక మనిషి వాడిన మాటలూ వాటి వెనకఉన్న వాస్తవమైన ఆలోచనలూ భిన్నధ్రువాలు అయి ఉండవచ్చు. "మనుషుల పదాడంబరంవల్ల కలిగే గందరగోళానికి వెనకఉన్న ఆలోచనల్ని ప్రశాంతతద్వారా అనుభూతం చేసుకోడానికి ప్రయత్నం చెయ్యి," అన్నారు మా గురుదేవులు.

దివ్యమైన అంతర్దృష్టివల్ల బయల్పడే విషయాలు ప్రాపంచిక జీవుల చెవులకు తరచు కటువుగా ఉంటాయి. పైపై మెరుగులతో సరిపెట్టుకొనే

విద్యార్థుల అభిమానాన్ని ఆయన చూరగొనలేదు. ఎప్పుడూ కొద్ది సంఖ్యలోనే ఉండే తెలివైన విద్యార్థులు మాత్రం ఆయన్ని ప్రగాఢమైన భక్తితో ఆరాధించేవారు.

ఆయన మాట అంత కటువుగానూ నిందాత్మకంగానూ ఉండి ఉండకపోతే భారతదేశంలో ఎక్కువమంది శిష్యులు వెతుక్కుంటూ ఏరి కోరి వచ్చేది శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి దగ్గరికేనని నొక్కి చెప్పగలను.

"నా దగ్గరికి తర్ఫీదుకు వచ్చిన వాళ్ళ విషయంలో నేను కఠినంగా ఉంటాను," అని నా దగ్గర ఒప్పుకొన్నారాయన. "అది నా పద్ధతి. దాన్ని ఒప్పుకో, మానుకో; అందులో నేను రాజీపడను. కాని నువ్వు నీ శిష్యులతో ఇంతకంటె దయగా ఉంటావు. అది నీ పద్ధతి. కాఠిన్యమనే నిప్పుల్లోనే కాల్చి శుద్ధి చెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తాను నేను! ఇవి, సగటు సహనశక్తికి మించి మలమల మాడుస్తాయి. ప్రేమతో కూడిన సౌమ్య మార్గం కూడా మార్పు తీసుకువస్తుంది. విజ్ఞతతో ప్రయోగించినట్టయితే కఠోర పద్ధతులూ కోమల పద్ధతులూ కూడా సమంగా ఫలప్రదమైనవే." ఆయన ఇంకా ఇలా అన్నారు, "నువ్వు పై దేశాలకి వెళ్తావు; అక్కడ అహంకారం మీద మొరటుగా తీసే దెబ్బల్ని హర్షించరు. రాజీపడడానికి అనుకూలమైన నిదానం, ఓరిమి సమృద్ధిగా లేనిదే ఏ గురువూ భారతదేశ సందేశాన్ని పాశ్చాత్యదేశాల్లో వ్యాప్తి చెయ్యలేడు." (గురుదేవుల మాటల్ని నేను అమెరికాలో ఎంత తరచుగా గుర్తు చేసుకున్నానో చెప్పనుగాక చెప్పను!). వాస్తవాన్ని బయల్పరిచే మా గురుదేవుల వాక్కు, ఆయన భూమిమీద ఉన్న కాలంలో అధిక సంఖ్యలో శిష్యులు ఏర్పడకుండా అటంకపరిచినప్పటికీ, నానాటికీ అధికమవుతున్న, చిత్తశుద్ధిగల శిష్యుల మూలంగా ఆయన ఆత్మ ఈనాటికీ ప్రపంచంలో జీవిస్తోంది. అలెగ్జాండరు వంటి యోధులు భూమిమీద సార్వభౌమాధికారం కోసం పాకులాడుతారు;

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి వంటి గురువులు అంతకన్న విశాలమైన స్వామా జ్ఞాన్ని – మానవ హృదయాల్లో జయిస్తారు.

తమ శిష్యుల లోపాల్లో చిన్నవాటినీ పట్టించుకోనవసరం లేని వాటినీ ఉత్పాతాన్ని సూచించేటంత తీవ్రంగా ఎత్తిచూపడం గురుదేవుల అలవాటు. ఒకనాడు మా నాన్నగారు శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి దర్శనం కోసం శ్రీరాంపూర్ వచ్చారు. నాన్నగారు నా గురించి మెప్పుగా నాలుగు మాటలు విందామని ఆశించి ఉండవచ్చు. కాని నాలోఉన్న లోపాల్ని వరసపెట్టడం వినేసరికి అదిరిపోయారు. వెంటనే నా దగ్గరికి వచ్చారు.

"మీ గురువుగారి మాటల్ని బట్టి నువ్వు పూర్తిగా ధ్వంసమయావని అనుకోవలసి వస్తోంది!" కన్నీళ్ళకీ నవ్వుకీ మధ్య అవస్థలో ఉన్నారు నాన్నగారు.

ఆ సమయంలో శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి అసంతుష్టికి కారణం ఒక్కటే– ఒకతన్ని ఆధ్యాత్మిక మార్గంలోకి మార్చే విషయమై, గురువుగారు ఆ పని వద్దని సౌమ్యంగా సూచించినప్పటికీ నేను అందుకు ప్రయత్నిస్తూ ఉండడమే. నేను రోషంగా గబగబా గురువుగారి దగ్గరికి వెళ్ళాను. చేసిన తప్పు తెలిసినవారిలా, నన్ను చూసి కళ్ళు కిందికి వాల్చుకున్నారు. ఆ దివ్య సింహం నా ఎదుట అంత సౌమ్యంగా ఉండగా చూడడం అదొక్కసారే. ఆ ఏకైక క్షణాన్ని పూర్తిగా ఆనందించాను.

"స్వామీ, మా నాన్నగారిదగ్గర నా గురించి అంత నిర్దయగా మాట్లాడి ఆయన విస్తుపోయేటట్టు ఎందుకు చేశారు? అది న్యాయమేనా?"

"ఇంకెప్పుడూ అలా చెయ్యను." శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి కంఠస్వరం క్షమాపణ చెప్పుకొంటున్నట్టుగా ఉంది.

చటుక్కున నేను నిరాయుధుణ్ణి అయిపోయాను. ఆ మహాను

భావులు తప్పు ఎంత వెంటనే ఒప్పుకున్నారు! అయితే గురుదేవులు మళ్ళీ ఎన్నడూ నాన్నగారి మనశ్శాంతిని పోగొట్టలేదు కాని ఆయన ఎప్పుడనుకుంటే అప్పుడు, ఎక్కడనుకుంటే అక్కడ, నన్ను నిర్దాక్షిణ్యంగా చీల్చి చెండాడుతూ ఉండేవారు.

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు ఆమూలాగ్రంగా ఇతరుల్ని విమర్శిస్తూ ఉంటేటప్పుడు తరచుగా కొత్త శిష్యులు కూడా ఆయనతో కలుస్తూ ఉండేవారు. గురువుగారంతటి జ్ఞానులు మరి! దోషంలేని వివేకమూర్తులు మరి! కాని ఒకరిమీద దెబ్బతియ్యాలని చూసేవాడు తాను కాపుదల లేకుండా ఉండగూడదు. ఒకరిలో తప్పులు పట్టే ఈ శిష్యులే, విమర్శ అనే తమ అమ్ముల పొదిలోంచి గురుదేవులు కొన్ని బాణాలు వాళ్ళవేపు దూసుకువెళ్ళేలా బహిరంగంగా వదిలిన వెంటనే ఆయన దగ్గర్నించి అనాలోచితంగా పలాయనం చిత్తగించారు.

"మెత్తని మందలింపులకే ఎదురుతిరిగే సున్నితమైన మానసిక బలహీనతలు, సున్నితంగా తాకేలోగానే ఎదురుతిరిగే, రుజాగ్రస్తమైన శరీరావయవాల వంటివి." పలాయనంచేసే వాళ్ళగురించి శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు సరదాగా చేసిన వ్యాఖ్య ఇది.

చాలామంది శిష్యులకు గురువుగారి గురించి ముందుగా ఊహించుకొన్న అభిప్రాయాలు కొన్ని ఉండడంతో, వాటినిబట్టి వాళ్ళు ఆయన మాటల్ని చేతల్ని నిర్ణయిస్తూ ఉంటారు. అటువంటి వ్యక్తులు, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారిని తాము అర్థంచేసుకోలేదనీ తరచుగా ఫిర్యాదు చేస్తూ ఉంటారు.

"మీరు దేవుణ్ణి అర్థంచేసుకోరు!" అంటూ ఒక సందర్భంలో నేను మాటకు మాట తిప్పికొట్టాను. "ఒక సాధువు మీకు అర్థం కావడమే జరిగితే మీరే ఒక సాధువవుతారు!" సృష్టిలో కోటానుకోట్ల రహస్యాలు

దురవగాహంగా ఉండగా సాధువుల అగాధమైన ప్రకృతి ఒక్కటి తక్షణమే అర్థంకావాలని అడగడానికి సాహసించవచ్చా?

శిష్యులు వచ్చేవారు; సాధారణంగా వెళ్ళిపోయేవారు. సులువైన దారికోసం– అంటే, తక్షణ సానుభూతికోసం, తన యోగ్యతలకు ఆహ్లాదకరమైన గుర్తింపుకోసం– తపించిపోయే వాళ్ళకి ఈ ఆశ్రమంలో అది కనిపించేది కాదు. గురుదేవులు తమ శిష్యులకు ఆశ్రయం, అనేక యుగాలపాటు సంరక్షణ ఇస్తూండేవారు. కాని చాలామంది శిష్యులు లోభుల మాదిరిగా తమ అహంకారానికి తృప్తి కూడా కావాలని కోరేవారు. వినయం అలవరచుకోడానికి బదులుగా జీవితంలో ఎదురయే లెక్కలేనన్ని అవమానాలకే ప్రాముఖ్యమిచ్చి వెళ్ళిపోయారు వాళ్ళు. శ్రీయుక్తేశ్వర్ గారి తీక్ష్ణకిరణాలు– అంటే, బహిరంగంగా లోపలికి చొచ్చుకు వెళ్ళే ఆయన జ్ఞాన సూర్యరశ్మి– వాళ్ళ ఆధ్యాత్మిక రుగ్మతకు భరించజాలనంత శక్తిమంతమైనవి. వాళ్ళు తమను పొగడ్తతో మరుగుపరుస్తూ అజ్ఞానమనే కలతనిద్రలో ఉండనిచ్చే తక్కువస్థాయి గురువును చూసుకునేవారు.

గురుదేవుల దగ్గర నేనున్న తొలినాళ్ళలో, పదిమంది ముందు ఆయన పెట్టే చివాట్లంటే ఒక రకం భయం పట్టుకుంది. అయితే ఆయన, మాటల రూపంలో చేసే ఆ శస్త్రచికిత్సలు, తర్ఫీదు ఇమ్మని నా మాదిరిగా తమను కోరిన వ్యక్తులమీదే ప్రయోగించేవారని త్వరలోనే గ్రహించాను. అందుకు గింజుకునే విద్యార్థి ఎవరయినా అభ్యంతరం చెబితే మట్టుకు శ్రీయుక్తేశ్వర్ గారు, మనస్సులో ఏమీ నొచ్చుకోకుండా మౌనం వహించేవారు. ఆయన మాటలెన్నడూ, వ్యక్తిగతంగా వర్తించేటట్లు, కాకుండా జ్ఞానసంపన్నమై ఉండేవికాని, ఆగ్రహోద్రగంగా ఉండేవి కావు.

గురుదేవు చివాట్లు ఉత్తిపుణ్యానికి వచ్చినవాళ్ళకి ఎన్నడూ తగి

లేవి కాదు; వాళ్ళ లోపాలు కొట్టవచ్చినట్టు ఉన్నప్పటికీ వాటినిగురించి ఆయన వ్యాఖ్యానించడం అరుదు. కాని తమ సలహాకోసం వచ్చిన విద్యార్థుల విషయంలో మట్టుకు శ్రీ యుక్తేశ్వర్ గారు తమమీద గురుతరమైన బాధ్యత ఉందని భావించేవారు. అహంకారం చొరబారిన మానవులు అనే ముడిఖనిజాన్ని మార్చడానికి పూనుకొన్న గురువే నిజంగా ధైర్యశాలి! సాధువు సాహసం, మాయాజాలంలో ఇరుక్కొని కలవరపడే ప్రజలమీద అంటే, తడుములాడుకొనే గుడ్డివాళ్ళ లాటి ప్రాపంచిక జనులమీద– కలిగిన కరుణలో పాదుకొని ఉంటుంది.

నేను నాలో ఉన్న ఉడుకుబోతుతనాన్ని పోగొట్టుకున్న తరవాత నా మీద పడే తిట్లలో స్పష్టంగా తగ్గుదల కనిపించింది. గురుదేవులు అత్యంత సూక్ష్మరీతిలో కరిగి కరుణాన్వితులయారు. కొంతకాలానికి నేను మామూలుగా మానవ మూర్తిమత్వం తన కాపుదలకోసం అడ్డుపెట్టుకొనే హేతువాద విధేయత, అవచేతన[1] మనస్సులోని మినహాయింపు అనే ప్రతి గోడనూ కూలగొట్టాను. దానికి ఫలితంగా నాకు లభించిన బహుమానం, అప్రయత్నంగానే మా గురుదేవులతో సామరస్యం ఏర్పడడం. అప్పుడు నేను, ఆయన, మనిషిమీద నమ్మకముంచినవారని, మంచిచెడ్డలు ఆలోచించే

1. రబ్బీ ఇజ్రాయల్ హెచ్. లెవింథాల్ న్యూయార్కులో ఇచ్చిన ఒక ఉపన్యాసంలో, "మన చేతనకూ అవచేతనకూ కిరీటం వంటిది అధిచేతన," అన్నాడు. మనలో లోలోపల ఒక చెత్తకుప్ప, ఒక కోశాగారం కూడా మరుగుపడి ఉన్నాయని ఎఫ్. డబ్ల్యు. హెచ్. మేయర్స్ అనే ఇంగ్లీషు మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త చాలా ఏళ్ళకిందట అన్నాడు. అధిచేతనకు సంబంధించిన నవ్య మనోవిజ్ఞానశాస్త్రం, మానవ స్వభావంలోని అవచేతననే కేంద్రంగా చేసుకొని పరిశోధనలన్నీ సాగించే మనోవిజ్ఞానశాస్త్రానికి భిన్నంగా, కోశాగారం మీద- అంటే, మానవుల మహనీయ, నిస్స్వార్థ వీరోచిత కృత్యాల్ని వివరించగల ఏకైక మండలం మీద దృష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది.

వారని, గుప్తంగా ప్రేమించేవారని కనిపెట్టాను. అయితే, బయటికి కనబరిచే స్వభావం లేనివారవడంవల్ల ఆప్యాయమైన మాట ఒక్కటీ అనేవారు కారు.

నా మట్టుకు నా తత్త్వం ప్రధానంగా భక్తిపరమయినది. జ్ఞానపూర్ణులయిన మా గురుదేవులు భక్తిలేనివారి మాదిరిగా పైకి కనిపించినప్పటికీ, ముఖ్యంగా నిరుత్సాహజనకమైన ఆధ్యాత్మిక గణితరీతిలో ఆయన తమ భావాల్ని వ్యక్తం చేస్తూండడం నన్ను కలవరపెట్టేది. కాని నేను ఆయన స్వభావానికి తగినట్టుగా ఉంటూ వచ్చినకొద్దీ దేవుడిమీద నాకున్న భక్తి[1] తత్పరత తగ్గకపోగా, మరింత పెరిగిందని కనిపెట్టాను. ఆత్మ సాక్షాత్కారం పొందిన గురువుకు తన దగ్గరున్న రకరకాల శిష్యుల్లో వారివారి ప్రధానమైన మొగ్గునుబట్టి సహజ మార్గాల్ని అనుసరించి వాళ్ళకు మార్గదర్శకత్వం వహించే సామర్థ్యం పూర్తిగా ఉంటుంది.

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారితో నా సంబంధం కొంతవరకు, మాటల్లో వ్యక్తంకాని విధంగా ఉన్నప్పటికీ దానికి గుప్తమైన ధారాళత ఉండేది. నోటి మాటకు ఉపయోగం లేకుండా చేస్తూ ఆయన మౌనంగానే నాలో ఆలోచన రేకెత్తింపజేసేవారు. మౌనంగా ఆయన పక్కన కూర్చుని ఉండగా ఆయన అనుగ్రహం నా మీద వర్షించడం తరచు నాకు అనుభవంలోకి వచ్చేది.

గురుదేవుల నిష్పక్షపాతమైన న్యాయం, నేను కాలేజిలో చదివేటప్పుడు మొదటి సంవత్సరం వేసవి సెలవుల్లో నాకు స్పష్టంగా కనబడింది. నేను శ్రీరాంపూర్‌లో గురుదేవుల సన్నిధిలో అవిచ్ఛిన్నంగా కొన్ని నెలలు గడిపే అవకాశం కోసం ఎదురుచూస్తున్న రోజులవి.

---

1. దేవుణ్ణి చేరే ప్రధాన మార్గాల్లో రెండు : జ్ఞానం, భక్తి.

నేను ఉత్సాహంగా ఆశ్రమానికి వచ్చినందుకు సంతోషిస్తూ శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు, "ఆశ్రమం వ్యవహారాలన్నీ నువ్వు నడపవచ్చు" అన్నారు. "అతిథి మర్యాదలు చెయ్యడం, ఇతర శిష్యుల పని అజమాయిషీ చెయ్యడం నీ విధులు."

ఒక పక్షం రోజుల తరవాత, తూర్పు బెంగాలునుంచి వచ్చిన కుమార్ అనే పల్లెటూరి పిల్లవాణ్ణి ఆశ్రమ శిక్షణకు స్వీకరించడం జరిగింది. మంచి తెలివైన ఆ కుర్రవాడు త్వరలోనే గురుదేవుల అభిమానాన్ని చూరగొన్నాడు. కారణమేమిటో ఎవరికీ అంతుబట్టలేదుగాని, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు ఆ కొత్త శిష్యుడి విషయంలో విమర్శారహితమైన వైఖరి అవలంబించారు.

"ముకుందా, నీ పనులు కుమార్‌ని చెయ్యనియ్యి. తుడవడం, వంట చెయ్యడం నువ్వు చెయ్యి." కొత్త కుర్రవాడు వచ్చిన నెల్లాళ్ళకి గురుదేవులు నాకీ ఆదేశాలు ఇచ్చారు. తనను నాయకత్వపు హోదాకు పెంచేసరికి కుమార్, నిరంకుశమైన పెత్తనం చలాయించడం మొదలుపెట్టాడు. తక్కిన శిష్యులు మనసులో తిరుగుబాటు వైఖరి అవలంబించింది, రోజువారీ విషయాల్లో సలహాకు నా దగ్గరికే వచ్చేవారు. ఈ పరిస్థితి మూడు వారాలపాటు సాగింది ; అప్పుడు కుమార్‌కూ గురుదేవులకూ మధ్య జరిగిన సంభాషణ నాకు చాటునుంచి వినబడింది.

"ముకుందుడు అసాధ్యుడు !" అన్నాడా కుర్రవాడు. "మీరు నన్ను అజమాయిషీదారును చేశారు. అయినా తక్కినవాళ్ళందరూ అతని దగ్గరికే వెళ్ళి, అతను చెప్పిన మాటే వింటున్నారు."

"అందుకే అతనికి వంటింటిపనీ నీకు కచేరీ సావడిపనీ అప్పజెప్పాను. కాబట్టి యోగ్యుడైన నాయకుడికి సేవ చెయ్యాలన్న కోరికేకాని అధికారం చలాయించాలన్న కోరిక ఉండదని నువ్వు గ్రహించవచ్చు."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి పొడిమాటలు కుమార్‌కి కొత్త. "నువ్వు ముకుందుడి స్థానం నీకు కావాలని కోరావు. కాని యోగ్యతద్వారా దాన్ని నిలుపుకోలేక పోయావు. వంటవాడికి సహాయకుడిగా నువ్వు మొదటచేసిన పనిలోకే తిరిగి వెళ్ళు.

గర్వాన్ని అణిచే ఈ సంఘటన జరిగిన తరవాత గురుదేవులు కుమార్ విషయంలో అకారణమైన అనురాగంతో వెనకటి వైఖరి అవలంబించారు. ఆకర్షణలోని మర్మాన్ని ఎవరు ఛేదించగలరు? మా గురుదేవులు కుమార్‌లో, మనోహరంగా పైకి చిమ్మే ఉత్సాహ జలనిధిని కనిపెట్టారు; కాని తోటి శిష్యుల విషయంలో కనబరచడానికి మాత్రం ఆ ఉత్సాహం పెల్లుబకదు మరి! కొత్త కుర్రవాడు సహజంగా గురుదేవులకు ఇష్టుడయినప్పటికీ నాకేమీ నిరుత్సాహం కలగలేదు. మహాపురుషులకు సైతం ఉండే వ్యక్తిగతమైన విపరీత లక్షణాలు జీవన విధానాన్ని సంకీర్ణం చేస్తున్నాయి. నా స్వభావం చిన్నచిన్న విషయాలచేత ప్రభావితం కాదు. నేను శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి దగ్గర పొందగోరినది, పైపై పొగడ్తలకన్న గొప్ప లాభం.

ఒకనాడు కుమార్ నాతో నిష్కారణంగా విషం కక్కుతూ మాట్లాడాడు; నేను చాలా నొచ్చుకున్నాను.

"నీ తల పేలిపోయేటంతగా పొగరెక్కిపోతోంది!" అంటూ, నేనొక హెచ్చరిక కూడా చేశాను: దాంట్లో సత్యం నా అంతఃకరణకు స్ఫురించింది: "నువ్వు కనక నీ పద్ధతులు మార్చుకోకపోతే, ఎప్పుడో ఒకనాడు నిన్ను ఆశ్రమంనుంచి వెళ్ళిపొమ్మని చెబుతారు."

కుమార్ హేళనగా నవ్వుతూ, నే నన్నమాటలు, అప్పుడే గదిలో అడుగుపెట్టిన గురుదేవుల దగ్గర వల్లించాడు. ఇక తిట్లు తినవలసివస్తుందని అనుకుంటూ నేను ఒక మూల నక్కాను.

"ముకుందుడు చెప్పింది నిజమే కావచ్చు." గురుదేవులు ఆ అబ్బాయికి ఇచ్చిన జవాబు, ఎన్నడూలేనంత నిరుత్సాహంగా ఉంది.

ఒక ఏడాది తరవాత కుమార్, తన ఊరికి బయలుదేరి వెళ్ళాడు. గురుదేవులు మౌనంగా తెలిపిన అసమ్మతిని అతను ఉపేక్షించాడు; శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు తమ శిష్యుల రాకపోకలను ఎన్నడూ అధికారం చూపించి అదుపులో పెట్టలేదు. కొద్ది నెలల్లో తిరిగి శ్రీరాంపూర్ వచ్చే నాటికి ఆ అబ్బాయిలో కొట్టవచ్చినట్టు మార్పు కనిపించింది. ప్రశాంతంగా ప్రకాశించే ముఖంతో రాజసం ఉట్టిపడే కుమార్ లేడిక; ఉత్తరోత్తరా చెడ్డ అలవాట్లు చేసుకున్న మామూలు పల్లెటూరి పడుచువాడొకడు మా ముందు నిలబడ్డాడు.

గురుదేవులు నన్ను పిలిచారు; ఆ కుర్రవాడు ఇప్పుడు ఆశ్రమ జీవితానికి తగ్గవాడు కాడన్న యథార్థాన్ని భగ్నహృదయంతో చెబుతూ నాతో చర్చించారు.

"ముకుందా, రేపే ఆశ్రమం విడిచి వెళ్ళమని కుమార్‌కు చెప్పే పని నీకు అప్పగిస్తున్నాను; నే నది చెయ్యలేను!" శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి కళ్ళలో నీళ్ళు నిలిచాయి. కాని వాటిని త్వరగానే ఆపుకొన్నారు. "ఆ అబ్బాయి నా మాట విని, ఊరికి వెళ్ళకుండా, చెడుసావాసాలు చెయ్యకుండా ఉంటే ఇంత అధోగతికి పోయేవాడు కాడు. నా రక్షణ తిరస్కరించాడు. ఇప్పుడిక కఠిన ప్రపంచమే అతనికి గురువుగా ఉండాలి."

కుమార్ వెళ్ళిపోవడం నా కేమీ సంతోషం కలిగించలేదు; గురుదేవుల అభిమానాన్ని సంపాదించే శక్తి గలవాడు ప్రాపంచిక ప్రలోభాలకు అంత సులువుగా ఎలా లొంబడిపోయాడా అని విచారించాను. మద్యంవల్లా మగువవల్లా సుఖానుభవం పొందదమన్నది ప్రకృతిసిద్ధంగా జీవించే మనిషిలో పాదుకొని ఉన్నది. వాటిని మెచ్చుకోడానికి సూక్ష్మజ్ఞాన మేమీ

అక్కరలేదు. ఇంద్రియ ప్రలోభాలు, ఎప్పటికీ పచ్చగా ఉండే గన్నేరు మొక్క లాంటివి; సువాసన వెదజల్లుతూ, గులాబి వన్నెపూలు గల ఆ మొక్కలో ప్రతి భాగమూ విషపూరితమైనది.[1] స్వస్థత చేకూర్చే లోకం లోలోపల ఉంటుంది; ఏ సుఖంకోసం బయట వెయ్యి వైపుల మనం గుడ్డిగా వెతుకుతూ ఉంటామో ఆ సుఖం, ఆ లోకంలో ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది.

"తీక్ష్ణమైన బుద్ధి రెండు వేపులా పదునున్న కత్తిలాంటిది;" అని వ్యాఖ్యానించారు గురుదేవు లొకసారి, కుమార్ ఉజ్జ్వల ప్రతిభనుగురించి ప్రస్తావిస్తూ. దాన్ని కత్తిలా, నిర్మాణాత్మకంగానో విధ్వంసాత్మకంగానో అజ్ఞానమనే కురుపు కొయ్యడానికి కాని, తల తెగ్గోసుకోడానికికాని ఉపయోగించవచ్చు. ఆధ్యాత్మిక నియమం తప్పించుకోడానికి వీలులేనిదన్న సంగతిని మనస్సు అంగీకరించిన తరవాత మాత్రమే బుద్ధి సరయిన మార్గంలో సాగుతుంది."

మా గురుదేవులు అందరినీ తమ పిల్లల మాదిరిగానే ఆదరిస్తూ, శిష్యులతోటీ శిష్యేతరులతోటీ కూడా స్వేచ్ఛగా కలిసిమెలిసి ఉండేవారు. ఆత్మపరంగా వాళ్ళలో సమానత్వాన్ని గ్రహించి వాళ్ళమధ్య విచక్షణ చూపించడంకాని, పక్షపాతం చూపించడంకాని చేసేవారు కాదు.

"నిద్రలో, నువ్వు ఆడో మొగో నీకు తెలియదు," అన్నారాయన.

---

1. మానవుడు జాగ్రదవస్థలో ఇంద్రియసుఖాలు అనుభవించడానికి లెక్కలేనన్ని ప్రయత్నాలు చేస్తూ ఉంటాడు. ఇంద్రియాలన్నీ అలసిపోయినప్పుడు చేతికందిన సుఖాన్ని కూడా మరిచిపోయి, తన స్వభావమయిన ఆత్మలో విశ్రాంతి అనుభవించడానికి నిద్రపోతాడు," అని రాశారు, మహావేదాంతి శంకరాచార్యుల వారు. "ఆ విధంగా, అతీంద్రియానందం సాధించడం చాలా సులువు; ఎప్పుడూ రోతతోనే అంతమయే ఇంద్రియ సుఖాలకంటె అది చాలా శ్రేష్ఠమైనది."

"స్త్రీ రూపం ధరించిన పురుషుడు స్త్రీ కానట్టే, స్త్రీ పురుష ఉభయులుగానూ రూపధారణ చేసే ఆత్మ, మార్పు లేకుండానే ఉండిపోతుంది. ఆత్మ భగవంతుడి నిర్వికార, నిర్గుణ ప్రతిరూపం.

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు స్త్రీలను ఎన్నడూ పరిహరించనూ లేదు, వాళ్ళను "పురుషుడి పతనానికి" కారకులుగా నిందించనూ లేదు. స్త్రీలు కూడా పురుషుల ఆకర్షణను ఎదుర్కోవలసి ఉంటుంది. ప్రాచీనకాలపు మహాభక్తుడు, ఒకాయన స్త్రీలను "నరకానికి ద్వారం"గా చెప్పడానికి కారణమేమిటని నేనొకసారి గురుదేవుల్ని అడిగాను.

"చిన్నప్పుడు ఒకమ్మాయి ఆయన మనశ్శాంతికి చాలా భంగకరంగా ఉండి ఉండాలి," అని జవాబిచ్చారు మా గురుదేవులు, ఘాటుగా. "లేకపోతే ఆయన, స్త్రీని కాకుండా, తనలోని ఆత్మనిగ్రహంలోని లోపాలను గర్హించి ఉండేవాడు."

చూడ్డానికి వచ్చిన వ్యక్తి ఎవరయినా మనోవికార ద్యోతకమైన కథ ఏదైనా చెప్పడానికి సాహసించేటట్లయితే గురుదేవులు గంభీరంగా మౌనం వహించేవారు. అందమైన ముఖం రెచ్చగొట్టే కొరడాలాంటిది; దాంతో దెబ్బలు తినే స్థితి తెచ్చుకోకండి," అని శిష్యులకు చెప్పారాయన. "ఇంద్రియాలకు బానిసలయిన వాళ్ళు ప్రపంచంలో ఆనందం ఎలా పొందగలరు? అసహ్యమైన బురదలో పొర్లాడుతున్నప్పుడు, ప్రపంచపు సూక్ష్మ సుగంధాలు వాళ్ళకు సోకవు. పాంచభౌతిక సుఖాలకు లోబడ్డ మనిషికి సున్నితమైన విచక్షణలన్నీ నశిస్తాయి."

మాయాప్రేరితమైన కామలాలసనుంచి బయటపడడానికి ప్రయత్నించే విద్యార్థులకు శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు వాళ్ళని ఓర్పుగా అర్థంచేసుకొని తగిన సలహా ఇచ్చేవారు.

"అబకు కాకుండా, ఆకలికి న్యాయమైన ప్రయోజనం ఉన్నట్టే తృప్తిపరచజాలని కోరికల్ని రేపడానికి కాకుండా, కేవలం వంశాభివృద్ధి కోసమే ప్రకృతి, కామప్రవృత్తిని నెలకొల్పింది," అన్నారాయన. "చెడ్డకోరికల్ని ఇప్పుడు నాశనం చెయ్యి; లేకపోతే అవి, నీ సూక్ష్మ శరీరం భౌతికకోశం నుంచి విడివడ్డ తరవాత కూడా నీతోనే ఉంటాయి. శరీరం, వాటిని నిగ్రహించలేనంత బలహీనంగా ఉన్నప్పటికీ మనస్సు ఎప్పుడూ నిరోధిస్తూ ఉండాలి. వాటి ఆకర్షణ కనక, క్రూరమైన శక్తితో నీ మీద దాడి చేస్తున్నట్లయితే నిష్పాక్షిక విశ్లేషణతోనూ అజేయమైన సంకల్పబలంతోనూ దాన్ని జయించాలి. ప్రకృతి సహజమైన ప్రతి వాంఛనూ జయించవచ్చు.

"మీ శక్తుల్ని పదిలపరుచుకోండి. ఇంద్రియాలనే ఉపనదులన్నింటినీ తనలో కలుపుకొనే విశాలమైన మహాసముద్రంలా ఉండండి. రోజుకోజూ తలఎత్తే ఇం దియవాంఛలు మీ అంతరంగంలో ఉన్న శాంతిని తొలిచేస్తాయి; అవి జలాశయానికున్న బెజ్జాలలాంటివి; దానిలోని అమృతతుల్యమైన జలాన్ని భౌతికవాదమనే ఎడారి నేలలో వ్యర్థమయ్యేట్టు చేస్తాయవి. చెడ్డకోరిక అనే శక్తిమంతమైన ప్రచోదక ఆవేగం మానవుడి సుఖానికి మహాశత్రువు. ఆత్మనిగ్రహ సింహంలా ప్రపంచంలో తిరగండి; ఇంద్రియ దౌర్బల్యాలనే కప్పలు, చుట్టూ చేరి మిమ్మల్ని తన్నకుండా చూసుకోండి!"

నిజమైన భక్తుడు సహజాత నిర్బంధాలన్నిటినుంచి చివరికి విముక్తి పొందుతాడు. మానవ ప్రేమకోసం తనకుగల అవసరాన్ని కేవలం పరమేశ్వరుడి కోసం ఆకాంక్షగా— అది సర్వవ్యాప్తమయినందువల్ల ఏకమాత్ర ప్రేమగా— పరివర్తన చేస్తాడు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి తల్లిగారు కాశీలో రాణామహల్ బస్తీలో

ఉంటుండేవారు. నాకు మొట్టమొదట శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి దర్శనం అయింది కాశీలోనే. ఆవిడ సౌమ్యురాలు, దయామయి అయినప్పటికీ కూడా దృఢమైన నిశ్చితాభిప్రాయాలు ఏర్పరచుకొన్న వ్యక్తి. ఒకనాడు నేను, ఆ తల్లి కొడుకూ మాట్లాడుకొంటూ ఉండగా, ఆవిడ ఇంటి బాల్కనీలో నించుని గమనించాను. గురుదేవులు తమకు స్వాభావికమైన పద్ధతిలో శాంతంగా, యుక్తియుక్తంగా మాట్లాడుతూ ఏ విషయమో ఆమెకు నచ్చ జెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఆవిడ విసురుగా తల తిప్పడాన్ని బట్టి, ఆయన ఆవిడకి నచ్చజెప్పలేకపోయారని స్పష్టమైంది.

"వద్దు, వద్దు నాయనా; ఇక వెళ్ళిపో! నీ జ్ఞానోపదేశాలు నాకు కాదు! నేను నీ శిష్యురాల్ని కాను!"

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు మరింక వాదించకుండా, తిట్లు తిన్న పిల్లవాడిలా వెనక్కి తగ్గారు. ఆవిడ యుక్తియుక్తంకాని మనస్థితుల్లో ఉన్నప్పుడు కూడా తల్లిమీద ఆయనకున్న గొప్ప గౌరవాన్ని చూసి ముగ్ధుణ్ణి అయాను. ఆవిడ దృష్టిలో తన కొడుకు, చిన్నపిల్లవాడేకాని ఋషి కాడు. ఈ చిన్న సంఘటనకు ఒక ఆకర్షణ ఉంది; లోపల వినయంగాను, బయట వంచరాని విధంగాను ఉండే మా గురుదేవుల అసాధారణ స్వభావం మీద ఇది ఒక పక్కనుంచి వెలుగు ప్రసరింపజేసింది.

సన్యాసం తీసుకొన్న వ్యక్తి విధ్యుక్తంగా లౌకికబంధాలనుంచి విడివడ్డ తరవాత వాటిని నిలుపుకోడానికి సన్యాసధర్మనియమాలు అనుమతించవు. గృహస్థుకు విధ్యుక్తమైన పూజాపురస్కారాలవంటి కర్మకాండ నిర్వర్తించగూడదు. అయినప్పటికీ, సనాతన సన్యాసాశ్రమాన్ని పునర్వ్యవస్థీకరించిన శంకరులు, ఈ నియమాన్ని పట్టించుకోలేదు. ప్రేమాస్పదురాలైన తమ తల్లిగారు కాలంచేసినప్పుడు ఆయన, పైకెత్తిన తమ చేతిలో దివ్యాగ్ని పుట్టేటట్టుచేసి దాంతో ఆవిడ దేహాన్ని దహనంచేశారు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు కూడా నిర్బంధాల్ని ఉపేక్షించడం, అంత ఘనంగా కాకపోయినా అంతకన్న తక్కువ స్థాయిలో వెల్లడిఅయింది. తల్లిగారు గతించిన తరవాత ఆయన, కాశీలో పవిత్రమైన గంగానది ఒడ్డున దహనకాండ ఏర్పాటుచేయించి, గృహస్థ ధర్మం ప్రకారం అనేక మంది బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణ చేయించారు. సంకుచితమైన అనుబంధాల్ని అధిగమించడానికి సన్యాసులకు తోడ్పడ్డంకోసం ఉద్దేశించినవి శాస్త్రీయమైన నిషేధాలు. శంకరులు, శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు తమ అస్తిత్వాల్ని వైయక్తికతారహితమైన చిచ్ఛక్తిలో సంపూర్ణంగా విలీనం చేసుకొన్నారు; నియమాన్ని ఆశ్రయించుకొని రక్షణ పొందవలసిన అవసరం వారికి లేదు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకానొక గురువు, విధికి ఏర్పడ్డ రూపం కన్న, దాని నియమం ఘనమైనదని నిరూపించడం కోసం, కావాలని దాన్ని ఉపేక్షిస్తాడు. ఆ విధంగా ఏసుక్రీస్తు, విశ్రాంతి రోజున ధాన్యంకంకులు కోశాడు. అనివార్య విమర్శకులకు ఆయన ఇలా చెప్పాడు: "విశ్రాంతి రోజు (సబ్బత్) ఏర్పడ్డది మనిషికోసంకాని, మనిషి విశ్రాంతిరోజుకోసం కాదు."[1]

పవిత్ర గ్రంథాలు తప్పించి, శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు చదివింది స్వల్పం. అయినప్పటికీ ఆయనకు అత్యంత అర్వాచీనమైన వైజ్ఞానిక ఆవిష్కరణలు, జ్ఞానపరమైన ఇతర ప్రగతులు తప్పనిసరిగా పరిచయమై ఉండేవి.[2] అద్భుత సంభాషణా చతురులైన ఆయన, తమ అతిథులతో,

1. మార్కు 2 : 27.

2. గురుదేవులు కోరుకున్న తక్షణం, ఏ వ్యక్తి మనస్సుతోనయినా శ్రుతి మేళవించుకొనేవారు. (పతంజలి యోగసూత్రాలు III : 19 శ్లోకంలో చెప్పిన ఒకానొక యోగశక్తి; "ప్రత్యయస్య పరచిత్త జ్ఞానం"). మానవరూపంలో ఉన్న రేడియోగా ఆయనకుగల శక్తుల్ని, ఆలోచనా స్వభావాన్ని 15 అధ్యాయంలో వివరించడం జరిగింది.

అనేక విషయాలగురించి కులాసాగా చర్చలు జరిపేవారు. మా గురుదేవుల సద్యఃస్ఫూర్తి, నోరారా నవ్వేనవ్వు ప్రతి చర్చకూ జీవం పోసేవి. తరచు గంభీరంగా ఉన్నప్పటికీ, గురుదేవులు విషాదంగా ఎన్నడూ ఉండేవారు కారు. బైబిలు[1]నుంచి ఉదాహరిస్తూ ఆయన, "ఈశ్వరాన్వేషణ చెయ్యడానికి మనుషులు 'తమ ముఖాల్ని వికృతం చేసుకోనక్కరలేదు,'' అన్నారాయన. "దైవ సాక్షాత్కారం పొందడమంటే అన్ని దుఃఖాలకీ అంత్యక్రియ జరిపించడమే నన్న సంగతి గుర్తుంచుకోండి."

ఆశ్రమానికి వచ్చిన తాత్త్వికులు, ఆచార్యులు, న్యాయవాదులు, విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తల్లో కొందరు మొట్టమొదటిసారిగా వచ్చినప్పుడు, తామొక చాదస్తపు మతాభిమానిని కలుసుకోబోతున్నామనే భావించేవారు. అప్పుడప్పుడు, అహంకారంతో కూడిన ఒక చిరునవ్వువల్లకాని, తెచ్చిపెట్టుకున్న ఓర్పుతో చూసిన ఒక చూపువల్లకాని, ఆ కొత్తగా వచ్చినవాళ్ళు ఆయన దగ్గిర ఆశించినదల్లా రుచీపచీలేని నాలుగు ఉపదేశవాక్యాలకు మించి మరేమీ లేదన్న సంగతి వెల్లడి అయేది. కాని శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారితో మాట్లాడిన తరవాత, తాము కృషిచేసిన తమతమ ప్రత్యేకరంగాల్లో ఆయనకు సునిశితమైన పరిజ్ఞానం ఉన్న సంగతి కనిపెట్టిన ఆ ఆగంతకులకు, అక్కణ్ణించి వెళ్ళాలంటే మనసు ఒప్పేది కాదు.

మామూలుగా మా గురుదేవులు, అతిథులతో సౌమ్యంగా, స్నేహపూర్వకంగా వ్యవహరించేవారు; ఆయన ఇచ్చే స్వాగతం సౌహార్దంతో ముగ్ధుల్ని చేసేది. కాని దురహంకారమనే మొండి జబ్బుగలవాళ్ళకు మాత్రం బలవర్ధకమైన ఆఘాతాలు తగులుతూ ఉండేవి. వాళ్ళకు గురుదేవుల్లో కనిపించేది నిరుత్సాహజనకమైన ఉపేక్ష లేదా బలీయమైన వ్యతిరేకత; అయితే మంచు, లేకపోతే ఇనుము!

1. మత్తయి 6 : 16 (బైబిలు).

ఒకమాటు ప్రఖ్యాత రసాయనశాస్త్రవేత్త ఒకరు శ్రీయుక్తేశ్వర్ గారితో హోరాహోరీగా తర్క-వితర్కాలు చేశారు. దేవుణ్ణి పసిగట్టడానికి విజ్ఞానశాస్త్రం ఏ సాధనాన్నీ తయారుచెయ్యలేదు కాబట్టి దేవుడు ఉన్నాడన్న సంగతి తాము ఒప్పుకోమని చెప్పారు.

"అంటే, పరమాత్మను మీ శోధననాళికల్లో పట్టి పరీక్షించడంలో, కారణం చెప్పలేనంతగా విఫలమయ్యారన్నమాట !" గురుదేవుల చూపు తీవ్రంగా ఉంది. "నేను ఒక కొత్త ప్రయోగం సిఫార్సు చేస్తాను : ఎడతెరిపి లేకుండా మీ ఆలోచనల్ని ఇరవైనాలుగు గంటలపాటు పరీక్షించండి. ఆ తరవాత దేవుడు లేకపోవడం గురించి మీరు ఆశ్చర్యపోరు."

ఒక ప్రసిద్ధ విద్వాంసుడు కూడా ఇలాగే దెబ్బతిన్నాడు. ఆయన ఆశ్రమానికి మొట్టమొదటిసారిగా వచ్చినప్పుడు జరిగిందిది. ఆయన మహాభారతంలోంచి, ఉపనిషత్తులలోంచి, శంకరాచార్యులవారి భాష్యాలలోంచి అనేక భాగాలు వినిపిస్తూంటే ఇంటివాసాలు కూడా మారుమోగాయి.

"మీ మాటలు వినడానికి ఎదురుచూస్తున్నాను." అంతవరకు నిశ్శబ్దమే ఆవరించి ఉందన్నట్టుగా ఉంది, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి కంఠస్వరంలో వెల్లడి అయిన జిజ్ఞాస. ఆ విద్వాంసుడు తికమకపడ్డాడు.

"ఇతరులు చెప్పినవి కోకొల్లలుగా ఉన్నాయి." ఆ వచ్చినాయనకు కాస్త దూరంలో, మామూలుగా నేను కూర్చునే మూలనే కూర్చున్నాను; గురుదేవుల మాటలకు సంతోషం పట్టలేక వంకరలు తిరిగిపోయాను. "కాని ప్రత్యేకించి మీ జీవిత విశిష్టతనుబట్టి మీరు అందించే మౌలిక వ్యాఖ్య ఏమిటి? మీరు ఏ పవిత్రగ్రంథాన్ని ఒంటబట్టించుకొని మీ సొంతం చేసుకున్నారు? ఈ చిరంతన సత్యాలు మీ స్వభావాన్ని ఏయే రకాలుగా పునరుద్ధరించాయి? ఇతరుల మాటల్నే యాంత్రికంగా మారుపలుకుతూ గ్రామఫోన్‌లా ఉంటే చాలనుకుంటున్నారా?"

"ఓడిపోయాను!" చిన్నబోయిన ఆయన ముఖం నవ్వు పుట్టించేలా ఉంది. "నాకు ఆంతరికానుభవం ఏమీ లేదు." ఆధ్యాత్మిక అపస్మారానికి (Coma) బదులు వివేచనాయుతంగా పెట్టే కామా (Comma); (పుస్తక పరిజ్ఞానం) పరిహారంగా పనికిరాదన్న సంగతి, బహుశా ఆయన, మొట్టమొదటిసారిగా గ్రహించారు.

శిక్షితుడయిన ఆ విద్వాంసుడు వెళ్ళిపోయిన తరవాత మా గురుదేవులు ఇలా వ్యాఖ్యానించారు : "అనుభవశూన్యులైన ఈ పండితమ్మన్యులు దీపందగ్గర చదివి చదివి చమురు కంపుకొడుతుంటారు. వేదాంతమంటే కేవలం బుద్ధివికాసంకోసం అనాయాసంగా చేసే వ్యాయామం లాంటిదనుకుంటారు. వాళ్ళు తమ ఉదాత్తభావనలను, బాహ్యాచర్య తాలూకు మొరటుతనానికి కాని, మందలిస్తూ ఉండే ఏ ఆంతరిక శిక్షణకుకాని సంబంధంలేని విధంగా జాగ్రత్తగా ఏర్పరచుకొంటారు!"

కేవల పుస్తక పరిజ్ఞానానికున్న నిష్ఫలతగురించి గురుదేవులు ఇతర సందర్భాల్లో నొక్కి వక్కాణించేవారు.

"పెద్దపెద్ద మాటలతో అవగాహనను తికమక చెయ్యకండి," అని వ్యాఖ్యానించారాయన. "ఒక్కొక్క శ్లోకమే మెల్లగా ఒంటబట్టించుకుంటూ చదివేటట్లయితే, ఆంతరిక అనుభవ సాధనపట్ల కోరిక రగుల్కొల్పడానికి పవిత్ర గ్రంథాలు బాగా సాయపడతాయి. లేకపోతే, కేవలం మెదడుకు పనిచెప్పేటట్లు నిరంతరం సాగే అధ్యయనానికి ఫలితంగా అహంభావం, కృత్రిమ సంతృప్తి, ఒంటబట్టని తెలివి ఏర్పడవచ్చు."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు, పవిత్రగ్రంథాల పరిజ్ఞానం పెంపొందించుకునే విషయంలో తమకు కలిగిన అనుభవం ఒకటి చెప్పారు. ఇది జరిగింది, తూర్పు బెంగాలులో అడవిలో ఒక ఆశ్రమంలో; అక్కడ ఆయన, దబ్రూ వల్లభ్ అనే ప్రసిద్ధ గురువు అనుసరించే శిక్షణ విధానాన్ని

గమనించారు. ఒక రకంగా సులువుగా, మరోరకంగా కష్టంగాను ఉండే ఆయన పద్ధతి సనాతన భారతదేశంలో సామాన్యమైనదే.

దబ్రూ వల్లభ్‌గారు ఏకాంత వనప్రదేశంలో తమ శిష్యుల్ని చుట్టూ కూర్చోపెట్టుకున్నారు. పవిత్రగ్రంథమైన భగవద్గీత వాళ్ళ ముందు తెరిచిపెట్టి ఉంది. వాళ్ళు ఒక శ్లోకంమీద అరగంటసేపు నిలకడగా చూపు నిలిపి ఉంచి ఆ తరవాత కళ్ళు మూసుకున్నారు. మరో అరగంట గడిచిపోయింది. గురువుగారు దానిమీద టూకీగా వ్యాఖ్యానం చేశారు. ఒక గంటసేపు వాళ్ళు నిశ్చలంగా ధ్యానంచేశారు. చివరికి గురువుగారు మాట్లాడారు.

"శ్లోకం అర్థం చేసుకున్నారా ?"

"చేసుకున్నానండి." ఆ శిష్య బృందంలో ఒకడు నొక్కి చెప్పడానికి సాహసించాడు.

"లేదు ; పూర్తిగా కాదు. శతాబ్దుల తరబడిగా భారతదేశానికి పునర్యౌవనం ప్రసాదించడానికి ఈ మాటలకు శక్తినిచ్చిన ఆధ్యాత్మిక జీవశక్తిని అన్వేషించు." మౌనంలో మరోగంట గడిచిపోయింది. గురువుగారు శిష్యుల్ని పంపేసి శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి వేపు తిరిగారు.

"మీకు భగవద్గీత తెలుసా ?"

"తెలియదండి ; నా కళ్ళూ నా మనస్సూ ఆ పుస్తకం పుటల్లో చాలాసార్లు పరిగెత్తాయే కాని, నిజంగా తెలియదండి."

"వందలకొద్దీ జనం, దీనికి వేరుగా సమాధానం ఇచ్చారు !" ఆ మహాసాధువు ఆశీఃపురస్సరంగా మా గురుదేవుల వేపు చిరునవ్వు నవ్వారు. "పవిత్రగ్రంథ సంబంధమైన సంపదను బయటికి ప్రదర్శించడంలో

నిమగ్నులైనవాడికి, అమూల్యమైన ముత్యాలకోసం మౌనంగా లోపలికి మునగడానికి సమయం ఏముంటుంది ?"

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు తమ శిష్యుల అధ్యయనాన్ని కూడా ఏకాగ్ర చిత్తంతో కూడిన ఆదే తీవ్రపద్ధతిలో సాగేటట్టు నడిపించేవారు. "జ్ఞానాన్ని ఒంటబట్టించుకునేది తనలో ఉన్న అణువణువుద్వారానే కాని కళ్ళతో కాదు," అన్నారాయన. "ఒకానొక సత్యాన్ని గురించి నీలో ఉన్న ప్రగాఢ విశ్వాసం కేవలం నీ మెదడులో మాత్రమే కాక నీ అస్తిత్వమంతటా వ్యాప్తమై ఉన్ననాడు నువ్వు దాని అర్థాన్ని రూఢిపరచడానికి సంకోచిస్తావు." ఆధ్యాత్మికసిద్ధికి పుస్తకపరిజ్ఞానాన్ని అవసరమైన ఒక మెట్టుగా పరిగణించవలసిన ధోరణి ఏదీ విద్యార్థిలో పొడగట్టకుండా నిరుత్సాహపరిచేవారు.

"ఋషులు ప్రగాఢమైన జ్ఞానాన్ని ఒక్కొక్క వాక్యంలో ఇమిడ్చి రాస్తే, విద్వాంసులు వాటిని వ్యాఖ్యానించడంలో తరతరాలుగా పూర్తిగా నిమగ్నులైఉన్నారు," అన్నారాయన. "అంతులేని సాహిత్య వివాదం మందబుద్ధులకే. 'దేవుడున్నాడు' అన్న చింతనకన్న-కాదు, 'దేవుడు' గురించిన చింతనకన్న-శీఘ్రంగా ముక్తిని ప్రసాదించేది మరొకటి ఏముంది ?

కాని మానవుడు సరళతవేపు అంత సులభంగా మళ్ళడు. బుద్ధివాది "దేవుణ్ణి" ధ్యేయంగా పెట్టుకోడం అరుదు ; అంతకన్న విద్యా సంబంధమైన ఆడంబరాల మీదే దృష్టి నిలుపుతాడు. తాను అటువంటి పాండిత్యం గడించగలిగినందుకు అతని అహం సంతుష్టి చెందుతుంది.

లౌకికమైన తమ హోదానుకాని సంపత్తినికాని సగర్వంగా స్పృహలో ఉంచుకొన్నవాళ్ళు, మా గురుదేవుల సాన్నిధ్యంలో, తమకు ఉన్న వాటికితోడు వినయాన్ని కూడా చేర్చుకోడం సంభవం. ఒకసారి,

స్థానికంగా ఉండే మేజిస్ట్రేటుగారు ఒకరు, పూరీలో సముద్రతీరాన ఉన్న ఆశ్రమంలో ఇంటర్వ్యూ కావాలని కోరారు. పరమ కర్కోటకుడని పేరు పొందిన ఆయనగారు, తలుచుకుంటే మా ఆశ్రమాన్ని మాకు కాకుండా చెయ్యగల అధికారం ఉన్నవాడు. ఈ యథార్థాన్ని నేను మా గురుదేవులకు చెప్పాను. కాని ఆయన నిశ్చలంగా కూర్చున్నారు; వచ్చినాయన్ని పలకరించడానికి లేవనైనా లేవలేదు.

నేను కొద్దిగా గాభరాపడుతూ తలుపుదగ్గర కూర్చున్నాను. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు, మేజిస్ట్రేటుగారికోసం కుర్చీ తెమ్మని కూడా నాకు చెప్పలేదు; ఆయనగారు కూర్చోడానికి ఒక కొయ్యపెట్టెతోనే సరిపెట్టుకోవలసి వచ్చింది. తన ప్రాముఖ్యాన్ని ఇక్కడ యథావిధిగా గుర్తిస్తారన్న సహజమైన ఆశకూడా సఫలం కాలేదు.

తరవాత ఆధ్యాత్మిక చర్చ ఒకటి జరిగింది. ఆ అతిథి అడుగడుగునా, పవిత్ర గ్రంథాలకు తప్పుడు వ్యాఖ్యానాలు చేస్తూ వచ్చాడు. ఆయన చెప్పేవాటిలో తప్పులు పెరిగేకొద్దీ కోపం కూడా పెరుగుతూ వచ్చింది.

“నేను ఎం. ఏ. పరీక్షలో మొదటిస్థానం సంపాదించానని తెలుసా మీకు?” అని అడిగాడు. హేతుబుద్ధి ఆయన్ని విడిచిపెట్టింది; అయినప్పటికీ ఆయన ఇంకా అరవగలుగుతున్నాడు.

“మేజిస్ట్రేటుగారూ, ఇది మీ కోర్టుగది కాదన్న సంగతి మరిచిపోతున్నారు,” అని జవాబిచ్చారు గురుదేవులు శాంతంగా. “మీ కుర్రతనపు మాటల్నిబట్టి, మీ కాలేజి చదువు చెప్పుకోదగ్గదేమీ కాదని అనిపిస్తుంది. ఏమయినప్పటికీ యూనివర్సిటీ డిగ్రీకీ వైదిక సాక్షాత్కారానికీ ఏమీ సంబంధం లేదు. సాధువుల్ని ఎకౌంటెంట్ల మాదిరిగా ప్రతి సెమిస్టర్‌లోనూ జట్లు జట్లుగా తయారుచెయ్యడం జరగదు.”

కొంతసేపు మాటా పలుకూ లేకుండా కొయ్యబారి ఉన్న తరవాత ఆయన కులాసాగా నవ్వాడు.

“స్వర్గలోకపు మేజిస్ట్రేటుకు ఎదురుపడడం ఇదే నాకు మొదలు,’ అన్నాడాయన. తరవాత ఆయన, తనలో అంతర్భాగమై పోయిన న్యాయశాస్త్ర పరిభాషను గుప్పిస్తూ, తనను “పరిపీక్షార్థక” (ప్రొబేషనరీ) శిష్యుడిగా స్వీకరించమని లాంఛన పూర్వకంగా అభ్యర్థించాడు.

లాహిరీ మహాశయులలాగే శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు కూడా అనేక సందర్భాల్లో, పన్యాసం తీసుకోదలిచిన “అపరిపక్వ” శిష్యుల్ని నిరుత్సాహపరిచేవారు. “దైవ సాక్షాత్కారం పొందనివాడు కాషాయవస్త్రం ధరించడం సమాజాన్ని తప్పుదారి పట్టిస్తుంది,” అన్నారు గురుదేవులిద్దరూ. “సన్న్యాసానికి బాహ్యమైన చిహ్నాల్ని మరిచిపోండి; అవి మీలో మిథ్యాహంకారం కలిగించి హాని చెయ్యవచ్చు. మీరు నిబ్బరంగా ప్రతిరోజూ సాధించే ఆధ్యాత్మిక ప్రగతికన్న ముఖ్యమైంది మరొకటి లేదు; అందుకు క్రియాయోగాన్ని ఉపయోగించండి.”

మనిషి విలువను గణించడానికి సాధువు ఒక నిశ్చితమైన ప్రమాణాన్ని ఉపయోగిస్తాడు; ఒకచోటికీ మరొకచోటికీ మారుతుండే ప్రపంచపు కొలబద్దలకు అది భిన్నమైనది. మానవులు, వాళ్ళ దృష్టిలో వాళ్ళకే చిత్రచిత్రమైన వన్నెల్లో గోచరిస్తారు; వాళ్ళని గురువు రెండే రెండు తరగతులుగా విభజిస్తాడు: దేవుణ్ణి అన్వేషించని అజ్ఞానులూ, అన్వేషించే జ్ఞానులూ అని.

మా గురుదేవులు తమ ఆస్తి వ్యవహారాల నిర్వహణకు సంబంధించిన వివరాల్ని స్వయంగానే చూసుకునేవారు. అన్యాయానికి వెనకాడని వ్యక్తులు కొందరు, ఆయనకు పెద్దలనుంచి సంక్రమించిన భూమిని స్వాధీనంచేసుకోడానికి అనేక సందర్భాల్లో ప్రయత్నం చేశారు. దృఢ

నిశ్చయంతోనూ న్యాయస్థానంలో దావాల ద్వారా శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు ప్రతి ప్రత్యర్థినీ ఓడించారు. బిచ్చమెత్తుకొనే గురువుగాగాని, తమ శిష్యులకు భారంగాగాని ఎన్నడూ బతకడం ఇష్టంలేక ఆయన బాధాకరమైన ఈ అనుభవాలకు తల ఒగ్గవలసి వచ్చింది.

భయావహమైన నిష్కాపట్యం గల మా గురుదేవులు లౌక్యసంబంధమైన కపటాలు ఎరక్కపోవడానికి ఒక కారణం, ఆయనకుగల ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం. తమను పోషించేవాళ్ళని పొగడవలసి ఉన్న గురువుల మాదిరిగా కాకుండా మా గురుదేవులు, ఇతరుల సంపద తాలూకు బాహ్య ప్రభావాలుకాని, సూక్ష్మప్రభావాలుకాని తమ మీద పనిచెయ్యనివారు. ఏ అవసరానికైనా సరే ఆయన ఒకర్ని డబ్బు అడగడంగాని, సూచనగా చెప్పడంగాని నేను ఎన్నడూ వినలేదు.

ఒకనాడు కోర్టు సమన్లు అందించడానికి కోర్టు ఉద్యోగి ఒకడు శ్రీరాంపూర్ ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. కనాయి అనే శిష్యుడూ నేనూ అతన్ని గురుదేవుల సన్నిధికి తీసుకువెళ్ళాం.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి పట్ల ఆ ఉద్యోగి చూపిన ధోరణి దారుణంగా ఉంది. "మీరు ఈ ఆశ్రమం నీడలోంచి వచ్చి కోర్టు గదిలో న్యాయమైన గాలి పీల్చుకునేటట్లయితే మీ ఒంటికి మంచిది," అన్నాడతను తిరస్కార భావంతో.

నేను ఓర్చుకోలేకపోయాను. "అమర్యాదగా మరొక్కమాట బయటికి వచ్చిందా, నువ్వు మట్టి కరుస్తావు!" అంటూ అతన్ని ఎదిరిస్తూ ముందుకు వెళ్ళాను.

కనాయి కూడా ఆ ఉద్యోగిమీద అరిచాడు. "నీచుడా! ఈ పవిత్రమైన ఆశ్రమంలోకి వచ్చి అవాకులూ చెవాకులూ పేల్తావా?"

కాని గురుదేవులు, తనను తిట్టేవాణ్ణి కాయడానికి ఎదురుగా వచ్చి నిలబడ్డారు. "ఏమీ లేనిదానికి అలా ఆవేశపడకండి. ఇతను తన న్యాయమైన విధి నిర్వర్తిస్తున్నాడు."

ఆ ఉద్యోగి తనకు ఎదురైన విభిన్న ఆదరాలకు చకితుడై, గౌరవ పురస్సరంగా క్షమాపణ చెప్పుకొని అక్కణ్ణించి ఉడాయించాడు.

అంత ఉగ్రమైన సంకల్పశక్తిగల గురువులు, లోపల ఎంత శాంతవంతులో గ్రహించినప్పుడు ఆశ్చర్యం కలిగింది. 'వజ్రాదపి కఠోరాణి మృదూని కుసుమాదపి'– అంటే. "దయ చూపించే సందర్భంలో పువ్వుకన్న మెత్తన, నియమాలకు ముప్పు వాటిల్లే సందర్భంలో పిడుగుకన్న కఠినం"– అన్న ఆర్యోక్తి ఆయనకు బాగా నప్పింది.

బ్రౌనింగ్ కవి చెప్పినట్టుగా, "తాము చీకట్లో ఉన్నందువల్ల వెలుగును ఓపలేనివాళ్ళు ఈ ప్రపంచంలో ఎప్పుడూ ఉంటూనే ఉన్నారు. అప్పుడప్పుడు బయటివాడొకడు, తాను ఊహించుకొన్న ఏదో ఒక ఇబ్బందికి ఉద్రేకపడి శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారిని నిందించేవాడు. మనస్సు చెదరని మా గురుదేవులు, అతని ఆరోపణలో సత్యలేశమేదైనా ఉందేమో చూడడానికి ఆత్మవిమర్శ చేసుకొంటూ అతను చెప్పేది వినమ్రంగా వినేవారు. ఇటువంటి సంఘటనలు, గురుదేవుల అద్వితీయమైన సూక్తులు ఒకదాన్ని నాకు గుర్తుకు తెస్తాయి: "కొందరు ఇతరుల తలలు తెగ్గోసి తాము ఎత్తుగా కనబడాలని చూస్తారు!"

సాధువులో వ్యక్తమయే అమోఘమైన ప్రశాంతత, ఏ ఉపదేశమూ కలిగించలేని ప్రభావం కలిగిస్తుంది. "కోపం నిదానంగా వచ్చేవాడు బలవంతుడికన్నా బలిష్ఠుడు; తన ఆత్మను తాను పాలించుకొనేవాడు ఒక పట్నాన్ని పట్టుకున్నవాడికన్నా గొప్పవాడు."[1]

1. సామెతలు 16 : 32 (బైబిలు).

రాజతేజో విరాజమానులైన మా గురుదేవుల మనస్సు కీర్తిమీద కాని, లౌకిక లబ్ధిమీద కేంద్రీకరించి ఉండి ఉంటే ఆయన సులువుగా ఒక రాజాధిరాజో ప్రపంచాన్ని గడగడలాడించే యోధుడో అయి ఉండేవారని తరచు అనుకుంటూ ఉండేవాణ్ణి. వాటి బదులు ఆయన, కోపం, అహంభావం అనే ఆంతరిక దుర్గాల్ని కూలగొట్టడానికి పూనుకొన్నారు ; వాటి పతనమే మానవుడి ఔన్నత్యానికి నిదర్శనం.

అధ్యాయం : 13

నిద్రపోని సాధువు

"హిమాలయాలకు వెళ్ళడానికి నన్ను అనుమతించండి. ఎడతెగని ఏకాంతంలో సంతత దైవానుసంధానం సాధించాలని ఆశిస్తున్నాను."

ఒకసారి మా గురుదేవులతో నేను కృతఘ్నతాపూర్వకమైన ఈ మాటలు నిజంగానే అన్నాను. అప్పుడప్పుడు భక్తుడికి కలిగే అనూహ్యమైన భ్రాంతి ఒకటి నన్ను లోబరుచుకున్నమీదట, ఆశ్రమ విధులన్నా కాలేజి చదువులన్నా నాలో ఓరిమి తగ్గుతూ వచ్చింది. నేను ఈ ప్రతిపాదన చేసే నాటికి శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారితో పరిచయమై ఆరునెలలే కావడం, నా తప్పుకు ఒక్క రవ్వ పరిహారం అయిఉండవచ్చు. అప్పటికింకా నేను ఆయన మహోన్నత మూర్తిమత్వాన్ని పరిశీలించనే లేదు.

"హిమాలయాలో చాలామంది కొండవాళ్ళుంటారు ; అయినా వాళ్ళకి దైవదర్శనానుభవం ఉండదు." మా గురుదేవుల సమాధానం మెల్లగా, సరళంగా వినవచ్చింది. "నిశ్చేతనమైన కొండకన్న దైవసిద్ధి పొందిన మనిషిదగ్గర జ్ఞానం ఆర్జించడం ఉత్తమం."

నా గురువు తామే కాని కొండ కాదన్న విషయం గురుదేవులు స్పష్టంగా సూచించినప్పటికీ కూడా నేను మళ్ళీమళ్ళీ నా కోరిక వెల్లడించాను. గురుదేవులు నాకు సమాధానం అనుగ్రహించలేదు. ఆయన మౌనాన్ని అంగీకారంగా తీసుకున్నాను— అది ప్రమాదకరమైనదే కాని, దానికి నాకు అనుకూలమైన అర్థం చెప్పుకున్నాను.

ఆ రోజు సాయంత్రం కలకత్తాలో మా ఇంట్లో ప్రయాణానికి చేసుకోవలసిన ఏర్పాట్లలో మునిగిపోయాను. ఒక గొంగడిలో కొన్ని వస్తువులు మూట గడుతూ ఉండగా, కొన్నేళ్ళ కిందట నా అటకమీది కిటికీలోంచి బయటికి జారవిడిచిన, అదే మాదిరి మూట నాకు గుర్తుకు వచ్చింది. హిమాలయాలకు వెళ్దామని నేను చేసిన పలాయనం, గ్రహస్థితి బాగాలేక విఫలమయినట్టుగా ఈసారి కూడా విఫలం కాదుకదా అనిపించింది. మొదటిసారి నాలో ఆధ్యాత్మిక ఉత్సాహం పరవళ్ళు తొక్కింది; కాని ఈ రోజు రాత్రి, మా గురుదేవుల్ని విడిచి వెళ్తున్న సంగతి తలుచుకుంటే నా మనస్సు పీకుతోంది

మర్నాడు పొద్దున, స్కాటిష్ చర్చి కాలేజిలో మా సంస్కృతం ప్రొఫెసర్‌గారు బిహారి పండిత్‌గారిని పట్టుకున్నాను.

“ఏమండీ, లాహిరీ మహాశయుల శిష్యుల్లో ఒక గొప్పాయనతో మీకు స్నేహం ఉందని చెప్పారు. దయఉంచి నాకు ఆయన ఎడ్రసు ఇయ్యండి,” అని అడిగాను.

“రామగోపాల్ మజుందార్ సంగతే కదూ నువ్వంటున్నది! ఆయన్ని నేను ‘నిద్రపోని సాధువు’ అంటుంటాను. ఆయనెప్పుడూ పరమానందానుభూతిలో మెలుకువగానే ఉంటారు. ఆయన ఇల్లు తారకేశ్వర్ దగ్గర రణబాజ్‌పూర్‌లో ఉంది.”

ఆ పండితులకు కృతజ్ఞతలు చెప్పి వెంటనే తారకేశ్వర్‌కు బయలుదేరి రైలెక్కాను. హిమాలయాల్లో ఏకాంతంగా ధ్యానంచేయడానికి ‘నిద్రపోని సాధువు’గారి దగ్గర అనుమతి తీసుకుని నా శంకలను నివృత్తి చేసుకోవాలనుకున్నాను. రామగోపాల్ మజుందార్‌గారు బెంగాలులో మారుమూల గుహల్లో అనేక సంవత్సరాలపాటు క్రియాయోగ సాధన చేసిన తరవాత ఆత్మ సాక్షాత్కారం కలిగిందని బిహారి పండితులు చెప్పారు.

తారకేశ్వర్‌లో ప్రఖ్యాతమైన ఒక గుడికి దారి తీశాను. క్రైస్తవుల్లో కేథలిక్కులు, ఫ్రాన్సులో లూర్ద్ అన్న పవిత్రస్థలమంటే ఎంత శ్రద్ధాభక్తులు చూపిస్తారో హిందువులు ఈ గుడి అంటే అంతటి భక్తిభావం చూపిస్తారు. తారకేశ్వర్‌లో జబ్బుల్ని నయంచేసే అలౌకిక ఘటనలు అసంఖ్యాకంగా జరిగాయి. వాటిలో ఒకటి మా కుటుంబంలోవాళ్ళలోనే ఒకరికి అనుభవమయింది.

మా పెద్ద పినతల్లి ఒకసారి ఇలా చెప్పింది: “అ గుళ్ళో ఒక వారం రోజులు కూర్చుని, కటిక ఉపవాసం చేస్తూ, మీ శారద బాబయ్యగారి మొండి జబ్బు ఒకటి నయంకావాలని కోరుతూ ప్రార్థన చేశాను. ఏడో రోజున నా చేతిలో ఒక మొక్క ప్రత్యక్షమైంది! దాని ఆకులతో కషాయం కాచి మీ బాబయ్యగారికి ఇచ్చాను. తక్షణమే ఆయన జబ్బు మాయమయిపోయింది. మళ్ళీ ఎన్నడూ రాలేదు.”

పవిత్రమైన తారకేశ్వర మందిరంలోకి ప్రవేశించాను. అక్కడ వేదిక మీద ఒక గుండ్రాయి తప్ప మరేమీలేదు. అంతంలేని దాని పరిధి అనంతుడైన ఆ పరమేశ్వరుణ్ణి సముచితంగా సూచిస్తోంది. భారతదేశంలో చదువుకోని రైతుకు కూడా అనంత విశ్వానికి సంబంధించిన అమూర్త కల్పనలు అర్థమవుతాయి; నిజానికి, అతను అమూర్తకల్పనల్లోనే జీవిస్తున్నాడని అప్పుడప్పుడు పాశ్చాత్యులు అతన్ని నిందించారు!

ఆ సమయంలో నా మనస్సు ఎంత మొండికి వేసిందంటే, ఆ శిలా చిహ్నం ముందు తలవంచడానికి కూడా విముఖుణ్ణి అయాను. దేవుణ్ణి అన్వేషించవలసింది ఆత్మలోనే అని అనుకున్నాను.

దేవుడిముందు మోకరిల్లకుండానే ఆ గుళ్ళోంచి బయటికి వచ్చి దగ్గరలో ఉన్న రణబాజ్‌పూర్ గ్రామంవేపు విసవిసా నడుచుకుంటూ

వెళ్ళాను. దారి సరయినదేనన్న నమ్మకం లేదు. దారినిపోయే బాటసారిని అడిగేసరికి అతను చాలాసేపు ఆలోచనలో పడ్డాడు.

"నాలుగు దారుల కూడలి వచ్చినప్పుడు కుడివేపు తిరిగి ముందుకు సాగు," అన్నాడు చివరికి, తన మాటకి తిరుగులేదన్నట్టు.

అతని మాట పట్టుకుని, కాలవగట్ల వెంబడే దారితీశాను. చీకటి పడింది; అడవిలో ఉన్న పల్లెశివార్లలో మిణుగురు పురుగుల మెరుపులతోను, దగ్గరలో ఉన్న గుంటనక్కల అరుపులతోనూ సంచలనం కనిపిస్తోంది. వెన్నెల పలచగా, నాకేమీ కొరగాకుండా ఉంది; రెండు గంటలసేపు తడబడుతూ నడిచాను.

ఆవు మెడలో గంట ఒకటి నాకు స్వాగతం పలికింది. పదే పదే నేను వేసిన కేకలకు చివరికి ఒక రైతు నా దగ్గరికి వచ్చాడు.

"నేను రామగోపాల్ బాబుగారికోసం వెతుకుతున్నాను."

"అటువంటాయనెవరూ మా పల్లెలో లేడు," అంటున్న అతని గొంతులో చిరాకు కనిపించింది. "నువ్వు అబద్ధాలాడే పత్తేదారువయి ఉంటావు."

రాజకీయమైన గొడవలతో ఇబ్బందిపడ్డ అతని మనస్సులో అనుమానం లేకుండా చెయ్యాలన్న ఆశతో, అతని మనస్సుకు హత్తుకునేలా నేను నా దీనావస్థను వివరించాను. ఆయన తనింటికి తీసుకువెళ్ళాడు నన్ను; ఆదరపురస్సరంగా ఆతిథ్యమిచ్చాడు.

"రణబాజ్‌పూర్ ఇక్కడికి చాలా దూరం," అన్నాడాయన, "నాలుగు వీథుల మొగలో నువ్వు ఎడమవేపు తిరగవలసింది; కుడివేపు కాదు."

ఇంతకు ముందుకు దారి చెప్పినవాడు నిజంగా బాటసారుల కొంపతీసేవాడే, అనుకున్నాను దిగులుగా. ముతక బియ్యపు అన్నం, పప్పుదినుసు, బంగాళాదుంపలూ అరటికాయలూ కలిపి వండిన కూరలతో భోజనంచేసి, పక్క దొడ్లో ఉన్న చిన్న గుడిసెలో పడుకోడానికి వెళ్ళాను. దూరాన పల్లె ప్రజలు, గట్టిగా మద్దెళ్ళు[1] తాళాలూ వాయిస్తూ పాటలు పాడుతున్నారు. ఆ రాత్రి నిద్ర అన్న మాటే లేదు. ఏకాంతవాసం చేసే రామ గోపాల్ యోగిగారి దగ్గరికి నాకు దారి చూపించమని గాఢంగా ప్రార్థన చేశాను.

తొలిసంజె వెలుగురేకలు గుడిసె కంతలగుండా పొడుచుకు వస్తున్న సమయంలో రణబాజ్‌పూర్‌కు బయలుదేరాను. వరిచేలకు అడ్డబడి, సూదుల్లా గుచ్చుకునే ఎండుమోళ్ళు తొక్కుకుంటూ, ఎండిపోయిన బంకమట్టి గుట్టలకు ప్రదక్షిణలుచేస్తూ నడక సాగించాను. అక్కడక్కడ దారిని పోయే రైతు ఒకడు కనబడడం, నేను చేరవలసిన చోటు ఇంక "ఒక్క కోసెడు మాత్రమే (రెండు మైళ్ళు)" ఉందని చెప్పడం జరుగుతుండేది. ఆరు గంటల్లో సూర్యుడు విజయోత్సాహంతో నడినెత్తికి వచ్చాడు కాని, నేను రణబాజ్‌పూరుకు ఎప్పటికీ ఒక కోసెడు దూరంలోనే ఉంటాననిపించడం మొదలయింది.

మిట్టమధ్యాహ్నానికి నా లోకమింకా అంతులేని వరిచేనే. ఎండ వేడికి నేను దాదాపు వడగొట్టి పడిపోయే స్థితికి వచ్చాను. ఇంతలో ఒకాయన నిదానంగా అడుగుతీసి అడుగువేస్తూ నా దగ్గిరికి వస్తూండడం గమనించాను. నా మామూలు ప్రశ్న మళ్ళీ వెయ్యడానికి పూనుకోలేదు;

---

1. మత సంబంధమైన ఉత్సవాలు జరిగినప్పుడు, ఊరేగింపులప్పుడు, భక్తిపరమైన కీర్తనలు పాడేటప్పుడు మద్దెళ్ళు ఉపయోగించడం మామూలు.

"ఒక్క కోసెడు మాత్రమే" అన్న జవాబు వినివిని విసుగెత్తి, మళ్ళీ అదే వినవలసి వస్తుందేమోనని.

ఆ అపరిచితులు నా పక్కన ఆగారు. పొట్టిగా, సన్నగా ఉన్నారు. సూదుల్లా గుచ్చిగుచ్చి చూసే, అసాధారణమైన రెండు నల్లటి కళ్ళు మినహాగా ఆయన రూపంలో ఆకట్టుకునేది ఏదీ లేదు.

"నేను రణబాజ్‌పూర్ విడిచి వెళ్ళాలనుకున్నాను. నువ్వు ఉద్దేశించిన ప్రయోజనం మంచిది. అంచేత నీకోసం కాసుకొని ఉన్నాను." నేను కొంచెం బారి చూస్తుంటే, ఆయన నా ముఖంలోకి వేలు ఆడిస్తూ అన్నారు. "గడుసుగా, చెప్పా పెట్టాకుండా నా మీదికి వచ్చిపడొచ్చుననుకున్నావు కదూ ? అయినా ఆ ప్రొఫెసరు బిహారీకి, నా ఎడ్రస్ నీకు ఇచ్చే హక్కు లేదు."

ఈ మహాపురుషుల ముందు నన్ను నేను పరిచయం చేసుకోడం కేవలం అధిక ప్రసంగం కిందికి వస్తుందని, నాకు లభించిన ఇటువంటి ఆదరానికి కొద్దిగా నొచ్చుకుంటూ మాటా పలుకూ లేకుండా నిలబడి పోయాను. ఆ తరవాత అకస్మాత్తుగా ఆయన వ్యాఖ్య వెలువడింది.

"చెప్పు, దేవుడు ఎక్కడున్నాడనుకుంటున్నావు ?"

"అదేమిటండీ, నాలోనూ అంతటానూ ఉన్నాడు !" నా కెంత గాభరా కలిగిందో నన్ను చూస్తేనే తెలుస్తుందనడంలో సందేహం లేదు.

"అంతటా వ్యాపించి ఉన్నవాడు, కదూ ?" ఆ సాధువు ముసిముసిగా నవ్వారు. "అయితే చిన్నబాబూ, నిన్న నువ్వు తారకేశ్వర ఆలయంలో అనంతుడైన సర్వేశ్వరుడికి చిహ్నమైన రాతి లింగానికి ఎందుకు మొక్కలేదు మరి ?[1] నీ గర్వమే నీ శిక్షకు కారణమయి, కుడి

1. "దేనికీ తలవంచనివాడు తన బరువు తాను మోసుకోలేడు."
- డాస్టొవ్‌స్కీ, 'ది పొసెస్డ్' అన్న నవలలో.

ఎడమల తేడా పట్టించుకోని బాటసారిచేత నిన్ను తప్పుదారి పట్టించింది. ఈరోజు కూడా నీకు ఇబ్బంది తప్పలేదు !"

నేను మనఃపూర్తిగా ఒప్పుకున్నాను ; నా ఎదురుగా కనిపిస్తున్న అతిసామర్థ్య శరీరంలో సర్వవ్యాపకమయిన కన్ను మరుగుపడి ఉన్నందుకు ఆశ్చర్యపోయాను. ఆ యోగి శరీరంనుంచి ఆరోగ్యప్రదమైన శక్తి ఒకటి వెలువడింది ; ఎండ మలమలమాడుస్తున్న పొలంలో అప్పటికప్పుడు నాకు సేదదీరింది.

"దేవుణ్ణి తెలుసుకోడానికి తను పట్టిన దారి ఒక్కటి తప్ప మరేదీ లేదని అనుకోడానికే భక్తుడు మొగ్గు చూపిస్తాడు," అన్నారాయన. "మనకు లాహిరీ మహాశయులు చెప్పినట్టుగా, దివ్యత్వాన్ని లోపలే కనుక్కోగలిగేటట్టు చేసే యోగవిద్య అన్నిటికన్న ఉత్తమమైన మార్గమనడంలో సందేహం లేదు. కాని ఈశ్వరుణ్ణి లోపల కనిపెట్టిన తరవాత, త్వరలోనే బయట కూడా దర్శిస్తాం. తారకేశ్వర్‌లోనూ ఇతర చోట్లా ఉన్న పవిత్ర మందిరాల్ని ఆధ్యాత్మిక శక్తికి కేంద్రస్థానాలుగా మన్నిస్తూండడం సముచితమైన పని."

ఆ సాధువుగారి మందలింపు ధోరణి మాయమైంది ; ఆయన కళ్ళు కరుణతో ఆర్ద్రమయినాయి. ఆయన నా భుజం తట్టారు.

"యువకయోగీ, నువ్వు మీ గురువుగారి దగ్గర్నుంచి పారిపోతున్నావన్నది స్పష్టమవుతోంది. నీకు అవసరమయిందల్లా ఆయన దగ్గిర ఉంది ; నువ్వు తిరిగి ఆయన దగ్గిరికి వెళ్ళాలి," అని చెప్పి, "కొండలు నీకు గురువు కాలేవు," అంటూ రెండు రోజుల కిందట శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు వెల్లడించిన అభిప్రాయాన్నే ఈయనా వెల్లడించారు.

"కొండల మీదే ఉండాలన్న నిర్బంధం, విశ్వవిధానం ప్రకారం,

గురువులకు ఏమీ లేదు." వెటకారంగా నావేపు చూశారాయన. "హిందూదేశంలోనూ టిబెట్టులోనూ ఉన్న హిమాలయాలకు సాధువుల మీద గుత్తాధికారం లేదు. తనలోనే కనిపెట్టడానికి పూనుకోనిదాన్ని ఎవరూ, తన శరీరాన్ని ఇక్కడికీ అక్కడికీ రవాణాచేసి కనిపెట్టలేరు. ఆధ్యాత్మిక వికాసంకోసం నేల చివరి అంచులకు సైతం వెళ్ళడానికి భక్తుడు పూనుకొన్నప్పుడు, అతని గురువు దగ్గరలోనే దర్శనమిస్తాడు."

మారుమాటలేకుండా నేను ఒప్పుకున్నాను ; కాశీ ఆశ్రమంలో నేను ప్రార్థన చెయ్యడం, ఆ తరవాత జనసమ్మర్దంగా ఉన్న ఒక సందులో శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారిని కలుసుకోడం గుర్తువచ్చాయి.

"నువ్వు తలుపు మూసుకుని ఒంటరిగా ఉండడానికి అనువుగా ఏదైనా ఒక చిన్న గది ఏర్పాటుచేసుకోగలవా ?"

"చేసుకోగలనండి." ఈ సాధువుగారు సామాన్య విషయంలోంచి ప్రత్యేక విషయంలోకి, గాభరా పెట్టేటంత వేగంగా వచ్చేశారనిపించింది.

"అదే నీ గుహ." ఆ యోగి నా మీద ప్రసరించిన జ్ఞానోద్దీప్తమైన దృష్టిని నే నెన్నడూ మరిచిపోలేదు. "అదే నీ పవిత్రమైన కొండ. నువ్వు దైవ సామ్రాజ్యాన్ని దర్శించగల చోటు అదే."

ఆయన పలికిన సరళమైన ఈ మాటలు, హిమాలయాలంటే యావజ్జీవితం నాకున్న ఆకర్షణను ఆ క్షణంలోనే పటాపంచలు చేశాయి. మలమల మాడుతున్న వరిపొలంలో నేను, కొండల్ని గురించీ ఎడతెగని మంచు గురించీ కనే కలలోంచి మేలుకున్నాను.

"చిన్నబాబూ, నీ దైవతృష్ణ మెచ్చుకోదగ్గది. నీ మీద ఎంతో ప్రేమ పుడుతోంది నాకు." రామగోపాల్‌గారు నా చెయ్యి పట్టుకొని నడిపించారు ; అడవిలో చెట్లులేకుండా వెల్లడిగా ఉన్నచోట ఒక ఏకాంత

కుటీరానికి తీసుకువెళ్ళారు. అక్కడి నివాసగృహాలకు కొబ్బరాకుల కప్పులు వేసిఉన్నాయి ; ప్రవేశ ద్వారాల్ని గ్రామీణ పద్ధతిలో తాజా పూలతో అలంకరించారు.

ఆ సాధువు నన్ను తమ చిన్న కుటీరందగ్గర, నీడ పట్టునున్న వెదుళ్ళ మంచె మీద కూర్చోబెట్టారు. ఆయన నాకు తీపి కలిపిన నిమ్మరసమిచ్చి ఒక పటిక బెల్లంముక్క పెట్టిన తరవాత మేము, ఆయన గదిలోకి వచ్చి పద్మాసనం వేసుకుని కూర్చున్నాం. నాలుగు గంటలసేపు ధ్యానం జరిగింది. నేను కళ్ళు తెరిచాను. వెన్నెట్లో వెలుగుతున్న ఆ యోగి రూపం ఇంకా నిశ్చలంగానే ఉంది. మనిషి కేవలం తిండివల్లే బతకడన్న సంగతి నేను నా పొట్టకి గట్టిగా గుర్తుచేస్తూ ఉండగా, రామగోపాల్‌గారు ఆసనం మీంచి లేచారు.

"నువ్వు నకనకలాడుతున్నావని తెలుస్తోంది. భోజనం తొందరగానే సిద్ధమవుతుంది," అన్నారాయన.

అక్కడున్న మట్టిపొయ్యిలో నిప్పు రాజేశారు. కాస్సేపట్లో మేము, పొడుగాటి అరిటాకుల్లో వడ్డించిన అన్నం, పప్పు తినడం ప్రారంభించాం. వంట పనుల్లో నే నాయనకి సహాయం చెయ్యడానికి పూనుకొంటే ఆయన మర్యాదగా వద్దన్నారు. "అతిథి దేవోభవ" అన్న శ్రుతి వాక్యాన్ని భారతదేశం నిష్ఠగా అనాదిగా పాటిస్తూ వస్తోంది. అనేక దేశాల్లో పల్లె ప్రాంతాల్లో అతిథులకు అటువంటి మర్యాదే ఇస్తూండడం, ఉత్తరోత్తరా నేను చేసిన ప్రపంచయాత్రల్లో చూసి ముగ్ధుణ్ణి అయాను. అయితే, పట్నంలో ఉండేవాడికి, పరిచయంలేని ముఖాలు అతి విరివిగా ఉంటాయి కనక అతిథి సత్కారాభిలాష బండబారుతుంది.

చిన్న అడవి పల్లెలో ఏకాంతంలో ఆ యోగివర్యుల సన్నిధిలో కూర్చుని ఉన్నప్పుడు జనసందోహాలన్నవి దాదాపు ఊహకందనంత

దూరమనిపించాయి. ఆ కుటీరం గది ఒక చల్లని వెలుగుతో చిత్రంగా ప్రకాశిస్తున్నది. రామగోపాల్‌గారు చిరిగిన కంబళ్ళు నేలమీద పరిచి నాకు పక్కవేశారు తాము మాత్రం ఒక తుంగ చాపమీద కూర్చున్నారు. ఆయన ఆధ్యాత్మిక ఆకర్షణకు ముగ్ధుణ్ణిఅయి, ఒక కోరిక విన్నవించ డానికి సాహసించాను.

"అయ్యా, మీరు నాకు సమాధిస్థితి ఎందుకు ప్రసాదించరు ?"

"నాయనా, దివ్యానుసంధానం కలిగించడం నాకూ సంతోషమే ; కాని అది జరగవలసింది ఇక్కడ కాదు." ఆ సాధువు, అరమోడ్చిన కన్నులతో నావేపు చూశారు. "మీ గురువుగారు త్వరలో నీ కా అనుభవం ప్రసాదిస్తారు. నీ శరీరం దానికింకా తయారు కాలేదు. ఎక్కువ విద్యుద్బలం (ఎలక్ట్రికల్ వోల్టేజి) వల్ల చిన్న బల్బు ఎలా పేలిపోతుందో, అలాగే నీ నరాలు కూడా విశ్వవిద్యుత్ప్రవాహాన్ని భరించడానికి సిద్ధంగా లేవు. ఇప్పటికిప్పుడే నేను నీకు బ్రహ్మానందానుభవాన్ని కలిగించినట్లయితే, నీలో కణకణం నిప్పులమీద ఉన్నట్టుగా అయి మాడిపోతావు."

ఆ యోగివర్యులు సాలోచనగా ఇంకా ఇలా అన్నారు : "లెక్క లోకి రాదగనివాణ్ణి, ఏదో కాస్తంత ధ్యానం చేసినవాణ్ణి– దేవుణ్ణి సంతోష పెట్టడంలో కృతార్థుణ్ణి అయానో లేదో, కడపటి తీర్పునాటికి ఆయన దృష్టిలో నాకు ఏపాటి విలువ ఉంటుందోనని నేను అనుకుంటూంటే, నువ్వు నా దగ్గిర బ్రహ్మజ్ఞానం కోరుతున్నావు."

"అయ్యా, మీరు చాలా కాలంగా దేవుణ్ణి అనన్యభక్తితో అన్వే షించడం లేదా ?"

"నేను అట్టే చెయ్యలేదు. బిహారి నా జీవితాన్నిగురించి నీకు కొంచెం చెప్పి ఉంటాడు. ఇరవై ఏళ్ళపాటు నేను ఒక రహస్యగుహలో

రోజుకు పద్దెనిమిది గంటల చొప్పున ధ్యానం చేశాను. ఆ తరవాత అంత కన్న దుర్గమమైన గుహకి మారి, అక్కడ ఇరవై అయిదేళ్ళు ఉన్నాను ; రోజుకు ఇరవైగంటలు యోగసమాధిలో ఉండేవాణ్ణి. ఎప్పుడూ ఈశ్వర సాన్నిధ్యంలోనే ఉన్నందువల్ల నాకు నిద్ర అవసరమయేది కాదు. నా శరీరం, మామూలు అవచేతనస్థితిలో వచ్చే అసంపూర్ణ ప్రశాంతికన్న, అధిచేతనస్థితిలో వచ్చే సంపూర్ణ ప్రశాంతితోనే ఎక్కువ విశ్రాంతి పొందేది.

"కండరాలు నిద్రలో విశ్రాంతి పొందుతాయి ; కాని గుండె, ఊపిరితిత్తులు, రక్తప్రసరణమండలం ఎడతెరపిలేకుండా పనిచేస్తూనే ఉంటాయి ; వాటికి విశ్రాంతి దొరకదు. అధిచేతనస్థితిలో ఉన్నప్పుడు అంతరింద్రియాలన్నీ విశ్వశక్తిచేత విద్యుత్ప్రేరితాలయి, తాత్కాలికంగా నిశ్చలస్థితిలో ఉండిపోతాయి. ఈ పరిస్థితుల్లో నాకు ఏళ్ళతరబడిగా నిద్రే అవసరం లేకపోయింది." ఆయన ఇంకా ఇలా అన్నారు, "నువ్వు కూడా నిద్రకు స్వస్తిచెప్పే కాలం వస్తుంది."

"అమ్మయ్యో ! అంత ఎక్కువకాలం ధ్యానం చేసికూడా మీరు, ఈశ్వరానుగ్రహాన్నిగురించి నమ్మకం పెట్టుకోలేకపోతున్నారన్నమాట !" అని వ్యాఖ్యానించాను, ఆశ్చర్యపోతూ. "అటువంటప్పుడు మాలాంటి దుర్బల మానవుల మాట ఏం కావాలి ?"

"ఇదుగో బాబూ, దేవుడంటే అనంతత్వమేనని తెలియడం లేదూ ? నలభై ఐదేళ్ళ ధ్యానంతోనే ఆయన్ని సంపూర్ణంగా తెలుసుకోగలమనుకోడం దురాశే అని చెప్పొచ్చు. అయితే, కొద్దిపాటి ధ్యానం చేసినా కూడా అది మనని ఘోరమైన మృత్యుభయంనుంచీ, మరణానంతరస్థితుల భయం నుంచీ రక్షిస్తుందని బాబాజీ మనకి హామీ ఇస్తారు. నీ ఆధ్యాత్మిక ఆదర్శాన్ని చిన్నచిన్న గుట్టలమీద నిలపకు ; నిర్నిబద్ధమైన భగవత్ప్రాప్తి

అనే లక్ష్య నక్షత్రంమీదే లగ్నం చెయ్యి. నువ్వు కష్టపడి కృషిచేస్తే దాన్ని అందుకుంటావు."

భావి అవకాశానికి ముగ్ధుణ్ణి అయి, ప్రబోధాత్మకమయిన మరికొన్ని విషయాలు చెప్పమని ఆయన్ని కోరాను. ఆయన, లాహిరీ మహాశయుల గురువర్యులైన బాబాజీని మొట్టమొదటిసారి కలుసుకోడాన్ని గురించిన అద్భుతమైన కథ చెప్పారు నాకు.[1] ఇంచుమించు అర్ధరాత్రివేళ రామగోపాల్‌గారు మౌనంలోకి వెళ్ళిపోయారు; నేను నా కంబళ్ళమీద పడుకున్నాను. కళ్ళు మూసుకున్నప్పుడు తళతళలాడే మెరుపులు కనిపించాయి; నాలో ఉన్న విశాలాకాశం కాంతిని కరిగిపోసిన గదిలా ఉంది. కళ్ళు తెరిచాను; కళ్ళు మిరుమిట్లు గొలిపే ఆ కాంతినే అప్పుడు కూడా గమనించాను. ఆ కుటీరం గది, అంతర్దృష్టితో నేను చూస్తున్న అనంత బ్రహ్మాండంలో అంతర్భాగమైపోయింది.

"నిద్రపోవేం?" అని అడిగారు యోగివర్యులు.

"అయ్యా, నేను కళ్ళు మూసినా తెరిచినా కూడా నా చుట్టూ మెరుపులు తళతళలాడుతూంటే ఎలా నిద్రపోగలను?"

"ఈ అనుభవం కలగడం నీకు ఆశీఃప్రసాదం. ఆధ్యాత్మిక తేజః ప్రసరణలు సులువుగా కనిపించవు." ఆ సాధువు ఆప్యాయంగా మరికొన్ని మాటలు చెప్పారు.

తెల్లారగట్ల రామగోపాల్‌గారు నాకు పటికబెల్లం ముక్కలుపెట్టి, నన్నింక బయలుదేరమని చెప్పారు. నా చెంపలమీదగా కన్నీళ్ళు కారుతూ ఉండగా ఆయనదగ్గర సెలవు తీసుకోడానికి కూడా నాకు మనస్సు ఒప్పలేదు.

1. 33 అధ్యాయం చివరి పుటలు కొన్ని చూడండి.

"నిన్ను ఉత్తి చేతులతో వెళ్ళనియ్యను". ఆ యోగి మార్దవం ఉట్టిపడేలా అన్నారు. "నీకు ఏదో ఒకటి చేస్తాను."

ఆయన చిరునవ్వు నవ్వి నావేపు నిలకడగా చూశారు. నేలకు పాతుకుపోయినట్టుగా నేను కదలికలేకుండా అయిపోయాను; ఆ సాధుపుంగవుల దగ్గరినుంచి ప్రసరించే శాంతి స్పందాలు నా అస్తిత్వాన్ని ముంచెత్తాయి. ఏళ్ళతరబడి అడపాతడపా నన్ను బాధపెడుతూ ఉన్న వెన్నునొప్పి తక్షణమే మటుమాయమయింది.

పునరుజ్జీవితుణ్ణి అయి, తేజోమయమైన ఆనందసాగరంలో స్నానం చేసి— మరింక ఏడవలేదు. రామగోపాల్‌గారి పాదాలు తాకి, అడవిలో అడుగుపెట్టాను. తారకేశ్వర్ చేరేదాకా, చెట్ల గుబురుల్లోంచీ ఎన్నో వరిపొలాల మధ్యనుంచీ దారి చేసుకుంటూ ముందుకు సాగాను.

అక్కడ ప్రఖ్యాతమైన ఆలయాన్ని రెండోసారి దర్శించి, లింగం ముందు సంపూర్ణంగా సాష్టాంగ ప్రణామం చేశాను. ఆ గుండ్రటిరాయి నా అంతర్దృష్టిలో పెరిగిపెరిగి బ్రహ్మాండ గోళాలుగా విస్తరించింది: వలయంలో వలయం, మండలంలో మండలం— అన్నిటా దైవత్వం తొణికిసలాడుతున్నది.

మరో గంటకి నేను సంతోషంగా, కలకత్తా వెళ్ళడానికి రైలు ఎక్కాను. ఇక నా ప్రయాణాలు ముగిసిపోయాయి; ఉన్నత పర్వతాల్లో కాదు, మహోత్తుంగ హిమవన్నగం వంటి మా గురుదేవుల సన్నిధితో.

అధ్యాయం . 14

విశ్వచేతనానుభవం

"వచ్చేశాను గురూజీ" నా మాటలకన్న సిగ్గుతో చిన్నబోయిన నా ముఖమే ఎక్కువ చెబుతోంది.

"వంటింట్లోకి వెళ్ళి ఏమైనా తినడానికి చూసుకుందాం పద." మాకు ఎడబాటు కలిగించినవి కేవలం కొన్ని గంటలేకాని రోజులు కావన్నంత మామూలుగా ఉంది శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి ధోరణి.

"గురుదేవా, నా విధులు విడిచిపెట్టి ఇక్కణ్ణించి అకస్మాత్తుగా వెళ్ళిపోయి మీకు నిరాశకలిగించి ఉంటాను; నా మీద మీకు కోపం వస్తుందేమో అనుకున్నాను."

"లేదు, లేనేలేదు! కోపమన్నది తీరని కోరికలవల్లే పుడుతుంది. నేను ఎవరిదగ్గర్నించీ ఏమీ ఆశించను; అంచేత వాళ్ళుచేసే పనులు నా ఆశలకు వ్యతిరేకంగా ఉండలేవు. నిన్ను నా అవసరాలకెన్నడూ వాడుకోను; నీ నిజమైన సంతోషమే నాకు సంతోషం."

"గురుదేవా, దివ్యప్రేమగురించి అస్పష్టంగానే వింటాం; కాని ఈ నాడు మీ దివ్యస్వరూపంలోనే దానికి వాస్తవమైన నిదర్శన కనిపిస్తోంది నాకు! ఈ లోకంలో, తండ్రి కూడా, తాను అప్పగించిన పనిని కొడుకు చెప్పా చెయ్యకుండా వదిలిపెట్టిపోయినట్లయితే ఆ కొడుకును సులువుగా క్షమించడు. కాని మీరు, నేను అరగొరగా విడిచి వెళ్ళిపోయిన అనేక

పనులవల్ల ఎంతో అసౌకర్యానికి గురిఅయి కూడా రవ్వంత విసుగయినా చూపించలేదు."

మేము ఒకరి కళ్ళలోకి ఒకరం చూసుకున్నాం; వాటిలో కన్నీళ్ళు మెరుస్తున్నాయి. ఒకానొక ఆనంద తరంగం నన్ను ముంచెత్తింది. ఈశ్వరుడు నా గురుదేవుల రూపంలో, నా హృదయంలోని స్వల్పమైన ఉత్సాహాల్ని అవధులులేని విశ్వప్రేమ సీమలుగా విస్తరింపజేస్తున్నాడన్న సంగతి నాకు స్పృహలోకి వచ్చింది.

కొన్నాళ్ళ తరవాత ఒకరోజు పొద్దున నేను మా గురుదేవులు మామూలుగా కూర్చునే గదికి దారి తీశాను. ఖాళీగా ఉన్న ఆ గదిలో ధ్యానం చేసుకోవాలని నా ఉద్దేశం; కాని చెప్పుచేతుల్లో లేని నా ఆలోచనలు, మెచ్చుకోదగ్గ నా ఉద్దేశంతో సహకరించడం లేదు. వేటగాణ్ణి చూసిన పక్షుల్లా చెల్లాచెదరవుతున్నాయవి.

"ముకుందా!" దూరంగా ఉన్న బాల్కనీనుంచి శ్రీ యుక్తేశ్వర్ గారి గొంతు వినిపించింది.

నా ఆలోచనల్లాగే నాలో కూడా తిరుగుబాటు ధోరణి తలెత్తింది. "గురువుగారెప్పుడూ నన్ను ధ్యానం చెయ్యమని చెబుతూంటారు. తీరా నేను తమ గదిలోకి ఎందుకువచ్చానో తెలిసి కూడా ఆయన చెడగొట్టగూడదు," అని గొణుక్కున్నాను.

ఆయన మళ్ళీ పిలిచారు నన్ను; నేను మొండికేసి, చప్పుడు చెయ్యకుండా ఊరుకున్నాను. మూడోసారి ఆయన గొంతులో మందలింపు కూడా మిళితమై ఉంది.

"నేను ధ్యానం చేసుకుంటున్నానండీ," అభ్యంతరం చెబుతున్న ధోరణిలో అరిచాను.

"నాకు తెలుసులే, నువ్వేలా ధ్యానం చేస్తున్నావో; తుఫానులో అల్లల్లాడిపోతున్న ఆకుల్లా చెదిరిపోతోంది నీ మనస్సు," అంటూ కేక వేశారు గురుదేవులు.

భంగపడి, బయటపడి, విచారంగా ఆయన దగ్గరికి వెళ్ళాను.

"వెర్రినాయనా, నీకు కావలసింది కొండలు ఇయ్యలేవు." గురుదేవులు బుజ్జగింపుగా, ఓదార్పుగా పలికారు. ఆయన చల్లని చూపు అంతు తెలియనంత లోతుగా ఉంది. "నీ హృదయాభిలాష నెరవేరుతుంది."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు గూఢంగా మాట్లాడడం అరుదు; నేను కలవరపడ్డాను. ఆయన నా గుండెకు పై భాగంలో సుతారంగా చేత్తో తట్టారు.

నా శరీరం కదలకుండా పాతుకుపోయింది; నా ఊపిరితిత్తుల్లోంచి నా శ్వాస, ఏదో ఒక పెద్ద అయస్కాంతంతో బయటికి లాగేసినట్లయింది. నా ఆత్మా, మనస్సూ తక్షణమే వాటి భౌతికబంధాన్ని కోల్పోయి, ద్రవరూప కాంతికిరణాల మాదిరిగా నాలో ప్రతి రంధ్రంలోంచీ బయటికి ప్రసరించాయి. నాలో ఉన్న కండ నిర్జీవమైపోయినట్టు ఉన్నా, అంతకు ముందెన్నడూ నేను అంతటి సంపూర్ణ చైతన్యంతో తొణికిసలాడలేదని నాకు కలిగిన ప్రగాఢ స్పృహవల్ల తెలుసుకున్నాను. నా తాదాత్మ్యబోధ, ఒక శరీరానికి సంకుచితంగా కట్టుబడి ఉండకుండా చక్రగతిలో సంచలించే అణువులకు కూడా విస్తరించింది. దూరాన వీథుల్లో ఉన్న జనం, నా దూరపరిధి మీదే మెల్లగా కదులుతున్నట్టు అనిపించింది. మట్టికున్న మంద పారదర్శకత వల్ల మొక్కలవేళ్ళూ చెట్లవేళ్ళూ భూమిలోంచి స్పష్టంగా కనిపించాయి; వాటి జీవరస ప్రవాహాన్ని కూడా గమనించాను.

చుట్టుపక్కల ప్రదేశమంతా నా ముందు బట్టబయలుగా ఉంది. మామూలుగా ఎదుటఉన్న వాటిని మాత్రమే చూడగల నా చూపు ఇప్పుడు

అన్నిటినీ చూడగలిగేట్టుగా, విస్తృత వలయాకార దృష్టిగా మారింది. నా తలకు వెనకభాగం ద్వారా, రాయ్‌ఘాట్ సందుకు దిగువున దూరంగా నడుస్తున్న మనుషుల్ని చూశాను, తెల్లటి ఆవు ఒకటి తాపీగా నడిచి వస్తూండడం కూడా గమనించాను. అది, తెరిచిపెట్టిన ఆశ్రమం గేటును చేరినప్పుడు, భౌతికమైన నా రెండు కళ్ళతోనూ చూస్తున్నట్టుగానే దాన్ని పరిశీలించాను. అది ముంగిలి బయటి ఇటిక గోడ వెనక్కి సాగిపోయిన తరవాత కూడా స్పష్టంగానే చూశాను.

అన్ని వైపులా కనిపిస్తున్న నా సర్వదిగ్దర్శక దృష్టికి సోకిన వస్తువులన్నీ కంపిస్తూ చురుకుగా సాగే చలనచిత్రాల మాదిరిగా స్పందించాయి. నా శరీరం, గురుదేవులది, స్తంభాలుగల ముంగిలి, ఉపకరణ సామగ్రి, చెట్లు, ఎండ, అప్పుడప్పుడు తీవ్రంగా అల్లల్లాడి చివరికి కరిగిపోయి ఓ కాంతి సముద్రమయిపోయాయి; గ్లాసుడు నీళ్ళలో వేసిన పంచదార గడ్డలు, గ్లాసు కుదిపినప్పుడు కరిగిపోయినట్లుగా! అన్నిటినీ ఏకంచేసే కాంతి, పర్యాయక్రమంలో స్థూలరూపంలోకి మారుతోంది. ఈ రూపాంతరణ క్రియలు సృష్టిలోని కార్యకారణ సూత్రాన్ని వెల్లడి చేస్తున్నాయి.

నా ఆత్మ తాలూకు ప్రశాంత అనంత తీరాల మీదికి ఒకానొక ఆనందసాగరం వెల్లువలా పొంగి వచ్చింది. పరమాత్మ స్వరూపం అక్షయ ఆనందమన్న అనుభవం పొందాను; ఆయన దేహం అసంఖ్యాకమైన కాంతికణజాలాలు. నాలో వెల్లుబుకుతున్న దివ్యప్రభ పట్నాల్నీ, ప్రపంచ ఖండాల్నీ, భూమినీ, సూర్యమండలాన్నీ, నక్షత్ర మండలాన్నీ, సూక్ష్మనీహారికల్నీ తేలి ఆడే ఆ బ్రహ్మాండాల్నీ చుట్టుముట్టడం మొదలు పెట్టింది. రాత్రివేళ దూరాన కనిపించే నగరంలా, మందకాంతితో వెలుగొందే సమస్త జగత్తూ నా అస్తిత్వపు అనంతత్వంలోనే మిణుకుమిణుకు

మంటున్నది. స్ఫుటంగా చెక్కినట్టున్న గోళాకార పరిరేఖలకు అవతల మిరుమిట్లు గొలుపుతున్న కాంతి, దూరపు అంచులదగ్గర కొద్దిగా మందగించింది. అక్కడ నేను, ఎన్నటికీ తరగని పరిపూర్ణప్రభను దర్శించాను. మాటల్లో చెప్పలేనంత సుసూక్ష్మమైనదది; గ్రహరూపాలు అంతకన్న స్థూలమైన కాంతితో ఏర్పడ్డవి.[1]

శాశ్వత ఆకరమయిన పరమాత్మనుంచి ప్రసారితమైన కిరణాల దివ్యవిక్షేపం, నక్షత్ర వీధులుగా ప్రజ్వలిస్తూ వర్ణించనలవిగాని ప్రభలుగా రూపాంతరితమవుతోంది. సృజనశీలక కిరణాలు నక్షత్రమండలాలుగా ఘనీభవించి, ఆ తరవాత పారదర్శక జ్వాలలుగా కరిగిపోవడం మళ్ళీ మళ్ళీ చూశాను. లయబద్ధమైన విపర్యయంవల్ల కోటానుకోట్ల లోకాలు నిర్మల కాంతిలోకి ప్రవేశించాయి. అటు మీదట అగ్ని, ఆకాశంగా మారింది.

తేజోమండల కేంద్రాన్ని నా గుండెలో సహజావబోధ గ్రహణ బిందువుగా గుర్తించాను. నాలోని కేంద్రకం నుంచి వెలువడుతున్న ఉద్దీప్త ప్రభ విశ్వనిర్మితిలో ప్రతి భాగానికీ ప్రసరిస్తోంది. అమరత్వాన్ని ప్రసాదించే ఆనందమయ అమృతం, పాదరసంలా ప్రవహిస్తూ నాలో అణువణువునా స్పందించింది. పరమేశ్వరుడి సృజనాత్మక స్వరం విశ్వ చలనయంత్ర స్పందమయిన ఓంకారం[2]గా ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉండడం విన్నాను.

హఠాత్తుగా నా ఊపిరితిత్తుల్లోకి శ్వాస తిరిగి వచ్చింది. నా అనంత అపరిమితత్వాన్ని కోల్పోయానని గ్రహించి, దాదాపు భరించలేనంతగా

---

1. సృష్టికి సారభూతమయిన కాంతినిగురించి 30 అధ్యాయంలో వివరించడం జరిగింది.

2. "ఆదిలో శబ్దం ఉండేది; ఆ శబ్దం ఈశ్వరుడివద్ద ఉండేది; ఆ శబ్దమే ఈశ్వరుడు." - యోహాను 1 : 1 (బైబిలు).

నిస్పృహ చెందాను. చిచ్ఛక్తికి సులువుగా వసతి కల్పించలేని, అవమానకరమయిన శరీరపంజరానికి నేను మళ్ళీ బందీనయాను.

వ్యర్థజీవితం గడిపే కుర్రవాడిలా నేను బ్రహ్మాండ గృహంనుంచి పారిపోయి సంకుచితమైన ఒక సూక్ష్మపరిధిలో నన్ను నేను బందీని చేసుకున్నాను.

మా గురుదేవులు నా ఎదురుగా నిశ్చలంగా నిలుచుని ఉన్నారు; చాలాకాలం గాఢమైన ఆకాంక్షతో నేను అన్వేషిస్తూ వచ్చిన విశ్వచేతనానుభవాన్ని (సమాధి స్థితిని) నాకు ప్రసాదించినందుకు ఆయన పాదాల ముందు కృతజ్ఞతతో సాష్టాంగదండ ప్రణామం చెయ్యబోయాను. అప్పుడాయన నన్ను నిటారుగా నిలబెట్టి ప్రశాంతంగా ఇలా అన్నారు:

"నువ్వు పరమానందంతో మరీ అంత మితిమించి మత్తెక్కిపోగూడదు. ప్రపంచంలో నీ కోసం ఇంకా చాలాపని ఉండిపోయింది. రా, బాల్కనీ తుడుద్దాం; ఆ తరవాత అలా గంగ ఒడ్డున తిరిగి వద్దాం."

నే నొక చీపురుకట్ట తెచ్చాను. గురుదేవులు నాకు సంతులిత జీవన రహస్యం బోధిస్తున్నారని తెలుసుకున్నాను. శరీరం తన కైనందిన విధులు నిర్వర్తిస్తూ ఉండగా ఆత్మ, విశ్వసృష్టిలోని అగాధాల్ని గురించి చింతన చేస్తూ తరిచి చూస్తూ ఉండాలి.

తరవాత శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారూ నేనూ బయట తిరగడానికి బయలుదేరేటప్పటికి ఇంకా నేను, మాటల్లో చెప్పజాలని ఆనందంలో తన్మయుణ్ణయి ఉన్నాను. మా ఇద్దరి శరీరాల్నీ, కేవలం వెలుతురే మూలభూతంగా గల నదీ తీరంలో రోడ్డుమీద నడుస్తున్న రెండు సూక్ష్మచిత్రాలుగా దర్శించాను.

"జగత్తులో ప్రతి రూపాన్నీ ప్రతి శక్తినీ క్రియాశీలకంగా నిలిపేది

పరమేశ్వరుడి దివ్యశక్తి ; అయినప్పటికీ ఆయన, స్పందనశీలమైన భౌతిక లోకాలకు ఆవల, ఆనందమయమైన అకల్పితశూన్యంలో సర్వోత్కృష్టంగా నిస్సంగుడై ఉంటాడు,''[1] అని వివరించారు గురుదేవులు.

భూమి మీద ఆత్మసిద్ధి సాధించినవాళ్ళు అదే మాదిరి రెండు విధాల

---

1. తండ్రి అయిన పరమాత్మ ఎవ్వరిగురించీ తీర్పు ఇవ్వడు ; కాని తీర్పు ఇచ్చే పని అంతా తన 'కుమారు'డికి అప్పగించాడు.''- యోహాను 5 : 22. ''మానవుడెవడూ ఏనాడూ దేవుణ్ణి చూడలేదు ; కేవలం, జగత్పిత హృదయంలో ఉండే, ఆయన ఏకైక పుత్రుడు మాత్రం ఆయన్ని గురించి చాటి చెప్పాడు.'' -యోహాను 1 : 18. ''దేవుడు ఏసుక్రీస్తు ద్వారా అన్నిటినీ సృష్టించాడు.'' -ఇఫీషియన్స్ 3 : 9. ''నన్ను నమ్ముకొన్నవాడు కూడా నేను చేసే పనులన్నీ చేస్తాడు ; నేను మా తండ్రి దగ్గరికి వెళ్ళిపోతాను కాబట్టి అతడు ఇంతకన్న గొప్ప పనులు చేస్తాడు.'' -యోహాను 14 : 12. ''జగత్పిత నా పేరున పంపే సుఖప్రదుడైన పరిశుద్ధాత్మ మీకు అన్నిటినీ బోధిస్తాడు ; నేను మీకు చెప్పినవాటి నన్నిటినీ ఆయన మీకు జ్ఞాపకం చేస్తాడు.'' -యోహాను 14 : 26 (బైబిలు).

బైబిలులో చెప్పిన ఈ మాటలు దేవుడి త్రిరూపాత్మక ప్రకృతి అయిన తండ్రి, కుమారుడు, పరిశుద్ధాత్మ (హిందువుల పవిత్ర గ్రంథంలో చెప్పిన సత్, తత్, ఓం) అన్న మూడింటినీ సూచిస్తాయి. జగత్పిత అయిన దేవుడు స్పందన శీలమయిన సృష్టికి అతీతంగా ఉండే కేవల అవ్యక్తుడు. కుమారరూపుడైన దేవుడు స్పందన శీలమైన సృష్టికి 'లోపల' ఉండే క్రీస్తు చైతన్యం (బ్రహ్మ లేదా కూటస్థ చైతన్యం). ఈ క్రీస్తు చైతన్యమే ఎవరూ సృష్టించని అనంతస్వరూపుడి ''ఏకైక సృష్టి'' లేదా ఏకైక ప్రతిబింబం. సర్వవ్యాపకమైన క్రీస్తు చైతన్యం తాలూకు బాహ్యాభివ్యక్తి, దానికి ''సాక్షి'' (ప్రకటన 3 : 14) అయిన ఓంకారం, అంటే 'శబ్దం', లేదా 'పరిశుద్ధాత్మ' : ఇది అదృశ్య దివ్యశక్తి, ఏకైక కర్త, స్పందన ద్వారా సృష్టినంతనూ నిలిపే ఏకైక కారణశక్తి చాలనశక్తి. ఆనందమయమై సుఖప్రదాయకమైన ఓంకారం ధ్యానంలో వినిపిస్తుంది ; భక్తుడికి ''అన్ని విషయాల్నీ జ్ఞాపకం'' చేస్తూ, చరమ సత్యాన్ని వెల్లడిచేస్తుంది.

జీవనం గడుపుతారు. ప్రపంచంలో తమ పనిని చిత్తశుద్ధితో నిర్వర్తిస్తూనే లోలోపలి పరమానందంలో నిమగ్నులై ఉంటారు.

''ఈశ్వరుడు మానవులందరినీ తన ఉనికికున్న అపరిమితానందం లోంచి సృష్టించాడు. మానవులు, బాధాకరంగా శరీరం కలిగించే అడ్డంకుల్ని ఎదుర్కొంటున్నప్పటికీ భగవంతుడు, తన రూపంలో తయారయిన మానవులు చివరికి ఇంద్రియావబోధాలన్నింటికీ అతీతంగా నిలబడి తనలో ఐక్యం కావాలని ఆశిస్తాడు.

ఈ విశ్వచేతనాదృశ్యం నాకు శాశ్వత గుణపాఠాలు నేర్పింది. నా ఆలోచనల్ని ప్రతిరోజూ నిశ్చలంచేస్తూ, నా శరీరం భౌతికపదార్థమైన భూమిపైన సంచరించే మాంసాస్థికల ముద్ద అనే భ్రాంతిపూర్వకమైన దృఢవిశ్వాసంలోంచి బయటపడ్డాను. ఊపిరీ, నిలకడలేని మనస్సూ కాంతి సముద్రాన్ని కల్లోలపరిచి భూమి, ఆకాశం, మనుషులు, జంతువులు, పక్షులు, చెట్లూ వంటి భౌతికపదార్థ రూపాలనే కెరటాల్ని పుట్టించే తుఫానుల వంటివన్న సంగతి గమనించాను. ఆ తుఫానుల్ని శాంతింపజేస్తే తప్ప అనంత సత్తను ఒకే కాంతిగా దర్శించగలగడం జరగదు.

ఈ రెండు సహజ సంక్షోభాల్ని నేను ఎంత తరచుగా శాంతపరిస్తే అంత తరచుగా, తుఫాను అణిగిపోయిన తరవాత స్థిమితంగా ఒకటిగా కలిసిపోయే సముద్ర తరంగాల మాదిరిగా అసంఖ్యాకమైన సృష్టితరంగాలు తేజస్సాగర రూపంలోకి మారిపోవడం గమనిస్తూ వచ్చాను.

విశాలమైన దృశ్యాలు తనను తబ్బిబ్బు చెయ్యనంతటి స్థాయివరకు శిష్యుడు ధ్యానంవల్ల మనస్సును గట్టిపరుచుకున్నప్పుడు గురువు తన శిష్యుడికి విశ్వచేతనానుభవం ప్రసాదిస్తాడు. కేవలం ప్రాజ్ఞ సంబంధమైన సంకల్పంకాని నిష్కాపట్యంకాని చాలవు. యోగసాధనవల్లా భక్తివల్లా తగినంతగా విస్తృతిచెందిన చైతన్యం మొక్కటే, సర్వవ్యాపకత్వంవల్ల

కలిగే ముక్తిప్రదమైన ఆఘాతానికి తట్టుకొనేటట్టుగా మనిషిని తయారు చెయ్యగలదు.

చిత్తశుద్ధిగల భక్తుడికి దివ్యానుభూతి సహజంగానే తప్పనిసరిగా వస్తుంది. అతని గాఢమైన ప్రార్థన, ఆపడానికి వీలులేనంత శక్తితో దేవుణ్ణి ఆకర్షించడం మొదలుపెడుతుంది. ఆ ఆకర్షణ తీవ్రతవల్ల ఈశ్వరుడు అన్వేషకుడి చైతన్యపరిధిలోకి విశ్వదర్శనంగా ఆకృష్టుడవుతాడు.

తరవాత కొంత కాలానికి, "సమాధి" అన్న పేరుతో నేను ఈ కింది పద్యం రాశాను; దాని శోభను ఇలా అభివర్ణించడానికి ప్రయత్నించాను:

మటుమాయమయినాయి వెలుగు నీడల తెరలు.
హరించిపోయింది ప్రతి దుఃఖబాష్పం,
గతించి పోయాయి క్షణికానంద ఉషోదయాలు,
తొలగిపోయింది ఇంద్రియాల క్షీణ మరీచిక.
రాగద్వేషాలూ సుఖాసుఖాలూ జీవన్మరణాలూ అనే మిథ్యాఛాయలు
నశించిపోయాయి ద్వైతమనే వెండితెరమీద.
నిలిచిపోయింది మాయాఝుంఝు
గాఢ సహజావబోధ మంత్రదండ చాలనంతో.
లేవు నాకిక వర్తమాన భూతభవిష్యత్తులు,
అయినా నిత్యుణ్ణయి, సర్వవ్యాపకుణ్ణయి, నేనే, నేనే, ప్రతిచోటా.
గ్రహాలు, నక్షత్రాలు, నీహారికాపుంజం, భూమి,
ప్రళయకాల ఉత్పాతాల అగ్నిపర్వత ఉజ్జృంభాలు
సృష్టికి ఉపకరించే మండుతున్న కొలుములు.

చప్పుడులేని ఎక్స్-రేల మంచుదిబ్బలు, మండుతున్న ఎలక్ట్రాన్ వరదలు,
మనుషులందరి ఆలోచనలూ, వెనక, ఇప్పుడు, ఇకముందటి వాళ్ళవీ,
ప్రతి గడ్డిపోచా, నేనూ, మానవజాతీ,
విశ్వధూళిలో ప్రతి ఒక్క కణం,
కోపం, పేరాస, మంచి, చెడు, మోక్షం, కామం,
మింగేశానన్నిటినీ, మార్చేశానన్నిటినీ
నా ఏకైక అస్తిత్వంలో ప్రసరించే ఒక సువిశాల రక్త మహాసముద్రంగా.
రగులుతున్న ఆనందం, ధ్యానంవల్ల తరచు వెల్లుబికి
నీళ్ళు నిండిన నా కళ్ళను మిరుమిట్లుగొలుపుతూ
పేలి పరమానంద అమరజ్వాలలయి,
హరించింది నా కన్నీళ్ళని, నా దేహాన్ని, నావాటి నన్నిటినీ.
నువ్వే నేను, నేనే నువ్వు.
జ్ఞానం, జ్ఞాత, జ్ఞేయం అన్నీ ఒక్కటే.
కుదుటబడ్డ, ఎడతెగని పులకింత, శాశ్వతమై, జీవంతమై, నిత్యనూత్నమైన శాంతి.
ప్రతీక్ష ఊహకు అందనంతగా ఆనందించదగ్గది, 'సమాధి' పరమానందం!
కాదిది అచేతనావస్థ
కానేకాదు మనసుకు మత్తుమందు, ఇచ్ఛానుసారం తిరోగమించే వీలులేకుండా,
విస్తరిస్తుంది నా చేతనాసీమను సమాధి
నశ్వర దేహ పరిమితులకు అతీతంగా

అనంతకాలపు దూరాతిదూర చరమావధిదాకా.
విశ్వసాగరాన్ని నేను,
గమనిస్తున్నాను నాలో తేలుతూపోతున్న చిన్నారి అహాన్ని.
వినిపించాయి అణువుల సచల మర్మరధ్వనులు ;
నల్లని నేల, పర్వతాలు, లోయలు, అదుగో, వాటిని కరిగించి
పోసిన ద్రవం !
మారుతున్నాయి పారే సముద్రాలు నీహారికాబాష్పాలుగా.
ధ్వనిస్తోంది ఓంకారం ఆ ఆవిరులమీద, అద్భుతంగా తెరుస్తూ
వాటి ముసుగుల్ని.
బయల్పడిఉన్నాయి మహాసాగరాలు, మెరిసే ఎలక్ట్రాన్లు,
విశ్వమృదంగం[1] చివరి ముక్తాయింపుతో,
అదృశ్యమై స్థూలకాంతులు
సర్వవ్యాపకానందపు శాశ్వతకిరణాలుగా మారేదాకా.
వచ్చాను ఆనందంనుంచి, జీవిస్తాను ఆనందంకోసమే, కరిగిపోతాను
పవిత్రానందంలోనే.
పానం చేస్తాను మహామనస్సాగరంగా, సృష్టితరంగా లన్నిటినీ,
ఘనం, ద్రవం, ఆవిరి, వెల్తురు, తెరలు నాలుగూ
లేచిపోయాయి పైపైకి.
అన్నిటిలో నేను, ప్రవేశించాను మహిమాన్వితమైన నేనులోకి,
తొలగిపోయాయి శాశ్వతంగా, మర్త్యస్మృతి క్షణిక క్షీణ ఛాయలు;
నిష్కళంకంగా ఉంది నా మానసాకాశం, కిందా ముందూ పైపైనా
నిత్యత్వమూ నేనూ, సమైక్యమైన ఒక్క కిరణం.

1. సృష్టినంతనూ బహిర్ముఖంచేసే, 'శబ్దం' లేదా సృజనాత్మక స్పందనమనే ఓంకారం.

ఒక్క చిన్ని నవ్వులబుడగని, నేను
అయిపోయాను ఆనందసాగరంగా.

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు నాకు, పరమానందకరమైన ఆ అనుభవాన్ని ఇచ్ఛానుసారంగా ఆవాహనచెయ్యడం ఎలాగో, ఇతరులకు,[1] వాళ్ళ సహజావబోధ మార్గాలు తగిన విధంగా అభివృద్ధిచెందినప్పుడు, ఆ అనుభవం కలిగించడం ఎలాగో నాకు నేర్పారు.

మొదటిసారి అనుభవమయిన తరవాత నేను, ఉపనిషత్తులు దేవుణ్ణి "అత్యంత ఆస్వాదయోగ్యం" అనే అర్థంలో 'రస'మని ["రసోవై సః" తైత్తిరీయం]- ఎందుకు చెబుతాయో ప్రతిరోజూ గ్రహిస్తూ కొన్ని నెలల పాటు తాదాత్మ్యస్థితిని పొందుతూ ఉండేవాణ్ణి. అయినప్పటికీ ఒకనాడు పొద్దున గురుదేవుల్ని ఇలా అడిగాను :

"నేను దేవుణ్ణి ఎప్పుడు చూస్తానో తెలుసుకోవాలని ఉందండి."

"నువ్వు చూశావు."

"లేదు లేదండి. నేనలా అనుకోడం లేదు !"

మా గురుదేవులు చిన్నగా నవ్వుతున్నారు. "ఈ విశ్వంలో పరిశుభ్రమైన ఒక మూల, ఒక సింహాసనాన్ని అలంకరించిన పూజనీయుడైన ఒక వ్యక్తిని చూడాలనిమట్టుకు నువ్వు ఆశించడంలేదనే నమ్ముతున్నాను ! అయితే, ఎవరయినా భగవంతుడి సాక్షాత్కారం పొందినందుకు రుజువుగా అద్భుతశక్తులు కలగాలని నువ్వు ఊహిస్తున్నట్టు కనిపిస్తోంది. అలా కాదు. ఒకడు విశ్వాన్ని అంతనీ అదుపుచెయ్యగల శక్తి సంపాదించి ఉండ

1. ప్రాచ్య పాశ్చాత్యదేశాల్లో కొంతమంది క్రియాయోగులకు నేను ఈ విశ్వదర్శనానుభవం కలిగించాను. వాళ్ళలో ఒకరు శ్రీ జేమ్స్ జె. లిన్ ; ఆయన సమాధిలో ఉన్న దృశ్యం ఈ పుస్తకంలోనే ఒక ఫొటోలో ఉంది.

వచ్చు— అయినప్పటికీ ఈశ్వరుడు చిక్కకుండానే ఉండవచ్చు. ఆధ్యాత్మిక ప్రగతిని బాహ్యశక్తుల ప్రదర్శననిబట్టి కాకుండా, కేవలం ధ్యానంలో కలిగే ఆనందగాఢతనుబట్టి మాత్రమే గణించాలి.

"నిత్య నూతనానందమే దేవుడు. ఆయన అక్షరుడు ; ఇకముందు సంవత్సరాల్లో నువ్వు ధ్యానసాధన కొనసాగిస్తూ పోయినకొద్దీ ఆయన అనంతమైన చాతుర్యంతో నిన్ను మాయచేస్తూ ఉంటాడు. దైవసాక్షాత్కారం పొందే మార్గం కనుక్కున్న నీలాంటి భక్తుడు మరే సుఖంకోసమూ దేవుణ్ణి వదులుకోడు ; ఆయన, పోటీనిగురించిన ఆలోచనకే అతీతంగా, మోహంలో పడేస్తాడు.

"ప్రాపంచిక సుఖాలతో ఎంత తొందరగా విసిగిపోతామో ! భౌతిక వస్తువులకోసం కలిగే కోరికకు అంతులేదు ; మనిషి ఎన్నడూ పూర్తిగా తృప్తిపడలేదు ; ఒక గమ్యం తరవాత మరో గమ్యానికి పాకులాడతాడు. అతడు అన్వేషించే "ఆ మరొకటి" ఈశ్వరుడే ; శాశ్వతానందాన్ని ప్రసాదించగలవాడు ఆయనొక్కడే.

"బాహ్య కామనలు మనని లోపలున్న, 'స్వర్గం' నుంచి తరిమేస్తాయి ; అవి కేవలం ఆత్మానందపాత్రను అభినయించే మిథ్యాసుఖాల్ని మాత్రమే చేకూరుస్తాయి. పోయిన స్వర్గాన్ని దైవధ్యానం ద్వారా తొందరగా తిరిగి పొందడం జరుగుతుంది. దేవుడు, ముందుగా ఊహించడానికి వీలులేని నిత్యనూతనత్వం కావడంవల్ల ఆయనంటే మనకెన్నడూ విసుగుపుట్టదు. అనంతకాలమంతటా సంతోషభరితంగా వైవిధ్యం చూపించే పరమానందం మనకు ఎక్కసం కావడం సాధ్యమా ?"

"ఈశ్వరుడు అవగాహనకు అతీతుడని సాధువులు ఎందుకు అంటారో ఇప్పుడు తెలుసుకున్నానండి. ఆయన్ని అంచనా వెయ్యడానికి చిరంతన జీవితం కూడా చాలదు."

"అది నిజం ; కాని ఆయన సన్నిహితుడూ ప్రియుడూ కూడా. క్రియాయోగంవల్ల మనస్సు ఇంద్రియావరోధాల్ని తొలగించేసిన తరవాత ధ్యానం, దేవుణ్ణి రెండు విధాల నిదర్శనంతో నిరూపిస్తుంది. మనలో అణువణువుకూ నమ్మకం కలిగించే విధంగా అనుభూతమయే నిత్యనూతనానందం ఆయన ఉనికికి నిదర్శనం. అంతే కాకుండా, కలిగిన ప్రతి కష్టానికీ ఆయన దగ్గర్నించి, అవసరమైన సమాధానం, తక్షణ మార్గనిర్దేశ రూపంలో ధ్యానంలో లభిస్తుంది."

"గురూజీ, మీరు నా చిక్కు విప్పేశారన్నది స్పష్టమయింది." కృతజ్ఞతాభరితంగా చిరునవ్వు నవ్వాను. "నేను దేవుణ్ణి దర్శించానని ఇప్పుడు తెలుసుకున్నాను ; ఎలాగంటే, మామూలుగా నా పనులు నేను చేసుకునే సమయాల్లో, ధ్యానంలో కలిగినప్పటి ఆనందం, అవచేతనా రూపంగా మళ్ళీ నాకు కలిగినప్పుడల్లా ప్రతి విషయంలోనూ, చిన్నచిన్న వివరాలతో సహా, నేను సరయిన దారి పట్టేటందుకు, సూక్ష్మపద్ధతిలో నన్ను ముందుకు నడిపించడం జరుగుతోంది."

"దైవసంకల్పంతో ఐక్యానుసంధానం చెయ్యడమెలాగో తెలుసుకునే వరకు మానవజీవితం దుఃఖభూయిష్ఠంగానే ఉంటుంది ; ఆయన నిర్ణయించిన 'సరయిన దారి' అహంభావపూరితమైన తెలివిని తరచుగా గాభరాపెడుతూ ఉంటుంది," అన్నారు గురుదేవులు.

"దేవుడొక్కడే తప్పులేని సలహా ఇస్తాడు ; ఆయన తప్ప మరెవ్వరు మొయ్యగలరు ఈ బ్రహ్మాండభారాన్ని ?"

అధ్యాయం : 15

గోబిపువ్వు దొంగతనం

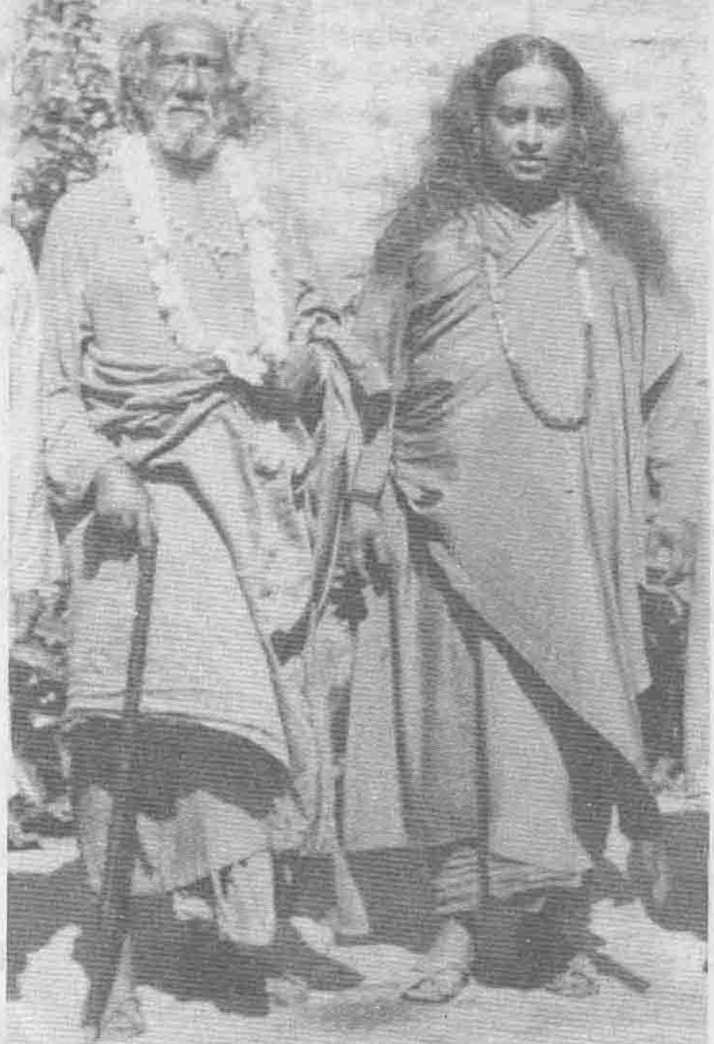
"గురుదేవా, మీకో బహుమతి! ఈ పెద్ద గోబిపూలు (కాలీఫ్లవర్లు) ఆరూ నా చేతులలో నేను నాటినవండి; చంటిబిడ్డని సాకే తల్లిలా జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ వాటి పెరుగుదలని గమనిస్తూ వచ్చాను." నేను సలక్షణమైన ఆడంబరంతో ఆ కూరగాయల బుట్టని గురుదేవులకు బహూకరించాను.

"చాలా సంతోషం!" శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి చిరునవ్వులో మెప్పుతో కూడిన ఆత్మీయత ఉంది. "వాటిని నీ గదిలో ఉంచు; రేపు ప్రత్యేకమైన విందుకు నాకు అవసరమవుతాయవి."

కాలేజి వేసంగి సెలవులు, గురుదేవులకు సముద్రపు ఒడ్డున గల ఆశ్రమంలో ఆయన దగ్గర గడుపుదామని అప్పుడే నేను పూరీకి వచ్చాను. మా గురుదేవులూ వారి శిష్యులూ కలిసి కట్టిన, ఆహ్లాదకరమైన ఆ చిన్న రెండతస్తుల ఆశ్రమం బంగాళాఖాతానికి ఎదురుగా ఉంది.

మర్నాడు పొద్దున, ఉప్పటి సముద్రపు గాలులతోటీ ప్రశాంతమైన ఆశ్రమ ఆకర్షణతోటీ సేద దీర్చుకుని, పెందలాడే నిద్ర లేచాను. మా గురుదేవుల మధుర స్వరం పిలుస్తోంది; నాకు ప్రీతిపాత్రమైన గోబిపూల వేపు ఒకసారి చూసుకొని, వాటిని నా మంచంకింద పొందికగా పేర్చి పెట్టాను.

"రా, సముద్రపొడ్డుకు పోదాం." గురుదేవులు దారి తీశారు;

స్వామి శ్రీయుక్తేశ్వర్ గిరిగారు,
శ్రీ యోగానందగారు, కలకత్తా, 1935

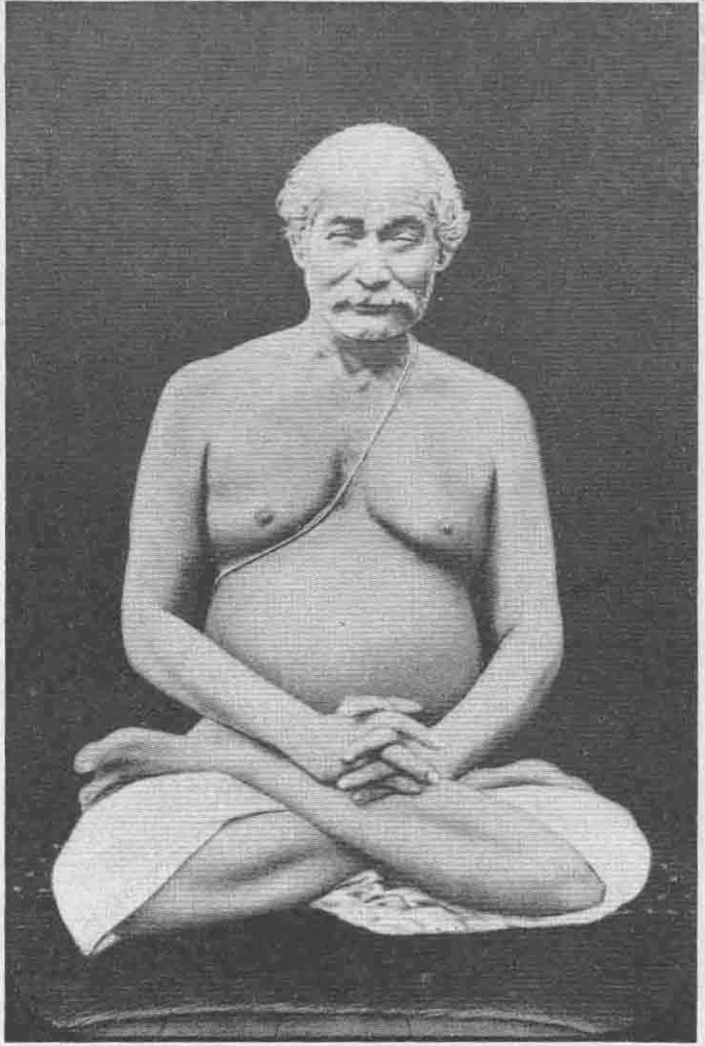

భగవతీచరణ ఘోష్
(1852-1942)
శ్రీ శ్రీ పరమహంస యోగానందగారి
తండ్రి: శ్రీ శ్రీ లాహిరీ మహాశయుల
శిష్యులు

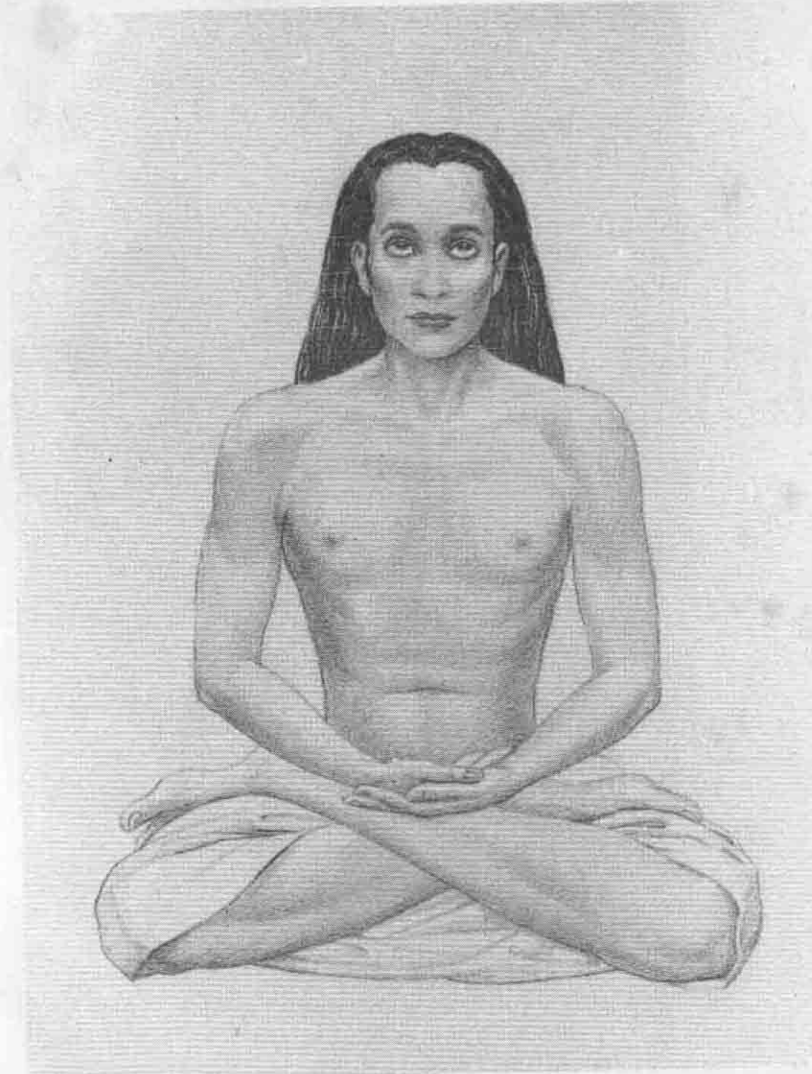
జ్ఞాన ప్రభా ఘోష్
(1868-1904)
శ్రీ శ్రీ పరమహంస యోగానందగారి
తల్లి: శ్రీ శ్రీ లాహిరీ మహాశయుల
శిష్యురాలు

జ్ఞానావతారులు శ్రీ శ్రీ స్వామి శ్రీయుక్తేశ్వర్ గిరిగారు
(1855-1936)
శ్రీ శ్రీ లాహిరీ మహాశయుల శిష్యులు
శ్రీ శ్రీ యోగానందగారి గురువులు

యోగావతారులు శ్రీ శ్రీ లాహిరీ మహాశయులు
(1828-1895)
మహావతార్ బాబాజీ శిష్యులు
శ్రీ శ్రీ స్వామి శ్రీయుక్తేశ్వర్ గిరిగారి గురువులు

శ్రీ శ్రీ మహావతార్ బాబాజీ
శ్రీ శ్రీ లాహిరీ మహాశయుల గురువులు

శ్రీ శ్రీ పరమహంస యోగానంద – "చివరి చిరునవ్వు"

వీరి మహాసమాధికి ఒక గంట ముందు తీసిన ఫోటోగ్రాఫు;
భారత రాయబారి వినయ రంజన్ సేన్ గౌరవార్థం కాలిఫోర్నియాలోని లాస్ ఏంజిలస్‌లో 1952 మార్చి 7న ఏర్పాటయిన విందులో తీసింది.

ప్రేమమయమైన చిరునవ్వును ఫోటోగ్రాఫరు ఇక్కడ పట్టుకున్నాడు.
ఈ చిరునవ్వు శ్రీ యోగానందగారి లక్షలాది స్నేహితుల్లో, విద్యార్థుల్లో, శిష్యుల్లో, ప్రతి ఒక్కరికి వీడుకోలు దీవెనలా కనిపిస్తుంది. అప్పటికే అనంతంలోకి చూపు సారిస్తున్న కళ్ళలో మానవ అనురక్తి, అవగాహన నిండి ఉన్నాయి.

సాటిలేని ఈ దైవభక్తులను నాశనం చేసే శక్తి మృత్యువుకు లేకపోయింది. వీరి దేహంలో ఎలాంటి మార్పు కనిపించలేదు. ఇదొక అత్యద్భుత విషయం.

చాలామంది యువశిష్యులూ నేనూ చెదిరిపోయిన గుంపులా ఆయన వెంట నడిచాం. మా గురుదేవులు సున్నితమైన విమర్శా ధోరణిలో మమ్మల్ని పరిశీలించారు.

"మన పాశ్చాత్య సోదరులు, నడిచేటప్పుడు మామూలుగా ఒక క్రమపద్ధతి ననుసరించడం గర్వకారణంగా భావిస్తారు. మీరుకూడా ఇప్పుడు రెండు వరసల్లో కవాతు చెయ్యండి; ఒకరితో ఒకరు లయబద్ధంగా అడుగు వేస్తూ ఉండండి." మేము ఆ ప్రకారం చేస్తూ ఉండగా శ్రీ యుక్తేశ్వర్ గారు మా మీదే కన్నుంచి, "బాలులూ నడవండి ముందుకీ వెనక్కీ, అందంగా వరసకట్టి అడుగడుక్కీ," అంటూ పాడడం ప్రారంభించా రాయన. గురుదేవులు తమ యువ శిష్యులతో సమానంగా చకచకా సునాయాసంగా అంగవెయ్యడం చూస్తుంటే ముగ్ధుణ్ణికాక మానలేదు.

"ఆగండి!" మా గురువుగారి కళ్ళు నా కళ్ళలోకి చూశాయి. "ఆశ్రమం దొడ్డి తలుపు మరిచిపోకుండా తాళం వేశావా?"

"వేశాననుకుంటానండి."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు కొన్ని నిమిషాలసేపు మౌనంగా ఉన్నారు. ఆయన పెదవులమీద చిరునవ్వు కొంతమట్టుకు బిగబట్టి ఉంది. "లేదు, నువ్వు మరిచిపోయావు," అన్నారాయన చివరికి. "భౌతిక విషయాల్లో అజాగ్రత్తకి దైవచింతనని సాకుగా తీసుకోకూడదు. ఆశ్రమాన్ని భద్రపరచడంలో నీ విధిని ఉపేక్షించావు. నిన్ను శిక్షించాలి."

ఆ తరవాత, "నీ గోబిపువ్వులుఆరూ త్వరలో అయిదయిపోతాయి," అని ఆయన అన్నప్పుడు అస్పష్టంగా పరాచకమాడుతున్నారనుకున్నాను.

గురుదేవుల ఉత్తరువుల మేరకు మేము వెనక్కి తిరిగి నడక సాగించాం; ఆశ్రమం దగ్గరికి వచ్చాం.

"కాస్సేపు విశ్రాంతి తీసుకోండి. ముకుందా, మనకి ఎడంవేపున ప్రహరీ వేపు చూడు; దానికి అవతలున్న రోడ్డు గమనించు. ఇప్పుడు ఒకతను అక్కడికి వస్తాడు; నిన్ను దండించడానికి ఉపయోగపడే సాధనం అతను."

అర్థంకాని ఈ వ్యాఖ్యానాలకి నాకు కలిగిన విసుగును మరుగు పరుచుకున్నాను. కాస్సేపట్లో రోడ్డుమీద ఒక రైతు కనిపించాడు; అర్థం లేని చేష్టలతో చేతులు విసురుగా తిప్పుతూ వికారంగా తైతక్కలాడుతున్నాడు. కుతూహలంతో, దాదాపు చేష్టలుడిగినట్టయిపోయి ఆ వినోదకరమైన దృశ్యానికే కళ్ళప్పగించేశాను. ఆ మనిషి రోడ్డుమీద నడుస్తూ మాకు కనుమరుగయిపోయే చోటికి వచ్చేటప్పటికి, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు అన్నారు, "ఇప్పుడతను వెనక్కి తిరుగుతాడు" అని.

వెంటనే ఆ రైతు తన దిశ మార్చి ఆశ్రమం వెనక వేపుకి దాటి తీశాడు. ఇసకదారికి అడ్డబడివచ్చి, దొడ్డి గుమ్మంవేపునుంచి ఆశ్రమంలోకి ప్రవేశించాడు. మా గురుదేవులు అన్నట్టే, నేను దానికి తాళం వెయ్యలేదు. కాస్సేపట్లో అతను నేను ఎంతో అపురూపంగా చూసుకునే గోబిపువ్వుల్లో ఒకటి పట్టుకుని బయటికి వచ్చాడు. చేజిక్కిన దానివల్ల వచ్చిన దర్జాతో పెద్దమనిషి తరహాగా నడుచుకుంటూ పోయాడు.

బయల్పడుతున్న ఈ ప్రహసనంలో నా పాత్ర, తబ్బిబ్బయిన వంచితుడి పాత్రలా కనిపించినప్పటికీ ఆగ్రహంగా అతన్ని వెంబడించలేనంతగా మాత్రం నన్ను కలవరపరచలేదు. రోడ్డు చేరడానికి నేను సగం దూరం వెళ్ళానో లేదో, గురుదేవులు నన్ను వెనక్కి పిలిచారు. ఆయన విరగబడి నవ్వుతూ ఆపాదమస్తకం ఊగిపోతున్నారు.

"పాపం! ఆ వెర్రివాడు ఒక్క గోబిపువ్వు కోసం ఊఁ, ఉవ్విళ్ళూరుతున్నాడు," అని వివరించారాయన, నవ్వు మధ్యలో. "అంత

అజాగ్రత్తగా ఉంచిన నీవాటిలో అతనికొకటి దక్కితే బాగుంటుందనుకున్నాను!"

వెంటనే నా గదికి ఉరికాను. కూరగాయల మీదే చూపు నిలిపిన ఆ దొంగ, గొంగడిమీద బట్టబయలుగా పడిఉన్న నా బంగారపు ఉంగరాల్ని, వాచీని, డబ్బును తాకనైనా తాకలేదని గమనించాను. దాని బదులు, అలవోకగా చూస్తే కంటబడకుండా ఉండేట్టు పూర్తిగా మరుగున ఉన్న గోబిపూల బుట్ట దగ్గరికి మంచం కిందినించి పాకుతూ వెళ్ళాడు; మనసులో ఉన్న ఒకేఒక కోరికను దాంతో తీర్చుకున్నాడు.

ఆనాడు సాయంత్రం, ఈ సంఘటనను గురించి విప్పిచెప్పమని శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారిని అడిగాను (ఇందులో గాభరా పెట్టే సంగతులు కొన్ని ఉన్నాయని నాకు అనిపించింది).

మా గురుదేవులు మెల్లగా తల ఊపారు. "ఎప్పుడో ఒకనాడు నువ్వు అర్థం చేసుకుంటావు. మరుగునపడిఉన్న ఈ నియమాల్ని కొన్నిటిని విజ్ఞానశాస్త్రం త్వరలోనే కనిపెడుతుంది."

కొన్నేళ్ళ తరవాత రేడియో వింతలు హఠాత్తుగా బయల్పడి ప్రపంచాన్ని ఆశ్చర్యంలో ముంచెత్తినప్పుడు, గురుదేవుల జోస్యం నా మనస్సులో మెదిలింది. దేశకాలాల్ని గురించిన పాతకాలపు భావాలు తుడిచిపెట్టుకుపోయాయి. ఎవ్వరి ఇల్లూ కూడా, లండనో కలకత్తాయో ప్రవేశించలేనంత ఇరుకు ఏమీ కాదు! మానవుడి సర్వవ్యాపకత్వం తాలూకు ఒక అంశానికి నిర్వివాదమైన నిదర్శనం ముందు అత్యంత మందబుద్ధి కూడా వికాసం చెందింది.

గోబిపువ్వు ప్రహసనం "ఇతివృత్తాన్ని" రేడియో సామ్యంతో[1]

1. 1939 లో రూపొందించిన రేడియో సూక్ష్మదర్శిని, అప్పటివరకు

బాగా అర్థం చేసుకోవచ్చు. మా గురుదేవులు మానవరూపంలో ఉన్న పరిపూర్ణమైన రేడియో. ఆలోచనలన్నవి ఆకాశంలో సంచరించే అత్యంత

అజ్ఞాతంగా ఉన్న కిరణాల కొత్తలోకాన్ని ఆవిష్కరించింది. "స్వతహాగా మానవుడూ, జడపదార్థమని చెప్పే రకరకాల ద్రవ్యాలూ కూడా ఎడతెరపిలేకుండా కిరణాల్ని ప్రసారం చెయ్యడం జరుగుతుంది; వాటిని ఈ పరికరం "చూస్తుంది"" అని రాసింది 'అసోసియేటెడ్ ప్రెస్' పత్రిక. "మానసిక ప్రసారాన్నీ (టెలిపతీ), రెండో చూపునూ, యోగదృష్టినీ నమ్మేవాళ్ళకు, ఒక వ్యక్తినుంచి మరో వ్యక్తికి నిజంగా ప్రసరించే అదృశ్యకిరణాల ఉనికికి మొట్టమొదటి శాస్త్రీయ నిదర్శనం ఈ ప్రకటనలో కనిపిస్తుంది. ఈ రేడియో పరికరం వాస్తవానికి, రేడియో స్పందన వర్ణపటదర్శిని. మామూలు వర్ణపటదర్శిని (స్పెక్ట్రోస్కోప్) నక్షత్రాలు ఏర్పడ్డానికి కారణభూతమైన రకరకాల అణువుల్ని కళ్ళకి కట్టించినట్టుగానే ఈ పరికరం, చల్లని నిస్తేజ పదార్థాన్ని కళ్ళకి కట్టిస్తుంది. ......మనిషి దగ్గర నుంచీ జీవపదార్థాలన్నిటినుంచీ వచ్చే అటువంటి కిరణాల ఉనికిని శాస్త్రజ్ఞులు చాలా ఏళ్ళుగా అనుమానిస్తూనే వచ్చారు. వాటి ఉనికికి ఈనాడు మొట్టమొదటి ప్రయోగాత్మక నిదర్శనం కనిపించింది. ప్రకృతిలో ప్రతి అణువూ ప్రతి పరమాణువూ ఎడతెరపిలేని ఒక రేడియో ప్రసారకేంద్రం అని ఈ ఆవిష్కరణవల్ల తెలుస్తోంది. ఆ ప్రకారంగా, ఒకప్పుడు మనిషిగా ఉన్న పదార్థం, చచ్చిపోయిన తరవాత కూడా తన సూక్ష్మకిరణాల్ని విడుదలచెయ్యడం కొనసాగిస్తూనే ఉంటుంది. ఆ కిరణాల అలపొడవులు, ఇప్పుడు ప్రసారంలో ఉపయోగించే చిన్న రేడియో తరంగాలకన్న చిన్నవాటి మొదలుకొని పెద్దతరంగాలకన్న పెద్దవాటి వరకు ఉంటూంటాయి. ఈ తరంగాల కలగలుపు దాదాపు ఊహించలేనిది. ఇలాటివి లక్షోపలక్షలు ఉన్నాయి. చాలా పెద్ద పరమాణువు ఒక్కటి, ఒకే సమయంలో 10,00,000 వేరువేరు అలపొడవుల్ని విడుదల చెయ్యవచ్చు. ఈ రకమైన నిడువైన అలపొడవులు, రేడియో తరంగాలంత సులువుగానూ వడిగానూ ప్రయాణం చేస్తాయి. ......మనకి పరిచయమైన వెలుతురులాంటి కిరణాలకీ ఈ కొత్త రేడియో కిరణాలకీ, ఆశ్చర్యం కలిగించే భేదం ఒకటుంది. అదేమిటంటే, నిశ్చలమైన పదార్థంనుంచి వెలువడుతుండే ఈ రేడియో తరంగాలు వేలాది సంవత్సరాల పాటు అలా వెలువడుతూనే ఉంటాయి."

సూక్ష్మ స్పందనలకు మించి మరేమీ కావు. ప్రతివేపు నుంచీ వెలువడుతుండే వేలాది కార్యక్రమాల్లోంచి మనకి కావలసిన సంగీత కార్యక్రమాన్ని సరిగా ట్యూన్ చేసిన రేడియో అందుకునేటట్టుగా, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు, లోకంలో మానవ మనస్సులు ప్రసారంచేసే లెక్కలేనన్ని ఆలోచనల్లోంచి ఒకానొక (ఒక గోబిపువ్వు కోసం వెంపరలాడుతున్న ఆ వెర్రిబాగులవాడి) సుసంగతమైన ఆలోచనను సూక్ష్మగ్రహణశక్తితో కనిపెట్టారు. సముద్రపు ఒడ్డున షికారుకు వెళ్తున్న సమయంలో ఆ రైతుకున్న చిన్న కోరిక తెలుసుకోగానే దాన్ని తీర్చాలని సంకల్పించారు. రోడ్డు మీద తైతక్కలాడుతూ వస్తున్న మనిషిని, అతను శిష్యుల కనుచూపు మేరలోకి రాకముందే, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి దివ్యచక్షువు కనిపెట్టింది. ఆశ్రమం తలుపుకి తాళం వెయ్యడం విషయంలో నా మతిమరుపు, నా విలువైన శాకాల్లో ఒకటి నాకు దక్కకుండా చెయ్యడానికి గురుదేవులకు సదుపాయమైన మిష కల్పించింది.

ఆ విధంగా గ్రాహక పరికరంలా పనిచేసిన తరవాత శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు, ప్రబలమైన తమ సంకల్పశక్తిద్వారా, బ్రాడ్ కాస్టర్‌గా—అంటే ప్రేషక పరికరంగా పనిచేశారు.[1] ఆ ప్రకారంగా తమ పాత్ర నిర్వహిస్తూ ఆయన, ఆ రైతు వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళి ఒకేఒక కాలిఫ్లవర్ కోసం ఒకానొక గదిలోకి ప్రవేశించేటట్లు నిర్దేశించడంలో కృతకృత్యులయారు.

సహజావబోధం (అంతర్జ్ఞానం, లేదా అంతఃస్ఫురణ) ఆత్మ చూపించే ముందు దారి; ఇది, మనిషి మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉన్న క్షణాల్లో అతనిలో సహజంగానే కనిపిస్తుంది. దాదాపు ప్రతి ఒక్కరికీ ఏదో ఒక సందర్భంలో, వివరించడానికి శక్యంకాని విధంగా, జరగ

---

1. అధ్యాయం : 28 లో మొదటి అధోజ్ఞాపిక చూడండి.

పోయేది ముందుగానే సరిగా "స్ఫురించడం," తను ఆలోచనల్ని మరో మనిషికి కచ్చితంగా బదిలీచెయ్యడం లాంటి అనుభవం కలిగే ఉంటుంది.

అలజడులు లేని, లేదా అశాంతి "ఒత్తిడి" నుంచి విముక్తమయిన మానవ మనస్సుకు, సహజావబోధమనే యాంటెనా ద్వారా, జటిలమైన రేడియో యంత్రాలు చేసే పనులన్నిటినీ చేసే శక్తి ఉంటుంది; అంటే, ఆలోచనారూప సందేశాలు పంపడం, అందుకోడం, అక్కర్లేనివాటిని రానివ్వకపోవడం చెయ్యగలుగుతుందన్నమాట. రేడియో ప్రసార కేంద్ర శక్తి అది వినియోగించుకోగలిగిన విద్యుచ్ఛక్తి పరిమాణంచేత నియంత్రితమైనట్టుగానే మానవరూపంలో ఉన్న రేడియో సామర్థ్యం, ప్రతి ఒక్క వ్యక్తికీ ఉన్న సంకల్పశక్తి ప్రమాణంమీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

అన్ని ఆలోచనలూ విశ్వంలో శాశ్వతంగా స్పందిస్తూ ఉంటాయి. సిద్ధపురుషుడైనవాడు గాఢమైన ఏకాగ్రతతో, బతికున్నవాడివయినా చనిపోయినవాడివయినా సరే— ఏ మనిషి ఆలోచనలనయినా సరే— పసిగట్టగలుగుతాడు. ఆలోచనలన్నవి వైయక్తికంగా కాక, విశ్వవ్యాప్తంగా వేరూనినవి. సత్యాన్ని దర్శించడమే కాని సృష్టించడం శక్యం కాదు. మనిషికి కలిగే తప్పుడు ఆలోచన ఏదయినా అతని వివేకంలో ఉన్న లోపానికి ఫలితం; ఆ లోపం పెద్దదయినా కావచ్చు, చిన్నదయినా కావచ్చు. అంతర్వాణి ఇచ్చే అమోఘమైన సలహా విరూపం చెందకుండా వినగలిగేటందుకు మనస్సును శాంతపరచడమే యోగశాస్త్రం లక్ష్యం.

రేడియో, టెలివిజనూ, దూరంగా ఉన్న మనుషుల ధ్వనినీ ఆకారాన్నీ తక్షణమే లక్షోపలక్షల ఇళ్ళలోకి తెస్తున్నాయి: మానవుడు సర్వవ్యాపకమైన ఆత్మ అన్నదానికి ఇది, వైజ్ఞానికమైన మొట్టమొదటి అస్పష్ట సూచన. అహంకారం మనిషిని బానిసని చేసుకోడానికి అత్యంత పాశవిక పద్ధతుల్లో కుట్ర పన్నుతున్నప్పటికీ అతడు ప్రధానంగా సర్వ

వ్యాపకమైన ఆత్మేకాని ఎక్కడో ఒక చోటికి కట్టుబడ్డ శరీరం మాత్రం కాదు.

"అత్యంత అపూర్వమైన, అత్యద్భుతమైన, అత్యంత అసంభావ్యంగా పైకి కనిపించే దృగ్విషయాలు ఇకముందు వెల్లడి కావచ్చు; అవి ఒకసారి స్థిరపడ్డ తరవాత, వాటిని చూసి, గడిచిన శతాబ్దిలో విజ్ఞాన శాస్త్రం మనకి నేర్పినదంతా చూసి మనమిప్పుడు ఎంత ఆశ్చర్యపోతున్నామో అంతకుమించి మాత్రం ఆశ్చర్యపోము," అని ఉద్ఘాటించాడు, శరీరశాస్త్రంలో నోబెల్ బహుమానం అందుకున్న ఛార్లెస్ రాబర్ రిషే.[1] "మన మీనాడు ఆశ్చర్యపడకుండా అంగీకరించే దృగ్విషయాలు మనలో ఆశ్చర్యం రేకెత్తించకపోవడానికి కారణం అవి మనకి అర్థమై ఉండడమే నని భావించడం జరిగింది. కాని అసలు సంగతి ఇది కాదు. అవి మనకి ఆశ్చర్యం కలిగించకపోవడానికి కారణం, అవి మనకి అర్థమై ఉండడం కాదు; అవి మనకి పరిచితమై ఉండడం. అలా కాకపోతే, మనకి అర్థం కానిదల్లా ఆశ్చర్యం కలిగించాలంటే ప్రతీదీ ఆశ్చర్యమే కలిగించాలి— గాలిలోకి విసిరిన రాయి కిందికి పడడం, సిందూరపు కాయ సిందూరపు చెట్టు కావడం, వేడిచేసినప్పుడు పాదరసం వ్యాకోచించడం, అయస్కాంతం ఆకర్షించిన ఇనుము, రాపాడించినప్పుడు రగుల్కొనే భాస్వరం, ఇలాటివన్నీ.

"ఈనాటి విజ్ఞానశాస్త్రం తేలికయిన విషయం .. మన సంతతివాళ్ళు కనుక్కోబోయే అత్యద్భుత సత్యాలు ఇప్పుడు కూడా మన చుట్టూ ఉన్నాయి; మన కళ్ళలోకి తేరిపారి చూస్తున్నాయని చెప్పొచ్చు. అయినా మనం వాటిని చూడం. మనం వాటిని చూడమని చెబితే చాలదు; వాటిని

1. 'అవర్ సిక్స్త్ సెన్స్' అన్న పుస్తకం రాసినాయన (లండన్ : రైడర్ అండ్ కంపెనీ).

చూడాలని ఆశించం. దానికి కారణమేమిటంటే, అనుకోని, అపరిచితమైన యథార్థమేదయినా అవుపడితే వెంటనే దాన్ని మనం, గడించిన జ్ఞానంలో సర్వసామాన్యాల చట్రాల్లో ఇమడ్చడానికి పూనుకుంటాం. ఎవరయినా ఇంకా పరిశోధన చెయ్యడానికి సాహసిస్తారంటే ఈసడిస్తాం.''

నమ్మశక్యంకాని విధంగా నా గోబిపువ్వు ఒకటి దొంగతనమయిన కొన్నాళ్ళకి నవ్వొచ్చే సంఘటన ఒకటి జరిగింది. కావలసిన కిరసనాయిలు దీపం ఒకటి కనిపించలేదు. అంతకుముందే గురుదేవుల సర్వజ్ఞ యోగ దృష్టిని ప్రత్యక్షంగా చూసిన తరవాత, ఈ దీపాన్ని కనిపెట్టడం చిన్న పిల్లల ఆటకింద ఆయన చూపిస్తారని అనుకున్నాను.

గురుదేవులు నేను ఆశించినదాన్ని గమనించారు. తెచ్చిపెట్టుకున్న అతిగాంభీర్యంతో ఆశ్రమవాసులందరినీ నిగ్గదీసి అడిగారు. శిష్యుల్లో ఒక కుర్రవాడు, దొడ్లో నూతి దగ్గిరికి వెళ్ళడానికి దీపం తీసుకువెళ్ళానని చెప్పాడు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు, "దీపంకోసం నూతి దగ్గర చూడండి," అని గంభీరంగా సలహా ఇచ్చారు.

చటుక్కున అక్కడికి ఉరికాను ; దీపం లేదు. మొహం వేలాడేసుకుని మా గురువుగారి దగ్గరికి తిరిగి వచ్చాను. ఇప్పుడాయన పగలబడి నవ్వుతున్నారు, నా భ్రమ తొలగిపోయినందుకు అనుతాపమేమీ లేకుండా.

''ఇదేం బాగాలేదు ; మాయమైన దీపం దగ్గరికి నిన్ను పంపించలేకపోయాను ; నేను సోది చెప్పేవాణ్ణి కాకపోతిని !'' మిలమిల్లాడుతున్న కళ్ళతో, ఆయన ఇంకా అన్నారు, "కనీసం సరయిన షెర్లాక్ హోమ్స్‌నయినా కాను !''

గురుదేవులు తమ శక్తుల్ని, ఎవరయినా సవాలు చేసినప్పుడుకాని, స్వల్ప విషయంలో కాని ఎన్నడూ ప్రదర్శించరని గ్రహించాను.

కొన్ని వారాలు ఆనందంగా చకచకా గడిచిపోయాయి. శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు మతసంబంధమైన ఊరేగింపు ఒకటి జరపాలని పథకం వేస్తున్నారు. ఊళ్ళోనూ పూరీ సముద్రపు ఒడ్డునా శిష్యుల్ని తీసుకువెళ్ళి ఊరేగింపు నడిపించమని ఆయన నన్ను అడిగారు. పండుగ రోజున (కర్కాటక సంక్రమణం) తెల్లవారినప్పటినించే ఎండ మలమలమాడుస్తూ వచ్చింది.

"గురూజీ, కాళ్ళకి చెప్పులులేని విద్యార్థుల్ని నిప్పులా కాలుతున్న ఇసకలో ఎలా నడిపించమంటారు ?'' అని అడిగాను నిరాశగా.

"నీకో రహస్యం చెబుతాను,'' అన్నారు గురుదేవులు. "ఈశ్వరుడు ఆకాశంలోకి మబ్బుల గొడుగు ఒకటి పంపిస్తాడు ; మీరంతా సుఖంగా నడవచ్చు.'' నేను సంతోషంగా ఊరేగింపు ఏర్పాటుచేశాను ; మా బృందం సత్సంగ[1] పతాకంతో ఆశ్రమంనుంచి బయలుదేరింది. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు రూపకల్పనచేసిన ఈ పతాకంలో ఏకైక[2] నేత్రం చిహ్నం ఉంది ; అదే సహజావబోధం తాలూకు దూరదర్శక దృష్టి.

---

1. 'సత్' అన్నదానికి వాచ్యార్థం, ''అస్తిత్వం'' ; కాబట్టి ''సారం, సత్యం'' ; 'సంగ' శబ్దానికి అర్థం ''కూటమి.'' శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు తమ ఆశ్రమ వ్యవస్థను సత్సంగమని పిలిచేవారు ; అంటే ''సత్యంతో సాంగత్యం'' అన్న మాట.

2. ''కాబట్టి నీది ఒక్కటే కన్ను అయినట్లయితే [నీ దృష్టి ఏకాగ్రమయినట్లయితే] నీ ఒళ్ళంతా వెలుగుతోనే నిండి ఉండాలి.'' -మత్తయి 6:22. గాఢంగా ధ్యానం చేసే సమయంలో నుదుటికి నడుమ ఒంటికన్ను లేదా జ్ఞాననేత్రం అవుపడుతుంది. సర్వదర్శకమైన ఈ కంటినిగురించి పవిత్ర గ్రంథాల్లో మూడోకన్ను

మేము ఆశ్రమం విడిచి బయటికి వచ్చామో లేదో, ఏదో ఇంద్రజాలం చేసినట్టుగా, ఆకాశమంతా మేఘాలతో నిండిపోతూ వచ్చింది. అన్నివైపులవాళ్ళూ ప్రకటించే ఆశ్చర్యానికి తోడు, నగర వీథుల్ని మలమల మాడుతున్న సముద్రతీరాన్ని చల్లబరుస్తూ సన్నసన్నటి తుంపర పడింది.

రెండు గంటల ఊరేగింపు సమయంలో సేద దీర్చేటట్టుగా జల్లులు పడుతూనే ఉన్నాయి. మా బృందం ఆశ్రమానికి తిరిగివచ్చిన తక్షణమే మబ్బులూ వానా మటుమాయమయాయి.

"దేవుడు మనకోసం ఎంత ఇదవుతాడో చూడు!" అన్నారు. గురుదేవులు, నేను కృతజ్ఞత తెలియజేసిన తరవాత. "ఈశ్వరుడు అందరికీ పలుకుతాడు ; అందరికీ పనిచేస్తాడు. నా ప్రార్థననుబట్టి వాన కురిపించి నట్టుగానే ఆయన, ఏ భక్తుడి హృదయాభిలాషనయినా సరే తీరుస్తాడు. దేవుడు తమ ప్రార్థనల్ని ఎంత తరచుగా మన్నిస్తాడో చాలా అరుదుగా గ్రహిస్తారు మనుషులు. ఆయన ఏ కొద్దిమంది మీదో పక్షపాతం చూపించడు ; సంపూర్ణ విశ్వాసంతో తనని ఆశ్రయించినవాళ్ళందరి ప్రార్థనలూ ఆలకిస్తాడు. సర్వాంతర్యామి అయిన తమ తండ్రి[1]కి గల ప్రేమతో కూడిన దయమీద ఆయన బిడ్డలకు అచంచల విశ్వాసం ఉండాలి.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు ఏడాదికి నాలుగు ఉత్సవాలు జరిపేవారు— విషువత్తులకూ సంక్రమణాలకూ. దూరంలోనూ దగ్గరలోనూ ఎక్కడెక్క

అనీ, తూర్పుచుక్క అనీ, లోపలికన్ను అనీ, స్వర్గంనుంచి దిగివస్తున్న పావురమనీ, శివుడికన్ను అనీ, సహజావబోధ (అంతర్జ్ఞాన) నేత్రమనీ ఇంకా ఇలా రకరకాలుగా ప్రస్తావించారు.

1. "చెవి నిచ్చినవాడు వినడా ? కన్ను కల్పించినవాడు చూడడా ?... మనిషికి జ్ఞానం నేర్పేవాడు తాను తెలుసుకోడా ?" -సామ్స్ 94 : 9-10.

డున్న విద్యార్థులూ అప్పుడు ఆయనదగ్గరికి చేరేవారు. మకర సంక్రాంతి ఉత్సవం శ్రీరాంపూర్‌లో జరిగింది ; నేను హాజరయిన ఆ మొట్టమొదటి ఉత్సవం నాకు శాశ్వతమైన దీవన అందించింది.

కాళ్ళకి చెప్పులు లేకుండా వీథుల్లో పొద్దుటిపూట ఊరేగింపుతో ఉత్సవం ఆరంభమయింది. వందమంది విద్యార్థుల కంఠస్వరాలు మధురమైన సంకీర్తనలతో ఖంగున మోగాయి. సంగీతజ్ఞులు కొందరు పిల్లంగోవి, ఖోల్ కర్తాల్ (మద్దెలలూ తాళాలూ) వాయించారు. భగవంతుడి పావన నామ సంకీర్తనంతో మారుమోగేటట్టుగా మేముచేసే భజన తమకు పిలుపుగా ఎంచుకొని, నిస్సారమైన పనులన్నీ విడిచిపెట్టి సంతోషంగా బయటికి వచ్చిన ఉత్సాహవంతులైన ఊరి జనం, దారి పొడుగునా పూలు చల్లారు. ఆ దీర్ఘ పర్యటన ఆశ్రమం ముంగిట్లో సమాప్తమయింది. అక్కడ మేము, మా గురుదేవుల చుట్టూ నిలబడ్డాం ; మేడమీది బాల్కనీల్లో ఉన్న విద్యార్థులు మా మీద బంతిపూలు కురిపించారు.

చాలామంది అతిథులు, సెనగలూ నారింజతొనలూ కలిపిచేసిన ఫలహారం తీసుకోడానికి మేడమీదికి వెళ్ళారు. నేను మాత్రం, ఆ రోజు వంటపని చేస్తున్న సోదరశిష్యుల బృందం దగ్గరికి దారితీశాను. అటువంటి పెద్ద సమారాధనలకి అన్నం, ఆరుబయట పెద్దపెద్ద గుండిగలతో వండాలి. తాత్కాలికంగా వేసిన ఇటికపొయ్యిల్లోంచి పొగ కమ్ముకొస్తోంది ; కళ్ళు నీళ్ళు కారిపోతున్నాయి ; కాని మా పనికి మేము కులాసాగా నవ్వుకున్నాం. భారతదేశంలో మతసంబంధమైన ఉత్సవాల్ని ఒక బెడదగా ఎన్నడూ భావించరు ; ప్రతి భక్తుడూ తన వంతుకు తను సంతోషంగా చేస్తాడు— డబ్బిచ్చిగాని, బియ్యమూ కాయగూరలూ ఇచ్చిగాని, స్వయంగా నడుంకట్టి పనిచేసిగాని.

కాస్సేపట్లో గురువుగారు మా దగ్గరికి వచ్చారు, సంతర్పణకి

సంబంధించిన వివరాలు అజమాయిషీ చేస్తూ ప్రతిక్షణం ఏదో ఒక పనిలో మునిగి ఉంటారు ఆయన; అయినా అత్యంత శక్తిమంతుడైన పడుచు శిష్యుడితో సమానంగా పనిచేస్తారు.

రెండో అంతస్తులో సంకీర్తనం (బృందగానం) జరుగుతోంది; పక్కన హార్మనీ, మద్దెలా వాయిస్తున్నారు. దాన్ని మెచ్చుకుంటూ విన్నారు శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు; ఆయన సంగీతజ్ఞానం సునిశిత పరిపూర్ణమైనది.

"వాళ్ళ శ్రుతి తప్పింది" గురుదేవులు వంటవాళ్ళని వదిలేసి సంకీర్తన బృందంలో చేరారు. మళ్ళీ శ్రావ్యత ధ్వనించింది; ఈసారి సరిగా వాయించారు.

సామవేదంలో సంగీతశాస్త్రాన్ని గురించిన, ప్రపంచంలో అత్యంత ప్రాచీనమైన విషయాలు ఉన్నాయి. భారతదేశంలో సంగీతాన్నీ, చిత్రకళనూ నాటకాన్నీ దివ్యకళలుగా పరిగణిస్తారు. శాశ్వత త్రిమూర్తులయిన బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు మొట్టమొదటి సంగీతకారులు. విశ్వనర్తకుడయిన నటరాజ రూపంలో శివుడు, విశ్వసృష్టి స్థితిలయాల ప్రక్రియల్లో అనంత ప్రకారాల తాళలయల్ని సృష్టించినట్టూ, బ్రహ్మ తాళాలు వాయించినట్టూ విష్ణువు మృదంగం వాయించినట్టూ పవిత్ర గ్రంథాల్లో చెప్పడం జరిగింది.

జ్ఞానానికి అధిదేవత అయిన సరస్వతి, తంత్రీ వాద్యాలన్నిటికీ తల్లి అయిన వీణను చేతబట్టి వాయిస్తున్నట్టుగా చిత్రించడం జరిగింది. విష్ణువు అవతారాల్లో ఒకడయిన కృష్ణుడు పిల్లంగోవి ఊదుతున్నట్టు హిందూ కళలో చిత్రించారు; దానిమీద అతడు, మాయాజాలంలో సంచరించే మానవాత్మల్ని తమ నిజమైన నివాసానికి తిరిగిరమ్మని పిలుస్తున్నట్టుగా ఆనంద పారవశ్యం కలిగించే పాట వాయిస్తాడు.

హిందూ సంగీతానికి ఆధారభూతమయినవి రాగాలు లేదా సంగీత స్వరగ్రామాలు. ఆరు మూలరాగాలూ 126 జన్యరాగాలుగా విడివడ్డాయి. వాటిని రాగిణులూ (భార్యలు) పుత్రులూ అంటారు. ప్రతి రాగానికీ కనీసం ఐదు స్వరాలుంటాయి: ప్రధాన స్వరం (వాది లేదా రాజు), ఆనుషంగిక స్వరం (సమవాది లేదా మహామంత్రి), సహాయక (అనువాది, సేవక) స్వరాలు, విరుద్ధ (వివాది, శత్రు) స్వరం.

మూలరాగాలు ఆరింటిలో ప్రతి ఒక్కదానికీ రోజులో ఒక నిశ్చిత సమయానికీ, సంవత్సరంలో ఒక నిశ్చిత ఋతువుకూ, ఒకానొక విశిష్ట శక్తిని చేకూర్చే అధిదేవతకూ పొసగుదల ఉంటుంది. ఆ విధంగా, (1) హిందోళరాగం— విశ్వప్రేమ భావాన్ని కలిగించడానికి వసంతకాలంలో తెల్లారగట్ల వినిపిస్తూంటుంది; (2) దీపకరాగం— దయాభావాన్ని మేల్కొల్పడానికి వేసవికాలంలో సాయంత్రంపూట ఆలాపించడం జరుగుతుంది; (3) మేఘరాగం— ధైర్యం కలిగించడానికి వానాకాలంలో మిట్ట మధ్యాహ్నం ఆలాపించవలసినది; (4) భైరవరాగం— ప్రశాంతత సాధించడానికి ఆగస్టు, సెప్టెంబరు, అక్టోబరు నెలల్లో పొద్దుటిపూట వినిపించేది; (5) శ్రీరాగం— పరిశుద్ధ ప్రేమను పొందడానికి శరదృతువులో మునిమాపు వేళల్లో గానం చెయ్యడానికి నిర్దిష్టమైంది; (6) మాల్కోసు రాగం— శౌర్యం రేకెత్తించడానికి చలికాలం అర్ధరాత్రివేళల్లో వినిపిస్తుంది.

ప్రకృతికీ మనిషికీ మధ్యగల నాదమైత్రి కాలూకు ఈ నియమాల్ని సనాతన ఋషులు కనిపెట్టారు. ప్రకృతి 'ఆదినాదం' లేదా 'స్పందనశీల శబ్దం' అయిన ఓంకారానికి ఘనీభూత రూపకల్పన కావడంచేత మానవుడు కొన్ని నిర్దిష్ట మంత్రాల్ని[1] ప్రయోగించి ప్రాకృతిక ప్రత్యక్ష విషయా

1. ప్రకృతిమీద అధికారంగల మంత్రోచ్చారణల్ని గురించిన ప్రస్తావనలు అన్నిదేశాల ప్రజల జానపద వాఙ్మయంలోనూ ఉన్నాయి. వానకోసం, గాలి

లన్నిటి మీదా నియంత్రణాధికారం సంపాదించగలుగుతాడు. పదహారో శతాబ్దంలో అక్బరు చక్రవర్తిదగ్గర ఆస్థాన సంగీత విద్వాంసుడుగా ఉన్న మియాఁ తాన్‌సేన్‌కుగల అద్భుత శక్తుల్ని గురించి చారిత్రక పత్రాలు మనకు తెలియజేస్తాయి. సూర్యుడు నడినెత్తిని ఉన్న సమయంలో, రాత్రి పూట ఆలపించే రాగం ఒకటి వినిపించమని చక్రవర్తి ఆదేశించినప్పుడు తాన్‌సేన్, ఉదాత్త స్వరంలో ఒక మంత్రం జపించాడు; దానివల్ల తక్షణమే రాజప్రాసాద పరిసరాలన్నిటా చీకటి అలుముకు పోయింది.

భారతీయ సంగీతం, స్వరశ్రేణిని (ఆక్టేవ్) ఇరవై రెండు శ్రుతులుగా లేదా అర్ధస్వరాంశాలుగా విభజించింది. ఈ సూక్ష్మ స్వర విరామాలు, సంగీతాభివ్యక్తిలో సునిశితమైన ఛాయలు ఏర్పడ్డానికి అవకాశమిస్తాయి. పన్నెండు అర్ధస్వరాలుగల పాశ్చాత్య వర్ణ స్వరగ్రామం (క్రొమాటిక్ స్కేల్) తో వీటిని సాధించడానికి వీలులేదు. స్వరశ్రేణిలోని ఏడు మూల స్వరాల్లో ప్రతి ఒక్కదానికీ హిందూ పురాణాల్లో, ఒక రంగుతోనూ, ఒక పక్షికూతతోనూ లేదా జంతువు అరుపులోనూ సంబంధం నిరూపించడం

కోసం అమెరికన్ ఇండియన్‌లు శాబ్దిక క్రతువులు కనిపెట్టిన సంగతి బాగా తెలిసిందే. హైందవ సంగీత విద్వాంసుల్లో మహనీయుడైన తాన్‌సేన్, తన గాన శక్తితో మంటను ఆర్పగలిగినవాడు. కాలిఫోర్నియా ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞుడు ఛార్లెస్ కెలాగ్, 1926 లో నిప్పుమీద నాద స్పందనకు గల ప్రభావాన్ని, న్యూయార్క్ అగ్నిమాపక దళం వాళ్ళముందు ప్రదర్శించాడు. "పరిమాణాన్ని విస్తృతంగా పెంచి చేసిన ఫిడేలుకమాను లాంటిదాన్ని ఒక అల్యూమినియం ట్యూనింగ్ ఫోర్క్‌కి అడ్డంగా ఇటూఅటూ గబగబా ఆడించి, తీవ్రమయిన రేడియో స్థాయీ ధ్వనిలాంటి కీచుస్వరాన్ని పలికించాడు. గుల్లగా ఉన్న ఒక గాజు గొట్టంలో ఎగిరెగిరి పడుతున్న రెండడుగుల ఎత్తుగల పసుపుపచ్చటి గ్యాస్‌మంట, అరంగుళాల ఎత్తుకు తగ్గి గిలగిలకొట్టుకుంటూ నీలిమంటగా మారింది. అలాగే ఆ కమానుతో మళ్ళీ మరోసారి చేసేటప్పటికి కీచుస్వరంతో మరోసారి స్పందన వెలువడి మంటని ఆర్పేసింది."

జరిగింది– 'స' కి ఆకుపచ్చ వన్నెతోనూ నెమలితోనూ; 'రి' కి ఎరుపుతోనూ చాతకపక్షితోనూ; 'గ' కి బంగారు వన్నెతోనూ మేకతోనూ; 'మ' కి పసుప్పచ్చ కత్తుకలిసిన తెలుపుతోనూ క్రౌంచపక్షితోనూ; 'ప' కి నలుపుతోనూ కోకిలతోనూ; 'ధ' కి పసుప్పచ్చ వన్నెతోనూ గుర్రంతోనూ; 'ని' కి అన్ని వన్నెల కలగలుపుతోనూ ఏనుగుతోనూ సంబంధం నిరూపించారు.

["షడ్జం మయూరో వదతి, గావ స్త్వృషభభాషిణః,
అజావికంతు గాంధారం, క్రౌంచః క్వణతి మధ్యమం
పుష్ప సాధారణే కాలే పికఃకూజిత పంచమం,
ధైవతం హేషతే వాజీ, నిషాదం బృంహతే గజః."
–'అమరకోశః', నాట్యవర్గః–1 : 184, 185]

భారతీయ సంగీతంలో డెబ్భైరెండు 'తాట'ల్ని లేదా మేళకర్త రాగాల్ని పేర్కొన్నారు. స్థిరమైన సాంప్రదాయిక రాగాల్ని ఒకదాన్ని ఆశ్రయించుకొని దానిచుట్టూ అనంతంగా అనేకమైన స్వరాలు కల్పించడానికి సంగీత విద్వాంసుడికి సృజనాత్మకమైన అవకాశం ఉంటుంది; అతను ఒకానొక విషయవస్తువు తాలూకు స్థాయీభావం మీద మనస్సును కేంద్రీకరింపజేసి, తన మౌలిక ప్రతిభకుగల పరిమితులవరకూ దానికి అలంకారాలు తీర్చి దిద్దుతాడు. హిందూ సంగీత విద్వాంసుడు, అమిర్చి పెట్టిన స్వరసంగతుల్ని చదవడు. ప్రతి వాద్యకచేరీలోనూ అతను, స్థూలమైన రాగస్వరూపానికి కొత్త దుస్తులు అలంకరిస్తాడు; తరచుగా. ఒకేఒక సంగతికి కట్టుబడి ఉంటూ దాని సునిశిత సూక్ష్మ స్వరవైవిధ్యాల్ని తాళవైవిధ్యాల్ని అన్నిటినీ పునశ్చరణచేసి వాటికి బలం చేకూరుస్తాడు. పాశ్చాత్య సంగీత రచయితల్లో బాహ్ (Bach) కు, వంద సంకీర్ణ

పద్ధతుల్లో విభిన్నతలు చూపే పునరుక్త నాదానికిగల అందమూ శక్తీ తెలుసు.

సంస్కృత సాహిత్యం 120 తాళాల్ని, అంటే కాల ప్రమాణాల్ని, వివరించింది. హైందవ సంగీతానికి సాంప్రదాయిక మూలపురుషుడయిన భరతుడు ఏట్రింతపక్షి పాటలో ముప్ఫైరెండు రకాల తాళాల్ని విడమరిచి చెప్పాడు. తాళానికి మూలం, మానవుడి ఒంటి కదలికల్లో ఉన్నది— నడకలో రెండింతలు, నిద్రలో శ్వాసించేటప్పుడు మూడింతలు— అంటే, ఊపిరి తీసుకునేటప్పుడు విడిచేటప్పటికన్న రెండింతల కాలం పడుతుంది.

భారతదేశం సనాతన కాలం నుంచీ, మానవ కంఠస్వరాన్ని పరిపూర్ణమైన ధ్వని పరికరంగా గుర్తిస్తోంది. అందువల్ల హైందవ సంగీతం, చాలావరకు మూడు స్వరస్థాయిల శ్రేణికి (మంద్ర, మధ్య, తారస్థాయిలు) పరిమితం చేసుకుంది. ఆ కారణంవల్లనే స్వరసంగతి (ఏకకాలంలో వెలువడే స్వరాల మధ్య సంబంధం) కన్న స్వరమాధుర్యానికి (అనుక్రమ స్వరాల మధ్య సంబంధానికి) ప్రాముఖ్యమివ్వడం జరిగింది.

హిందూ సంగీతం ఆత్మాశ్రయమైన, ఆధ్యాత్మికమైన, వైయక్తిక కళ ; స్వరమేళన విభవం కన్న పరమాత్మతో వైయక్తిక సామరస్యం సాధించడం దాని లక్ష్యం. భారతదేశంలో ప్రఖ్యాత గీతాలన్నీ దైవభక్తులు కూర్చినవే. సంగీత విద్వాంసుణ్ణి సంస్కృతంలో "భాగవతుడు" అంటారు ; అంటే "భగవంతుణ్ణి కీర్తించేవాడు" అని అర్థం.

సంకీర్తనలు లేదా సంగీత సభలు, యోగవిద్యకు లేదా ఆధ్యాత్మిక శిక్షణకు స్ఫూర్తిమంతమైన రూపాలు ; వీటికి గాఢమైన ఏకాగ్రతా, బీజప్రాయమైన ఆలోచనలోనూ నాదంలోనూ మనస్సును లగ్నం చెయ్యడం ఈ రెండూ అవసరమవుతాయి. మానవుడు స్వయానా 'నాదబ్రహ్మ' ('సృజనాత్మక శబ్దం') కు అభివ్యక్తి కాబట్టి, ధ్వని అతనిమీద ప్రబలమైన

సద్యఃప్రభావాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. ప్రాచ్య పాశ్చాత్యదేశాల మహనీయమైన ధార్మిక సంగీతం మానవుడికి ఆనందాన్ని ప్రసాదిస్తుంది ; అతని షట్చక్రాల్లో[1] ఒకదాన్ని అది తాత్కాలికంగా స్పందనశీలంగా జాగృతం చేస్తుంది. ఆనందభరితమైన ఆ క్షణాల్లో అతనికి, తనకు మూలమైన దివ్యస్వరూపం లీలగా స్మృతికి వస్తుంది.

పండుగ రోజున శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి రెండో అంతస్తులో జరుగుతున్న సంకీర్తనం, కింద ఆవిర్లు కక్కుతున్న గుండిగల మధ్య పని

---

1. నిగూఢమైన సుషుమ్ననాడీ కేంద్రాల్ని (చక్రాలు, సూక్ష్మరూపమైన పద్మాలు) మేల్కొల్పడమే యోగి పవిత్ర లక్ష్యం. బైబిలు కొత్త నిబంధన గ్రంథంలో "ప్రకటన" అనే అధ్యాయంలో, ఏసుప్రభువు యోహానుకూ సన్నిహితులైన ఇతర శిష్యులకూ బోధించిన ఒకానొక యోగశాస్త్రానికి ప్రతీకాత్మకమైన నిరూపణ ఉందన్న సంగతి పాశ్చాత్య భాష్యకారులు అర్థంచేసుకోలేదు. యోహాను (ప్రకటన 1 : 20) "ఏడు నక్షత్రాల మర్మం", "ఏడు సంఘాలు" పేర్కొన్నాడు ; ఈ ప్రతీకలు, మేరుదండాక్షంలో ఏడు "బోను తలుపులు"గా యోగశాస్త్ర గ్రంథాల్లో వర్ణించిన ఏడు తేజఃపద్మాల్ని సూచిస్తాయి. దైవనియోజితమైన ఈ "నిర్గమన ద్వారాల" గుండా యోగి, శాస్త్రీయమైన ధ్యానంవల్ల శరీరమనే బందిఖానా నుంచి తప్పించుకుని తిరిగి చిదాత్మగా తన నిజస్వరూపాన్ని తెలుసుకుంటాడు (అధ్యాయం 26 చూడండి).

మెదడులో "వెయ్యి రేకుల తామరపువ్వు" అని చెప్పే ఏడో కేంద్రం, అనంత చైతన్య రూపుడైన పరమాత్మ సింహాసనం. ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానానుభవ స్థితిలో యోగి, బ్రహ్మను లేదా దేవుణ్ణి పద్మజుడిగా దర్శిస్తాడు ; పద్మజుడంటే, "తామరపువ్వులో పుట్టినవాడని అర్థం."

"పద్మాసనం" అని అనడానికి కారణం, సాంప్రదాయికమైన ఆ ఆసనంలో యోగి, మేరుదండ కేంద్రం తాలూకు వివిధ వర్ణభాసితమైన పద్మాల్ని చూస్తాడు. ఒక్కొక్క పద్మానికి ఒక్కొక్క సంఖ్యలో, ప్రాణశక్తితో రూపొందిన రేకులు లేదా కిరణాలు ఉంటాయి. ఈ పద్మాల్ని చక్రాలు అని కూడా అంటారు.

చేస్తున్న వంటవాళ్ళకి కూడా ఉత్తేజం కలిగిస్తోంది. తోటి శిష్యులూ నేనూ ఆనందాతిశయంతో, చేతులతో తాళం వేస్తూ కీర్తనలు పాడాం.

పొద్దుగూకే వేళకి కొన్ని వందల మందికి కిచిడీ, కూర, పరమాన్నాలతో సంతర్పణ పూర్తిచేశాం. ముంగిట్లో ఆరుబయట జంబుఖానాలు పరిచాం; కొద్దిసేపట్లో, శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి నోటినించి వెలువడే జ్ఞానోపదేశాల్ని ప్రశాంతంగా ఆలకించడానికి, చుక్కలు మెరిసే ఆకాశం కింద అందరూ ఆసీనులయారు. ఆయన బహిరంగోపన్యాసాలు క్రియాయోగానికీ ఆత్మగౌరవం, ప్రశాంతత, దృఢనిశ్చయం, సాదా భోజనం, క్రమబద్ధమైన వ్యాయామంగల జీవితానికీ ఉన్న విలువను నొక్కి చెబుతాయి.

ఆ తరవాత శిష్యుల్లో కొందరు కొన్ని దైవస్తోత్రాలు గానం చేశారు; గాఢతత్పరత కలిగించే సంకీర్తనంతో సమావేశం సమాప్తమయింది. పది గంటలనుంచి అర్ధరాత్రి వరకూ ఆశ్రమవాసులు వంట పాత్రలన్నీ తోమి, ముంగిలి ఖాళీచేశారు. గురుదేవులు నన్ను దగ్గరికి పిలిచారు.

"ఈరోజూ, ఉత్సవసన్నాహాల్లో వారం రోజులపాటూ నువ్వు ఆనందంగా చేసిన శ్రమకు నాకు సంతోషంగా ఉంది. నువ్వు నా దగ్గర ఉండాలని ఉంది; ఈ రాత్రి నువ్వు నా పక్కలో పడుకోవచ్చు."

నాకు వస్తుందని ఎన్నడూ అనుకోని మహదవకాశమిది. మేము కొంతసేపు గాఢమైన దివ్య ప్రశాంతస్థితిలో కూర్చున్నాం. ఇక నిద్రకు ఉపక్రమిస్తూ మేము పడుకున్న సుమారు పది నిమిషాలకి గురుదేవులు లేచి మామూలు దుస్తులు వేసుకోడం ప్రారంభించారు.

"ఏమిటి గురుదేవా?" గురుదేవుల పక్కన పడుకుని నిద్రపోవడంలో గల ఆనందం, హఠాత్తుగా అవాస్తవికంగా పొడగట్టింది.

"సరైన రైలుబండి తప్పిపోయిన విద్యార్థులు కొందరు కాస్సేపట్లో ఇక్కడికి వస్తారనుకుంటాను. భోజనం సిద్ధంచేసి పెట్టుకుందాం."

"గురూజీ, అర్ధరాత్రి ఒంటిగంటకి ఎవ్వరూ రారండీ!"

"నువ్వు పడుకో; ఇంతవరకు చాలా కష్టపడి పనిచేశావు. నేను మట్టుకు వంట చెయ్యడానికి వెడుతున్నాను."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి కంఠంలో స్థిరనిశ్చయం పొడగట్టేసరికి నేను చటుక్కున పైకి గెంతి, ఆయన వెనకాలే వంటగదికి వెళ్ళాను; రోజూ వాడుకునే ఆ చిన్న వంటగది, రెండో అంతస్తులో లోపలి బాల్కనీని అనుకుని ఉంది. కాస్సేపట్లో బియ్యం, పప్పూ ఉడుకు పట్టాయి.

మా గురుదేవులు ఆప్యాయంగా చిరునవ్వు నవ్వారు. "ఈ వేళ రాత్రి నువ్వు అలసటనీ, కష్టతర కార్యభయాన్నీ జయించావు; ఇక ముందెన్నడూ వాటివల్ల నువ్వు ఇబ్బంది పడవు."

ఇలా ఆయన, యావజ్జీవిత ఆశీర్వచనాలు పలుకుతూ ఉండగానే ముంగిట్లో అడుగుల అలికిడి వినిపించింది. నేను పరిగెత్తుకుంటూ కిందికి వెళ్ళి, వచ్చిన విద్యార్థి బృందాన్ని లోపలికి ప్రవేశపెట్టాను.

"తమ్ముడూ, ఈ సమయంలో గురువుగారిని ఇబ్బంది పెట్టాలంటే మనస్సు ఎంత పీకుతోందో తెలుసా! రైలు వేళల విషయంలో మేము పొరపాటు చేశాం; కాని గురుదేవుల దర్శనం చేసుకోకుండా తిరిగి ఇంటికి వెళ్ళలేమనిపించింది," అన్నారాయన.

"మీ కోసమే చూస్తున్నారాయన; మీ కోసం వంట కూడా చేస్తున్నారు."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి స్వాగత స్వరం ఖంగున మోగింది. దిమ్మెర

పోయిన అతిథుల్ని వంటింట్లోకి తీసుకు వెళ్ళాను. మిలమిలా మెరుస్తున్న కళ్ళతో గురుదేవులు నావేపు తిరిగారు.

"ఇప్పుడు నువ్వు ఇద్దరు చెప్పినవీ త్రైపారు చేశావు కనక, మన అతిథులకి నిజంగానే బండి తప్పిపోయినందుకు తృప్తిపడుతున్నావనడంలో సందేహం లేదు!"

ఒక అరగంట తరవాత నేను, దేవుడిలాటి గురువుగారి పక్కన నిద్రపోయే భాగ్యానికి ఆనందంగా ఎదురుచూస్తూ ఆయన వెంబడే, ఆయన పడగ్గదికి వెళ్ళాను.

అధ్యాయం : 16

గ్రహాల్ని ఓడించడం

"ముకుందా, నువ్వు జ్యోతిష సంబంధమైన [గ్రహదోష నివారక మయిన] దండ కడియం ఒకటి ఎందుకు సంపాదించకూడదూ ?

"నేను సంపాదించాలా గురుదేవా ? జ్యోతిషశాస్త్రంమీద నాకు నమ్మకం లేదండి."

"నమ్మకమన్నది కాదిక్కడ ప్రశ్న : ఏ విషయాన్ని గురించి అయినా మనిషి ఏర్పరుచుకోవలసిన శాస్త్రీయ దృక్పథం, ఆ విషయం సత్యమా కాదా అన్నది. గురుత్వాకర్షణ నియమం న్యూటన్ తరవాత ఎంత సమర్థంగా పనిచేస్తోందో ఆయనకు ముందుకూడా అలాగే పని చేసింది. విశ్వనియమాలు, మానవుడి నమ్మకమనే ఒప్పుదల ఉంటేనేకాని పనిచెయ్యలేకపోయేటట్లయితే ఈ విశ్వం గందరగోళమయిపోతుంది.

"తెలిసీ తెలియని పండితమ్మన్యులు సనాతనమైన ఖగోళశాస్త్రాన్ని అప్రతిష్ఠపాలు చేశారు. జ్యోతిషశాస్త్రం, గణితశాస్త్రీయంగానూ[1] తాత్త్వి

1. సనాతన హిందూ గ్రంథాల్లో ఉన్న ఖగోళశాస్త్ర సంబంధమైన ప్రస్తావనల్ని బట్టి పండితులు, గ్రంథకర్తల కాలాన్ని నిర్ధారణ చెయ్యగలుగుతున్నారు. ఋషుల శాస్త్రీయవిజ్ఞానం ఎంతో మహత్తరమైనది. జ్యోతిష సంబంధమైన వ్రతాదికాలు జరిపేందుకు శుభలగ్నాలు నిర్ణయించడానికి వీలైన, ఔపయోగికమైన విలువగల ఖగోళశాస్త్ర పరిజ్ఞానంలో హిందువులు క్రీ. పూ. 3100 నాటికే ఎంతో అభివృద్ధి సాధించారు. ఈ సంగతి సూచించే సునిశితమైన ఖగోళశాస్త్ర విషయాలు

కంగానూ కూడా, గాఢమైన అవగాహన ఉన్నవాళ్ళు తప్ప తక్కినవాళ్ళు సరిగా గ్రహించలేనంత విశాలమయినది. అజ్ఞానులు అంతరిక్షలోకాల్ని తప్పుగా గ్రహించి, అక్కడ అక్షరాల బదులు పిచ్చిగీతల్నే చూసిన ట్లయితే, అపరిపూర్ణమయిన ఈ ప్రపంచంలో అది సహజమే ననిపిస్తుంది. అందుచేత ఇలాటి 'జ్ఞాను'లతో బాటు జ్ఞానాన్ని కూడా తీసిపారెయ్య కూడదు.

మనకు కౌషీతకి బ్రాహ్మణంలో కనిపిస్తాయి. 1934 ఫిబ్రవరినెల 'ఈస్ట్-వెస్ట్' పత్రికలో ప్రచురించిన ఒక వ్యాసంలో జ్యోతిషాన్ని గురించి లేదా వైదిక ఖగోళశాస్త్ర గ్రంథావళిగురించి ఇలా ఉంది : ''భారతదేశాన్ని ప్రాచీన దేశాలన్నిటికీ అగ్రస్థానంలో నిలిపి, విజ్ఞానాన్వేషకులకు దాన్ని పవిత్ర యాత్రాస్థలంగా చేసిన శాస్త్రీయ విజ్ఞానం దాంట్లో ఉంది. 'బ్రహ్మగుప్త' అనే పేరుతో ఖగోళశాస్త్ర గ్రంథం ఒకటి ఉంది. ఇందులో, మన సూర్యమండలంలో ఉన్న గ్రహాల సూర్యకేంద్రక చలనం, భూభ్రమణమార్గ వక్రత, భూమికున్న గోళాకృతి, చంద్రుడి పరావర్తన కాంతి, ప్రతిరోజూ భూమి తన అక్షంమీద చేసే పరిభ్రమణం, పాలపుంతలో స్థిరనక్షత్రాల ఉనికి, గురుత్వాకర్షణ నియమంవంటివే కాక, కోపర్నికస్, న్యూటన్‌ల కాలం వరకు పాశ్చాత్య ప్రపంచానికి తెలియని వైజ్ఞానిక యథార్థాల్ని ఎన్నిటినో ఈ గ్రంథంలో చర్చించడం జరిగింది.

''పాశ్చాత్య గణితశాస్త్రాభివృద్ధికి అమూల్యంగా ఉపకరించిన ''అరబ్బీ అంకెలు'' అనేవి భారతదేశం నుంచి అరబ్బుల ద్వారా యూరప్‌కు తొమ్మిదో శతాబ్దంలో వచ్చాయి. భారతదేశంలో ఈ అంకలేఖన ప్రణాళిక ప్రాచీనకాలంలోనే రూపొందింది. భారతదేశపు అపార వైజ్ఞానిక వారసత్వాన్నిగురించి మరికొంత సమాచారం ఈ కింది గ్రంథాల్లో కనిపిస్తుంది : సర్ పి. సి. రాయ్ రాసిన 'హిస్టరీ ఆఫ్ హిందూ కెమిస్ట్రీ'లో, బి. ఎన్. సీల్ రాసిన 'పాజిటివ్ సైన్సెస్ ఆఫ్ ఏన్షెంట్ హిందూస్'లో, బి. కె. సర్కార్ రాసిన 'హిందూ ఎఛీవ్‌మెంట్స్ ఇన్ ఎగ్జాక్ట్ సైన్స్'లో, ఆయనే రాసిన 'ది పాజిటివ్ బాక్ గ్రౌండ్ ఆఫ్ హిందూ సోషియాలజీ'లో, యు. సి. దత్ రాసిన 'మెటీరియా మెడికా ఆఫ్ ది హిందూస్'లోను.

"సృష్టిలో భాగాలన్నీ ఒకదానితో ఒకటి ముడిపడి ఉన్నవి; వాటి ప్రభావాల్ని పరస్పరం మార్చుకుంటూ ఉంటాయి. విశ్వానికున్న సంతులిత లయ ఈ పరస్పర ఆదానప్రదానాల్లో నెలకొని ఉంది," అంటూ మా గురుదేవులు ఇంకా ఇలా అన్నారు : "మనిషి, తన మానవ ప్రకృతినిబట్టి రెండు రకాల శక్తుల్ని ఎదుర్కోవాలి— ఒకటి, పృథివ్యాపస్తేజోవాయు రాకాశా లనే పంచభూతాల కలయికవల్ల తనలో ఏర్పడ్డ కల్లోలాలు; రెండోది, ప్రకృతిలోని బాహ్య విఘటన శక్తులు. మానవుడు తన నశ్వరత్వంతో పెనుగులాడుతూ ఉన్నంతకాలం, భూమ్యాకాశాల్లో జరిగే అసంఖ్యాకమైన పరిణామాలవల్ల ప్రభావితుడవుతూనే ఉంటాడు.

"జ్యోతిష మన్నది, గ్రహాల ఉద్దీపనలకు మనిషిలో కలిగే ప్రతిస్పందనల్ని విచారించే శాస్త్రం. నక్షత్రాలకు ఉద్దేశపూర్వకమైన మిత్రభావంకాని, శత్రుభావంకాని ఉండవు; అవి కేవలం అనుకూల, ప్రతికూల కిరణాల్ని ప్రసరిస్తూ ఉంటా యంతే. వాటంతట అవి మానవులకు మేలూ చెయ్యవు, కీడూ చెయ్యవు; కాని ప్రతి మనిషీ గతంలో తాను గతి కల్పించిన కార్యకారణ సంతులనాల బాహ్య పరిక్రియకు అవి నియమ బద్ధమైన ఒక మార్గాన్ని ఏర్పరుస్తాయి.

"ఫలానా రోజున, ఫలానా సమయంలో ఒక పసివాడు పుట్టాడంటే, ఖగోళకిరణాలు గణితశాస్త్రపరంగా అతని వైయక్తిక కర్మకు కచ్చితంగా అనుగుణమై ఉన్న సమయంలో వాడు పుట్టాడన్నమాట. అతని జాతకం, మార్చడానికి వీలులేని గతాన్నీ, సంభావ్యమైన అనాగత ఫలితాల్నీ వెల్లడించే నిరాక్షేపణీయమైన ప్రతిరూపమన్నమాట. సహజావబోధం ఉన్నవాళ్ళే జాతక చక్రాన్ని సరిగా అన్వయంచేసి చెప్పగలరు; వీళ్ళు బహుకొద్ది.

"పసివాడు పుట్టిన సమయంలో ఆకాశంలో ప్రస్ఫుటంగా ప్రక

టితమయ్యే సందేశం, విధిని– అంటే వెనకటి మంచి చెడ్డల కర్మఫలాన్ని– నొక్కి చెప్పడానికి కాదు; ప్రాపంచిక బంధంనుంచి బయటపడాలన్న ఇచ్ఛ మనిషిలో రగుల్కొల్పడానికే. తాను చేసినదాన్ని తాను పూర్చుకోనూ గలడు. అతని జీవితంలో ఇప్పుడు ఏయే ఫలితాలు కనిపిస్తున్నాయో వాటికి మూలకారకుడు అతనే కాని మరెవరూ కాదు. అతను ఏ అవరోధాన్నయినా అధిగమించగలడు; దానికి కారణాలు ఏమిటంటే, అసలు ఆ అవరోధాన్ని కల్పించుకున్నది తానే కావడం ఒకటి, గ్రహాల ఒత్తిళ్ళకు లోబడని ఆధ్యాత్మికశక్తులు అతనికి ఉండడం ఒకటి.

"జ్యోతిషంమీద మూఢభక్తి మనిషిని, యాంత్రిక మార్గదర్శకత్వంమీద గుడ్డిగా ఆధారపడే మరమనిషిగా తయారుచేస్తుంది. కాని వివేకవంతుడు తన భక్తిప్రపత్తులను సృష్టిమీదినుంచి సృష్టికర్తమీదికి మళ్ళించి తన గ్రహాల్ని ఓడిస్తాడు– అంటే తన గతాన్ని వమ్ము చేస్తాడు. పరమాత్మతో తనకుగల ఏకత్వాన్ని అతను ఎంత ఎక్కువగా గ్రహిస్తూంటే భౌతిక ప్రపంచం అతనిమీద ప్రాబల్యం వహించడం అంతగా తగ్గుతూ ఉంటుంది. ఆత్మ ఎప్పుడూ స్వేచ్ఛగా ఉండేదే; దానికి పుట్టుక లేదు; కనక చావూ లేదు. గ్రహ నక్షత్రాలు దానిమీద ఆధిపత్యం వహించలేవు.

"మనిషంటే ఆత్మ; దానికో శరీరం ఉంటుంది. అతను తానెవరో సరిగా తెలుసుకొన్నప్పుడు నిర్బంధకాల్ని అన్నిటినీ విడిచిపెట్టేస్తాడు. అతను ఆధ్యాత్మిక విస్మృతి అనే తన సాధారణస్థితిలో గందరగోళంలో పడి ఉన్నంతకాలం పరిసరనియమం తాలూకు సూక్ష్మశృంఖలాల్లో చిక్కుకొనే ఉంటాడు.

"దేవుడంటే సామరస్యం; దేవుడితో ఐక్యానుసంధానం పొందిన భక్తుడు ఏ పనీ తప్పుగా చెయ్యడు. అతని కార్యకలాపాలు జ్యోతిష

నియమానుసారంగా సరిగా, సహజంగా జరగవలసిన సమయంలోనే జరుగుతాయి. గాఢంగా ప్రార్థన, ధ్యానం చేసిన తరవాత అతనికి దివ్యచైతన్యంతో సంపర్కమేర్పడుతుంది; అంతరికమైన ఆ రక్షణశక్తిని మించిన గొప్ప శక్తి మరొకటి ఏదీ లేదు."

"అయితే, గురుదేవా, నన్ను జ్యోతిష సంబంధమైన దండకడియం వేసుకోమని ఎందుకంటున్నారు?" చాలాసేపు మౌనం వహించిన తరవాత నేను ఈ ప్రశ్న వెయ్యడానికి సాహసించాను: అంతవరకు నేను శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి గంభీరమైన వ్యాఖ్యానాన్ని ఒంటబట్టించుకోడానికి ప్రయత్నించాను; అందులో భావాలన్నీ నాకు చాలా కొత్త."

"ప్రయాణికుడు తన గమ్యం చేరుకున్నప్పుడు మాత్రమే తన మ్యాప్‌లు తీసిపారెయ్యడం సబబు. ప్రయాణంలో సదుపాయంగా ఉండే ఏ అడ్డదారివల్లనయినా, అతను లాభం పొందుతాడు. మానవుడు మాయలో ప్రవాసముండే కాలాన్ని తగ్గించడానికి సనాతన ఋషులు అనేక మార్గాలు కనిపెట్టారు. జ్ఞానసాధనంతో నేర్పుగా సర్దుబాటు చెయ్యగల కొన్నికొన్ని యాంత్రిక లక్షణాలు కర్మసూత్రంలో ఉన్నాయి.

"ఏదో ఒక విశ్వనియమోల్లంఘనవల్లనే మానవులకు కష్టాలు వస్తూంటాయి. మనిషి ఈశ్వరుడి సర్వశక్తిమత్వాన్ని నిరాదరించకుండానే ప్రకృతి నియమాల్ని పాటించాలని పవిత్రగ్రంథాలు సూచిస్తున్నాయి. 'ప్రభూ, నిన్నే నమ్ముకున్నాను. నువ్వు నాకు సహాయం చెయ్యగలవని నాకు తెలుసు; అయినా నేను చేసింది ఏ తప్పయినా సరిదిద్దుకోడానికి నేను కూడా శాయశక్తులా, ప్రయత్నం చేస్తాను,' అని చెప్పాలతను. ప్రార్థనవల్ల, సంకల్పశక్తివల్ల, ధ్యానయోగంవల్ల, సాధుసత్పురుషులతో సంప్రదింపువల్ల, జ్యోతిషసంబంధమైన కడియాలు వేసుకోడంవల్ల–

అనేక సాధనాల ద్వారా, వెనకటి తప్పులవల్ల కలిగిన దుష్ఫలితాల్ని చాలావరకు తగ్గించుకోవచ్చు; లేదా నశింపు చేసుకోవచ్చు.

"పిడుగుపాటువల్ల తగిలే అదురుదెబ్బకు తట్టుకోడానికి ఇంటికి రాగితీగ అమర్చినట్లుగానే దేహమనే దేవాలయాన్ని కూడా కొన్ని పద్ధతుల్లో కాపాడుకోవచ్చు.

"విద్యుత్, అయస్కాంత వికిరణాలు ఈ విశ్వంలో అవిచ్ఛిన్నంగా ప్రసరిస్తూ ఉన్నాయి; మనిషి శరీరానికి అవి మంచీ చెయ్యవచ్చు, చెరుపూ చెయ్యవచ్చు. అనేక యుగాల కిందట మన ఋషులు, సూక్ష్మమైన విశ్వవికిరణ ప్రభావాల దుష్ఫలితాల్ని పోగొట్టే సమస్యనుగురించి ఆలోచన చేశారు. స్వచ్ఛమైన లోహాలు గ్రహాల ప్రతికూలాకర్షణలకు శక్తిమంతమైన ప్రతిక్రియ చేసే సూక్ష్మకాంతిని విడుదల చేస్తాయని కనిపెట్టారు. కొన్ని ఓషధుల మేళనాలు కూడా సహాయకరంగా ఉంటాయని తేలింది. అన్నిటికన్న బాగా పనిచేసేవి, రెండు క్యారెట్లకు, తక్కువ బరువులేని నిఖార్సయిన రత్నాలు.

"జ్యోతిషశాస్త్రానికి వ్యవహారానుకూలంగా, దుష్ప్రభావాల్ని నిరోధించే ఉపయోగాలు ఉన్నాయి; కాని వాటినిగురించి భారతదేశానికి వెలుపల జరిగిన పరిశీలన మాత్రం చాలా తక్కువ. చాలామందికి తెలియని యథార్థం ఒకటి ఏమిటంటే, సరయిన రత్నాలు, లోహాలు, ఓషధులు, కావలసిన బరువు ఉంటేను, వాటిని ధరించినప్పుడు అవి చర్మాన్ని తాకుతూ ఉంటేను తప్ప వాటివల్ల ప్రయోజనం ఉండదు."

"గురుదేవా, నేను తప్పకుండా మీ సలహా పాటించి ఒక కడియం సంపాదిస్తాను. గ్రహాన్ని ఓడించడమన్న ఆలోచన నన్ను ముగ్ధుణ్ణి చేస్తోంది!"

"సాధారణ ప్రయోజనాలకయితే నేను, బంగారం, వెండి, రాగితో చేసిన కడియం వేసుకోమంటాను. కాని ఒక నిర్దిష్ట ప్రయోజనంకోసం నువ్వు వెండి, సీసంతో చేసింది సంపాదించాలి," అని చెప్తూ శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు జాగ్రత్తకోసం కొన్ని సూచనలు కూడా చేశారు.

"గురుదేవా, 'నిర్దిష్టప్రయోజనం' అనడంలో మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?"

"గ్రహాలు త్వరలో నీ మీద 'అమిత్ర' భావం చూపించబోతున్నాయి ముకుందా. భయపడకు; నీకు కాపుదల ఉంటుంది. సుమారు ఒక నెల్లాళ్ళలో నీ కాలేయం నిన్ను చాలా బాధపెడుతుంది. లెక్కప్రకారం ఆ జబ్బు ఆర్నెల్లపాటు ఉండాలి. కాని నువ్వు వేసుకొనే జ్యోతిష సంబంధమైన కడియం, ఆ కాలాన్ని ఇరవైనాలుగు రోజులకు తగ్గిస్తుంది."

ఆ మర్నాడు నేనొక కంసాలిని పట్టుకుని, త్వరలోనే కడియం సంపాదించి వేసేసుకున్నాను. నా ఆరోగ్యం అద్భుతంగా ఉంది; గురుదేవుల జోస్యం నా మనస్సులోంచి ఎప్పుడో తొలగిపోయింది. గురువుగారు శ్రీరాంపూర్ నుంచి కాశీ వెళ్ళారు. మా సంభాషణ జరిగిన తరవాత ముప్పై రోజులకి, నా కడుపులో కాలేయందగ్గర హఠాత్తుగా నొప్పి వచ్చింది. అప్పటినించి కొన్ని వారాలపాటు యమబాధ పడ్డాను. గురువుగారిని తొందరపెట్టడం ఇష్టంలేక, ఈ పరీక్షకు ఒంటరిగానే తట్టుకోవాలనుకున్నాను.

కానీ ఇరవైమూడు రోజుల యమయాతన నా పట్టుదలని సడలించేసింది. కాశీకి రైలెక్కాను. అక్కడ శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు అసాధారణమైన ఆప్యాయతతో నన్ను పలకరించారే కాని, ఆంతరంగికంగా నా బాధలు చెప్పుకోడానికి అవకాశం ఇవ్వలేదు. ఆనాడు కేవలం ఆయన

దర్శనం[1]కోసం చాలామంది భక్తులు వచ్చారు. జబ్బుతో బాధపడుతూ, నా సంగతి పట్టించుకునేవాళ్ళు లేక, అలా ఒక మూల కూర్చున్నాను. రాత్రి భోజనాలు అయాక కాని అతిథులు వెళ్ళలేదు. అప్పుడు మా గురుదేవులు, ఆ ఇంటికి అష్టభుజాకారంలో ఉన్న బాల్కనీలోకి రమ్మని పిలిచారు.

"నీ కాలేయం జబ్బుగురించి వచ్చి ఉంటావు." శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి చూపు నన్ను తప్పించుకుంది; ఆయన అడపాతడపా, పడుతున్న వెన్నెలకు అడ్డువస్తూ, ఇటూ అటూ పచార్లు చేస్తున్నారు. "ఏది, ఇలా చూణ్ణియ్యి; నువ్వు ఇరవై నాలుగు రోజుల్నించి బాధపడుతున్నావు కదూ?"

"ఔనండి."

"పొట్టకు సంబంధించి నేన్నీకు నేర్పిన వ్యాయామం చెయ్యి."

"నే నెంత విపరీతంగా బాధపడుతున్నానో తెలిస్తే మీరు నన్నా వ్యాయామం చెయ్యమని అనేవారు కాదు గురుదేవా!" అయినప్పటికీ ఆయన మాట మన్నించడానికి కొద్దిగా ప్రయత్నించాను.

"నొప్పి ఉందంటున్నావు నువ్వు; నీ కేమీ లేదంటున్నాను నేను. అటువంటి వైరుధ్యాలు ఎలా ఉంటాయి?" మా గురుదేవులు నావేపు గుచ్చి గుచ్చి చూశారు.

నేను అప్రతిభుణ్ణయాను; నొప్పి మాయమయేసరికి ఆనందం పట్టలేకపోయాను. కొన్ని వారాలపాటు దాదాపు కంటికి కునుకు లేకుండా చేసిన ఎడతెగని యమబాధ మటుమాయమయిందని అనుభవమయింది. అటువంటి బాధ నా కెన్నడూ రానేలేదన్నట్టుగా, ఆయన మాటలతోనే మాయమయింది.

1. ఒక సాధువును కేవలం చూసినంతమాత్రాన్నే లభించే అనుగ్రహం.

కృతజ్ఞతాబద్ధుణ్ణయి, నేను ఆయన పాదాలముందు వాలబోతున్నాను. చటుక్కున ఆయన నన్ను ఆపారు.

"మరీ పసిపిల్లాడివయిపోకు. లేచి, గంగమీద పడుతున్న వెన్నెల అందం చూసి ఆనందించు," అన్నారాయన. కాని ఆయన పక్కన నేను మౌనంగా నించుని ఉన్నప్పుడు, గురుదేవుల కళ్ళు సంతోషంతో మిలమిల్లాడాయి. నాకు స్వస్థత చేకూర్చినవాడు భగవంతుడే కాని తాము కారన్న అనుభూతి నాకు కలగాలని ఆయన ఆశిస్తున్నట్టుగా, ఆయన వైఖరినిబట్టి గ్రహించాను.

నేను నిజంగా, ఒకానొక మానవాతీత స్వరూపులతో కలిసి జీవించానన్న చిరకాలగతమైన, చిరవాంఛితమైన ఆనాటి అనుభవానికి జ్ఞాపకచిహ్నంగా నే నిప్పటికీ, సీసంతో కలిపి చేసిన ఆ వెండి కడియాన్ని ధరిస్తూనే ఉన్నాను. తరవాత కొన్ని సందర్భాల్లో నేను, రోగ విముక్తి కోసం నా స్నేహితుల్ని శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారి దగ్గరికి తీసుకు వెళ్ళినప్పుడు ఆయన, రత్నాలు ధరించమనికాని కడియం[1] వేసుకోమనికాని తప్పకుండా చెప్పేవారు; వాటిని వాడడం జ్యోతిషశాస్త్రజ్ఞానంవల్ల కలిగిన లాభమంటూ మెచ్చుకునేవారు.

జ్యోతిషశాస్త్రాన్ని గురించి నాకు చిన్నప్పటినించీ వ్యతిరేకాభిప్రాయం ఉండేది. దానికి కారణం కొంతవరకు, చాలామంది దాన్ని గుడ్డిగా అనుసరిస్తున్నారన్న సంగతి నేను గమనించడం ఒకటి; "నువ్వు మూడుసార్లు పెళ్ళి చేసుకుంటావు; రెండుసార్లు భార్యను పోగొట్టుకుంటావు," అంటూ మా ఇంటి సిద్ధాంతిగారు జోస్యం చెప్పడం ఒకటి. వివాహత్రయానికి బలి కాబోయే మేకలా బాధపడుతూ ఈ విషయాన్ని గురించి నేను తీవ్రంగా ఆలోచించాను.

1. అధ్యాయం: 25 చివరి అధోజ్ఞాపిక చూడండి.

"నీ రాత ఎలా ఉంటే అలా జరుగుతుందని సరిపెట్టుకోడం మంచిది," అని వ్యాఖ్యానించాడు మా అనంతు అన్నయ్య. "నువ్వు చిన్నతనంలో మూడుసార్లు ఇల్లు విడిచి హిమాలయాలవేపు పారిపోతావనీ కాని బలవంతంమీద నిన్ను తిరిగి తీసుకొస్తారనీ నీ జాతకంలో రాసి ఉంది. సరిగా అలాగే జరిగింది. నీ పెళ్ళి విషయంలో చెప్పిన జోస్యం కూడా అలాగే నిజమయి తీరుతుంది," అన్నాడు.

ఈ జోస్యం పూర్తిగా అబద్ధమని ఒకనాటి రాత్రి నాకు స్పష్టంగా అంతఃస్ఫురణ కలిగింది. నా జాతకం రాసిన కాగితంచుట్టను కాల్చేసి, దాని బూడిద ఎత్తి ఒక కాగితం సంచీలో పోసి, దానిమీద ఇలా రాశాను: "పూర్వకర్మ బీజాల్ని దివ్యజ్ఞానాగ్నిలో కాలిస్తే కనక అవి మళ్ళీ మొలకెత్తలేవు." ఆ సంచీ, స్పష్టంగా కంటబడేచోట పెట్టాను. అనంతుడు వెంటనే నా ప్రతిఘటన వ్యాఖ్యను చదివాడు.

"నువ్వు జాతకం కాయితాన్ని కాల్చినంత సులువుగా సత్యాన్ని నాశనం చెయ్యలేవు," అంటూ వెటకారంగా నవ్వాడు మా అన్నయ్య.

నేను పెద్దవాణ్ణి కాకముందు, మా వాళ్ళు నాకు పెళ్ళి చెయ్యడానికి మూడుసార్లు ప్రయత్నంచెయ్యడం యథార్థమే. దేవుడిమీద నాకున్న ప్రేమ, గతాన్ని బట్టి జ్యోతిషం ఇచ్చే ప్రోత్సాహంకన్న చాలా ఎక్కువన్న సంగతి తెలిసి నేను, ప్రతిసారీ వాళ్ళ పథకాలకు[1] లోబడకుండా తప్పుకున్నాను.

1. మావాళ్ళు నా కిచ్చి పెళ్ళిచెయ్యాలని చూసిన పెళ్ళికూతుళ్ళలో ఒక మ్మాయికి, ఆ తరవాత మా పినతండ్రిగారి అబ్బాయితో పెళ్ళి అయింది. అతని పేరు ప్రభాస్‌చంద్ర ఘోష్.

శ్రీ ఘోష్ యోగదా సత్సంగ సొసైటీ ఆఫ్ ఇండియాకు ఉపాధ్యక్షులుగా సేవచేస్తూ 1975 జనవరి 24 న కన్ను మూశారు (ప్రచురణకర్త గమనిక).

"మానవుడి ఆత్మసాక్షాత్కారం ఎంత ఎక్కువ గాఢమైతే అంత ఎక్కువగా అతడు తన సూక్ష్మ ఆధ్యాత్మిక స్పందనలతో విశ్వాన్నంతనీ ప్రభావితం చేస్తాడు; తాను మాత్రం దృగ్విషయిక చాంచల్యానికి అంత తక్కువగా ప్రభావితుడవుతాడు." గురుదేవులు చెప్పిన ఈ మాటలు తరచుగా జ్ఞప్తికి వస్తూ నాకు ఉత్తేజం కలిగిస్తూ ఉంటాయి.

అప్పుడప్పుడు నేను, గ్రహస్థితుల్ని బట్టి నా జీవితంలో అత్యంత దుష్కాలాలేవో గ్రహించి చెప్పమని జ్యోతిష్కుల్ని అడుగుతూండేవాణ్ణి. అయినా ఆ కాలాల్లో నేను ఏ పని తలపెట్టినప్పటికీ దాన్ని నెరవేరుస్తూ ఉండేవాణ్ణి. అటువంటి సమయాల్లో అసాధారణమైన కష్టాల్ని ఎదుర్కోంటేనే కాని, ఆ తరవాత విజయం సిద్ధించేదికాదన్నమాట నిజం. కాని నా ప్రగాఢవిశ్వాసం సమర్థనీయమైనదేనని ఎప్పుడూ రుజువవుతూ ఉండేది: దైవరక్షణమీద విశ్వాసం, మానవుడికి దేవుడిచ్చిన సంకల్పబలాన్ని సరిగా ఉపయోగించుకోడం అన్నవి రెండూ గ్రహస్థితుల ప్రభావాలకన్న ఎక్కువ బలిష్ఠమైనవి.

ఒకడి జననకాలంలో ఉన్న గ్రహస్థితికి అర్థం, మానవుడు తన గతం చేతిలో కీలుబొమ్మ అని కాదని నేను తెలుసుకున్నాను. నిజానికదిఅతడు గర్వించదగ్గ సాధనం; మానవుడు ప్రతి ఒక్క బంధాన్నీ తెంచుకొని స్వేచ్ఛ పొందాలన్న సంకల్పం అతనిలో రగుల్కొల్పడమే దాని ఉద్దేశం. భగవంతుడు ప్రతి మనిషినీ ఆత్మగా సృష్టించాడు; ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వం ప్రసాదించాడు. కాబట్టి స్తంభంగానో పరాన్నభుక్కుగానో తాత్కాలిక పాత్ర నిర్వహిస్తున్నప్పటికీ విశ్వవ్యవస్థ కది ఆవశ్యకమైనది. అతడు సంకల్పించినట్లయితే వెంటనే అంతిమ స్వేచ్ఛ సంపాదించగలడు; ఇది ఆంతరిక విజయాలమీదనే కాని బాహ్య విజయాలమీద ఆధారపడదు.

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు ఇప్పటి యుగానికి[1] 24,000 సంవత్సరాల అయనచక్రాన్ని అన్వయింపజేసే గణితశాస్త్ర విధానాన్ని కనిపెట్టారు. ఈ చక్రాన్ని రెండుగా విభజించి ఒకటి ఆరోహణ చాపంగాను, రెండోది అవరోహణ చాపంగాను పేర్కొన్నారు. ఒక్కొక్క చాపం కాలపరిమితి 12,000 సంవత్సరాలు. ప్రతి చాపంలోనూ 'కలి, ద్వాపర, త్రేతా, సత్య' యుగాలనే నాలుగు యుగా లుంటాయి. ఈ నాలుగు యుగాల్ని గ్రీకుల మతానుసారంగా లోహ, కాంస్య, రజత, స్వర్ణయుగాలని అంటారు.

మా గురుదేవులు రకరకాల లెక్కలు కట్టి, ఆరోహణచాపంలోని కడపటి 'కలియుగం' అంటే లోహయుగం, క్రీ. శ. 500 ప్రాంతంలో మొదలయిందని నిర్ధారణ చేశారు. 1200 సంవత్సరాల కాలపరిమితిగల ఈ లోహయుగం, భౌతికవాద ప్రధానమైన కాలం. ఇది క్రీ. శ. 1700 ప్రాంతంలో ముగిసింది. ఆ సంవత్సరం 'ద్వాపరయుగం' ఆరంభమయింది. దీని కాలపరిమితి 2,400 సంవత్సరాలు. ఈ యుగం విద్యుచ్ఛక్తి, అణుశక్తుల వికాసానికీ టెలిగ్రాఫ్, రేడియో, విమానాలవంటి దేశవ్యవధానాన్ని హరింపజేసే యంత్రాలకూ ప్రాముఖ్యం వహించే యుగం.

3,600 సంవత్సరాల కాలంగల 'త్రేతాయుగం' క్రీ.శ. 4,100 లో మొదలవుతుంది. టెలిపతీ (మానసిక ప్రసారం) ప్రసారాలగురించి, కాలవ్యవధానాన్ని హరింపజేసే ఇతర సాధనాలగురించి జనసామాన్యానికి తెలిసి ఉండడం ఈ యుగ లక్షణం. ఆరోహణచాపంలో కడపటి యుగమైన 'సత్యయుగం' కాలపరిమితి 4,800 సంవత్సరాలు. ఈ యుగంలో

1. ఈ అయన చక్రాల్నిగురించి శ్రీ యుక్తేశ్వరస్వామివారు 'కైవల్య దర్శనం' (ది హోలీ సైన్స్) అనే పుస్తకంలో వివరించడం జరిగింది (యోగదా సత్సంగ సొసైటీ ఆఫ్ ఇండియా, 21, యు. ఎన్. ముఖర్జీరోడ్డు, దక్షిణేశ్వరం, పశ్చిమబెంగాలు, భారతదేశం).

మానవమేధ సర్వోత్కృష్టంగా వికాసం చెందుతుంది, మానవుడు దైవనిర్ణీత పథకానికి అనుకూలంగా పనిచేస్తాడు.

ప్రపంచానికి అప్పుడు, 4800 సంవత్సరాల అవరోహణ స్వర్ణయుగంతో ఆరంభమయే 12,000సంవత్సరాల అవరోహణచాపం మొదలవుతుంది (క్రీ. శ. 12,500); క్రమేణ మానవుడు అజ్ఞానంలోకి దిగజారిపోతాడు. ఈ కాల చక్రభ్రమణాలు, దృగ్గోచర విశ్వం తాలూకు వైషమ్య సాపేక్షతారూపకమైన 'మాయ' ప్రదర్శించే శాశ్వత ఆవృత్తులు.[1] మాన

1. ఇప్పటి ప్రపంచం ఆయుర్దాయం, శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు చెప్పిన 24,000 సంవత్సరాల అయనచక్రం కన్న చాలా దీర్ఘమైన విశ్వచక్రంలోని కలియుగంలో ఒక అంతర్భాగంగా హిందువుల శాస్త్రగ్రంథాలు నిర్ణయించాయి. ఈ గ్రంథాల్లో చెప్పిన విశ్వచక్రం కాలవిస్తృతి 430,05,60,000 సంవత్సరాలు. ఇది ఒక సృష్టికల్పంగా లెక్కకు వస్తుంది; అంటే సృష్టికి ఒక దినం. ఇది ఇప్పటిరూపంలో మన గ్రహమండలానికి నిర్ధారణచేసిన ఆయుఃప్రమాణ మన్నమాట. ఋషులు ఇచ్చిన ఇంత పెద్దసంఖ్య సౌరసంవత్సరం పొడుగుకూ 'పై' (అంటే, ఒక వృత్తం చుట్టుకొలతకూ వ్యాసానికీ ఉండే అనుపాతం; 3.1416) గుణిజానికీ ఉన్న సంబంధం మీద ఆధారపడి ఉంది.

ప్రాచీన ద్రష్టల దృష్టిలో అఖండ బ్రహ్మాండం ఆయుర్దాయం 314,15900,00,00,000 సౌరసంవత్సరాలు; అంటే "ఒక బ్రహ్మయుగం"

హిందూ పవిత్ర గ్రంథాల్లో, మనం నివసించే భూమిలాంటి గ్రహం లయం కావడానికి కారణాలు రెండు చెప్పారు: లోకంలో ఉండేవాళ్ళు మొత్తమంతా పూర్తిగా మంచివాళ్ళయినా అయిపోవడం, లేదా పూర్తిగా చెడ్డవాళ్ళయినా అయిపోవడం. ఈ రెండింటిలో ఏ ఒక్కదానివల్లనయినా ప్రళయం సంభవించవచ్చునన్నారు. ఈ విధంగా లోకమానసం ఒకానొక శక్తిని ఉద్భూతం చేస్తుంది; ఆ శక్తి, భూమ్యాకారంలో సంఘటితమై ఉన్న బంధితాణువుల్ని విడుదలచేస్తుంది.

ఇదుగో, ప్రపంచ ప్రళయం రాబోతోందంటూ అప్పుడప్పుడు భయంకరమైన ప్రకటనలు ప్రచురిస్తూ ఉంటారు. అయినప్పటికీ గ్రహచక్రభ్రమణాలు ఒక

పుల్లో, సృష్టికర్తతో తమకున్న విడదీయరాని దివ్య ఏకత్వాన్ని గురించిన స్పృహ పెరిగినకొద్దీ, వాళ్ళలో ఒకరి తరవాత ఒకరు మాయాద్వంద్వం నుంచి విముక్తి పొందుతారు.

గురుదేవులు, జ్యోతిషశాస్త్రవిషయంలోనే కాక, ప్రపంచ ధార్మిక గ్రంథాల విషయంలో కూడా నా అవగాహనను విస్తృతం చేశారు. పవిత్ర గ్రంథాల్ని ఆయన, మనస్సనే నిర్మల ఫలకం మీద పెట్టి, సహజావబోధ యుక్తమైన తర్కమనే శస్త్రంతో విశ్లేషిస్తూ ఉండేవారు; ప్రవక్తలు మౌలికంగా వ్యక్తంచేసిన సత్యాల్లోంచి పండితుల దోషాల్ని ప్రక్షిప్తాల్ని ఏరేస్తూ ఉండేవారు.

"చూపును ముక్కుకొన మీద నిలపాలి." భగవద్గీతలో ఉన్న ఒక శ్లోకానికి[1] తప్పుడు వ్యాఖ్యానమిది. ప్రాచ్య పండితులూ పాశ్చాత్య అనువాదకులూ చాలామంది దీన్ని అంగీకరించారు. గురుదేవులు దీన్ని వేళాకోళంగా విమర్శిస్తూ ఉండేవారు.

"యోగి అనుసరించే మార్గమే వింత మార్గం. దానికి తోడు అతన్ని మెల్లకన్ను తెప్పించుకోమని కూడా సలహా ఇవ్వడమెందుకు?" అనేవారు. 'నాసికాగ్రం' అన్న దానికి సరయిన అర్థం, 'ముక్కుకు మూలమైన స్థానం' అనే కాని 'ముక్కుకొన' అని కాదు. కనుబొమల మధ్య ఆధ్యాత్మిక దృష్టికి స్థానమైన చోట ముక్కు మొదలవుతుంది."[2]

క్రమబద్ధమైన దివ్య ప్రణాళిక ప్రకారం కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. భూప్రళయమేదీ కనుచూపుమేరలో లేదు; ప్రస్తుత రూపంలో మన గ్రహానికి ఇంకా అనేకమైన ఆరోహణ, అవరోహణ అయనచక్రాలు గడవవలసి ఉన్నాయి.

1. అధ్యాయం 4 : 13.

2. "ఒంటికి వెలుతురు కన్ను: కనక నీది ఒక్కటే కన్నయితే నీ ఒళ్ళంతా వెలుతురుతో నిండినదే అవుతుంది; కాని నీ కన్ను చెడుపయితే నీ ఒళ్ళు

సాంఖ్యయోగం[1]లో ఒక సూత్రంలో ఇలా ఉంది: "ఈశ్వరాసిద్ధేః"[2] ("సృష్టికి అధినేత, అనుమాన ప్రమాణంచేత కనుక్కోడానికి వీలయినవాడు కాడు!" లేదా "ఈశ్వరుణ్ణి నిరూపించడానికి ప్రమాణం లేదు"). ముఖ్యంగా ఈ సూత్రం మీద ఆధారపడి చాలామంది విద్వాంసులు, దర్శన శాస్త్రాన్నంతనీ నాస్తికవాదం అనేస్తున్నారు.

"ఈ శ్లోకంలో నాస్తికగుణం లేదు," అని వివరించారు శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు. "అందులో సూచించేదల్లా, తుదినిర్ణయాలన్నిటికీ ఇంద్రియ జ్ఞానం మీదే ఆధారపడి ఉండే అజ్ఞానికి, ఈశ్వరుణ్ణి నిరూపించే ప్రమాణం అజ్ఞాతంగానే ఉంటుందని; కాబట్టి దానికి అస్తిత్వంలేదని. ధ్యానోత్పన్నమైన అచంచల అంతర్దృష్టిగల నిజమైన సాంఖ్య దర్శనానుయాయులు, ఈశ్వరుడు ఉన్నాడనీ, తెలుసుకోడానికి వీలయినవాడనీ కూడా గ్రహిస్తారు."

మా గురుదేవులు క్రైస్తవుల బైబిలును చక్కని స్పష్టతతో వ్యాఖ్యానించేవారు. బైబిలులోని అమృతతత్త్వాన్ని దర్శించగలగడం, "స్వర్గం, భూమి గతించిపోతాయి కాని నా మాటలు మట్టుకు గతించిపోవు"[3] అంటూ ముందెవ్వరూ పలకనంత నిష్కర్షగా, అత్యంత హర్షదాయకంగా క్రీస్తు చేసిన ప్రవచనంలోని సత్యాన్ని అవగాహనచేసుకోడం నేను నేర్చుకున్నది, క్రైస్తవమత సభ్యత్వంతో ప్రమేయంలేని మా హైందవ గురుదేవుల దగ్గిర.

కూడా అంతా చీకటితో నిండి ఉంటుంది. కనక నీలో ఉన్న వెలుతురు చీకటి అయిపోకుండా చూసుకో."–లూకా 11 : 34-35.

1. హిందూ తత్త్వశాస్త్రంలోని షడ్దర్శనాల్లో ఒకటి. ప్రకృతితో మొదలుకొని పురుషుడి (ఆత్మ) వరకు ఉండే ఇరవైఐదు తత్త్వాల పరిజ్ఞానం ద్వారా విముక్తి పొందవచ్చునని సాంఖ్యం ప్రబోధిస్తుంది.

2. సాంఖ్యదర్శన సూత్రాలు, 1 : 92.

3. మత్తయి 24 : 35.

భారతదేశపు మహాగురువులు, క్రీస్తుకు ఉత్తేజం కలిగించిన దివ్యాదర్శాల్నే అనుసరించి తమ జీవితాల్ని మలుచుకున్నారు: ఈ మహాపురుషులు, ఆయన తనవాళ్ళుగా చాటుకొన్న ఆత్మబంధువులు: "స్వర్గంలో ఉన్న నా తండ్రి ఇచ్ఛను అనుసరించే ప్రతివ్యక్తీ నాకు సోదరుడు, సోదరి, తల్లి."[1] క్రీస్తు ఇంకా ఇలా అన్నాడు: "నా మాట ననుసరించి మీరు ముందుకు సాగితేనే మీరు నిజంగా నాకు శిష్యులు; అప్పుడు మీకు సత్యం అవగతమవుతుంది; ఆ సత్యం మీకు విముక్తి కలిగిస్తుంది."[2] అందాకా స్వేచ్ఛాజీవులయి, తమకు తామే ప్రభువులయి ఏకైక జగత్పితనుగురించి ముక్తిదాయకమైన జ్ఞానాన్ని ఆర్జించుకొన్న, క్రీస్తువంటి, భారతీయ యోగిపుంగవులు అమరబంధుకోటిలో అంతర్భాగమే:

"ఆదాము, అవ్వల కథ నాకు కొరుకుడు పడకుండా ఉందండి!" అన్నా నొక రోజున. వ్యంగ్యాత్మక కథలతో సతమతమవుతున్న తొలి కాలంలో కొంత ఉద్రేకంతోనే అన్నాను. "నేరం చేసిన జంటనే కాకుండా అప్పటికింకా పుట్టని ముందుతరాల అమాయకుల్ని కూడా ఎందుకు శిక్షించాడు దేవుడు?"

గురుదేవులకు నా అజ్ఞానంకంటె కూడా నా మాటల్లో తీవ్రతకే నవ్వు వచ్చింది. "సృష్టిప్రకరణం (జెనిసిస్) చాలా గహనమైన ప్రతీకలతో కూడి ఉన్నది. కేవలం శబ్దార్థ వివరణవల్ల అవగాహన కాదు," అని

1. మత్తయి 12: 50.

2. యోహాను 8: 31-32. సెంట్ జాన్ ఇలా ధ్రువపరిచాడు: "తనను స్వీకరించిన వాళ్ళందరికీ ఆయన, దేవుడి కుమాళ్ళు కాగల శక్తి ఇచ్చాడు; తన పేరు మీద విశ్వాసముంచినవాళ్ళకి సైతం ఇచ్చాడు (సర్వవ్యాపక కూటస్థ చైతన్యంలో స్థిరపడ్డవాళ్ళకి సైతం ఇచ్చాడు)." -యోహాను 1: 12.

వివరించారు. "దాంట్లో చెప్పిన 'జీవనవృక్షం' మానవదేహం. వెన్నుబాము, తలకిందులుగా ఉండే చెట్టులాంటిది. మనిషి తలవెంట్రుకలు దానికి వేళ్ళు; అంతర్వాహక బహిర్వాహక నాడులు దానికి కొమ్మలు. నాడీమండలమనే వృక్షానికి మనం అనుభవించి ఆనందించదగ్గ ఫలాలు చాలా కాస్తాయి. శబ్ద స్పర్శరూప రసగంధాలనే ఇంద్రియ జ్ఞానాలే ఆ ఫలాలు. మనిషి వీటిని హక్కుభుక్తం చేసుకోవచ్చు. కాని అతనికి, దేహోద్యానం 'మధ్యలో' ఉన్న 'ఆపిల్' పండు, అంటే లైంగికానుభవం, నిషిద్ధం.[1]

"అందులో చెప్పిన 'సర్పం', లైంగికనాడుల్ని ఉద్రేకపరిచే కుండలినీశక్తిని, సూచిస్తుంది. 'ఆదాము' వివేకానికి సంకేతం; 'అవ్వ' అనుభూతికి సంకేతం. ఏ మనిషిలోనయినా భావోద్రేకాన్ని అంటే స్త్రైణ స్పృహను, కామవాంఛ లోబరుచుకున్నట్లయితే అతని వివేకం, అంటే ఆదాము నశించక తప్పదు.[2]

"దేవుడు తన సంకల్పబలంతో స్త్రీ పురుష శరీరాల్ని రూపొందించి మానవజాతిని సృష్టించాడు. ఈ కొత్తజాతికి ఆయన, తన మాదిరి 'నిష్కళంక' రీతిలో, లేదా దివ్యరీతిలో పిల్లల్ని సృష్టించే శక్తి ప్రసాదించాడు.[3] అంతవరకు వ్యష్టిగా పరమాత్మ ఆవిర్భావం సహజాతబద్ధమై,

1. "మనం తోటలో ఉన్న చెట్ల పండ్లు తినవచ్చు; కాని తోట మధ్యలో ఉన్న చెట్టు పండుమాత్రం మీరు తినగూడదనీ, మీలో ఏ ఒక్కరూ కూడా దాన్ని ముట్టుకోగూడదనీ లేకపోతే చనిపోతారనీ దేవుడు చెప్పాడు." -జెనిసిస్ 3: 2-3.

2. "నాకు తోడుగా ఉండడానికి నువ్విచ్చిన ఆడది ఆ చెట్టుపండు నాకు ఇచ్చింది; నేను తిన్నాను. ఆ పాము నన్ను మభ్యపెట్టింది; నేను తిన్నాను అందా ఆడది." -జెనిసిస్ 3: 12-13.

3. ఆ ప్రకారంగా దేవుడు మనిషిని తనకు ప్రతిరూపంగా సృష్టించాడు; దేవుడి రూపంలోనే అతన్ని సృష్టించాడు; స్త్రీపురుషుల్ని సృష్టించాడు. దేవుడు

సంపూర్ణ తార్కిక వివేకశక్తులు లేని జంతువులకే పరిమితమై ఉంది. అందువల్ల భగవంతుడు మొట్టమొదటి మానవశరీరాల్ని సృష్టించి, వాటికి సాంకేతికంగా ఆదాము, అవ్వ (ఏడమ్ అండ్ ఈవ్) అని పేర్లు పెట్టాడు. ఊర్ధ్వగతిలో లాభకరమైన పరిణామం కోసం రెండు జంతువుల ఆత్మల్ని లేదా దివ్యసారాన్ని వాళ్ళలోకి ప్రవేశపెట్టాడు.[1]

ఆదాములో, అంటే పురుషుడిలో, వివేకం ప్రాధాన్యం వహించింది. అవ్వలో, అంటే స్త్రీలో, అనుభూతి ప్రాధాన్యం వహించింది. ఆ ప్రకారంగా భౌతిక లోకాలకు ఆధారభూతమై ద్వంద్వం లేదా ధ్రువత్వం అభివ్యక్తమయింది. పశుప్రవృత్తిపరమైన కుండలినీశక్తి మానవ మనస్సును ఏమార్చనంతకాలం వివేకం, అనుభూతి పరస్పర సహకారంతో ఆనంద స్వర్గధామంలో విహరిస్తాయి.

"కనక, మానవ శరీరం, కేవలం జంతువులనుంచి పరిణామ ఫలితంగా ఏర్పడ్డది కాదు ; దేవుడి విశిష్ట సృష్టిద్వారా ఉత్పన్నమయినది. జంతురూపాలు సంపూర్ణ దివ్యత్వాన్ని వ్యక్తం చెయ్యలేనంత స్థూలమైనవి. మూలపురుషుడికీ మూలస్త్రీకీ అత్యద్భుతమైన మానసిక శక్తి– అంటే మెదడులో సర్వజ్ఞతా శక్తిసంపన్నమైన 'సహస్రారకమలం', వెన్నులో సున్నితంగా జాగృతమైన షట్చక్రాలు-విశిష్టంగా ప్రసాదించడం జరిగింది.

"తొలుత సృష్టించిన జంటలో నెలకొన్న దేవుడు, లేదా దివ్యచేతన,

వాళ్ళని దీవించాడు ; వాళ్ళతో ఇలా చెప్పాడు : ఫలవంతులై వంశాభివృద్ధి చెయ్యండి. భూమిని సుసంపన్నం చెయ్యండి ; దాన్ని లోబరుచుకోండి.''-జెనిసిస్ 1 : 27-28.

1. ''దేవుడు నేలమీది మట్టితో మనిషిని తయారుచేశాడు ; అతని ముక్కు రంధ్రాల్లోకి ఊపిరి ఊదాడు ; అప్పుడు మనిషి జీవించే ఆత్మ అయాడు.'' -జెనిసిస్ 2 : 7.

మానవ ఇంద్రియానుభూతు లన్నిటినీ అనుభవించమని చెప్పడం జరిగింది– ఒక్క కామవాసనల్ని తప్ప.[1] వంశవృద్ధికోసం మానవుల్ని హీనస్థాయి జంతుపద్ధతికి బందీని చేసే జననేంద్రియాల ఉపయోగాన్ని తొలగించడానికే వీటిని నిషేధించడం జరిగింది. అవచేతన మనస్సులో పశుప్రవృత్తి సంబంధమైన వాసనలు మళ్ళీ తలఎత్తకుండా చెయ్యడంకోసం దేవుడు చేసిన హెచ్చరికను మనిషి చెవిని పెట్టలేదు. ఆదాము, అవ్వ సంతానోత్పత్తి కోసం జంతు సహజమైన మార్గాన్ని అనుసరించి, పరిపూర్ణ మూల మానవుడికి సహజమైన స్వర్గానందస్థితినుంచి పతనమయారు. ''తాము నగ్నంగా ఉన్నామని తెలిసి''నప్పుడు, దేవుడు హెచ్చరించినట్టుగానే, వాళ్ళలో అమరత్వబోధ నశించింది. శారీరకమైన పుట్టుక తరవాత శారీరకమైన గిట్టుక రావాలన్న భౌతికశాస్త్ర నియమానికి వాళ్ళు బానిస లయిపోయారు.

''అవ్వకు 'సర్పం' ఇవ్వజూపిన 'మంచి-చెడ్డ'ల జ్ఞానం మాయలో మర్త్యులు అనుభవించి తీరవలసిన ద్వంద్వ భావాత్మకమైన, లేదా పరస్పర విరుద్ధమైన అనుభవాల్ని సూచిస్తుంది. మానవుడు, స్త్రీపురుష చైతన్యమనే అనుభూతి వివేకాల్ని దుర్వినియోగం చేసినందువల్ల భ్రాంతిలో పడి, దివ్య స్వయంసమృద్ధి అనే స్వర్గవాటికలోకి ప్రవేశించే హక్కు కోల్పోయాడు.[2] తన 'తల్లిదండ్రుల్ని', అంటే ద్వంద్వప్రకృతిని ఏకీకృత

1. ''అప్పుడు సర్పం (లైంగిక శక్తి), భూమి మీదున్న జంతువులన్నిటికన్న (శరీరంలోని ఇంద్రియాలన్నిటికన్న) చాలా సూక్ష్మంగా (చతురంగా, ధూర్తంగా) తయారయింది.'' -జెనిసిస్ 3 : 1.

2. ప్రభువైన దేవుడు ఈడెన్‌లో తూర్పువైపున ఒక తోట పెంచాడు. తాను రూపొందించిన మానవుణ్ణి అక్కడ ఉంచాడు.'' -జెనిసిస్ 2-8. ''అందువల్ల ప్రభువైన దేవుడు, ఏ నేలమీది మట్టితో అతన్ని చేశాడో ఆ నేలనే తవ్వుకోమని వెంటనే అతన్ని ఈడెన్ తోటలోంచి పంపేశాడు.'' -జెనిసిస్ 3 : 23.

సామరస్యానికి, అంటే ఈడెన్ వాటికకు, చేర్చి అక్కడ పునఃప్రతిష్ఠ చెయ్యవలసిన వ్యక్తిగతమైన బాధ్యత ప్రతి మానవుడి మీదా ఉంది."

శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు తమ ప్రసంగాన్ని ముగించగానే నేను, జెనిసిస్ గ్రంథం పుటలవేపు కొత్త గౌరవంతో చూశాను.

"పూజ్య గురుదేవా, ఆదాము అవ్వల సంతానంగా వారిపట్ల నెర వేర్చవలసిన సముచితమైన కర్తవ్యం నా హృదయంలో ఇప్పుడు మొట్ట మొదటిసారిగా స్పందిస్తోంది."[1]

దేవుడు మొదట సృష్టించిన దివ్యమానవుడికి అతని నుదుటిమీది (తూర్పువైపు) సర్వశక్తిమంతమైన ఒంటికంటిలోనే అతని చైతన్యం కేంద్రీకృతమై ఉండేది. మనిషి తన భౌతిక ప్రకృతి అనే "నేలను తవ్వడం" మొదలు పెట్టినప్పుడు, ఆ బిందువు మీద కేంద్రీకృతమైన అతని సర్వసృజనాత్మక శక్తులు విచ్ఛిన్నమయాయి.

1. హిందువుల "ఆదాము-అవ్వల" కథ శ్రీ మద్భాగవతమనే సనాతన పురాణ గ్రంథంలో వర్ణించడం జరిగింది. మొట్టమొదటి పురుషుణ్ణీ స్త్రీనీ (భౌతిక రూపంలో ఉండడం వల్ల) స్వాయంభువ మనువు ("సృష్టికర్తలోంచి పుట్టిన మనిషి") అనీ, అతని భార్య శతరూప అనీ పిలిచేవారు.

వారి సంతానం ఐదుగురికీ ప్రజాపతులతో (స్థూల శరీరరూప ధారణకు సమర్థులైన పూర్ణజీవులు) అంతర్వివాహం జరిగింది. ఈ ప్రథమ దివ్య కుటుం బాల నుంచి మానవజాతి ఉద్భవించింది.

క్రైస్తవ పవిత్ర గ్రంథాల్ని అత్యంత గాఢమైన ఆధ్యాత్మిక అంతర్దృష్టితో శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు వ్యాఖ్యానించినట్టుగా, ప్రాచ్యదేశాల్లోకాని పాశ్చాత్యదేశాల్లో కాని మరొకరు వ్యాఖ్యానించినట్టుగా నే నెన్నడూ వినలేదు. " 'నేనే మార్గం, నేనే సత్యం, నేనే జీవం : నా ద్వారానే తప్ప మరొక విధంగా ఎవ్వడూ తండ్రి దగ్గరికి చేరడు.' (యోహాను 14 : 6) వంటి వాక్యాల్లో క్రీస్తు చెప్పిన మాటలకు దైవ శాస్త్రజ్ఞులు తప్పుడు వ్యాఖ్యానాలు చేశారు," అని చెప్పారు మా గురుదేవులు. "తా నొక్కడే దేవుడి కుమారుడన్న అభిప్రాయం క్రీస్తుకు ఎన్నడూ లేదు ;

కాని మానవుడు ఎవడైనా సరే మొట్టమొదట 'కుమార' తత్త్వంగా రూపుగట్టక పోతే, అంటే సృష్టిలో కార్యప్రేరకమైన కూటస్థ చైతన్యంగా రూపుదాల్చకపోతే, నిర్గుణ పరబ్రహ్మను, అంటే సృష్టికి 'అతీతంగా' ఉన్న పరమపితను చేరుకో లేడు. కూటస్థ చైతన్యంతో సంపూర్ణ ఏకీభావం సాధించిన ఏసు, అంతకు చాలా కాలం క్రితమే అతని అహంభావం కరిగిపోయినందువల్ల, ఆ చైతన్యంతో తాదాత్మ్యం చెందాడు."

"దేవుడు...ఏసుక్రీస్తు ద్వారా సమస్త వస్తువులూ సృష్టించాడు" (ఎఫేసియన్స్ 3 : 9) అని పాల్ రాసినప్పుడూ, "అబ్రహాం కన్న ముందు కూడా నే నున్నాను" (యోహాను 8 : 58) అని ఏసుక్రీస్తు అన్నప్పుడూ, ఆ మాటల్లో సారాంశం, వ్యక్తిత్వలయమే.

కర్మ సిద్ధాంతాన్ని గురించి, దానికి పర్యవసానమైన పునర్జన్మ సిద్ధాంతాన్ని గుర్తించి అవగాహన బైబిలులో అనేక సందర్భాల్లో కనబరచడం జరిగింది ; ఉదా ; "ఒకడి నెత్తురు పారించినవాడు, ఆ మనిషివల్లనే తన నెత్తురు ఓడుస్తాడు" (జెనిసిస్ 9 : 6) ప్రతి హంతకుడూ "మనిషివల్లనే" తను చావాలంటే, ఈ ప్రతి క్రియా ప్రక్రియకు సహజంగా, అనేక సందర్భాల్లో, ఒక జీవితంకన్న ఎక్కువ కాలం అవసరం. ఈ కాలపు పోలీసువాళ్ళు అంత చురుకుగా లేరు !

క్రైస్తవ జ్ఞేయవాదులూ (నాస్టిక్స్), క్లిమెంట్ ఆఫ్ అలెగ్జాండ్రియా, సుప్రసిద్ధుడైన ఓరిజెన్ (ఇద్దరూ 3వ శతాబ్దివారే), సెంట్ జెరోమ్ (5వ శతాబ్ది) లతో సహా అసంఖ్యాకులైన క్రైస్తవ ధర్మ ప్రచారకులూ ప్రతిపాదించిన పునర్జన్మ సిద్ధాంతాన్ని తొలికాలపు క్రైస్తవ ధర్మ సంప్రదాయవాదులు అంగీకరించారు. ఈ సిద్ధాంతాన్ని ధర్మవిరుద్ధమని మొట్టమొదట ప్రకటించినది, క్రీ. శ. 553 లో కాన్‌స్టాంటినోపిల్‌లో ఏర్పాటయిన రెండో పరిషత్తు. ఈ పునర్జన్మ సిద్ధాంతం, మనిషి తక్షణ మోక్షం పొందేందుకు కృషి చెయ్యాలని ప్రోత్సహించడానికి అలవి కానంత ఎక్కువ దేశ, కాల వ్యవధి ఇస్తోందని ఆ రోజుల్లో క్రైస్తవులు భావించారు. కాని సత్యాల్ని అణిచిపెట్టడంవల్ల అనేకమైన పొరపాట్లు జరిగి చిరాకుపెడతాయి. ఎంతో విశిష్టంగా సంపాదించి, ఎంతో త్వరగా శాశ్వతంగా పోగొట్టుకొనే "ఒక

జీవిత కాలాన్ని'' లక్షలాది జనం, ప్రపంచంలో తాము సుఖించడానికి వినియోగించుకున్నారే కాని, దేవుణ్ణి అన్వేషించడానికి వినియోగించుకోలేదు ; మానవుడు దేవుడి కుమారుడుగా తన హోదాను తిరిగి స్వప్రయత్నంగా సాధించేవరకు ఈ భూమి మీద మళ్ళీమళ్ళీ పుడుతూ ఉండవలసిందే- ఇది సత్యం.

అధ్యాయం : 17

శశి, మూడు నీలాలు

"నువ్వూ మా అబ్బాయీ శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌స్వామి గురించి ఎంతో గొప్పగా తలుస్తున్నారు కనక నేనోసారి అలా చూసి వస్తాను," అన్నాడు డా॥ నారాయణచందర్ రాయ్‌గారు. ఆయన కంఠస్వరంలో, వెర్రిబాగుల వాళ్ళని వేళాకోళం చేసే తీరు ధ్వనించింది. అయితే, అవతలివాళ్ళని తన మతంలోకి మార్చడానికి ప్రయత్నించే ప్రచారకుడు పాటించే సత్సంప్రదాయాల్ని అనుసరించి నేను, నా కోపాన్ని పైకి కనిపించకుండా చేసుకున్నాను.

కలకత్తాలో పశువైద్యులుగా ఉన్న డా॥ రాయ్‌గారు, అచ్చుగుద్దిన అజ్ఞేయవాది (అగ్నాస్టిక్). ఆయన చిన్నకొడుకు సంతోష్, వాళ్ళ నాన్నగారి విషయంలో కాస్త శ్రద్ధ తీసుకోమని నన్ను ప్రాధేయపడ్డాడు. ఇంతవరకు నా అమూల్యమైన సహాయం అదృశ్యంగానే ఉంటూ వచ్చింది.

ఆ మర్నాడు డా॥ రాయ్ నాతో శ్రీరాంపూర్ ఆశ్రమానికి వచ్చారు. తమను కలుసుకోడానికి గురుదేవులు ఆయనకి అనుమతి ఇచ్చిన తరవాత, వారు కలిసిన కొద్దిసేపూ ఇద్దరి మధ్యా మాటామంతీ లేకుండానే గడిచిపోయింది. చూడవచ్చినాయన హఠాత్తుగా లేచి వెళ్ళిపోయారు.

"చనిపోయినవాణ్ణి ఆశ్రమానికెందుకు తీసుకువచ్చావు ?" అంటూ

నావేపు పట్టిపట్టి చూశారు గురుదేవులు, ఆ సంశయాళువు వెళ్ళిపోయాక తలుపు మూసెయ్యగానే.

"గురుదేవా, ఆ డాక్టరుగారు సలక్షణంగా జీవించే ఉన్నారు కదండీ!"

"కాని త్వరలో చనిపోతాడు."

ఆ మాటకు నేను అదిరిపడ్డాను. "ఆయన కొడుక్కిది పెద్ద దెబ్బ అవుతుంది. వాళ్ళ నాన్నగార భౌతికవాద భావాల్ని మార్చడానికి టైము వస్తుందని సంతోష్ ఆశిస్తున్నాడు. ఆయనకి ఎలాగయినా మీరు సాయం చెయ్యాలని వేడుకుంటున్నాను."

"సరే— నీకోసం." గురుదేవుల ముఖంలో ఉత్సాహమేమీ లేదు.

"ఈ పొగరుబోతు గుర్రాల డాక్టర్ కి మధుమేహం బాగా ముదిరింది; ఆ సంగతి ఇతనికి తెలియదు. పదిహేనురోజుల్లో మంచం పడతాడు. ఇంక ఇతని పని అయిపోయినట్టేనని వదిలేస్తారు వైద్యులు; ఇతను ఈ లోకం విడిచిపోవడానికి సహజంగా నిర్ణయమైన కాలం, ఈవేళటికి ఆరు వారాలు. అయినా నువ్వు కలగజేసుకున్నావు కాబట్టి ఆ రోజున కోలుకుంటాడు. కాని ఒక్క షరతు; అతను గ్రహశాంతికోసం దండకడియం ఒకటి వేసుకునేటట్టు చెయ్యాలి. అయితే ఆపరేషను చెయ్యబోయేముందు గుర్రం ఎంత తీవ్రంగా విజృంభించి ప్రతిఘటిస్తుందో, అంత తీవ్రంగానూ అతను దాన్ని ప్రతిఘటిస్తాడనడంలో సందేహం లేదు," అంటూ ముసిముసిగా నవ్వారు గురుదేవులు.

డాక్టరుగారు దండకడియం వేసుకునేటట్టుగా బుజ్జగించి ఒప్పించడానికి, నేనూ సంతోషూ ఎలా ఒడుపులు వెయ్యాలా అని నేను ఆలోచిస్తూ ఉండగా శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు మరికొన్ని రహస్యాలు వెల్లడించారు.

"ఆరోగ్యం మెరుగయిన తరవాత ఆయన్ని మాంసం తినొద్దని చెప్పు. అయినా నీ సలహా చెవినిపెట్టడనుకో; ఇంకో ఆరు నెల్లలో, తన ఆరోగ్యం అద్భుతంగా ఉందని అనుకునే రోజుల్లోనే చటుక్కున రాలిపోతాడు," అని చెబుతూ మా గురుదేవులు, ఆయుర్దాయంలో ఈ ఆరు నెల్ల పొడిగింపు నువ్వు బతిమాలడంవల్లనే మంజూరయింది," అని కూడా అన్నారు.

మరుసటి రోజున, కడియం చెయ్యడానికి ఒక కంసాలికి పురమాయించమని సంతోష్‌కు చెప్పాను. ఒక వారానికల్లా అది సిద్ధమైంది. కాని డా॥ రాయ్‌గారు దాన్ని వేసుకోనన్నారు.

"నా ఆరోగ్యం భేషుగ్గా ఉంది. జ్యోతిషానికి సంబంధించిన ఈ మూఢవిశ్వాసాలతో నన్ను మభ్యపెట్టలేవు." డాక్టరుగారు నావేపు కొరకొరా చూశారు.

గురుదేవులు ఈయన్ని మొండికేసిన గుర్రంతో పోల్చడం సబబుగానే ఉందన్న సంగతి గుర్తుకు వచ్చి నవ్వుకున్నాను. మరో ఏడు రోజులు గడిచాయి; డాక్టరుగారు హఠాత్తుగా జబ్బు పడ్డారు. దాంతో ఆయన మెత్తబడి, కడియం వేసుకోడానికి ఒప్పుకున్నారు. మరో రెండు వారాలకి, ఆయనకి వైద్యంచేస్తున్న డాక్టరు, ఆయన మీద ఇంక ఆశ లేదని నాతో చెప్పాడు. మధుమేహంవల్ల లోలోపల కలిగే భయంకరమైన దుష్పరిణామాలు వివరించాడు.

నేను తల ఆడించాను. "ఒక నెల్లాళ్ళ జబ్బుతో బాధపడ్డ తరవాత డా॥ రాయ్‌గారికి మెరుగవుతుందని మా గురువుగారు చెప్పారండి," అన్నాను.

ఆ డాక్టరు నా మాట నమ్మలేనట్టుగా నావేపు చూశారు. మరో

పదిహేను రోజుల తరవాత, తన పొరపాటు తెలుసుకున్నట్టుగా నన్ను బయటికి పిలిచారు.

"డాక్టర్ రాయ్‌గారు పూర్తిగా కోలుకున్నారు!" అంటూ ఆశ్చర్యం ప్రకటించారు. "నా అనుభవంలో ఇంతకన్న ఆశ్చర్యకరమైంది మరొకటి లేదు. ఇంక రేపోమాపో అనిపించేటట్టున్నవాడు ఇంత చిత్రంగా కోలుకోడం ఎన్నడూ చూడలేదు. మీ గురువుగారు నిజంగా, రోగాలు నయం చేసే ప్రవక్త అయి ఉండాలి!"

డా॥ రాయ్‌గారిని ఒకసారి కలుసుకుని, మాంసం కలవని భోజనం చెయ్యమని శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు ఇచ్చిన సలహా మళ్ళీ గుర్తుచేసి వచ్చిన తరవాత, ఆరు నెలలదాకా ఆయన్ని చూడలేదు. ఒకనాడు సాయంత్రం నేను గడ్‌పార్ రోడ్డులో ఉన్న మా ఇంట్లో వసారాలో కూర్చుని ఉండగా, ఆయన మా ఇంటిదగ్గర కాసేపు మాట్లాడిపోదామని ఆగారు.

"మీ గురువుగారికి చెప్పు; తరచు మాంసం తింటూండడం వల్లే నేను పూర్తిగా బలం పుంజుకున్నానని. పథ్యాన్ని గురించి ఆయనకున్న శాస్త్రవిరుద్ధమైన అభిప్రాయాలు నా మీద పనిచెయ్యలేవు." నిజమే; డాక్టర్ రాయ్‌గారు ఆరోగ్యం రూపుగట్టినట్టున్నారు.

కాని ఆ మర్నాడే సంతోష్, పక్క బ్లాకులోఉన్న వాళ్ళ ఇంటి నించి నా దగ్గరికి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, "నాన్నగారు పొద్దునే పోయారు!" అని చెప్పాడు.

గురుదేవుల సన్నిధిలో నాకు కలిగిన అతి విచిత్రమైన అనుభవాల్లో ఇది ఒకటి. ఆ పొగరుబోతు పశువైద్యుడు ఎంత అపనమ్మకంగా ఉన్నప్పటికీ గురుదేవులు ఆయనకి నయంచేశారు; ఆయన ఆయుర్దాయాన్ని మరో ఆరు నెలలు పొడిగించారు. నేను ప్రాధేయపడి కోరినందువల్లే ఇది

జరిగింది. భక్తుడెవరయినా మనసారా ప్రార్థించినప్పుడు అతని కోరిక తీర్చడంలో గురుదేవులు చూపించే దయకు అవధులు ఉండవు.

మా కాలేజి స్నేహితుల్ని గురుదేవుల దర్శనానికి తీసుకురావడం నాకు గర్వకారణంగా ఉండేది. వాళ్ళలో చాలామంది, మత విషయపరమైన సంశయశీలత అనే, విద్యావంతుల షోకు ముసుగును- కనీసం ఆశ్రమంలో!- తీసి పక్కకి పెట్టేసేవారు.

మా స్నేహితుల్లో ఒకడు శశి. చాలాసార్లు వారం చివరి సెలవు రోజులు శ్రీరాంపూర్‌లో హాయిగా గడిపేవాడు. గురుదేవులకు వాడంటే వల్లమాలిన ఇష్టం కలిగింది. కాని వాడి ఆంతరంగిక జీవితం విచ్చలవిడిగా, అడ్డదిడ్డంగా ఉన్నందుకు ఆయన నొచ్చుకునేవారు.

"శశీ, నువ్వు కనక సరిగా మారకపోతే, ఇంకొక్క ఏడాదిలో నీకు చాలా పెద్దజబ్బు చేస్తుంది." శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు మా స్నేహితుడివేపు, ఆప్యాయతతో కూడిన ఆగ్రహంతో చూశారు. "దీనికి ముకుందుడు సాక్షి; ముందే హెచ్చరించలేదని తరవాత నన్ననకు."

శశి నవ్వాడు. "గురుదేవా, నాలాంటి దురదృష్టవంతుడి విషయంలో దేవుడు దయతలిచేలా చేసే భారం మీ మీదే పెడుతున్నాను! నా అంతరాత్మ అంగీకరిస్తోంది, కాని నా మనస్సు బలహీనంగా ఉంది. ఈ లోకంలో మీ రొక్కరే నాకు రక్షకులు; మరి దేన్నీ నేను నమ్మను."

"కనీసం రెండు కారెట్ల నీలం ఒకటి ధరించాలి నువ్వు. అది నీకు సాయపడుతుంది."

"అది కొనే తాహతు నాకు లేదండి. అయినా గురుదేవా, కష్టం వస్తే మీరు తప్పకుండా నన్ను కాపాడతారని సంపూర్ణంగా విశ్వసిస్తున్నాను."

"ఇంకో ఏడాదిలో నువ్వు మూడు నీలాలు తెస్తావు," అని చెబుతూ శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారు, "అప్పుడింక వాటితో పని ఉండదు," అని కూడా అన్నారు.

ఈ విషయంలో ప్రతిరోజూ ఏదో ఒక చర్చ జరుగుతూనే ఉండేది, "నేను మారలేను!" అంటూ హాస్యాస్పదమైన నిస్పృహతో అంటూండేవాడు శశి. "అయినా గురుదేవా, మీ మీద నాకున్న విశ్వాసం, రాయి కన్న నాకు అమూల్యమయింది!"

ఒక ఏడాది గడిచింది. ఒకనాడు మా గురుదేవులు కలకత్తాలో నరేన్‌బాబు అనే శిష్యుడి ఇంట్లో ఉండగా నేను ఆయన దర్శనానికి వెళ్ళాను. పొద్దుట సుమారు పది గంటలవేళ. శ్రీ యుక్తేశ్వర్‌గారూ నేనూ రెండో అంతస్తులో కూర్చుని ఉండగా వీథి గది తలుపు తెరుచుకున్న అలికిడి అయింది. గురుదేవులు బింకంగా నిటారుగా మారారు.

"ఆ వచ్చినవాడు శశి," అన్నారు గంభీరంగా. "ఇప్పటితో ఏడాది గడిచిపోయింది. అతని ఊపిరితిత్తులు రెండూ చెడిపోయాయి. అతను నా మాట లెక్కపెట్టలేదు. నే నిప్పుడు చూడదలుచుకోలేదని అతనికి చెప్పు."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి నిష్ఠురతకు నేను కొంచెం కొయ్యబారి, గబగబా మెట్లమీంచి కిందికి పరిగెత్తాను. శశి మెట్లెక్కుతున్నాడు.

"ఓ ముకుందా! గురువుగారు ఇక్కడే ఉన్నారనుకుంటాను. నా మనసు కలా అనిపించింది."

"ఉన్నారు. కాని ఇప్పుడెవరూ ప్రశాంతికి భంగం కలిగించడం ఆయనకు ఇష్టం ఉండదు."

శశికి గభాలున కళ్ళనీళ్ళు వచ్చాయి. నన్ను దూసుకుంటూ పైకి

వెళ్ళాడు. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి కాళ్ళమీద పడి, అందమైన మూడు నీలాలు అక్కడ పెట్టాడు.

"సర్వజ్ఞులైన గురుదేవా, నాకు ఊపిరితిత్తులకు సంబంధించిన క్షయరోగం వచ్చిందని డాక్టర్లు అంటున్నారు. ఇంక మూడునెల్లే ఆయుర్దాయ ముందంటున్నారు. మీ సహాయం కోసం సవినయంగా ప్రాధేయపడుతున్నాను; మీరు నయం చెయ్యగలరని నాకు తెలుసు!"

"నీ జీవితాన్ని గురించి ఆందోళనపడ్డానికి ఇప్పటికే కాస్త ఆలస్యం కాలేదూ? నీ మణులు నువ్వు తీసుకువెళ్ళిపో; వాటి ఉపయోగం అయిపోయింది. ఆ తరవాత గురుదేవులు మాటాపలుకూ లేకుండా బింకంగా కూర్చున్నారు. మధ్యమధ్య ఆ అబ్బాయి దయతలచమని ఆక్రందన చేస్తున్నాడు.

రోగనివారణ చేసే దివ్యశక్తి మీద శశికి ఉన్న విశ్వాసం ఎంత గాఢమైనదో కేవలం పరీక్షించడానికే శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు ఇలా చేస్తున్నారన్న దృఢవిశ్వాసం నా అంతర్బుద్ధికి స్ఫురించింది. ఒక గంటసేపు బింకంగా ఉన్న తరవాత గురుదేవులు, తమ కాళ్ళదగ్గిర పడిఉన్న కుర్రవాడి మీద జాలి చూపులు ప్రసరించినప్పుడు నేను ఆశ్చర్యపోలేదు.

"లే శశీ! పరాయివాళ్ళింట్లో ఎంత కల్లోలం చేస్తున్నావు నువ్వు! ఈ నీలాలు దుకాణంలో తిరిగి ఇచ్చెయ్యి. వాటివల్ల అనవసరపు ఖర్చు ఇప్పుడు. అయితే గ్రహశాంతికి పనికివచ్చే కడియం తెచ్చి వేసుకో. భయపడకు; కొద్ది వారాల్లో నీకు నయమవుతుంది."

కన్నీళ్ళతో తడిసి ముద్దయిన శశి ముఖంలో విరిసిన చిరునవ్వు, నానిస నేలమీద చటుక్కున పడ్డ ఎండలా ఉంది. "గురుదేవా, డాక్టర్లు చెప్పిన మందులు వాడమంటారా?"

"నీ ఇష్టం— తాగినా సరే, పారబోసినా సరే ; ఏదైనా పరవాలేదు. సూర్యుడూ చంద్రుడూ ఒకరి స్థానంలోకి మరొకరు మారడం ఎంత అసంభవమో, నువ్వు క్షయవల్ల చనిపోవడం అంత అసంభవం," అని చెప్పి శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు చటుక్కున, "నేను మనస్సు మార్చుకోకముందే వెళ్ళిపో ఇంక !"

గాభరాగా వంగి నమస్కారంచేసి గబగబా వెళ్ళిపోయాడు మా స్నేహితుడు. ఆ తరవాతి వారాల్లో వాణ్ణి చూడ్డానికి నేను చాలాసార్లు వెళ్ళాను ; కాని వాడి పరిస్థితి రానురాను మరీ దిగజారిపోతుండడం చూసి నివ్వెరపోయాను.

"శశికి ఈ రాత్రి గడవదు," అంటూ వైద్యుడన్న మాటలూ, దాదాపు ఎముకల గూడులా దిగనారిపోయి వాడు కనిపిస్తున్న తీరూ చూసి ఉండబట్టలేక నేను హుటాహుటిని బయలుదేరి శ్రీరాంపూర్ వెళ్ళాను. నేను కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంటూ చెప్పిన సమాచారమంతా ఉదాసీనంగా విన్నారు.

"నన్ను ఇబ్బంది పెట్టడానికి ఎందుకొస్తావిక్కడికి ? శశి కోలుకుంటాడని నేను హామీ ఇవ్వడం నువ్వు విన్నావే !"

నేను అత్యంత భక్తిశ్రద్ధలతో ఆయనకు ప్రణామంచేసి గుమ్మం దగ్గరికి వెళ్ళాను. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు వీడుకోలు మాట ఏమీ చెప్పకుండా మౌనంలోకి వెళ్ళిపోయారు. రెప్పలార్పని ఆయన కళ్ళు అరవిచ్చి ఉన్నాయి ; ఆయన చూపు లోకాంతరానికి పయనించింది.

వెంటనే నేను కలకత్తాలో శశి ఇంటికి వెళ్ళాను. మావాడు మంచం మీద కూర్చుని పాలు తాగుతూ ఉండడం చూసి ఆశ్చర్యపోయాను.

"ముకుందా ! ఎంత అద్భుతం జరిగిందనుకున్నావు ! నాలుగు గంటల కిందట ఈ గదిలో గురుదేవుల ఉనికి నాకు అనుభవమయింది ;

వెంటనే నా భయంకర రోగ లక్షణాలన్నీ మటుమాయమయాయి. ఆయన దయవల్ల, నాకు పూర్తిగా బాగయినట్టు అనిపిస్తోంది."

కొద్ది వారాల్లో శశి బాగా ఒళ్ళు చేశాడు. అదివరకు ఎన్నడూ లేనంతగా వాడి ఆరోగ్యం మెరుగుపడింది.[1] అయితే రోగం నయమైన పిదప వాడి వైఖరిలో కృతఘ్నత మిళితమైంది ; మళ్ళీ శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారిని దర్శించడం అరుదైపోయింది ! ఒకనాడు వాడు నాతో అన్నాడు, తన వెనకటి జీవన విధానానికి గాఢంగా పశ్చాత్తాపపడుతూ, గురుదేవుల ఎదుట పడాలంటే ముఖం చెల్లడంలేదని అన్నాడు.'

అయితే, శశికి వచ్చిన జబ్బు ఒక పక్క వాడి సంకల్పశక్తిని దృఢంచేసి మరోపక్క వాడి నడతకు చెరుపుచేసి విరుద్ధ ఫలితాలు చూపించిందని నాకు నిర్ధారణ అయింది.

స్కాటిష్ చర్చి కాలేజిలో నా మొదటి రెండేళ్ళ చదువూ పూర్తి కావచ్చింది. తరగతి గదుల్లో నా హాజరు అరుదయిపోయింది. నేను సాగించిన కొద్దిపాటి చదువూ ఇంట్లో పోరులేకుండా చేసుకోడానికే. నా ప్రయివేటు ట్యూటర్లు ఇద్దరూ యథావిధిగా వస్తూండేవారు ; నేను మాత్రం యథావిధిగా గైర్‌హాజరు : నా విద్యాభ్యాస జీవితంలో కనిపించే క్రమబద్ధత ఇదొక్కటే అనుకుంటాను !

భారతదేశంలో కాలేజిలో రెండేళ్ళ చదువు పూర్తిచేసి ఉత్తీర్ణులయితే ఇంటర్మీడియట్ ఆర్ట్స్ డిప్లమా వస్తుంది. ఆ తరవాత విద్యార్థి, మరో రెండేళ్ళకు బి. ఏ. డిగ్రీకోసం ఎదురు చూడవచ్చు.

ఇంటర్మీడియట్ ఆర్ట్స్ చివరి పరీక్షలు అరిష్టంలా ఎదుట కనిపిస్తు

1. శశి ఆరోగ్యం ఇప్పటికీ అద్భుతంగానే ఉందని 1936 లో ఒక స్నేహితుడు చెప్పగా విన్నాను.

న్నాయి. వెంటనే పూరీ పరిగెత్తాను. మా గురుదేవులు కొన్ని వారాలుగా అక్కడుంటున్నారు. పోన్లే, నువ్వు చివరి పరీక్షలకి వెళ్ళక్కర్లేదని ఆయన అంటారేమోనని రవ్వంత ఆశపడుతూ, నేనా పరీక్షలకి బొత్తిగా సిద్ధంకాకుండా ఉన్నానన్న సంగతి ఆయనకి నివేదించుకున్నాను.

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు చిరునవ్వు నవ్వుతూ నన్ను సముదాయించారు. "నువ్వు మనసారా ఆధ్యాత్మిక సాధన చేశావు. అంచేత కాలేజి చదువు ఉపేక్షించకుండా ఉండలేకపోయావు. వచ్చేవారం మాత్రం జాగ్రతగా పుస్తకాల్లో మునిగి ఉండు ; ఓటమి లేకుండా గండం దాటతావు."

అప్పుడప్పుడు నాలో సహేతుకంగా తల ఎత్తే సందేహాల్ని అణిచేసుకుంటూ కలకత్తాకు తిరిగి వచ్చాను. నా బల్లమీదున్న పుస్తకాల గుట్టను పరకాయిస్తూ, నట్టడివిలో దారి తప్పిన బాటసారిలా ఆందోళన పడ్డాను.

చాలాసేపు ధ్యానం చేసిన మీదట నాకు శ్రమను తగ్గించే ఉత్తేజం కలిగింది. ప్రతి పుస్తకం అలవోకగా తెరిచి, ఎదుట కనిపించిన పుటలు మాత్రమే చదువుతూ వచ్చాను. ఇలా రోజుకు పద్ధెనిమిది గంటల చొప్పున వారం రోజులపాటు ఈ పద్ధతి కొనసాగించే సరికి కంఠస్థం చెయ్యడమన్న కళలో నేను ఆరితేరాననిపించింది.

అడ్డాదిడ్డిగా కనిపించే నా దైవాధీనం చదువును, పరీక్ష హాళ్ళలో గడిచిన ఆ తరవాతి రోజులే సబబని నిరూపించాయి. పరీక్షలన్నీ ప్యాసయాను, వెంట్రుకవాసిలో ప్రమాదం తప్పించుకొని. నా స్నేహితులూ మా ఇంట్లో వాళ్ళూ కురిపించిన అభినందనల్లో, నమ్మశక్యం కానిదేదో జరిగినప్పుడు కనబరిచే ఆశ్చర్యం కూడా పొడగట్టింది.

పూరీనుంచి శ్రీరాంపూర్ తిరిగివచ్చిన తరవాత శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు నన్ను ఆనందచకితుణ్ణి చేశారు.

"ఇంక నీ కలకత్తా చదువు అయిపోయింది. యూనివర్సిటీ చదువులో చివరి రెండేళ్ళూ నీకు ఇక్కడే, శ్రీరాంపూర్‌లో సాగేటట్టు చూస్తాను."

నేను బిత్తరపోయాను. "గురుదేవా, ఈ ఊళ్ళో బాచిలర్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ కోర్సు లేదండి," అన్నాను. ఉన్నత విద్య బోధించే ఏకైక సంస్థ అయిన శ్రీరాంపూర్ కాలేజిలో రెండేళ్ళ ఇంటర్మీడియట్ కోర్సే ఉంది.

గురువుగారు కొంటెగా చిరునవ్వు నవ్వారు. "నీ కోసం బి. ఏ. కాలేజి పెట్టాలని చందాలు పోగు చెయ్యడానికి తిరగాలంటే ఈ ముసలితనంలో నా వల్ల కాదు. ఈ పని మరొకరి ద్వారా ఏర్పాటు చేయించాలనుకుంటాను."

రెండు నెలల తరవాత శ్రీరాంపూర్ కాలేజి అధ్యక్షులు ప్రొఫెసర్ హొవెల్స్, నాలుగేళ్ళ కోర్సు నడపడానికి కావలసిన నిధులు సంపాదించడంలో తాము కృతకృత్యులమయామని బహిరంగంగా ప్రకటించారు. శ్రీరాంపూర్ కాలేజి, కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయానికి పూర్తి అనుబంధ శాఖ అయింది. శ్రీరాంపూర్‌లో బి. ఏ. తరగతిలో చేరిన తొలుతటి విద్యార్థుల్లో నే నొకణ్ణి.

"గురుదేవా, నా మీద మీ కెంత దయండీ! కలకత్తా విడిచిపెట్టి శ్రీరాంపూర్‌లో మీకు దగ్గరగా ఉండాలని ఎంతకాలం నుంచో ఉవ్విళ్ళూరుతున్నాను. పెదవి కదపకుండా మీరు చేసిన సహాయానికి ప్రొఫెసర్ హొవెల్స్‌గారు మీకు ఎంత ఋణపడి ఉన్నారో ఆయనకు తెలియదు!"

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు, తెచ్చిపెట్టుకున్న బింకంతో నావేపు చూప

సారించారు. "ఇప్పుడు నువ్వు రైళ్ళలో గంటలకొద్దీ గడపవలసిన అవసరం ఉండదు. నీ చదువుకు ఎంత తీరిక చిక్కుతుందో! బహుశా నువ్వు చివరి క్షణంలో కంఠస్థం చెయ్యడం తగ్గించి సరైన విద్యార్థివవుతా వనుకుంటాను."

కాని ఎంచేతనో ఆయన కంఠస్వరంలో విశ్వాసం కొరవడింది.[1]

---

1. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు, చాలామంది ఋషులలాగే, ఆధునిక విద్యలోని భౌతికవాద ధోరణికి విచారించేవారు. సంతోషం కోసం ఆధ్యాత్మిక నియమాల్ని ప్రబోధించడం కాని, 'దేవుడి మీది భయం'తో- అంటే సృష్టికర్త పట్ల భయ భక్తులతో- జీవితం సాగించడంలోనే జ్ఞానం ఉందని బోధించడంకాని చేసే విద్యాల యాలు చాలా తక్కువ.

మానవుడు కేవలం "ఉన్నత స్థాయి జంతువు" అంటూ ఈనాడు కళా శాలల్లోనూ ఉన్నత పాఠశాలల్లోనూ చెప్పగా వినే కుర్రవాళ్ళు తరచు నాస్తికు లవుతూ ఉంటారు. వాళ్ళు ఆత్మశోధన ఏమీ చెయ్యరు ; తమ మూలప్రకృతిని "దేవుడి ప్రతిరూపం"గా పరిగణించరు. ఎమర్సన్ ఇలా అన్నాడు : "మన లోపల ఏముందో అదే బయట చూడగలుగుతాం. మనకు దేవుళ్ళెవరూ తటస్థ పడటం లేదంటే, మన మెవర్నీ ఆశ్రయించకపోవడమే దానికి కారణం." తన పశుప్రకృతి ఒక్కటే వాస్తవంగా భావించేవాడు దివ్యాభిలాషలకు దూరమవుతాడు.

మానవ అస్తిత్వానికి పరమాత్మను కేంద్ర బిందువుగా చూపని విద్యావ్యవస్థ 'అవిద్య' నేర్పుతున్నట్టే- అంటే మిథ్యాజ్ఞానాన్ని బోధిస్తున్నట్టే లెక్క. "నేను సంపన్నుణ్ణి అనీ, వస్తుసంపాదనతో అభివృద్ధికి వచ్చాననీ, నా కింకేదీ అవసరం లేదనీ అంటావు నువ్వు. కాని నీకు తెలియదు- నువ్వు వట్టి దిక్కుమాలిన వాడివనీ, దౌర్భాగ్యుడివనీ, దరిద్రుడివని, గుడ్డివాడివనీ, దిగంబరుడివనీ." (రివలేషన్ 3-17).

ప్రాచీన భారతదేశంలో కుర్రవాళ్ళ విద్యాభ్యాసం ఆదర్శవంతంగా ఉండేది. తొమ్మిదేళ్ళ వయస్సులో విద్యార్థిని గురుకులం (గురువుల కుటుంబ నివాసమే విద్యాలయం) లో "పుత్రుడిగా" చేర్చుకునేవారు. "ఈ కాలపు కుర్రవాడు తన

కున్న టైములో [ఏడాదికి] ఎనిమిదోవంతు మాత్రమే పాఠశాలలో గడుపుతాడు; కాని భారతీయుడు అన్ని వేళలా అక్కడే గడుపుతాడు," అని రాస్తారు ప్రొఫెసర్ ఎస్. వి. వెంకటేశ్వర, 'ఇండియన్ కల్చర్ త్రూ ఏజెస్' (సంపుటి 1 ; లాంగ్మన్స్ గ్రీన్ అండ్ కంపెనీ) అన్న గ్రంథంలో. "ఆ రోజుల్లో ఐకమత్యమూ బాధ్య తాతో కూడిన ఆరోగ్యకరమైన అనుభూతి ఉండేది ; స్వావలంబన వ్యక్తిత్వ వికాసాల సాధనకు సంపూర్ణావకాశం ఉంటుండేది. అత్యుత్తమ సంస్కారం, తనకు తానుగా విధించుకొన్న క్రమశిక్షణ, విధివిధేయత, నిస్స్వార్థకృషి, త్యాగ బుద్ధి, ఆత్మగౌరవం, ఇతరుల మీద గౌరవం ఉంటుండేవి. ఉన్నత ప్రమాణంలో విద్యాసంబంధమైన హుందాతనం, ఔదార్య స్పృహ, మానవ జీవిత పరమార్థ దృష్టి ఉండేవి."

[21]

అధ్యాయం : 18

ముస్లిం గారడివాడు

"కొన్నేళ్ళ క్రితం, నువ్విప్పుడుంటున్న ఈ గదిలోనే ఒక ముస్లిం గారడివాడు నా ఎదుట నాలుగు అలౌకిక ఘటనలు ప్రదర్శించాడు !"

మా గురుదేవులు శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు మొట్టమొదటిసారి నా కొత్త బసకు వచ్చినప్పుడు చెప్పిన సంగతి ఇది. శ్రీరాంపూర్ కాలేజిలో చేరీ చేరగానే నేను దగ్గరలో ఉన్న 'పాంథీ'[1] అనే వసతిగృహంలో ఒక గది తీసుకున్నాను. అది పాతకాలపు పద్ధతిలో కట్టిన ఇటిక కట్టుబడి భవనం; గంగానదికి అభిముఖంగా ఉంది.

"గురుదేవా, ఎంత చిత్రంగా కలిసింది ! కొత్తగా అలంకారాలు దిద్దుకున్న ఈ గోడలు పాత జ్ఞాపకాలతో అంత ప్రాచీనమైనవా ?" కొద్ది పాటి ఉపకరణ సామగ్రితో సాదాగా ఏర్పాటయి ఉన్న నా గది చుట్టూ, కొత్తగా రేకెత్తిన ఆసక్తితో కలయజూశాను.

"అది చాలా పెద్దకథ," అంటూ పాత జ్ఞాపకాలతో చిరునవ్వు నవ్వారు గురుదేవులు. ఆ ఫకీరు[2] పేరు అఫ్జల్ ఖాను. అనుకోకుండా తారస

1. విద్యార్థుల వసతి గృహం : బాటసారి, జ్ఞానాన్వేషకుడు అనే అర్థంగల 'పాంథ' శబ్దం నుంచి వచ్చింది.

2. ముస్లింయోగి ; అరబ్బీ భాషలో, దరిద్రుడనే అర్థంగల 'ఫకీర్' శబ్దం నుంచి వచ్చింది. దీని మూలార్థం దారిద్ర్యవ్రతనిష్ఠుడని.

పడ్డ ఒక హిందూ యోగి ద్వారా అసాధారణమైన శక్తులు సంపాదించా డతను.

" 'నాయనా, దాహంగా ఉంది ; కాసిని మంచినీళ్ళు తెచ్చిపెట్టు.' దుమ్ముకొట్టుకుపోయి ఉన్న ఓ సన్యాసి ఒకనాడు అఫ్జల్‌ను ఇలా కోరాడు. తూర్పు బెంగాలులో ఒక కుగ్రామంలో జరిగిందిది. అప్పటికి అఫ్జల్ చిన్న కుర్రవాడు.

" 'స్వామీ, నేను ముస్లిమును. మీరు హిందువులై ఉండి, నా చేత్తో ఇచ్చే నీళ్ళు ఎలా తాగుతారు ?'

" 'నీ సత్యసంధత నన్ను ముగ్ధుణ్ణి చేస్తోంది నాయనా ! అంటరాని తనం లాంటి పాపిష్ఠి సంకుచిత నియమాల్ని నేను పాటించను. వెళ్ళు, తొందరగా నీళ్ళు తీసుకురా.'

"అఫ్జల్ భక్తిశ్రద్ధలకు ఆ యోగి వాత్సల్య దృక్కులు కానుక లయాయి.

" 'వెనకటి జన్మల్లో నువ్వు సత్కర్మలు చేశావు,' అన్నాడాయన గంభీరంగా. 'నీకు నే నొక యోగప్రక్రియ నేర్పుతాను. దాని ద్వారా నీకు, అగోచర మండలాల్లో ఒకదాని మీద అధికారం చిక్కుతుంది. ఆ మహత్తర శక్తుల్ని నువ్వు సదుద్దేశ్యాలకే వినియోగించాలి ; స్వార్థ బుద్ధితో మాత్రం ఎన్నడూ వినియోగించకు సుమా ! విచారకరమైన విషయం ఒకటి ఏమిటంటే, పూర్వజన్మల నుంచి నువ్వు విధ్వంసక ధోరణులనే విత్తనాలు కొన్ని వెంట తెచ్చుకున్నావు. సరికొత్త పాడు పనులనే నీళ్ళు పోసి ఆ విత్తనాలు మొలకెత్తేలా మాత్రం చెయ్యకు. జటిలమైన నీ పూర్వకర్మానుసారంగా, నువ్వీ జన్మలో యోగసాధన ఫలితాల్ని శ్రేష్ఠమైన మానవాభ్యుదయ లక్ష్యాలకే వినియోగించవలసి ఉంది.'

"విత్తరపోయిన ఆ కుర్రవాడికి జటిలమైన యోగప్రక్రియ ఒకటి ఉపదేశించి, ఆ గురువు అంతర్ధానమయాడు.

"అఫ్జల్ ఇరవై ఏళ్ళపాటు ఆ యోగప్రక్రియను చిత్తశుద్ధితో సాధన చేశాడు. అతని అద్భుత చర్యలు ఎక్కడెక్కడివాళ్ళనీ ఆకర్షించడం మొదలుపెట్టాయి. అతని వెంట ఎప్పుడూ ఒక అశరీరాత్మ తోడు ఉండేదనుకుంటాను. దాన్ని అతను 'హజరత్' అని పిలిచేవాడు. ఈ అశరీరాత్మ అతను కోరిన ఏ చిన్న కోరికనయినా సరే నెరవేరుస్తూ ఉండేది.

"గురువు చేసిన హెచ్చరికను విస్మరించి, అఫ్జల్ తన శక్తుల్ని దుర్వినియోగం చెయ్యడం ప్రారంభించాడు. అతడు ఏ వస్తువునయినా ఒకసారి ముట్టుకుని మళ్ళీ అక్కడ పెట్టేస్తే చాలు, కాసేపట్లో ఆ వస్తువు అయిపులేకుండా అదృశ్యమయిపోయేది. జనాన్ని గాభరాపెట్టే ఈ పర్యవసానం వల్ల అతను ప్రతి చోటికీ, రాగూడదని అతిథి అయాడు!

"అతను కలకత్తాలో పెద్దపెద్ద నగల దుకాణాలకు అప్పుడప్పుడు వెళ్తూ ఉండేవాడు; ఏదో కొనడానికి వచ్చినవాడిలా కనిపించేవాడు. అతను ఏదైనా ఒక నగ పట్టుకున్నాడంటే, అతను దుకాణంలోంచి బయటికి రాగానే ఆ నగ మాయమయిపోయేది.

"అఫ్జల్ వెంట తరచుగా వందలకొద్దీ విద్యార్థులు చుట్టుముట్టి ఉండేవారు. అతని రహస్యాలేవయినా నేర్చుకోవచ్చునన్న ఆశ వాళ్ళని అలా ఆకర్షించేది. అప్పుడప్పుడా ఫకీరు, వాళ్ళని తనతోపాటు ప్రయాణానికి రమ్మని పిలుస్తుండేవాడు. రైల్వే స్టేషనులో ఎలాగో ఒక టిక్కెట్ల బొత్తి ముట్టుకొనే అవకాశం కల్పించుకునేవాడు. దాన్ని మళ్ళీ గుమాస్తా దగ్గరికి నెట్టేసి, 'నా మనస్సు మార్చుకున్నాను. అవి ఇప్పుడు కొనను' అనేవాడు.

కాని అఫ్జల్ సపరివారంగా బండి ఎక్కగానే కావలసిన టిక్కెట్లు అతనికి చిక్కేవి.[1]

"ఈ దోపిడీలవల్ల క్రోధావేశాలు చెలరేగేవి; బెంగాలీ నగల వ్యాపారులూ టిక్కెట్ల అమ్మకందార్లూ గుండె పగిలి బేజారెత్తిపోయేవారు! అఫ్జల్‌ను అరెస్టు చెయ్యాలని చూసిన పోలీసులు కూడా నిస్సహాయులయారు; తన నేరం పట్టుబడే సాక్ష్యాధారం ఏదైనా ఉంటే, 'హజరత్, దీన్ని తీసెయ్' అని అఫ్జల్ అంటే చాలు, అది కాస్తా అదృశ్యమయిపోయేది."

శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు తమ ఆసనం మీంచి లేచి, గంగానదికి ఎదురుగా ఉన్న నా గది బాల్కనీలోకి నడిచారు. అంతమందిని గాభరా పెట్టిన ఆ ముస్లిం ఫకీరునుగురించి ఇంకా వినాలన్న కుతూహలంతో నేను కూడా ఆయన వెనకాల వెళ్ళాను.

"ఈ పాంథీ భవనం ఒకప్పుడు మా స్నేహితుడిది. అఫ్జల్‌తో అతనికి పరిచయమైంది. ఒకసారి ఇక్కడికి తీసుకువచ్చాడు. మా స్నేహితుడు నాతోబాటు మరో ఇరవైమంది ఇరుగుపొరుగువాళ్ళని రమ్మని పిలిచాడు. నేనప్పుడు బాగా కుర్రవాణ్ణి. ఆ ఫకీరు చేసే అద్భుతచర్యలు చూడాలని ఆసక్తి కలిగింది." గురుదేవులు నవ్వారు. "నేను విలువైనదేదీ ఒంటిమీద లేకుండా ముందే జాగ్రత్త పడ్డాను! అఫ్జల్ నావేపు కుతూహలంగా చూశాడు. ఆ తరవాత ఇలా అన్నాడు:

"'నీ చేతులు మంచి బలంగా ఉన్నాయి. మెట్లు దిగి తోటలోకి వెళ్ళు; అక్కడో నున్నటిరాయి తీసుకుని, దానిమీద సుద్దముక్కతో

---

1. అఫ్జల్‌ఖాన్ దోపిడీకి గురిఅయిన వ్యాపార సంస్థల్లో తమ కంపెనీ, బెంగాల్-నాగపూర్ రైల్వే కూడా ఒకటని, తరవాత ఒకసారి మా నాన్నగారు నాకు చెప్పారు.

నీ పేరు రాయి; తరవాత దాన్ని నీ సత్తువకొద్దీ గంగలోకి దూరంగా విసిరెయ్యి.'

"అలాగే చేశాను. ఆ రాయి, దూరంగా ఉన్న నీటి అలల్లో అదృశ్యమయిన తరవాత, ఆ ముస్లిం మళ్ళీ ఇలా చెప్పాడు:

" 'ఈ ఇంటి ముంగిలి దగ్గర ఒక కుండనిండా గంగాజలం పొయ్యి.'

"నేను నీళ్ళకుండతో తిరిగి వచ్చిన తరవాత ఆ ఫకీరు, 'హజరత్, ఆ రాతిని ఈ కుండలో పెట్టు!' అన్నాడు.

"వెంటనే రాయి కనిపించింది. దాన్ని పైకి తీశాను. దానిమీద నా సంతకం, నేను రాసినప్పుడు ఎంత స్పష్టంగా ఉందో ఇప్పుడూ అలాగే ఉంది.

"గదిలో ఉన్న వాళ్ళలో బాబు[1] అని నా స్నేహితుడొకడు ఉన్నాడు. అతను బరువైన పాతకాలపు బంగారపు గడియారం గొలుసుతో సహా చేతికి పెట్టుకొని ఉన్నాడు. ఫకీరు వాటిని వాపిరిగొట్టులా తడిమి చూశాడు. అంతే; చటుక్కున అవి మాయమయాయి!

బాబుకు కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతం అయింది. "అఫ్జల్, దయచేసి మా పెద్దలనాటి అమూల్య వస్తువు మళ్ళీ నాకు తిరిగి ఇచ్చెయ్యి!"

"ఆ ముస్లిం కొంచెంసేపు ఉలుకూ పలుకూ లేకుండా కూర్చున్నాడు. ఆ తరవాత అన్నాడు: 'ఇనప్పెట్టెలో నీకు ఐదువందల రూపాయలు ఉన్నాయి. అవి తెచ్చి నా కియ్యి; నీ గడియారం ఎక్కడ దొరుకుతుందో అప్పుడు చెబుతాను.'

1. శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారి స్నేహితుడి పేరు నాకు గుర్తురావడం లేదు; అంచేత ఉత్తినే "బాబు" అని రాస్తున్నాను.

"వెంటనే బాబు వెర్రెత్తినవాడిలా ఇంటికి పరిగెత్తాడు. కాసేపట్లో తిరిగివచ్చి అఫ్జల్‌కు కావలసిన డబ్బు చేతిలో పెట్టాడు.

" 'మీ ఇంటి దగ్గరున్న చిన్నవంతెన దగ్గరికి వెళ్ళు,' అని పురమాయించాడు ఫకీరు. 'హజరత్‌ను పిలిచి, నీ గడియారమూ గొలుసూ తెచ్చి ఇమ్మని అడుగు.'

"బాబు అక్కణ్ణించి ఉరికాడు. తిరిగి వచ్చేటప్పుడు మాత్రం, ఒంటిమీద విలువైన వస్తువేదీ లేకుండా నిశ్చింతగా నవ్వుకుంటూ వచ్చాడు.

" 'చెప్పిన ప్రకారం నేను హజరత్‌ను పిలిచాను,' అని చెప్పాడతను. 'నా గడియారం గాలిలో దొర్లుకుంటూ వచ్చి నా కుడిచేతిలో పడింది! మళ్ళీ మిమ్మల్ని ఇక్కడ కలుసుకోడానికి వచ్చేముందు దాన్ని ఇనప్పెట్టెలో పెట్టి తాళంవేసి మరీ వచ్చాను!'

"గడియారానికి బదులుగా జబర్దస్తీగా డబ్బు వసూలు చేసుకున్న ఈ సుఖాంత-విషాదాంత నాటకానికి సాక్షులైన బాబు స్నేహితులు, అఫ్జల్‌ను చీదరించుకుంటూ చూశారు. అప్పుడతను బుజ్జగింపు ధోరణిలో ఇలా అన్నాడు:

" 'మీకు కావలసిన పానీయం ఏదైనా ఒకటి చెప్పండి; హజరత్ దాన్ని తెచ్చి ఇస్తాడు.'

"కొందరు పాలు అడిగారు; తక్కినవాళ్ళు పళ్ళరసాలు అడిగారు. డీలాపడ్డ బాబు, విస్కీ కావాలని అడిగినప్పుడు నేను ఏమంత ఆశ్చర్యపోలేదు! ఫకీరు వెంటనే పురమాయింపు చేశాడు. ఆజ్ఞాబద్ధుడైన హజరత్, సీలువేసిన పెట్టెల్ని వెంటనే దిగుమతి చేశాడు; అవి కిందికి దిగివచ్చి దబ్బున నేలకు తగిలాయి. ప్రతి ఒక్కరికీ తమకు కావలసిన పానీయం దొరికింది.

"నాలుగో అద్భుత ప్రదర్శనావకాశం మా అతిథేయికి ఆహ్లాదం కలిగించిందనడంలో సందేహం లేదు ; అఫ్జల్ అప్పటికప్పుడు మధ్యాహ్న భోజనాలు ఏర్పాటు చెయ్యడానికి సంసిద్ధత ప్రకటించాడు !

" 'చాలా ఖరీదైన వంటకాలు పురమాయిద్దాం,' అన్నాడు బాబు, దిగులుగా. 'నా ఐదువందల రూపాయలకీ సరిపోయేటట్టు అనేక రకాల వంటకాలు కావాలి. ప్రతి పదార్థం బంగారపు పళ్ళాల్లో వడ్డించాలి !'

"ప్రతివాడూ తనకు కావలసినవేవో చెప్పగానే ఆ ఫకీరు హజరత్‌ను మళ్ళీ పిలిచాడు. గలగలా చప్పుడు మొదలయింది ; బంగారపు పళ్ళాలు శూన్యంలోంచి మా కాళ్ళ దగ్గిరికి దిగివచ్చాయి. వాటినిండా, రకరకాల దినుసులతో జాగ్రత్తగా వండిన కూరలు, వేడివేడి రొట్టెలు (లూచీలు), ఆ ఋతువులో ఎక్కడా కనిపించని రకరకాల పళ్ళు అమిర్చి ఉన్నాయి. పదార్థాలన్నీ మంచి రుచిగా ఉన్నాయి. ఒక గంటసేపు తృప్తిగా విందు అరగించిన తరవాత మేము గదిలోంచి బయటికి రావడం మొదలుపెట్టాం. పళ్ళాలు దొంతరపెడుతున్నట్లుగా బ్రహ్మాండమైన చప్పుడు వినిపించడంతో మేము వెనక్కి తిరిగి చూశాం. తళతళలాడే బంగారపు పళ్ళాల జాడ కూడా లేదక్కడ ; ఎంగిళ్ళు కూడా లేవు."

"గురుదేవా," అంటూ, ఆయన మాటకి అడ్డు తగిలాను. "ఆ అఫ్జల్, బంగారపు పళ్ళాలవంటి వస్తువులు అంత సులువుగా సంపాదించ గలిగినప్పుడు పరాయివాళ్ళ ఆస్తికోసం మెంపర్లాడడం ఎందుకండి ?"

"ఆ ఫకీరు ఆధ్యాత్మికంగా ఎక్కువ అభివృద్ధి సాధించలేదు," అంటూ వివరించారు శ్రీయుక్తేశ్వర్‌గారు. "ఒకానొక యోగప్రక్రియ వల్ల అతనికి ఒక సూక్ష్మమండలంలోకి ప్రవేశం కలిగింది. అందులో ఏ కోరిక అయినా తక్షణం నెరవేరుతుంది. హజరత్ అనే ఒక సూక్ష్మ మండల జీవి సహాయంతో అతడు, బలిష్ఠమైన తన సంకల్పశక్తితో

చేసే ఒకానొక చర్యవల్ల ఆకాశశక్తి (ఈథరిక్ ఎనర్జీ) నుంచి ఏ వస్తువుకు సంబంధించిన అణువుల నయినా సరే ఆకర్షించగలిగేవాడు. అయితే ఆ విధంగా సూక్ష్మశక్తితో రూపొందించిన వస్తువులు నిర్మాణపరంగా క్షణభంగురమైనవి ; వాటిని ఆట్టే కాలం నిలిపి ఉంచలేము.[1] అఫ్జల్ అప్పటికీ లౌకిక సంపదకోసం వెంపరలాడేవాడు ; ఎంతో కష్టపడి సంపాదించవలసి వచ్చినా, ఎక్కువగా భరోసా పెట్టుకోదగినంత మన్నిక ఉన్నదది.

నేను నవ్వాను. "అది కూడా ఎప్పుడో, తెలియరాకుండానే మాయమవుతుంది లెండి !"

"అఫ్జల్ దైవసాక్షాత్కారం పొందినవాడు కాడు." గురుదేవులు ఇంకా చెప్పారు. "చిరస్థాయిగాను, శ్రేయస్కరంగాను ఉండే అలౌకిక అద్భుత చర్యలు నిజమైన సాధువులే చెయ్యగలరు. వారు, సర్వశక్తి సంపన్నుడైన సృష్టికర్తతో ఐక్యానుసంధానం పొంది ఉండడమే దానికి కారణం. అఫ్జల్ చాలా మామూలు మనిషి ; కాని మర్త్యులైన మానవులు సాధారణంగా చనిపోయిన తరవాత కాని ప్రవేశించలేని సూక్ష్మమండలం లోకి చొచ్చుకుపోయే అసాధారణ శక్తి మాత్రం అతనికి ఉంది."

"పరలోకానికి, మనల్ని ఆకట్టుకొనే లక్షణాలు కొన్ని ఉన్నా యన్న సంగతి ఇప్పుడు అర్థమవుతోంది గురుదేవా."

గురుదేవులు అంగీకరించారు. "ఆనాటి తరవాత మరెన్నడూ అఫ్జల్‌ని నేను చూడలేదు. కాని కొన్నేళ్ళకి బాబు మా ఇంటికి వచ్చాడు. ఆ ముస్లిం తన తప్పు ఒప్పుకొంటూ చేసిన బహిరంగ ప్రకటన ఒక

1. సూక్ష్మశక్తితో సృష్టించిన నా వెండి రక్షరేకు, చివరికి ఈ లోకం నుంచి అదృశ్యమయినట్టుగానే (అధ్యాయం : 43 లో సూక్ష్మలోకాన్ని వర్ణించడం జరిగింది).

పత్రికలో అచ్చయింది ; నాకది చూపిద్దామని తీసుకువచ్చాడు. అఫ్జల్ చిన్నతనంలో ఒక హిందూ గురువుదగ్గర ఉపదేశం పొందాడని చెప్పానే, ఆ విషయాలు దాంట్లోనే తెలిశాయి.

ఆ పత్రికాప్రకటనలో చివరి భాగం సారాంశం, శ్రీయుక్తేశ్వర్ గారికి గుర్తుకు వచ్చిన ప్రకారం ఇలా ఉంది : "అఫ్జల్ ఖాన్ అనే నేను, పశ్చాత్తాప ప్రకటనగానూ, అలౌకికమైన అద్భుత చర్యలు చేసే శక్తులు సంపాదించాలని చూసేవాళ్ళకి ఒక హెచ్చరికగానూ ఈ ముక్కలు రాస్తున్నాను. దేవుడి దయవల్లా, మా గురుదేవుల దయవల్లా నాకు సంక్రమించిన అద్భుత శక్తుల్ని చాలా ఏళ్ళపాటు నేను దుర్వినియోగం చేస్తూ వచ్చాను. అహంకారంతో మదించాను ; సాధారణ నీతినియమాలకు నేను అతీతుణ్ణని భావించాను. కాని చివరికి నా అంతిమ న్యాయనిర్ధారణ రోజు దగ్గరపడింది.

"ఈమధ్య కలకత్తా అవతల ఒక రోడ్డుమీద ఒక ముసలాయన తారసపడ్డాడు. ఆయన బాధగా కుంటుతూ నడుస్తున్నాడు ; ఆయన చేతిలో బంగారంలాంటి దేదో మిలమిలా మెరుస్తోంది. నా మనస్సులో లోభం తల ఎత్తింది ; ఆయనతో ఇలా అన్నాను :

" 'నేను అఫ్జల్ ఖాన్ అనే గొప్ప ఫకీర్ని. నీ చేతిలో ఉన్నదేమిటి ?'

" 'నాకున్న వస్తుసంపద అల్లా ఈ బంగారం గుండు ఒక్కటే ; ఇది ఫకీరు కెందుకూ పనికి రాదు. అయ్యా, నా కుంటితనం పోగొట్టమని మిమ్మల్ని వేడుకుంటున్నాను.'

"నేను ఆ గుండు తాకి, జవాబు చెప్పకుండా వెళ్ళిపోయాను. ఆ ముసలాయన కుంటుకుంటూ నా వెంట పడ్డాడు. కాసేపట్లో, 'నా బంగారం పోయింద బాబోయ్ !' అంటూ అరవడం మొదలుపెట్టాడు.

"నే నదేమీ పట్టించుకోకపోవడంవల్ల, ఆయన హఠాత్తుగా గట్టిగా ఉరిమాడు ; దుర్బల శరీరుడు అంత గట్టిగా అరవడం విడ్డూరమే అనిపించింది.

" 'గుర్తుపట్టలేదా నన్ను ?'

"నోట మాటలేకుండా నిలబడిపోయాను. దుర్బలుడైన ఈ ముసలి కుంటివాడు, చాలా చాలా సంవత్సరాల కిందట నాకు యోగవిద్య ఉపదేశించిన మహాయోగే కాని మరొకడు కాడని, తరుణం మించిపోయాక గుర్తించినందుకు నిశ్చేష్టుణ్ణి అయాను. ఆయన నిటారుగా నిలబడ్డారు. తక్షణమే ఆయన శరీరం మంచి దృఢంగా, పడుచుతనంతో నిండినట్టు పొడగట్టింది.

"నా గురుదేవుల చూపులు నిప్పులు కక్కుతున్నాయి. 'నువ్వు నీ శక్తుల్ని పీడిత ప్రజలకు సాయపడ్డానికి కాకుండా, మామూలు దొంగలా వాటిమీద బతుకుతూ దుర్వినియోగం చెయ్యడం నా కళ్ళతోనే చూశాను! ఇక నీ శక్తు లన్నిటినీ ఉపసంహరిస్తున్నాను ; హజరత్ ఇప్పుడు నీ దగ్గర్నించి విడుదలయిపోయాడు. ఇంక నువ్వంటే బెంగాలుకు భయం ఉండదు.'

"నేను ఉద్విగ్న స్వరంతో హజరత్‌ను పిలిచాను ; మొట్టమొదటి సారిగా, అతడు నా అంతర్దృష్టికి గోచరించడం మానేశాడు. కాని హఠాత్తుగా ఒక నల్లటి ముసుగు తొలగిపోయింది ; నా పాపిష్ఠి జీవితం స్పష్టంగా కళ్ళకు కట్టింది.

" 'గురుదేవా, చాలాకాలంగా నాలో ఉన్న భ్రాంతిని తొలగించడానికి ఇలా వచ్చినందుకు మీకు కృతజ్ఞతలు చెప్పుకొంటున్నాను.' ఆయన కాళ్ళమీద పడి ఏడ్చేశాను. 'లౌకికమైన నా అభిలాషలన్నీ విడిచిపెట్టేస్తా